

๗๔ ปี วันสันติภาพไทย

บันทึกฉบับของ
พันโท อรุณ
เสรีไทย ๑๓๖

พ.ท. ม.จ. ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ เขียน

บันทึกฉบับของ
พันโท อรุณ
เสรีไทย ๑๓๖

๙๕ ปี ธรรมศาสตร์
๒๔๗๗-๒๕๖๒

๗๔ ปี วันสันติภาพไทย: บันทึกกลับของพันโท อรุณ เสรีไทย ๑๓๖

ISBN: 978-616-486-012-4

พิมพ์ครั้งแรก ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑,๕๐๐ เล่ม

ในเครือบริษัทสำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ จำกัด

๑๑๓ ถนนเฟื่องนคร แขวงราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๕-๙๕๓๖ ถึง ๙ โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๕๑๘๘

เจ้าของ: บริษัท สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ จำกัด

ที่ปรึกษา: ศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศิวรักษ์

คณะกรรมการบริหาร: สัจจา รัตนโฆมศรี, อนันต์ วิริยะพินิจ,

วินัย ชาตินันต์, ทิชากร ชาตินันต์, อาสา นาคไตรภาพ

ประสานงานการผลิต: ชานน จงประสมมงคล

บรรณาธิการประจำฉบับ: กษิตศ อนันทนารถ

แบบปก: พรเฉลิม รัตนไตรภาพ

รูปเล่ม: นริศรา สายสงวนสัตย์

ตรวจทาน: วรวิมล พงษ์พิจิตร

• ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์, ม.จ..

๗๔ ปี วันสันติภาพไทย: บันทึกกลับของพันโท อรุณ เสรีไทย ๑๓๖. -- กรุงเทพฯ:
สยามปริทัศน์, ๒๕๖๒.

๑๘๔ หน้า.

๑. เสรีไทย. ๒. สงครามโลก, ค.ศ. ๑๙๓๙-๑๙๔๕. ๓. ไทย--ประวัติศาสตร์.

I. ชื่อเรื่อง.

๙๔๐.๕๓๕๙๓

ISBN 978-616-486-012-4

จัดจำหน่าย: สายส่งศิกษิต บริษัทเคล็ดไทย จำกัด

โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๕-๙๕๓๖ ถึง ๙ โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๕๑๘๘

www.kledthai.com

ราคา ๑๕๐ บาท

พิมพ์ที่: บริษัทภาพพิมพ์ จำกัด

โทรศัพท์ ๐-๒๘๗๙-๙๑๕๔ ถึง ๖

ผู้พิมพ์โฆษณา: อนันต์ ศรีจันทน์

๗๔ ปี วันสันติภาพไทย

บันทึกฉบับของ
พันโท อรุณ
เสรีไทย ๑๓๖

นายเกษิตศ อนันตนาธร
บรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับ สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์
จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในวาระ ๗๔ ปี วันสันติภาพไทย
๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

คำนำ	๖
รองศาสตราจารย์ เกศินี วิฑูรชาติ	
บทบรรณาธิการ	๘
กษิติศ อนันทนาธร	
บันทึกฉบับของพันโท อรุณ เสรีไทย ๑๓๖	
คำปรารภ	๑๑
ม.ร.ว.สายสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์	
คำนำ (ในการพิมพ์ครั้งแรก)	๑๓
ทศ พันธุมเสน	
บันทึกฉบับของพันโท อรุณ เสรีไทย ๑๓๖	๑๗
ม.จ.ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์	
• ในประเทศอังกฤษ	๑๙
• กิจการที่ได้กระทำเมื่อถึงประเทศไทยแล้ว	๗๕
• เหตุการณ์เกี่ยวกับภายในประเทศ	๙๗
• เหตุการณ์เกี่ยวกับต่างประเทศ	๑๐๓
• ภาคผนวก:	๑๑๔
เสรีไทยในอังกฤษให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์ในประเทศ	

กิจกรรมรำลึก ๗๓ ปี วันสันติภาพไทย

คำกล่าวเปิดงาน

๑๑๙

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

คำกล่าวรำลึกจากตัวแทนนักศึกษา

อุปนายกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑๒๑

ตัวแทนนักศึกษาชมรมมุสลิม

๑๒๓

ตัวแทนนักศึกษาชมรมคริสเตียน

๑๒๖

ตัวแทนนักศึกษาชมรมพุทธศาสตร์และประเพณี

๑๒๙

การเสวนา เรื่อง "สันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี"

๑๓๑

รองศาสตราจารย์ ดร.นภดล ชาติประเสริฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ สุวานดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม

อาจารย์ ดร.กรพนัช ตั้งเขื่อนขันธุ์

แนะนำหนังสือของ วิธิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์

๑๖๘

หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คำนำ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกับมูลนิธิปรีดี พนมยงค์ จัดงานครบรอบ ๗๔ ปี วันสันติภาพไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ๓ ประการประการแรก เพื่อเป็นการรำลึกถึงการปฏิบัติหน้าที่รับใช้ชาติ พิทักษ์ปกป้องเอกราชอธิปไตยชาติโดยขบวนการเสรีไทยในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่มีมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองเป็นกองบัญชาการลับในขณะนั้น ประการที่ ๒ เพื่อให้เห็นความสำคัญของการประกาศสันติภาพเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ โดยนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ฯ ดังป้ายประกาศที่จัดแสดงไว้ในสวนประวัติศาสตร์ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำพระจันทร์ และประการที่ ๓ เพื่อให้เรื่องราวประวัติศาสตร์การเมืองไทย

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้อง
ได้ถ่ายทอดสู่ประชาคมธรรมศาสตร์และอนุชนรุ่นหลัง

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ เห็นชอบใน
หลักการ กำหนดให้วันที่ ๑๖ สิงหาคม เป็น “วันสันติภาพไทย” ด้วยความ
สำคัญของวันดังกล่าว คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใน
การประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ จึงได้มีมติให้วันที่ ๑๖ สิงหาคม
เป็นวันสันติภาพไทยและเป็นวันสำคัญของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดย
ให้มีการจัดกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ เป็นประจำ
ทุกปี เพื่อรำลึกถึงเสรีไทยและผู้เสียชีวิตจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยเชิญ
เสรีไทย ทายาท ตลอดจนทูตานุทูตประเทศต่างๆ เข้าร่วมงาน มีการจัด
ปาฐกถาและเสวนาวิชาการ รวมถึงการพิมพ์หนังสือที่ระลึกประจำงาน

สำหรับหนังสือที่ระลึกในวาระ ๗๔ ปี วันสันติภาพไทย ได้รับเกียรติ
จากทายาทของ ม.จ.ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ ให้นำ **บันทึกลับของ
พันโท อรุณ เสรีไทย ๑๓๖** มาตีพิมพ์เผยแพร่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งห่างจาก
การพิมพ์ครั้งแรกถึง ๒๔ ปี พร้อมกันนี้ ได้นำคำกล่าวเปิดงาน คำกล่าว
รำลึก และบันทึกการเสวนาที่จัดขึ้นในวาระ ๗๓ ปี วันสันติภาพไทย มาลง
ไว้ท้ายหนังสือเล่มนี้ด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะทำให้ผู้อ่านตระหนักถึง
ผลงาน อุดมคติ และความเสียสละของสมาชิกขบวนการเสรีไทยทุกคน
มีผู้ประกาศนักร ปรีดี พนมยงค์ เป็นอาทิ และตระหนักถึงความสำคัญ
ของสันติภาพ ดังพุทธภาษิตที่นายปรีดิยกมาปิดท้ายภาพยนตร์ พระเจ้า
ข้างเฝือก ว่า “นตฺถิ สฺนฺติปรี สุขํ - ไม่มีสุขใดเสมอด้วย ความสงบสันติ”

เกษม วัฒนสุข

(รองศาสตราจารย์ เกศินี วิฑูรชาติ)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทบรรณาธิการ

หนังสือ **บันทึกลับของพันโท อรุณ เสรีไทย ๑๓๖** โดย พันโท หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ เล่มนี้ จัดพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ เนื่องในวาระครบรอบ ๗๔ ปี วันสันติภาพไทย โดยใช้เนื้อหาเดิมจากการพิมพ์ครั้งแรก บรรณาธิการเพียงแก้ไขตัวสะกด ทำเชิงอรรถ และใส่ภาพประกอบเพิ่มเติมบ้างเท่านั้น

สำหรับประวัติของ ม.จ.ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท นั้น บรรณาธิการได้สัมภาษณ์ ม.ร.ว.สายสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ ลงพิมพ์เผยแพร่ไว้แล้วในหนังสือ **๗๓ ปี วันสันติภาพไทย: ผู้ปิดทองใต้ฐานพระ** ในชื่อ “ชีวิตของพ่อ: ท่านชั้น ผู้อำภัพ”

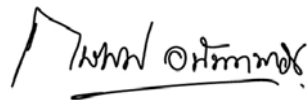
ในหนังสือเล่มนี้ ท่านชั้นกล่าวยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ อดีตหลวงประดิษฐมนูธรรม ไว้หลายแห่ง โดยเฉพาะข้อความที่ว่า “เท่าที่ได้สังเกตดู ข้าพเจ้าเห็นหลวงประดิษฐฯ พยายามทำงานในการต่อต้านนี้ อย่างเต็มสติกำลังความสามารถ อดทน มิได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย พยายามกระทำการทุกอย่างโดยมิได้เห็นแก่ตัว หรือภัยอันตรายที่อาจมาถึงตน ... ตลอดเวลา หลวงประดิษฐ์ฯ มัวนึกถึงแต่ความปลอดภัยของผู้อื่น เช่น ไปมัวกังวลถึงเรื่องความปลอดภัยของเจ้านายที่บางปะอิน และความปลอดภัยของผู้คนอื่นๆ ซึ่งอาจเกิดเหตุขึ้นได้เมื่อญี่ปุ่นเข้าทำลายต่อตีประเทศไทย” จึงขอแนะนำบทความ “เรื่องของสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า กับนายปรีดี พนมยงค์ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒” ของนายเกษิตศอนันท์นารถ ในหนังสือ **๗๒ ปี วันสันติภาพไทย: สยามในยามสงคราม** ซึ่งมีรายละเอียดเรื่องการถวายความปลอดภัยเจ้านายที่บางปะอิน

ถัดมา ในส่วนที่ ๒ ของหนังสือ เป็นเรื่องสืบเนื่องจากการจัดงานครบรอบ ๗๓ ปี ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ โดยได้นำคำกล่าวเปิดงานของ พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

องคมนตรี และคำกล่าวรำลึกถึงขบวนการเสรีไทยของตัวแทนองค์การ
นักศึกษา ตัวแทนนักศึกษาจากศาสนาต่างๆ ทั้งอิสลาม คริสต์ และพุทธ
รวมถึงการเสวนาในหัวข้อ “สันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี” มาลงเป็น
การบันทึกกิจกรรมเอาไว้ด้วย

การเสวนาในหัวข้อ “สันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี” แม้ไม่ใช่เรื่อง
เกี่ยวเนื่องกับขบวนการเสรีไทยและสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยตรง แต่เป็น
ประเด็นร้อนในปีที่ผ่านเกี่ยวกับสันติภาพในโลกปัจจุบัน คณะกรรมการจัด
งานจึงได้เลือกหัวข้อดังกล่าวเป็นประเด็นเสวนา ซึ่งวิทยากรทั้ง ๓ ท่านได้
เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาสันติภาพของโลกผ่านเรื่อง
ของประเทศเกาหลี เป็นบทเรียนถึงความขัดแย้งและความรุนแรงให้กับ
พวกเราได้เป็นอย่างดี

และในส่วนสุดท้าย เพื่อรำลึกถึงศาสตราจารย์ ดร.วิจิตวงศ์
ณ ป้อมเพชร นักวิชาการและนักเขียน ที่มีผลงานจำนวนมากเกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์ไทยช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ และขบวนการเสรีไทย ซึ่ง
เสียชีวิตไปเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จึงได้นำบรรณนิทัศน์
บทแนะนำหนังสือจากหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาลงพิมพ์
ไว้เป็นการรำลึกถึงผู้วายชนม์ ในฐานะที่ท่านมีคุณูปการต่อการศึกษา
เรื่องขบวนการเสรีไทย ก่อนที่ในปีหน้า เมื่อได้จัดทำหนังสือ **๗๕ ปี
วันสันติภาพไทย** แล้ว จะได้นำเสนอเรื่องของอาจารย์วิจิตวงศ์ให้มาก
ยิ่งกว่านี้

(นายกษิต อนันตนาธร)

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

บันทึกฉบับ
ของ
พันโท อรุณ
เสรีไทย ๑๓๖

คำปรารภ

“พันโท อรุณ” เป็นชื่อรหัสลับของพ่อ (พันโท ม.จ.ศุภสวัสดิ์ วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์) ขณะปฏิบัติภารกิจเป็นเสรีไทยในกองกำลัง ๑๓๖ แห่ง กองทัพอังกฤษ และ **บันทึกลับของพันโท อรุณ เสรีไทย ๑๓๖** นี้ ก็เป็นเรื่องราวบนเสรีไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๘) ที่เกี่ยวข้องกับตัวพ่อ ซึ่งพ่อได้บันทึกไว้ตั้งแต่สมัยสงครามยุติลงใหม่ๆ กว่า ๗๐ ปีมาแล้ว

ลูกๆ ทราบดีว่าพ่อได้บันทึกเรื่องราวบนเสรีไทยของพ่อไว้ และทราบดีว่าเอกสารนี้จะมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ แต่พวกเราก็ไม่เคยแสวงหาบันทึกฉบับนี้มาอ่านกันเลย เพราะเป็นที่เข้าใจว่า เมื่อถึงเวลาอันสมควร พี่ต้อ (ม.ร.ว.ป๋มสหาย อัมระนันท์) ลูกสาวคนโตของพ่อ ซึ่งพวกเรายกให้เป็นนักประวัติศาสตร์ของครอบครัว เพราะเธอจบสาขาวิชาประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด และเป็นนักเขียนที่มีฝีมือ จะเป็นผู้รวบรวมเอกสาร และเป็นบรรณาธิการ เพื่อให้เป็นเอกสารที่สมบูรณ์ แต่เธอก็ได้เสียชีวิตอย่างกะทันหันไปเสียก่อน โดยที่เอกสารฉบับนี้ยังอยู่ในความคุ้มครองของเธอ

ต่อมามันทีฉบับนี้ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรกในโอกาสครบ ๕๐ ปี ของวันสันติภาพไทย โดยจัดพิมพ์ตามที่พ่อเขียนไว้ทุกประการ มีการปรับปรุงก็เฉพาะตัวสะกดให้ถูกต้องตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานเท่านั้น

เป็นที่น่าเสียดายว่า พ่อมิได้ระบุปีที่พ่อเขียนบันทึกนี้ แต่พอทราบจากข้อความในบันทึกได้ว่า เป็นปีที่กำลังดำเนินการสร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อประดิษฐาน ณ ปราสาทพระเทพบิดร เข้าใจว่าประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๔๙๐ ฉะนั้น หากท่าน

ผู้อ่านพบคำว่า “เวลานี้” หรือ “ขณะนี้” ในบันทึกของพ่อ ขอดได้โปรดเข้าใจ
ว่า หมายถึงช่วงเวลาดังกล่าว

ในฐานะลูกของพ่อ ขอขอบพระคุณท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์
ที่กรุณาตรวจแก้และเติมชื่อ-นามสกุล บุคคลฝ่ายไทยเท่าที่ท่านพอจะ
จำได้ ขอขอบคุณคุณทศ พันธุมเสน ที่กรุณาเขียนคำนำให้ และขอขอบคุณ
คุณบุญเยี่ยมและคุณหญิงอัมพร มีสุข ที่กรุณาช่วยพิสูจน์อักษรให้ ในการ
จัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ รวมถึงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และ
สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ที่นำหนังสือเล่มนี้มาจัดพิมพ์ใหม่ในวาระ ๗๔ ปี
วันสันติภาพไทยในปีนี้

ม.ร.ว.สายสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒

คำนำ

(ในการพิมพ์ครั้งแรก)

หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ ทรงเป็นพระโอรสของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และหม่อมราชวงศ์เสงี่ยม สวัสดิวัตน์ และทรงเป็นพระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ในรัชกาลที่ ๗

คนทั่วไปเรียกพระสมัญญานามของท่านศุภสวัสดิ์ว่า ท่านชื่น ท่านชื่นทรงได้รับพระราชทานทุนไปศึกษาวิชาทหารในประเทศอังกฤษ ทรงสำเร็จการศึกษาวิชาทหารปืนใหญ่ที่สถานศึกษา Royal Military Academy, Woolwich

ทรงสำเร็จการศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ เสด็จกลับประเทศไทย รับราชการในกรมทหารปืนใหญ่ กองทัพบก

ในปี ๒๔๗๖ ทรงย้ายมารับราชการในกรมทหารรักษาวัง ได้รับยศพันตรี ต่อมาทรงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไปยังประเทศอังกฤษ จนพระเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติและเสด็จสวรรคตที่ประเทศอังกฤษ

เมื่อกองทัพอากาศขึ้นบกในประเทศไทยในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ม.จ.ศุภสวัสดิ์ ทรงมีหนังสือถึงนายเซอร์ซิลล์ นายกรัฐมนตรีอังกฤษ ขอร่วมมือกับอังกฤษเพื่อสู้รบกับญี่ปุ่น

ในเดือนมกราคม ๒๔๘๕ ทรงรับราชการในกองทัพบกอังกฤษ ได้รับยศร้อยเอก

ต่อมาเมื่อ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ได้ส่งคุณมณี สาณะเสน มาประเทศอังกฤษเพื่อรวบรวมนักเรียนไทยในอังกฤษที่ต้องการจะรวมตัวกันเป็นคนไทยอิสระเพื่อร่วมกับอังกฤษต่อสู้ญี่ปุ่น ท่านชื่นก็ได้ช่วยเหลือคุณมณีในการเจรจากับทางการอังกฤษ จนในที่สุดนักเรียนไทยและข้าราชการสถานทูตไทยในอังกฤษรวม ๓๖ คนได้สมัคร

เข้าเป็นพลทหารในกองทหาร Pioneer Corps ในกองทัพบกอังกฤษ และ
ได้ถูกส่งไปอินเดียเมื่อเดือนมกราคม ๒๔๘๖

ในอินเดีย ทหารเสรีไทยได้เข้าปฏิบัติงานในหน่วยต่างๆ ที่สำคัญก็มี
หน่วยสืบราชการลับ หน่วยสงครามจิตวิทยา และหน่วยกองโจร ทหารเสรี
ไทย ๒๒ คนได้ถูกคัดเลือกไปรับการฝึกอบรบมกลยุทธ์กองโจร

ท่านขึ้นได้ทรงปฏิบัติงานติดต่อกองบัญชาการของกองทัพบก
อังกฤษในอังกฤษและในอินเดีย

เมื่อมีข่าวว่านายจำกั๊ด พलगูร์ ได้ลี้ภัยลอดเดินทางจากเมืองไทย
ไปเมืองจีน ในฐานะผู้แทนขององค์การต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทย ท่าน
ขึ้นได้ทรงเสนอทางการอังกฤษว่า ควรจะส่งท่านไปพบนายจำกั๊ดเพื่อจะได้
ทราบเรื่องขององค์การต่อต้านญี่ปุ่น และหารือวิธีการที่จะประสานงานกัน
ทางการอังกฤษเห็นชอบด้วย

ท่านขึ้นจึงได้พบจำกั๊ด พलगูร์ ที่เมืองคุนหมิง ระหว่างวันที่ ๕-๑๑
สิงหาคม ๒๔๘๖

ในที่ลุด กองกำลัง ๑๓๖ ได้ส่งท่านขึ้นเข้าประเทศไทยเมื่อ ๒๘
เมษายน ๒๔๘๘ ท่านขึ้นได้ปฏิบัติงานที่กองบัญชาการเสรีไทยในประเทศ
จนสงครามยุติ

เสรีไทยสายอังกฤษ ๒๒ คนที่ได้รับการฝึกกลยุทธ์กองโจร ได้มี
โอกาสพบกับท่านขึ้นในอินเดียเสมอ พวกเขาชอบท่านขึ้นเพราะท่านทรง
เป็นกันเองกับพวกเขา

ท่านขึ้นทรงได้รับยศพันโทในกองทัพบกอังกฤษและทรงได้รับ
อิสริยาภรณ์ O.B.E. ของอังกฤษ ทรงปลดจากประจำการกองทัพบกอังกฤษ
ในกรุงเทพฯ

พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๔๙๑ ท่านขึ้นทรงรับราชการ เป็นเอกอัครราชทูต
ประจำกระทรวงการต่างประเทศ ทำหน้าที่ในกรุงลอนดอน ทรงร่วมคณะ
ผู้แทนไทยในการประชุมขององค์การสหประชาชาติที่นครนิวยอร์ก

เมื่อท่านขึ้นเสด็จกลับประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๔๙๕ ท่านก็ได้ปลีกพระองค์ไปทรงทำสวนแตงแคนตาลูปที่สวนเสมา อำเภอชะอำ

เมื่อผมรับราชการอยู่ในกรมโลหกิจ (ปัจจุบันเป็นกรมทรัพย์สินทางวัฒนธรรม) ผมได้ไปสำรวจแหล่งแร่เหล็กที่เขาอิมคริม กิ่งอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๔๙๘ ผมได้แวะเยี่ยมเยียนท่านขึ้นบ่อยๆ ทุกครั้งท่านจะทรงสนทนาด้วยอย่างสนุกสนานและทรงเลี้ยงอาหารพวกเรา อดีตเสรีไทยหลายคนก็แวะไปเยี่ยมเยียนท่านขึ้นที่สวนเสมา

ดูเหมือนว่าท่านขึ้นทรงเพลิดเพลินกับธรรมชาติและสวนแคนตาลูปของท่านอย่างยิ่ง และได้ทรงทำให้สวนเสมาเป็นสถานที่น่านรมย์

ท่านขึ้นทรงสนทนาเรื่องปัญหาเกษตรกรรมและเรื่องจีปาคะ แต่ไม่ทรงพูดถึงความหลังเกี่ยวกับปฏิบัติการของท่านในระหว่างสงครามเลย

เมื่อผมเริ่มเขียนบันทึกเสรีไทยสายอังกฤษ ซึ่งเป็นเวลาหลังจากที่ท่านสิ้นชีพิตักษัยแล้ว ผมได้ทูลถาม ม.จ.การวิก จักรพันธุ์ ว่า ท่านขึ้นได้ทรงทำบันทึกเสรีไทยไว้บ้างหรือไม่ ท่านการวิกทรงตอบว่า คงจะไม่ได้ทำ ผมได้ขอให้ ม.ร.ว.สายสิงห์ ศิริบุตร ธิดาของท่านขึ้น ลองค้นหาเอกสารของท่านพ่อ เพื่อดูว่ามีบันทึกเสรีไทยอยู่หรือไม่ คุณหญิงสายสิงห์ก็ตอบว่า ไม่มีว่าท่านพ่อเคยแต่ทรงเล่าเรื่องปฏิบัติการเสรีไทยให้ฟัง บอกว่าสนุกมาก แต่ท่านไม่เคยพูดถึงบันทึกเสรีไทย

หนังสือเรื่อง **กบฏกู้ชาติ** และเรื่อง **จากมหาสงครามสู่สันติภาพ** ของผมจึงไม่มีเรื่องราวของท่านขึ้น

แต่แล้วในที่สุด ม.ร.ว.สายสิงห์ ก็พบบันทึกของท่านพ่อ และส่งให้ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ คุณหญิง บุตรสาวอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ได้ส่งบันทึกมาให้ผมพิจารณาว่าควรตัดทอนอย่างไรดีหรือไม่ก่อนจัดพิมพ์

ผมได้อ่านบันทึกแล้วเห็นว่าท่านขึ้นได้พูดถึงความขัดแย้งระหว่างท่านกับคุณมณี สาณะเสน และได้ติเตียนข้าราชการสถานทูตไทยในลอนดอนว่าไม่ตัดสินใจแน่แนในการที่จะเข้าร่วมขบวนการเสรีไทย

ผมคิดว่าเราควรได้อ่านบันทึกของท่านขึ้นที่ไม่ถูกตัดตอน ในตอนแรกของการก่อตั้งขบวนการเสรีไทยในอังกฤษ มีความระแวงกันระหว่างท่านขึ้น คุณมณี และข้าราชการสถานทูต คุณมณีไม่แน่ใจว่าควรจะได้รับข้าราชการสถานทูต ๔ คนเข้าร่วมขบวนการหรือไม่ ไม่แน่ใจว่าท่านขึ้นมีเจตนาแอบแฝงที่จะหาทางกลับไปหาระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อีกหรือไม่ ต่อมาการณ์ก็ปรากฏว่า ท่านขึ้นทรงเป็นเจ้าประชาธิปไตย ข้าราชการสถานทูตทั้ง ๔ คนร่วมทุกข์ยากลำบากกายกับนักเรียนในค่ายทหาร ทุกฝ่ายรับใช้ชาติ

เสรีไทยในกลุ่ม “ข้างเผือก” ซึ่งได้ใกล้ชิดกับท่านขึ้นมาก ให้สมญาท่านว่า “ตาโก๊ะ” พวกเรารัก “ตาโก๊ะ”

ทศ พันธุมเสน

พ.ท. ม.จ.ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท
สวัสดิวัตน์
(๒๓ สิงหาคม ๒๔๔๓-
๒๒ เมษายน ๒๕๑๐)

บันทึกฉบับ
ของ
พันโท อรุณ
เสรีไทย ๑๓๖

สามเสรีไทยสายอังกฤษ

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗
ทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับ ม.จ.ศุภสวัสดิ์ดิวิงศ์สนิท
และหม่อมเสมอ สวัสดิวัติน
ในช่วงที่ ม.จ.ศุภสวัสดิ์ฯ ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตพิเศษ พ.ศ. ๒๔๙๐

ในประเทศไทย

๑. เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ภายหลังจากที่ญี่ปุ่นได้ยกทัพขึ้นประเทศไทยแล้ว ข้าพเจ้าได้เขียนหนังสือถึง**นายวินสตัน เชอร์ชิลล์** (Winston Churchill) ขอรับอาสาเข้าร่วมมือทำการสู้รบญี่ปุ่น นายกรัฐมนตรีอังกฤษได้เขียนหนังสือ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๕ แสดงความพอใจที่จะเข้าร่วมมือ และขอให้ข้าพเจ้าช่วยทำการในกรมเสนาธิการของกองทัพอังกฤษ ในการทำแผนที่ประเทศไทย และการรวบรวมข่าวคราวอันเกี่ยวกับประเทศไทย (Intelligence on Siam)

๒. ข้าพเจ้าได้ทราบที่ **ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช** ได้จัดตั้งคณะเสรีไทยขึ้นในสหรัฐอเมริกา ข้าพเจ้าจึงได้เขียนหนังสือส่วนตัวขอสมัครเข้าด้วยในเดือนมกราคม ๒๔๘๕ ส่วนในประเทศไทยนั้น คณะเสรีไทยมิได้ตั้งขึ้นเพราะอัครราชทูตไม่ยอมเห็นด้วย

๓. ในเดือนมีนาคม ๒๔๘๕ ข้าพเจ้าได้พบกับนักเรียน ๒ นาย คือ **นายเสนาะ ต้นบุญยืน** และ **นายป๋วย อึ๊งภากรณ์** ที่บ้านข้าพเจ้าในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังทำแผนที่ให้กรมเสนาธิการ นักเรียนทั้งสองได้ปรารภว่ามีพวกนักเรียนอีกหลายคนที่ยอยากจะทำทำการช่วยเหลือประเทศชาติในการต่อต้านญี่ปุ่น ข้าพเจ้าบอกกับเขาว่า ถ้าเขาแน่ใจว่าอยากจะเข้าร่วมมือเช่นนั้น ข้าพเจ้ายินดีที่จะหาช่องทางที่จะจัดการให้เขาได้ทำการให้ได้ผลสำเร็จ ในเดือนนั้นเอง ข้าพเจ้าจึงเขียนจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีอังกฤษอีก ๒ ฉบับ ชี้แจงความจำนองว่า มีนักเรียนไทยและข้าพเจ้าต้องการจะรวบรวมกันตั้งเป็นหมู่ทหารน้อยๆ แยกกันเข้าไปทำการสู้รบญี่ปุ่นในประเทศไทย และชักชวนเพื่อนคนไทยอื่นๆ เข้าร่วมมือ ข้าพเจ้าได้เสนอแผนการประกอบไปด้วยว่า เราจะสามารถจัดวางระเบียบการและวิธีการ

วินสตัน เชอร์ชิลล์ สวมหมวกเกราะ
ระหว่างยุทธการที่บริเตน พ.ศ. ๒๔๘๓
// ภาพจาก Library of Congress

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช
// ภาพจาก อนุสรณ์งานเสด็จ
พระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ
หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (๒๕๔๐).

นายปวย ฉิ่งภากรณ์
ในเครื่องแบบทหารอังกฤษ

นายเสนาะ ตันบุญยืน (๒๕๓๙)
// ภาพจาก อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
ศาสตราจารย์เสนาะ ตันบุญยืน (๒๕๔๒).

ต่อสู้ได้อย่างไรด้วยจำนวนคนอันน้อยนี้ ถ้านายเซอร์ซิลล์เห็นด้วย ข้าพเจ้าขอรับอาสาที่จะติดต่อกับ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เพื่อจัดการวางแผนการอันนี้ให้ดีขึ้นยิ่งขึ้น และจัดตั้งกองทหารน้อยๆ เช่นนี้ขึ้น แผนการที่เสนอในขั้นนี้มีว่า

ก. ข้าพเจ้าแน่ใจว่าคนไทยส่วนมากไม่ได้เข้ากับญี่ปุ่น และคณะรัฐบาลของ**หลวงพิบูลสงคราม (จอมพล ป. พิบูลสงคราม)** เองก็คงจะเอนเอียงมาเข้ากับฝ่ายสหประชาชาติถ้าสหประชาชาติจะชนะ นอกจากนั้นเนื่องจากในประเทศไทยนั้นหาได้มีการรวบรวมในหมู่คณะผู้ปกครองประเทศอย่างดีไม่ เราคงจะสามารถหาผู้นำให้มาเข้ากับเราได้จากบรรดาผู้ที่ไม่ถูกกับหลวงพิบูลสงคราม

ข. ข้าพเจ้าชี้แจงถึงการคมนาคมในประเทศไทยว่า การคมนาคมที่สำคัญนั้นอยู่ที่ใด และถ้าเราสามารถตัดทางคมนาคมที่สำคัญในเขตกลางของประเทศได้แล้ว เราก็คงจะสามารถขัดขวางญี่ปุ่นได้

ค. ข้าพเจ้าชี้แจงถึงบริเวณต่างๆ ในประเทศไทยว่า ที่ใดบ้างที่จะเป็นที่เหมาะสำหรับจัดการเริ่มต้นที่จะหาพวกพ้องคนไทยเข้าร่วมมือต่อต้านญี่ปุ่น ข้าพเจ้าได้ชี้ว่า เมืองเลยและภาคอีสานนั้นเป็นที่ที่เหมาะเพราะไกลหูไกลตาญี่ปุ่น ถ้ากองทหารของเราได้เข้าไปที่นั่นแล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่า จะสามารถรวบรวมคนไทยในจังหวัดเลย หนองคาย สกลนคร ฯลฯ ได้ ถ้าทำการที่นี้ไม่ได้สะดวก ก็มีอีกแห่งคือ ใกล้บริเวณเมืองอุทัยธานี ซึ่งก็คงจะเหมาะเหมือนกัน

ง. ข้าพเจ้าเสนอว่า เพื่อจะปฏิบัติการนี้ โดยนิกเสียวว่า ในขณะที่เราจะเข้าไปนั้น คนไทยในประเทศยังไม่เข้ากับพวกเรา เราต้องเข้าไปเป็นหน่วยทหารย่อยๆ จึงจะสามารถเกลี้ยกล่อมผู้คนได้ และจะสามารถป้องกันตัวและรวบรวมเข้าศึกได้ โดยอาศัยความสามารถคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ (Mobility) ในการมีความสามารถหลบหลีก (Invisibility) และมีกำลังอาวุธที่ดีสำหรับต่อสู้ในเวลาจวนตัว หน่วยทหารนี้จะต้องเข้าไปตั้งอยู่ในที่ลับ และดำเนินการวางสายเข้าหาผู้คนในเมือง ทำการเกลี้ยกล่อม

10, Downing Street,
Whitehall.

1st January, 1942.

Dear Sir,

You wrote on December 8 offering to serve in any capacity, and I have made enquiries and find that the War Office have a very urgent piece of work which they would greatly like you to do for them. This work consists of transliterating the War Office maps of Thailand. The work, I am afraid, will be dull and uninteresting, and will take some months, but if you are prepared to do it, the War Office would be most grateful. In this event, you should get into touch direct with Colonel M. Hotine, at Southwood House, Lypiatt Road, Cheltenham, where the work would have to be done at the War Office Library there.

I am certain that Mr. Churchill would wish me to express his appreciation of the offer you have made, and I assure you that I will continue to make enquiries about other work which it may be possible to offer to you.

yours very truly,

I. L. Rowan

His Highness Prince Subha Svasti.

หนังสือตอบจากเลขานุการของนายกรัฐมนตรี วินสตัน เชอร์ชิลล์

Telephone Number EUSon 4321.
Telegrams: MINIFORM, LONDON.

Any further communication should be
addressed to:—

THE DIRECTOR GENERAL
and the following reference should be
quoted:—

FP 61/27

Your reference: _____

MINISTRY OF INFORMATION,
MALET STREET,
LONDON, W.C.1.

22nd January, 1942.

Dear Prince Subha Svasti,

May I congratulate you upon the article
which you were good enough to write on behalf of this
Ministry, and which was transmitted to me through
Mr. Thavenot of the British Broadcasting Corporation?
It is an admirable and clear exposition of your
country, and is one which is highly appreciated by
those concerned in this Ministry.

It has been read with the deepest interest
by many Departments and they naturally took some time
to peruse it. I had assumed that Mr. Thavenot had
written to you before on the subject, and was intending
to write to you myself when I had received your article
back with the comments of those to whom it was sent.

I hope very much indeed you will see your
way to writing something else of this nature at some
future date.

Yours sincerely,

FAR EAST SECTION.

His Serene Highness Prince Subha Svasti,
Compton House,
Lake Road,
VIRGINIA WATER,
Surrey.

หนังสือจาก Ministry of Information
แสดงความพอใจบทความของ ม.จ.ศุภสวัสดิ์

วางสายและขยายเครือข่าย (วาง Intelligence network) ถ้ามีความจำเป็น หน่วยทหารนี้จะต้องมีความสามารถและมีอำนาจในกำลังอาวุธและชำนาญในการต่อสู้ที่ดี และใช้ความสามารถนี้เข้าบังคับขู่ให้ข้าราชการ กรมการเมือง ดังเช่นจังหวัดเลยให้เข้าด้วย โดยทำการโจมตีที่ว่าการและจวนเจ้าเมือง ที่ทำการไปรษณีย์โดยไม่รู้ตัว และบังคับให้เข้าด้วย ตามธรรมดาข้าราชการ ถ้าเห็นฝ่ายตนเสียท่า และเห็นเรากำลังดี ย่อมมักจะอ่อนตาม เราก็จะสามารถมีทางเริ่มตั้งจุดที่จะขยายงานเกลี้ยกล่อมคนไทยให้เข้าด้วยกับเราได้เมื่อเราเข้าไป แล้วคนไทยยอมเข้ากับเราดังที่เรานึกแล้ว พวกเราก็จะได้กลายเป็นครูผู้สั่งสอนหัดเพลงอาวุธยุทธวิธี วางแผนการต่อสู้ต่อไป

กองทหารที่ข้าพเจ้ากำหนดในขั้นนี้ มีจำนวนกองหนึ่งราว ๕๐ คน จัดแบ่งเป็น

(๑) หน่วยบัญชาการ มีหน่วยสื่อสาร หน่วยสืบข่าว หน่วยเกลี้ยกล่อม หน่วยบัญชาการในการจัดหาเสบียงอาหาร และหน่วยเสนาธิการ มีจำนวน ๑๘ คน

(๒) หน่วยต่อต้าน มีกำลัง ๑๖ คน แบ่งออกเป็น ๓ หมู่ คือ หมู่ยิงปืนกล ๒ หมู่ และหมู่พลระเบิด ๑ หมู่ ทุกคนถืออาวุธที่มีอำนาจการยิงสูง

จ. ข้าพเจ้าได้เสนอวิธีปฏิบัติการตามลำดับดังนี้

(๑) ถ้าอังกฤษตกลงตามแผนนี้ ข้าพเจ้าจะได้จัดการเรียกร้องหาผู้สมัครเข้ามาเป็นทหารในกองทัพอังกฤษ

(๒) ผู้สมัครเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกหัดอย่างดี จนสามารถเป็นนายทหารได้ทุกคน เพราะเมื่อเขาเข้าไปในเมืองไทยแล้ว และมีคนสมัครเข้าร่วมมือด้วยแล้ว เขาจะยังสามารถเป็นผู้นำและฝึกหัดอาสาสมัครอื่นๆ ได้ต่อไป แผนการฝึกหัดจะต้องทำถึงขั้นสูงที่สุด

(๓) ก่อนที่หน่วยทหารจะเข้าไป เราจะต้องส่งลาดตระเวนเข้าไปในเขตต่างๆ พร้อมทั้งเครื่องวิทยุ เพื่อตรวจดูลาดเลาของความ เป็นไป

(๔) จากผลของการลาดตระเวน เราจะได้ตกลงได้ว่าจะส่งกองทหารเหล่านี้เข้าไปเริ่มต้นในเขตใดจึงจะเหมาะสม คือ จะเป็นเขตจังหวัดเลย หรืออุทัยธานี

(๕) เราจะเริ่มเกลี้ยกล่อมคนให้เข้ากับเรา ต่อเมื่อสหประชาชาติได้มีชัยชนะในยุโรปหรืออัฟริกาบ้างแล้ว ชัยชนะเหล่านี้จะได้เป็นเครื่องจูงใจให้คนเข้าร่วมมือด้วย

๕. ข้าพเจ้าได้รับจดหมายตอบจากนายกรัฐมนตรียังอังกฤษ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๘๕ ว่าเขาไม่มีข้อขัดข้องที่ข้าพเจ้าจะดำเนินการติดต่อจัดวางแผนการร่วมกับ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และได้ส่งเรื่องไปให้กรมเสนาธิการอังกฤษพิจารณาแล้ว ต่อมา ข้าพเจ้าได้จดหมายจากกรมเสนาธิการของกองทัพอังกฤษ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๔๘๕ ขอให้ข้าพเจ้าไปพบ เพื่อจะได้พิจารณาถึงเรื่องแผนการที่ข้าพเจ้าได้เสนอไป

๕. เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕ ข้าพเจ้าได้ไปพบกับนาย **พันตรี แชนแมน วอคเคอร์** และได้นั่งพิจารณากันถึงเรื่องแผนการว่าข้าพเจ้าจะจัดการเรียกร้อยคนสมัครอย่างไร และได้ถามรายละเอียดอื่นๆ อันเกี่ยวกับแผนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ชี้แจงเหตุผลและแสดงความจำนงอันแท้จริงของพวกเรา และความมั่นใจว่าเราจะสามารถช่วยเหลือกองทัพอังกฤษได้ เขารับว่าจะได้เสนอเรื่องนี้ขึ้นไปยังเสนาธิการ

๖. ในเดือนมิถุนายน ๒๔๘๕ ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ส่ง **นายมณี สาณะเสน** ข้ามมาเมืองอังกฤษ ข้าพเจ้าจึงได้เขียนหนังสือถึงกรมเสนาธิการอังกฤษ เตือนว่าเรื่องแผนการของ

ข้าพเจ้านั้น กรมเสนาธิการรับรองแล้วหรือยัง เขาตอบมาว่ารับรองแล้ว ข้าพเจ้าจึงบอกกับเขาว่า เพื่อให้คณะทหารไทยที่เราจะตั้งขึ้นในประเทศอังกฤษนี้ เข้ารอยเรียบร้อยกันดีกับคณะเสรีไทยในอเมริกา ข้าพเจ้าขอให้กระทรวงกลาโหมอังกฤษดำเนินการเกี่ยวข้องกับการที่จะเรียกคนสมัคร โดยร่วมมือกับนายมณี สาณะเสน เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วกำลังของเรา ทั้งสิ้นจะได้รวบรวมกันเป็นปีกแผ่นแน่นหนา กระทรวงกลาโหมอังกฤษ ได้ตอบจดหมายมายังข้าพเจ้าลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๕ ว่า เขาจะได้จัดการติดต่อกับนายมณี สาณะเสน ในเรื่องนี้

๗. เมื่อนายมณี สาณะเสน มาถึงประเทศอังกฤษ ข้าพเจ้าได้พบเขา และได้ชี้แจงโดยละเอียดว่าข้าพเจ้าได้ปฏิบัติการไปแล้วแค่นี้และ กระทรวงกลาโหมอังกฤษพร้อมอยู่แล้วที่จะรับพวกเราเข้าเป็นทหารดำเนินการตามแผนการนั้นๆ นายมณี สาณะเสน กับนายป้วย อึ้งภากรณ์ และ นายเสนาะ ตันบุญยืน ก็ได้เริ่มดำเนินการชักชวนนักเรียนไทยเข้าร่วมมีอยู่ในการนี้ และได้วางระเบียบรูปร่างลักษณะของเสรีไทยในประเทศอังกฤษ ขึ้น ส่วนข้าพเจ้านั้นก็ทำการติดต่อกับกระทรวงกลาโหมอังกฤษในฐานะวางแผนการรบเท่านั้น เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องลับในขณะนั้น จึงไม่สามารถจะบอกเล่ากับใครได้ คนทั้งหลายจึงมิได้รอบรู้ว่ข้าพเจ้าได้มีส่วนดำเนินการนี้อย่างไร นอกจากนายมณี สาณะเสน กับกรมเสนาธิการอังกฤษ ในที่สุดในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๔๘๕ นักเรียนไทยอาสาสมัครเหล่านั้น ก็ได้เข้าไปเป็นทหารอังกฤษ ไปทำการทดลองฝึกหัดเพื่อให้ทางอังกฤษได้เห็นว่ามีความสามารถเพียงพอที่จะทำตามแผนการได้หรือไม่ นักเรียนทั้งหลายได้ทำการไปอย่างดียิ่ง นายทหารอังกฤษต้องยอมรับว่าพวกเขาจะสามารถทำการได้และได้เสนอเรื่องไปยังกองบัญชาการ Force 136 ที่อินเดีย ว่าเขาจะรับจัดการทำการฝึกหัดได้ต่อไปเมื่อใด

นายมนี สาณะเสน (ใส่สูท) เยี่ยมทหารเสรีไทย ค่ายธอร์นตัน
มี ป่วย อึ้งภากรณ์ ยืนอยู่ซ้ายสุด

๘. ในระหว่างเดือนกันยายนจนถึงเดือนธันวาคม ๒๔๘๕ นักเรียนไทยเหล่านี้ต้องถูกส่งให้เข้าอยู่กับกองทหาร Pioneer Corps ซึ่งมีทหารต่างประเทศอาสาสมัครรวมอยู่ เพื่อเป็นแผนการที่จะปกปิดถึงฐานะความจริงว่า อังกฤษจะจัดการใช้นักเรียนเหล่านี้ทำการอย่างใด (Security Reason) ในการพรางความจริง อันนี้ได้ดำเนินไปเป็นอย่างดี จนถึงแก่นายมนี สาณะเสน เองก็มิได้รู้ว่า เหตุผลต้นปลายเป็นอย่างไร จนนายมนีฯ นี้ก็ว่ากระทรวงกลาโหมอังกฤษจะตัดหางพวกเหล่านี้ปล่อยวัดเสียแล้ว จนเที่ยววิ่งกระตือรือร้นเที่ยวหาภรรยา **นายพลเอก ริดเติ้ล** ให้ช่วยเหลือขอจัดการให้พวกนักเรียนเหล่านี้ทำการงานประจำอยู่ตามกองบัญชาการต่างๆ เช่น ให้เข้าทำการในกอง Pay Corps ในกองสื่อสาร ฯลฯ และเลิกความคิดที่จะไปทำการรบต่อต้านในประเทศไทย ในขณะนั้น ข้าพเจ้าได้

การฝึกทหารเสรีไทยสายอังกฤษที่ค่ายออร์นตัน
ใกล้เมืองแบรดฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

เสรีไทยที่ค่ายออร์นตัน ลองเครื่องแบบทหารเมืองร้อน

จอมพล เซอร์ แอลลัน บรุค
// ภาพจาก Dutch National Archives, The Hague,
ANEFO, 1945-1989.

ทำการติดต่อกับกรมเสนาธิการอังกฤษอยู่เรื่อย ดังปรากฏในจดหมายที่
ได้มีไปมาระหว่างกรมเสนาธิการอังกฤษกับข้าพเจ้า เกี่ยวกับแผนการ
ที่จะจัดให้นักเรียนเหล่านี้เดินทางไปยังอินเดีย เพื่อทำการฝึกฝนต่อไป แต่
ข้าพเจ้าย่อมบอกกับนายมณี สาณะเสนไม่ได้ เพราะกรมเสนาธิการอังกฤษ
ขอห้ามมิให้ข้าพเจ้าบอกเหตุผลที่นักเรียนต้องติดอยู่ ณ กองทหาร
Pioneer Corps ในอังกฤษเป็นเวลาตั้ง ๓ เดือนดังนี้ ก็เพราะว่า กองทหาร
Force 136 ที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่ที่อินเดียนั้น ยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการ
ฝึกหัดได้ ข้าพเจ้าได้พบกับนายพันเอก เบ็ท (Beytes) ซึ่งทำหน้าที่
เสนาธิการของ Force 136 เขาบอกข้าพเจ้าว่า เราทั้งหลายต้องอดทนรอ
ไปก่อน ในเดือนพฤศจิกายน ทางอินเดียได้บอกมาว่า เขาพร้อมแล้วที่จะ
รับทหารของเราออกไปทำการฝึกหัด แต่ขัดสนด้วยเรื่องหาเรือขนส่งออก
ไปไม่สะดวก ข้าพเจ้าได้มีโอกาสติดต่อ **จอมพล เซอร์ แอลลัน บรุค (Sir**

Alan Brooke) เสนอวิธีการทหารบก ขอให้เขาจัดการช่วยเหลือเรื่องการส่งนักเรียนออกไป เขาก็ได้ตอบมาตามจดหมายลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕ ว่า ความลำบากนั้น เนื่องด้วยหาเรือลำบาก แต่ก็จัดให้ และในที่สุด ในตอนกลางเดือนธันวาคม นักเรียนไทยที่เป็นทหารก็ได้เดินทางไปอินเดีย^๑

๙. ในระหว่างนั้น ข้าพเจ้าต้องตอบปัญหาและพิจารณาเรื่องราวต่างๆ ว่า เราควรจะพยายามติดต่อกับผู้ใดดีในเมืองไทย ในบันทึกของข้าพเจ้าลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๘๕ ข้าพเจ้าได้ชี้แจงถึงสถานการณ์ที่ข้าพเจ้าคาดคะเนว่าน่าจะเป็นไปได้ในเมืองไทยให้ทางอังกฤษฟัง กล่าวถึงความเป็นไปของคนทุกชั้นว่า คนเหล่านี้ น่าจะรู้สึกนึกคิดอย่างไร โดยอาศัยการพิจารณาจากการกระจายเสียงและข่าวคราวต่างๆ ข้าพเจ้าได้แนะนำว่า ผู้ที่เราควรพยายามติดต่อนั้นคือ **หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และนายเตียง ศิริขันธ์** เพราะได้ทราบมาว่าเป็นผู้ที่ทำการโดยนีกถึงประเทศชาติเป็นหลักมาตลอดเวลา นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้เสนอนาม**พระติรณสารวิศวรรม (ตรี ติรณสาร)** ด้วยว่าเป็นบุคคลที่ข้าพเจ้ารู้จักอย่างสนิทสนม และคิดว่าอาจช่วยเหลือได้ ข้าพเจ้าก็ได้เสนอชื่อ**พระยาโทมวณิกมนตรี (วิสุทธ์ โทมวณิก)** แต่ได้ชี้แจงว่าท่านผู้นี้เราคงติดต่อด้วยยาก เพราะหลวงพิบูลฯ ย่อมคอยระวังระเวงอยู่มิได้ขาด

๑๐. ในระหว่างเดือนกันยายนจนถึงเดือนธันวาคม ๒๔๘๕ นายทหารกรมเสนานิการอังกฤษ มีอาทิ **นายพันตรี แชนแมน วอคเคอร์ และนายพันตรี ไกซ์ (Guise)** ได้มาบอกกับข้าพเจ้าเรื่อยๆ ว่า นายมณี สาณะเสนนั้นไม่ชอบข้าพเจ้า และได้พยายามหาทางที่จะพิสูจน์

^๑ "ท่านขึ้นคงไม่ทราบ่ว่าพวกเราตกเรือในกลางเดือนธันวาคม ๒๔๘๕ ถูกส่งกลับไป Bradford แต่ไม่ได้อยู่ค่าย Thornton ซึ่งเต็ม ต้องไปอยู่ค่าย Odsal วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๔๘๖ เราจึงได้เดินทางไปเมืองท่า Liverpool และได้ลงเรือ Sibyak ขบวนเรือออกจากท่าวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๔๘๖" - ทศ พันธุ์เสน.

ว่า ข้าพเจ้านั้นเป็นพวก**สมเด็จพระปกเกล้าฯ** และมีความคิดที่จะไปตั้ง
ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นใหม่ในเมืองไทย คนไทยแทบทุกคน
เกลียดข้าพเจ้าด้วยเหตุนี้ เขาเห็นว่าอังกฤษไม่ควรใช้ข้าพเจ้าในงานนี้
เรื่องทั้งนี้เกิดขึ้นเพราะนายมณี สาณะเสน เกรงไปว่าข้าพเจ้าจะแย่งเอา
ความดีความชอบในการจัดตั้งเสรีไทยในประเทศอังกฤษไปจากเขาเสีย
เขาอยากแสดงว่าเขาได้เป็นผู้จัดการขึ้นตั้งแต่ต้น ข้อพิสูจนในข้อนี้ชี้ได้ชัด
ตามรายงานของนายมณี สาณะเสน ที่มีเลขนอ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ซึ่ง
กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษได้ตรวจเห็นเซอร์พบ แล้วส่งมาให้
ข้าพเจ้าอ่าน ในรายงานนั้น นายมณี สาณะเสน มิได้กล่าวถึงการทำงานของ
ข้าพเจ้าเลย เขาคัดชื่อข้าพเจ้าออกเสียสิ้น ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช มิได้
ยอมเชื่อข้าพเจ้า ว่าข้าพเจ้าได้เริ่มต้นกระทำการติดต่อกับรัฐบาลอังกฤษ
มาตั้งแต่ก่อนเลย จนกระทั่งเมื่อเร็วๆ นี้ ข้าพเจ้าให้ดูหนังสือและวันที่ของ
วันที่เขียน จึงเพิ่งทราบว่าความจริงนั้นเป็นอย่างไร ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช
ได้บอกข้าพเจ้าว่า นายมณี สาณะเสน ได้เล่าให้เขาฟังว่า “อังกฤษนั้นมิได้
ยอมให้เขาจัดตั้งคณะนักเรียนเข้าเป็นทหารเลย เขาได้ไปพบกับกระทรวง
การต่างประเทศอังกฤษและกระทรวงกลาโหมอังกฤษ เจ้าหน้าที่ทั้งหลาย
ก็หาได้ฟังเขาไม่ ต้องพยายามทำการอย่างหนักที่จะให้อังกฤษยอม
เห็นด้วย ก็ไม่เป็นผลสำเร็จดีเลย อังกฤษคงไม่ยอมฟังเขาอยู่เรื่อย จนกระทั่ง
เขาได้พบปะกับภรรยาของนายพลเอก ริตเติ้ล ซึ่งเป็นเพื่อนเก่าของเขา
และภรรยาท่านนายพลเอกผู้นี้ได้ช่วยเหลือให้สามีของเธอฟังเรื่อง และช่วย
ดำเนินเรื่องนั้นในทางอ้อมโดยเห็นแก่นายมณีฯ เป็นส่วนตัว กระทรวงการ
ต่างประเทศอังกฤษและกระทรวงกลาโหมอังกฤษจึงเริ่มฟังเสียงอ้อนวอน
ของนายมณีฯ และในที่สุดจึงยอมรับพวกนักเรียนไทยเข้าเป็นทหาร”

เรื่องนี้ทั้งหมดย่อมชี้ชัดว่านายมณี มาณะเสน รายงานเท็จให้
ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จนเป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจผิดขึ้นในเหตุการณ์
ต่างๆ จนเกือบจะได้รับผลร้ายต่อกิจการของประเทศเรา ดังจะได้แถลง
ต่อไป เพราะโดยที่ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ได้เข้าใจผิดเช่นนี้ จึงยอมเชื่อในคำ

หลวงประดิษฐมนูธรรม

นายเตียง ศิริขันธ์

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์

พระติรัตนสารวิศวกรรม (๒๔๘๘)

เซอร์ โจเซฟ โครอสบี

// ภาพจาก National Portrait Gallery, London

กล่าวหาที่ทั้งนายมณีฯ และคนอเมริกันบางคนชี้เหตุว่า การที่อังกฤษ
กระทำการช่วยเหลือคณะเสรีไทยครั้งนี้ ได้ทำไปโดยมีความเห็นและ
นโยบายว่าจะช่วยให้ข้าพเจ้ามาจัดการฟื้นฟูระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
ขึ้นในประเทศไทย

เรื่องนี้เป็นเหตุใหญ่ในการเจรจาและติดต่อกระทำการงานอยู่ตลอดเวลา
ยังความเสียหายเกิดขึ้นแก่เราเป็นอันมาก จึงถือว่าการกล่าวเท็จ
และการคลุมเครือโดยการฉวยโอกาสของนายมณีฯ สาณะเสน ดังนี้ ป้าย
ความคิดให้แก่รัฐบาลอังกฤษและข้าพเจ้า เป็นการกระทำอย่างไม่สมควร
ที่สุด ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ผู้ซึ่งมิได้มาพบปะเหตุการณ์ด้วยตนเอง ได้
แต่ได้ยินคนเล่าและรายงานทำเรื่องเป็นลำดับว่าอังกฤษมีความประสงค์
ที่จะลงโทษชาติไทยที่ได้ประกาศสงคราม ให้กลายเป็นประเทศอยู่ภายใต้
ความควบคุมดูแลของอังกฤษ ตามนัยที่ **เซอร์ โจเซฟ โครอสบี (Sir Josiah Crosby)** ได้แสดงปาฐกถาที่เมืองเซนต์แพม อีกทั้งได้ยิน นายมณีฯ สาณะ

เสน ว่าอังกฤษจะช่วยให้ไทยตั้งระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และตามที่เคยได้ยินคนอังกฤษบางคนได้พูดในที่ประชุมกิจการภาคแปซิฟิกในอเมริกาว่า อังกฤษควรจะลงโทษไทย เลยรวมเข้าเป็นเรื่องสมจริงน่าเชื่อ และเลยถือเอาเหตุการณ์นี้เป็นหลักฐานสำหรับดำเนินกิจการของเสรีไทยภายนอกประเทศ อันส่อให้เห็นว่า เพราะเหตุนี้ การร่วมมือกันโดยแท้จริงดังจะชี้ให้เห็นต่อไป จึงไม่มี ด้วยผู้นำมิได้ทราบความจริง แต่ได้เชื่อคำเท็จ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการบอกเล่าที่มีความจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง เป็นเกณฑ์

๑๑. ต่อมาในไม่ช้า ข้าพเจ้าก็ได้รับคำสั่งจากกรมเสนาธิการอังกฤษ ให้เดินทางไปอินเดียโดยเครื่องบิน ลงที่เมืองเมียร์รุท (Meerut) ซึ่งเป็นออฟฟิศใหญ่ของกองพล Force 136 ณ ที่นั้น ข้าพเจ้าได้พิจารณาจากทางหลายกระแสว่า เหตุการณ์มีความผันแปรประการใด ในที่สุด เห็นได้ชัดว่ามีอยู่ ๓ ทางคือ

- (๑) คนไทยส่วนมากไม่ชอบญี่ปุ่น
- (๒) คนไทยส่วนมากไม่ชอบหลวงพิบูลฯ และรัฐบาลชุดของเขา
- (๓) รู้สึกแน่ใจว่า คงมีคณะต่อต้านหลวงพิบูลฯ และญี่ปุ่น เกิดขึ้นแล้วในเมืองไทย

นอกจากนี้ ยังสงสัยว่า คงจะมีหลวงประดิษฐฯ เป็นหัวหน้าคณะต่อต้านญี่ปุ่น และต่อต้านหลวงพิบูลฯ ด้วย

เมื่อเหตุการณ์มาถึงตรงนี้ ในราวปลายเดือนเมษายน ๒๔๘๖ Force 136 ได้มอบให้ข้าพเจ้านำพวกนักเรียนไทย ซึ่งมาถึงอินเดียแล้วนั้น ไปทำการฝึกหัดอบรมที่โรงเรียนของ Force 136 ณ เมืองปูนา ในระหว่างที่ได้ทำการฝึกอบรมกันอยู่นี้ ข้าพเจ้าวางแผนการอย่างละเอียดเพื่อให้เป็นหลักดำเนินการของ Force 136 สำหรับจะได้มาปฏิบัติการณ์ในเมืองไทย ใน

นายจำกั๊ด พलगูร
// ภาพจาก จลนชลัย์ย์ พलगูร.
อัตชีวประวัติ ภาคมัชฌิมวัย (๒๕๕๗).

แผนการละเอียดนี้ ได้กล่าวถึงหลักดำเนินการเพื่อปฏิบัติการให้เหมาะสมไว้ ดังนี้ คือ

๑. คณะใด หมู่ใด ที่เราจะเข้าทำการติดต่อให้ได้ผลจริงจัง
๒. ได้พิจารณาถึงข่าวที่ได้มาจากจุงกิงว่า **นายจำกั๊ด พलगูร** ได้เดินทางไปถึงที่นั่น อันเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า หลวงประดิษฐฯ ได้เป็นหัวหน้าต่อต้านญี่ปุ่นในเมืองไทยโดยแท้
๓. เพื่อจะให้แน่นนอนขึ้น ข้าพเจ้าจำเป็นจะต้องพบจำกั๊ดฯ ให้จงได้ เพื่อที่จะได้พิสูจน์ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองไทยนั้นเป็นจริงตามความคาดหมาย เพราะเจ้าหน้าที่อังกฤษในขณะนั้น ไม่เชื่อว่าจำกั๊ดฯ เป็นเสรีไทย หากเข้าใจไปว่า จำกั๊ดฯ แต่งนิยายขึ้นมากกว่า
๔. ในโอกาสเดียวกันนี้ ข้าพเจ้าได้บรรยายถึงบุคลิกลักษณะของบุคคลสำคัญในเมืองไทยเป็นคณฯ ไป ผลสุดท้าย คงเลือกได้หลวงประดิษฐฯ เป็นผู้ที่เหมาะสม และจะต้องติดต่อกันให้ได้เรื่องได้ราวโดยเร็ว

เพราะข้าพเจ้าเชื่อแน่ชัดว่า หลวงประดิษฐฯ ผู้เดียวเท่านั้น ที่หลวงพิบูลฯ ไม่กล้าหักห้ามพร้าด้วยเขา

๕. ทำการพิจารณาวางแผนเขตต่างๆ ที่จะเข้าทำการต่อต้านญี่ปุ่น ในเมืองไทยไว้โดยละเอียด เช่น ภูมิภาค การคมนาคม ดินฟ้าอากาศ นิสัยพลเมือง

๖. พิจารณาและตีความเหตุผลทางการทหาร อันต่อเนื่องกับยุโรป-เอเชีย-ทางฝ่ายจีน-ญี่ปุ่น ประกอบกันตามหลักวิชาการ เพื่อที่จะได้หา แผนการอันถูกต้องกับเหตุการณ์

ต่อจากนั้น ข้าพเจ้าได้พิจารณาถึงปัญหาที่จะต้องแก้ไข ทั้งทาง เฉพาะหน้าที่และทางอื่นๆ ว่าควรจะเป็นอย่างไร จึงได้วางไว้เป็นขั้นๆ ดังต่อไปนี้

๑. ข้าพเจ้าต้องพบจำกัด พลังการ ให้จงได้ เพื่อจะได้ไต่สวนถึง เหตุการณ์ในเมืองไทยโดยละเอียด

๒. เมื่อทราบเรื่องดีแล้ว จะได้ดำเนินการต่อไปโดยวิธีใด เช่นการ ส่งคนเข้าไปติดต่อกับเสรีไทยในเมืองไทย จะให้ไปทางน้ำ หรือทางบก หรือ ทางอากาศ หาเหตุผลประกอบถึงความยาก-ง่าย ในการเข้าไปในเมืองไทย ไว้พร้อมสรรพ

๓. คนที่จะให้เข้าไปในเมืองไทยนั้น ควรจะเป็นก๊กคน และทุกคนนั้น เหมาะที่จะไปทำอะไรได้บ้าง เมื่อเข้าไปได้เรียบร้อยแล้ว จะเข้าไปวางแผน การต่อต้านให้กลมกลืนกับคนภายในเพียงใด และจะมีผลงานเป็นเลิศ เพียงใด

๔. ข้าพเจ้าได้ชี้แจงถึงการที่จะไปดำเนินงานนั้นให้เข้าใจแจ่มแจ้ง และบอกกลุ่มต่างๆ เช่น การใช้เงิน การติดต่อเกลี้ยกล่อม การซื้อข่าว ฯลฯ

๕. วางหลักการตั้งกองโจรในประเทศไทยให้เหมาะสมกับภูมิ-ประเทศและเหตุการณ์ ตามหลักวิชาและหลักปฏิบัติ เพื่อเป็นบรรทัดฐาน สำหรับที่จะใช้สอนแก่นายทหารของเรา

ทั้งหมดนี้ คือแผนการที่จะต้องทำไปเป็นขั้นๆ ไป ให้เหมาะสมและทันเวลาที่ นอกจากนี้ ได้วางหลักสูตรการฝึกหัดอบรมแก่เสรีไทยทั้งหลาย เพื่อให้มีความสามารถปฏิบัติการให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้

เมื่อได้บันทึกและบรรยายหัวข้อหมดนี้แล้ว ข้าพเจ้าได้ส่งต้นฉบับไปยัง Force 136 ในที่สุด พวกนายทหารผู้ใหญ่ในกองพลนี้เห็นพ้องด้วย จึงได้เรียกข้าพเจ้าไปประชุมที่กองบัญชาการ ที่เมืองเมียร์รุท

โดยเหตุที่ทางผู้ใหญ่นายกองบัญชาการทัพที่เมียร์รุทเห็นชอบกับแผนการของข้าพเจ้า ตามที่ได้เสนอมานี้แล้วทั้งหมด ทั้งเชื่อว่า ถ้าปฏิบัติตามแผนการดังกล่าวแล้วจะได้ผลดียิ่ง จึงเป็นหนทางให้ข้าพเจ้าขอร้องเพื่อผลข้างหน้า ๓ ข้อ คือ

๑. ทหารเสรีไทยทุกคนที่ได้รับการฝึกหัดอบรมดีแล้ว ต้องได้เป็นนายทหารสัญญาบัตรในกองทัพบกอังกฤษ เท่าเทียมกับคนอังกฤษทุกประการ (คือไม่ใช่ทหารเมืองขึ้น)

๒. การงานทั้งหลายที่จะต้องปฏิบัติต่อไป ต้องได้ประสานกับอเมริกา โดยไม่มีการขัดแย้งหรือกันท่ากันโดยใช่เหตุ

๓. ต้องให้ข้าพเจ้าได้ไปพบจำกัด พลาทูน โดยเร็วที่สุด

ผลสุดท้าย เจ้าหน้าที่อังกฤษยอมตกลงตามข้อเรียกร้องของข้าพเจ้าทุกประการ แต่น่าเสียใจที่ทางอเมริกา (OSS) และทางฝ่ายจีน จุงกิงแสดงข้อขัดข้องมา อาศัยเหตุผลของเขาว่า ข้าพเจ้ากับพวกจะไปตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทย ซึ่งเป็นการขัดกันกับจำกัดฯ จำกัดฯ เองก็ไม่อยากพบข้าพเจ้า ข้าพเจ้าต้องค้างเต้งอยู่นาน และในที่สุดต่อมา ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากตัวจำกัดฯ เองว่า เขาต้องการให้ข้าพเจ้าไปพบข้าพเจ้าจึงเอาจดหมายของจำกัดฯ ซึ่งแจงไปยังจุงกิง จุงกิงจึงได้อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปพบกับจำกัดฯ ได้ราวต้นเดือนสิงหาคม ๒๔๘๖

เมื่อได้พบจำกัดฯ แล้ว จึงได้ปรับความเข้าใจกันเป็นอันดี ข้อใหญ่ใจความก็คือ ข้าพเจ้าไม่มีแผนการอื่นใดนอกจากการกู้ชาติและการที่จะได้เห็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ในประเทศไทย ทั้งได้เล่าถึงพฤติกรรมของข้าพเจ้ากับพวกเท่าที่ได้ปฏิบัติมาแล้วทั้งสิ้น และที่จะปฏิบัติต่อไปอีกให้ได้เข้าใจ จำกัดฯ เขาก็เข้าใจดีทุกประการ ทั้งรับรองในการร่วมมือกับพวกเราอย่างเต็มที่

จำกัดฯ ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังถึงเหตุผลที่อเมริกาและจีนมิให้ข้าพเจ้าไปพบจำกัดฯ นั้นเป็นเพราะว่า ทั้งอเมริกาและจีนเชื่อว่าอังกฤษนั้นมีนโยบายร่วมมือในการตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทย คือแตกต่างกับอเมริกากับจีนนั่นเอง การที่อเมริกากับจีนนึกคิดไปเช่นนั้นก็เพราะ

๑. คณะเสรีไทยในอังกฤษนั้นไม่ยอมเข้ากับคณะเสรีไทยในอเมริกา เพราะข้าพเจ้าได้ชักชวนรัฐบาลอังกฤษให้เชื่อถือ จนอังกฤษยอมสนับสนุนให้ข้าพเจ้าตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นในเมืองไทยอีก ซึ่งไม่ตรงกับความจริงเลย เหตุเหล่านี้เกิดขึ้นได้คงเป็นเพราะนายมณี สาณะเสน เป็นต้นเหตุ ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว

๒. เมื่อ **จอมพล เจียง ไคเช็ก** ได้แสดงสุนทรพจน์ทางวิทยุกระจายเสียงเมื่อเดือนมกราคม ๒๔๘๖ ข้อความเกี่ยวกับประเทศไทยมีใจความสำคัญว่า จีนไม่ต้องการที่จะเอาประเทศไทยเป็นเมืองขึ้น ประธานาธิบดี **โรสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt)** ก็ประกาศรับรองเห็นด้วย แต่รัฐบาลอังกฤษมิได้แสดงอะไรในเรื่องนี้ เลยเป็นสาเหตุที่ชี้ให้เห็นว่า อังกฤษคงมีความมุ่งหมายที่จะเอาเมืองไทยเป็นเมืองขึ้น แล้วสถาปนาระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นในเมืองไทย ภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ ความเข้าใจเช่นนั้น ดังที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้น เลยทำให้เป็นการชวนเชื่อยิ่งขึ้น

๓. เมื่อจำกัดฯ จะขอพบทูตอังกฤษ ทูตอังกฤษก็ไม่ยอมยอมให้พบ ทั้งเมื่อจำกัดฯ ได้เสนอเรื่องราวขอตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นในอินเดียและ

ขอใช้ทุนทรัพย์ดำเนินการ รัฐบาลอังกฤษก็ตอบปฏิเสธ ทั้งนี้เพราะนึกว่า
อังกฤษต้องการช่วยข้าพเจ้าในเรื่องสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นข้อใหญ่

ข้าพเจ้าจึงได้อธิบายข้อความต่างๆ ในเรื่องจริงหรือไม่จริงอย่าง
มีเหตุผล จนจำกัศฯ เชื่อถือข้าพเจ้าทุกประการ ทั้งยอมร่วมมือด้วย
ทุกอย่าง ข้าพเจ้าได้แนะนำจำกัศฯ ให้แสดงเหตุผลต่างๆ ในการที่ภายใน
ประเทศได้มีเสรีไทยเกิดขึ้นจริงๆ เพื่อจะได้รับความเห็นอกเห็นใจและความ
เชื่อถือสนับสนุนจากรัฐบาลอังกฤษในอนาคตต่อไป ส่วนด้านข้าพเจ้าก็
จะได้ชี้แจงเหตุให้อังกฤษเชื่อว่า มีเสรีไทยเกิดขึ้นในเมืองไทยแล้วจริงๆ

เนื้อแท้ของเรื่องนี้มียู่ว่า อเมริกากับจีนมีความสอดคล้องกันในการ
ที่จะทำให้อิทธิพลอังกฤษในเอเชียเสื่อมโทรมลงไป ทุกคนในจีนต่างก็โปร
อเมริกาทั้งนั้น การที่อเมริกาและจีนเหมาเอาว่า อังกฤษจะสนับสนุนให้มี
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทยอีก ดูเหมือนจะเป็นการบังหน้ามากกว่า
สำหรับที่จำกัศฯ ไปทำในจุงกิง ก็ใ้ชาวอเมริกาเขาตั้งใจสนับสนุนให้ก้าวไป
ได้ เพราะการสนับสนุนใหญ่โตนั้น เขาวางไว้ที่อเมริกา และความไว้วางใจ
นั้น ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นผู้ได้รับ ส่วนจำกัศฯ นั้นเล่าก็เป็นหุ่นเสรีไทย
ตัวเล็กตัวน้อยลอยไปลอยมาอยู่ในจุงกิง จนกว่าจะมีเหตุการณ์อื่นซึ่งไม่มี
ใครเหมาะสมกว่าเขา

เมื่อข้าพเจ้าปรับความเข้าใจกับจำกัศฯ ดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้ไป
ชี้แจงให้อัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงจุงกิงทราบโดยละเอียด ทั้งพิสูจน์
ให้เขาเห็นว่า คณะเสรีไทยในเมืองไทยนั้นมีจริง โดยมีเหตุการณ์หลาย
กระแสมาประกอบกับคำชี้แจงของจำกัศฯ ให้รับรองต้องกัน นอกจากนี้
ข้าพเจ้าได้ทำรายงานละเอียดประกอบเหตุผลมาให้กองบัญชาการ Force
136 ทราบเรื่อง พร้อมทั้งนี้ ทางทูตอังกฤษก็ทำรายงานประกอบเรื่องอย่าง
เดียวกันมายังกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษด้วย

เมื่อทูตอังกฤษเชื้อถือเราแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอร้องให้ทูตอังกฤษ ได้พบกับจํากัดฯ เพื่อฟังเรื่องราวต่างๆ อีก ในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๔๘๖ จํากัดฯ จึงได้ไปพบกับทูตอังกฤษต่อหน้าข้าพเจ้า และทูตอังกฤษได้ขอให้ ข้าพเจ้าทำบันทึกการสนทนาครั้งนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐานส่งให้กระทรวงการ ต่างประเทศอังกฤษ บันทึกดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าได้รักษาสำเนาไว้ ๑ ฉบับ

ข้อความโดยย่อในบันทึกนั้น คือ

๑. ทูตอังกฤษได้ชี้แจงแก่จํากัดฯ ว่า อังกฤษไม่จำเป็นต้องอธิบาย ว่าอังกฤษไม่ต้องการเอาประเทศไทยเป็นเมืองขึ้น เพราะความข้อนี้ปรากฏ ชัดเจนแล้ว ตามหลักของ Atlantic Charter ว่า จะไม่เอาเมืองใดเมืองหนึ่ง มาเป็นเมืองขึ้น

๒. การที่อังกฤษจะรับรองให้ตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวในอินเดีย ตลอด ทั้งจัดตั้งทูตมาประจำที่รัฐบาลนั้น และยอมรับเลิกการประกาศสงคราม ของไทยกับอังกฤษ ตลอดจนยอมให้เงินที่อังกฤษยึดไว้ มาเป็นค่าใช้จ่าย ของรัฐบาลชั่วคราวของคนไทยหรือไม่นั้น ต้องอยู่ที่รัฐบาลไทยชั่วคราวนี้ เป็นคนไทยซึ่งมีคุณสมบัติเป็นที่นิยมนับถือของชาวไทยส่วนใหญ่ อีกทั้ง ถูกต้องตามกฎหมายหรือมติมหาชนด้วย และบัดนี้แล้ว ก็ยังไม่มีใครซึ่ง ถูกกับข้อขอร้องของอังกฤษในการเป็นรัฐบาลไทยชั่วคราวนี้เลย ถ้าต่อไป เกิดมีขึ้นเมื่อใด อังกฤษก็คงจะรับรองสนับสนุนให้ได้

๑๒. เมื่อข้าพเจ้านำจํากัดฯ ไปพบปะพูดจากับทูตอังกฤษจนเป็นที่ เข้าใจกันดีแล้ว จึงได้หันมาปรึกษากันถึงเรื่องที่จะทำในขั้นต่อไป จํากัดฯ นั้นแจ้งว่า รัฐบาลจีนมีความประสงค์จะให้เขาตั้งรัฐบาลไทย ชั่วคราวขึ้นที่จุงกิง และจุงกิงจะเป็นฝ่ายเลี้ยงดูสนับสนุนเรื่องการเงิน การทองต่างๆ ทั้งจะได้จัดกองทัพใหญ่ให้จํากัดฯ นำเข้ามาต่อต้านญี่ปุ่น ในประเทศด้วย จํากัดฯ ไม่เห็นด้วย จึงนำความมาหารือกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับจํากัดฯ ว่าไม่ควรให้จีนจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้น รัฐบาลเกาหลีชั่วคราวได้ถูกจุงกิงจัดตั้งขึ้นแล้ว แต่หาได้รับความเห็นชอบ

จากอังกฤษและอเมริกาไม่ทุกอย่างอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีนหมด สำหรับเมืองไทยก็เช่นกัน เราเกรงกันว่า จีนจะแปรธาตุให้เราออกนอกนโยบายของเราในวันหน้าก็ได้ ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่ยอมให้จำกัดฯ ตกลงกับจีนแต่อย่างใด ข้อยากเย็นมีอยู่กับจำกัดฯ ในเรื่องทอง คือ จีนซุบเลี้ยงจำกัดฯ ไว้โดยมีอาหารกินพอควร แต่ดูให้ลึก จำกัดฯ เท่ากับเซลยศึกจีนคนหนึ่ง ถ้าจำกัดฯ จะมาหาข้าพเจ้าจะต้องได้รับอนุญาตก่อน แต่จำกัดเล็ดลอดออกมาพบข้าพเจ้าได้เสมอ ทั้งปรึกษาหารือกันเรื่อยๆ ในที่สุด ถ้าเราปลีกจากจีน เราจะต้องมีเงินเลี้ยงดูตัวเราเองและพวกที่มาสมทบใหม่ จึงเป็นหน้าที่ข้าพเจ้าจะต้องจัดการในเรื่องนี้

๑๓. การเจรจาทางทูตกับกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษมักล่าช้า ไม่ใคร่ทันการ ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงเห็นวิธีที่จะรวบรัดให้เกิดผลของงานเร็วขึ้น จึงคิดว่าจะไปพบแม่ทัพใหญ่ของอังกฤษในอินเดีย แล้วเสนอแผนการต่างๆ อธิบายประกอบร่าง ประกอบหลักฐานให้เขาเข้าใจโดยชี้ให้เห็นความสำคัญในการเหล่านี้ชัดเจนยิ่งขึ้น ต่อจากนั้น ทางกองทัพจะได้ขอร้องไปยังกระทรวงการต่างประเทศให้ร่วมมือ เพื่อจัดตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นในอินเดีย และข้าพเจ้าเองก็จะเดินทางไปประเทศอังกฤษอีก เพื่อย้ำให้รัฐบาลอังกฤษทำตามแผนการให้จงได้

๑๔. ส่วนจำกัดฯ นั้น ข้าพเจ้าต้องการให้เขาเดินทางไปอเมริกาเพื่อพบ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ในเรื่องทีอเมริกาและเสนีย์ฯ เข้าใจผิดว่าอังกฤษสนับสนุนให้ข้าพเจ้าไปตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทย หลังจากนั้น ให้จำกัดฯ เดินทางไปพบกับข้าพเจ้าที่ลอนดอน ณ ที่นั้นจะได้มีการประชุมกันระหว่างอังกฤษ อเมริกา จีน ไทย ถึงหลักการใหญ่ๆ ในเรื่องจัดตั้งรัฐบาลไทยและคณะต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทย

๑๕. เราเห็นความจำเป็นในการที่จะต้องจัดตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นให้จงได้ในอินเดีย แต่การจัดตั้งนั้น เราต้องมีตัวนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีครบคณะ ทั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสมควร เพื่อจัดการดังนี้ จะต้องส่งคนเข้าไปในประเทศไทยอีก เพื่อติดต่อกับบุคคลสำคัญ ซึ่งจะเป็นรัฐบาลชั่วคราวของเรา ส่วนข้าพเจ้ามีหน้าที่จัดหายานพาหนะให้บุคคลสำคัญเหล่านั้นได้ออกเดินทางไปอินเดียโดยสะดวก จะไปโดยอากาศยานหรือเรือใต้น้ำก็ต้องดูเหตุการณ์ให้เป็นเรื่องๆ ไป

๑๖. รัฐบาลไทยชั่วคราว เราได้หมายตัวหลวงประดิษฐมนูธรรมไว้เป็นหัวหน้า ส่วนคณะรัฐบาลนั้น หลวงประดิษฐ์ฯ จะได้จัดมา ทุกๆ ประการเราจะต้องสมานฉันท์กันเป็นอันดี ถ้าได้ทำการเหล่านี้ลุล่วงไปโดยเรียบร้อยแล้ว อังกฤษ อเมริกา จีน ก็คงจะได้รับรองสนับสนุนเราเต็มที่ ส่วนคนไทยส่วนมากเล่า ก็คงจะเห็นพ้องและร่วมมือกับเรายิ่งขึ้น

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะจากจำกัตฯ มาอินเดีย เพื่อมิให้ขาดการติดต่อกัน ข้าพเจ้าได้จัดให้**มิสเตอร์ฟิลเลย์ แอนดรูว์** ซึ่งเป็นเลขานุการเอกของสถานทูตอังกฤษที่จุงกิง เป็นผู้แทนข้าพเจ้าในทางสื่อข่าวการปรึกษาหารือทั้งปวง

เมื่อข้าพเจ้ากลับมาอินเดียแล้ว จึงรายงานตัวต่อ**นายพลเอ็กกินเล็ทส์** แม่ทัพใหญ่ ซึ่งทำการแทน **พลเรือเอก ลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบตเตน (Louis Mountbatten)** อยู่ แล้วส่งแผนการต่างๆ ที่กระทำมาแล้ว และจะกระทำต่อไป ให้ทราบโดยละเอียด ทั้งชี้แจงว่า ทำไมอังกฤษจึงจำเป็นต้องร่วมมือช่วยเหลือประเทศไทยในครั้งนี้ เหตุผลคือ

๑. ได้ชี้แจงว่า ตามข่าวที่ได้ทราบจากจำกัตฯ ว่า จีนมีความประสงค์จะยึดดินแดนอินโดจีนตอนเหนือของฝรั่งเศสไว้ในกำมือ เพื่อก้าวเข้าสู่แผนการขยายอำนาจในภาคนั้น

๒. หากจำกัตฯ ยอมตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นในจีนแล้ว ก็จะเป็นก้าวหนึ่งในการก้าวหน้าของจีน ที่จะเข้ามาครอบงำประเทศไทย หลังจากนั้น

ลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบตเตน
// ภาพจาก Imperial War Museum

ก้าวต่อๆ ไปก็คือ การเข้ามาแทนที่อังกฤษในแหลมทองทั้งหมด กระทั่งดินแดนทะเลใต้ของอังกฤษ อันเป็นการรอนสิทธิพลทางการเมืองและการค้าทั่วไป

๓. หากว่าอังกฤษยินยอมให้ไทยจัดตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นในอินเดีย อย่างไรก็ตามเสีย ไทยก็ต้องดิ้นรนตั้งขึ้นในประเทศจีนตามความจำเป็นที่ทะเล ผลประโยชน์ใหญ่ยิ่งรวมกันระหว่างอังกฤษกับไทยที่มีมาตั้งแต่เดิม จะต้องไปเป็นของจีนแน่นอน

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานี้ แม่ทัพอังกฤษจึงเห็นพ้องด้วยกับข้าพเจ้าทุกประการ ท่านได้ทำบันทึกเรื่องนี้ไว้ แล้วส่งไปยังสภาการสงครามที่กรุงลอนดอน พร้อมทั้งออกความเห็นสนับสนุนแผนการของ

ข้าพเจ้าไปเป็นอย่างมาก และยังคงอนุญาตให้ข้าพเจ้าโดยสารเครื่องบินไปยังลอนดอน เพื่อตอบโต้ข้อพิพาทตามบันทึกฉบับนั้น ให้สภาการสงครามเข้าใจดี แล้วเล็งผลเลิศไปในทางเดียวกัน

อนึ่ง จำกัดยังได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า กองบัญชาทัพอเมริกาในจีน (OSS) ไม่มีแผนการที่จะช่วยเหลือเสรีไทยทั่วไปให้เป็นล่ำเป็นสัน เว้นแต่จะกักเอาตัวเขาไว้เป็นที่ปรึกษา ในฐานะผู้รู้เหตุการณ์ในเมืองไทยดีคนหนึ่ง เช่น ให้ติดต่อสืบข่าวการสงครามแบบจารกรรม ซึ่งจะจัดอย่างไร การปล่อยพลร่มลงที่ไหนดี ญี่ปุ่นมีกำลังเท่าใด อันผิดความมุ่งหมายของพวกเขา ที่ต้องการจะเห็นรัฐบาลชั่วคราวของเราเป็นล่ำเป็นสัน ตั้งขึ้นสำหรับเหตุการณ์ข้างหน้า

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะไปอังกฤษ ข้าพเจ้าได้ทำรายงานอธิบายให้จำกัดเข้าใจว่า เราจะต้องทำการติดต่อหลวงประดิษฐ และคนสำคัญอื่นๆ ในเรื่องที่จะให้ท่านเหล่านั้นออกไปเป็นตัวรัฐบาลชั่วคราวที่อินเดีย ข้าพเจ้าจะจัดเครื่องบินหรือเรือไต้ฟ้าไปรับที่ไหน วันใด เวลาใด ให้ปลอดภัยจริงๆ ส่วนเงินทองที่จำกัด กับพวกจะต้องใช้ ข้าพเจ้าขอรับรองให้ทางกองทัพอังกฤษในอินเดียจัดส่งไปจนเจือไว้ก่อน และยังคงส่งแหวนเพชรมีค่าอีก ๑ วงไปให้จำกัดฯ เพื่อจะได้ให้เป็นสินน้ำใจแก่นายพลจีนคนหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจกักหรือปล่อยให้จำกัดฯไปได้ ณ ที่ต่างๆ

แล้วข้าพเจ้าก็ออกเดินทางไปถึงลอนดอนในวันที่ ๗ กันยายน ๒๔๘๖ และได้ลงมือดำเนินงานทันที คือ

๑. ได้ขอรับรองให้กระทรวงกลาโหมอังกฤษจ่ายเงินให้จำกัดฯ เดือนละ ๑,๐๐๐ ปอนด์ เพื่อเป็นทุนหนุนหลัง เงินก้อนนี้เป็นเงินของรัฐบาลอังกฤษก็จริง แต่อังกฤษไม่ต้องการเปิดเผยเกินไป จึงให้เรียกว่าเป็นเงินทุนของคณะเสรีไทย

๒. ได้ไปเกลี้ยกล่อมให้อังกฤษยอมให้สัตยาบันต่อแก่นายทหารไทย ซึ่งทำการฝึกหัดอบรมอยู่ที่อินเดีย ตามข้อตกลงที่กล่าวมาแล้ว ชั้นแรก

อังกฤษจะไม่ยอม ครั้นข้าพเจ้าอธิบายให้เห็นว่า ถ้าไม่ตั้งเขาเหล่านั้นเป็น นายทหารอังกฤษ ผลของงานก็จะเสียไป ความมีแก่ใจทำงานก็จะอ่อนลง เมื่อได้เข้าใจดีแล้ว อังกฤษก็ได้ยอมตาม

๓. การไปติดต่อกับกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ มี**นายพันเอก เทเลอร์** และ**นายพันตรี ไกส์**ไปด้วย ข้าพเจ้าได้อธิบายชี้แจงให้ฟังอย่าง เดียวกันกับแม่ทัพอังกฤษในอินเดีย และขอร้องให้อังกฤษปฏิบัติการ ดังมี หัวข้อย่อๆ ต่อไปนี้

- (๑) ให้อังกฤษรับรองเอกราชและอธิปไตยของไทยโดยสมบูรณ์
- (๒) ขอไม่ให้ถือว่าเราสองประเทศนี้อยู่ในสถานะสงครามแก่กัน
- (๓) ขอให้อังกฤษยอมให้ไทยใช้ทุนสำรอง ซึ่งไทยได้ฝากไว้

แต่เดิม มาเป็นทุนดำเนินการ

(๔) เมื่อคณะรัฐบาลไทยมาจัดตั้งขึ้นในอินเดียแล้ว อังกฤษจะต้องรับรองรัฐบาลนั้นเป็นทางการทันที แล้วจัดตั้งทูตมาประจำด้วย

เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษได้ชี้แจงให้เราฟังว่าในการที่ประเทศอังกฤษจะประกาศว่าจะรับรองเอกราชของไทยโดยสมบูรณ์ นั้นเป็นของแน่ แต่ดินแดนไทย ซึ่งไทยได้คืนไปจากสหพันธรัฐมลายู ๔ รัฐ และแคว้นไทยเดิมอีก ๒ รัฐนั้น ยอมไม่ได้ การที่จะประกาศออกไปให้แน่ชัดได้อย่างไรนั้น กำลังหาวิธีการที่เหมาะสม ก่อนที่จะประกาศรับรอง

สำหรับข้อที่ว่าไทยจะจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวที่อินเดียนั้น อังกฤษต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐบาลชั่วคราวก่อน หากว่ามีบุคคลต่างๆ ซึ่งอังกฤษเชื่อถือได้แน่ อังกฤษก็จะรับรองทันที ส่วนการติดต่อใดๆ เช่น แจงว่า ต่างไม่อยู่ในสถานะสงครามซึ่งกันและกัน ก็จะได้ประกาศเป็นทางการเมื่อรัฐบาลชั่วคราวนั้นได้จัดตั้งขึ้นแล้ว

ส่วนการนำเงินทุนสำรองของไทยออกมาให้ใช้นั้น กระทรวงการต่างประเทศจะได้เสนอให้กระทรวงการคลังอังกฤษเป็นผู้พิจารณาว่า เงินก้อนนั้นจะมอบแก่ใคร และจำเป็นจะต้องใช้เท่าใด การไถ่ถอนจะทำได้โดยวิธีใด

ต่อจากนั้น ข้าพเจ้าได้จัดการติดต่อไปยัง ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช รายงานการที่ได้กระทำนี้ โดยทางวิทยุของกรมเสนาธิการอังกฤษ โดยที่ กรมเสนาธิการอังกฤษเห็นด้วยในข้อความที่ข้าพเจ้ารายงานไว้ นั้น อันเป็น เครื่องพิสูจน์โดยชัดเจนว่า ตามที่ได้พูดจากับกระทรวงการต่างประเทศ อังกฤษนี้เป็นความจริงทุกประการ ในรายงานดังกล่าว ข้าพเจ้าขอความร่วมมือช่วยเหลือของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ในการที่จะได้ดำเนินการร่วมกันด้วยนโยบายอันเดียวกัน แต่ข้าพเจ้ามิได้รับตอบจาก ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ว่า จะทำให้การร่วมมือหรือไม่แต่ประการใด

ในต้นเดือนตุลาคม ๒๔๘๖ นั้น ข้าพเจ้าได้ข่าวที่น่าเสียใจที่สุดว่า จำกัด พลางกูร ได้เสียชีวิตแล้วที่จุงกิง เป็นอันว่า แผนการที่ได้กำหนดไว้ว่าจะให้เขาไปทำความเข้าใจกับ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ในเรื่องที่ว่าข้าพเจ้ามิได้หวังจะกลับไปจัดตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นในประเทศไทยเลยแม้แต่นิดเดียว เป็นอันว่าล้มไป

การที่จะกลับไปจัดตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น ถ้าพิจารณาอย่าง ถ่องแท้แล้วจะเห็นได้ว่า ข้าพเจ้าไม่มีทางที่จะคิดกระทำได้ นอกเสียจากว่า ข้าพเจ้าต้องเป็นบ้าหรือไม่ก็เมาอย่างหมดหวัง เพราะประการแรก สมเด็จพระปกเกล้าฯ เสด็จสวรรคตแล้ว *ทูนกระหม่อมชาย*^๒ ก็ถึงวคตแล้ว ข้าพเจ้าจะไปจัดตั้งใครให้เป็นกษัตริย์ ข้าพเจ้าคงไม่คิดตั้งตัวเองแน่ เพราะ ข้าพเจ้าย่อมรู้ว่า คนขึ้นข้าพเจ้านั้นไม่มีใครที่ไหนจะมายกย่องนับถือให้เป็นกษัตริย์ ยิ่งกว่านั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลก็เป็นเจ้านายในพระราชวงศ์จักรี ซึ่งได้รับสืบราชสมบัติอย่างถูกต้องตามกฎหมายเถียรบาลทุกประการ ด้วยเหตุนี้ ย่อมประจักษ์แก่ใจทุกคนแล้วว่า เป็นการยากยิ่งที่จะหาเจ้านายองค์ใดที่จะยอมรับขึ้นครองราชย์แย่งสมบัติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันต้องนับว่าเป็นกบฏอย่างแน่ชัดต่อพระราชวงศ์ การนี้ก หวังหรือเพียงแต่มีความคิดเช่นนี้ย่อมเป็นไปได้

^๒ สมเด็จพระเจ้าฟ้าปรีดิพัทธ์สุมพันธ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต - บรรณาธิการ.

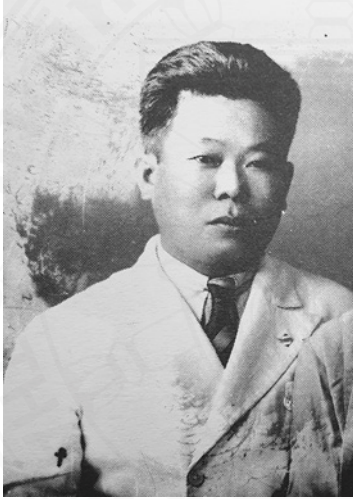
ประการที่ ๒ ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปว่า บรรดาบุคคลที่มีฐานะ
ในประเทศไทยนั้น ล้วนเป็นผู้ที่เลื่อมใสในการมีรัฐธรรมนูญสำหรับประเทศ
และความประสงค์เช่นนี้ หาใช่เพิ่งเกิดขึ้นในระยะ ๑๐ ปีมานี้ แต่ได้เกิดขึ้น
ตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๕ ในขณะที่เสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ทรงเป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ข้าพเจ้าได้ทราบเรื่องเหล่านี้ดี เพราะ
ได้สดับตรับฟังพระราชกระแสรับสั่งและพระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้า
แผ่นดินสยามมาหลายพระองค์แล้วในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้น ถ้าข้าพเจ้า
จะทำการเช่นนี้ขึ้น ย่อมจะต้องกระทำการโดยผลกำลังของตนเอง โดย
ปราศจากพวกพ้อง ซึ่งย่อมเป็นไปได้ โดยนัยดังนี้ การที่บุคคลต่างๆ จะ
พึงนึกว่า ข้าพเจ้าและรัฐบาลอังกฤษผู้ซึ่งจะอุดหนุนข้าพเจ้าให้กระทำการ
สำเร็จกิจเช่นนั้น ย่อมต้องเชื่อถือว่าเขาเหล่านั้นหมิ่นประมาทเราอย่าง
อุกฤษฏ์ว่า “โง่ ไม่มีความคิด อวิชชาอย่างร้ายกาจ”

ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าได้ชี้แจงมาแล้วว่า เหตุการณ์เช่นนี้ย่อมปราศจาก
เหตุผลก็ตาม ก็ยังมีบุคคลที่ในสหรัฐอเมริกาพากันเชื่อว่าเป็นจริงไปได้
จนกระทั่งมีความจำเป็นที่จะต้องให้จำกัด พลังกูร ไปอธิบายวางความ
เข้าใจเสียใหม่ให้ถูกต้อง เพื่อเราเหล่าเสรีไทยทั้งหลายจะได้ดำเนินการ
ร่วมมือกันอย่างสนิทสนมเต็มที่ การที่จำกัดๆ มาเสียชีวิตลงดังนี้ ก็
หมายความว่า เราคงจะรวมกันได้โดยยาก เพราะไม่มีผู้ใดสามารถไป
อธิบายอย่างละเอียดแจ่มแจ้งได้ การที่มีความปรากฏขึ้นมาว่า พวก
เสรีไทยในอังกฤษกับอเมริกาแยกออกจากกันนั้น ก็มีขึ้นโดยนัยนี้ โดยที่
ข้าพเจ้ามิได้มีส่วนเกี่ยวข้องอันใดทั้งสิ้น นอกจากดำเนินกิจการทางทหาร
โดยแท้เท่านั้น การแตกแยกหากมีขึ้น คงเป็นเรื่องของนายมณี สาณะเสน
เพราะเขาเป็นผู้จัดการด้านปกครองดูแลนักเรียนในตอนนั้น แต่จะเป็น
เพราะเหตุใดข้าพเจ้าไม่ทราบ ข้าพเจ้ามิได้เกี่ยวข้องด้วยเลย นอกจากใน
ทางทหาร

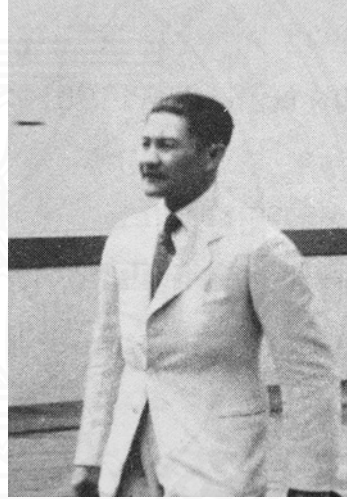
เมื่อไม่ได้รับตอบจาก ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ในเรื่องที่ข้าพเจ้าขอความ
ช่วยเหลือร่วมมือ และมีหน้าซ้ำ ไม่มีจำกัดฯ ช่วยอธิบายเรื่องต่อไปให้เข้าใจ

กัน ข้าพเจ้าก็ต้องดำเนินการไปแต่ผู้เดียว ต่อมา ในต้นเดือนตุลาคม กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษแจ้งมาให้กรมเสนาธิการทราบว่าเขาเห็นพ้องและพร้อมที่จะกระทำตามคำขอร้องของเสรีไทยจากจุงกิง แต่เรื่องจะเด็ดขาดพร้อมบริบูรณ์ได้ จะต้องแล้วแต่ความตกลงเห็นชอบด้วยของสภาการสงคราม ซึ่งเขาจะได้นำเสนอในเร็ววันนี้ และรัฐบาลอังกฤษมีความประสงค์ที่จะเจรจากับ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ในเรื่องนี้ ในฐานะที่เป็นเสรีไทยนอกประเทศ ข้าพเจ้าได้ส่งโทรเลขตามวิถีทางของเสนาธิการอังกฤษไปยัง ม.ร.ว.เสนีย์ฯ อีกฉบับหนึ่ง ซึ่งถ้าไม่เป็นความจริง อังกฤษคงไม่ยอมให้ส่ง ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับคำตอบมาว่า นายมณี สาณะเสน เป็นผู้แทนของ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ การติดต่ออย่างไรก็จงไปพูดกับนายมณี สาณะเสน เป็นอันว่า เสนีย์ฯ ไม่ยอมพูดกับข้าพเจ้าโดยตรง เมื่อเสนีย์ฯ ไม่ยอมพูดกับข้าพเจ้าโดยตรงแล้ว อย่างไรเสีย เขาคงไม่อาจทราบความจริงและข้อพิพจน์ต่างๆ ได้ เพราะมณี สาณะเสน คงไม่ยอมฟ้องตัวของเขาเองเป็นแน่ แต่ข้าพเจ้าได้ไปหาเขาและพูดจากันถึงเหตุการณ์ที่เป็นมาแล้ว

ต่อมาในราวปลายเดือนตุลาคม นายพันเอก เทเลอร์ มาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า รัฐบาลอังกฤษเห็นจะไม่ปล่อยทุนของรัฐบาลไทยที่ยึดไว้นั้นให้แก่คณะเสรีไทยเสียแล้ว เพราะเมื่อนายมณี สาณะเสน ไปพบเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ มีอาทิ **นายแฮชลีย์ คลาร์ก** กับ**นายยั้ง** และเจ้าหน้าที่ฯ ได้ถามว่า นายมณีฯ เห็นผู้ใดสมควรเป็นผู้รับผิดชอบรับเงินทุนของรัฐบาลไทยออกไปใช้ในการต่อต้านญี่ปุ่น และการจัดตั้งคณะหรือรัฐบาลชั่วคราว นายมณีฯ ได้ตอบว่า เขาไม่เห็นผู้ใดมีความสามารถหรือดีพอที่จะจัดตั้งคณะกรรมการหรือรัฐบาลไทยชั่วคราวเลย ในบรรดาที่ข้าพเจ้าได้กล่าวถึง และยังอธิบายต่อไปอีกว่า ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ก็เป็นคนอ่อนแอ ไม่กล้ารับผิดชอบ **นายสงวน ตุลารักษ์** ก็ปรากฏว่าไม่ดีไปกว่าเป็นหัวหน้าแก๊งสเตอร์ (Gangster) ส่วนคนอื่นๆ เช่น **นายแดง คุณะดิลก** ก็ให้ถ้อยเงินไม่ได้เพราะใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ถึงแม้หลวงประดิษฐฯ เอง นายมณีฯ

นายสงวน ตูลารักษ์
// ภาพจาก อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
นายสงวน ตูลารักษ์ (๒๕๓๘).

หลวงสุรณรงค์
// ภาพจาก อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
พล.อ.หลวงสุรณรงค์ (๒๕๒๙).

ก็ไม่เห็นว่าดีสมควรเท่าไร (หมายความว่า ผู้ที่สมควรนั้นมีเพียงผู้เดียว คือ นายมณี สาณะเสน) เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศจึงตอบว่า เมื่อไม่มีบุคคลใดน่าเชื่อถือไว้ใจได้ รัฐบาลอังกฤษคงไม่กล้าประกาศรับรองผู้ใดหรือปล่อยให้ใครรับเงิน ซึ่งเป็นของรัฐบาลไทยไปใช้ได้

เป็นอันว่า เรื่องที่ข้าพเจ้าได้จัดทำไปจนอังกฤษยอมเชื่อถือ และจะยอมให้ตั้งรัฐบาลชั่วคราว ก็บจะยอมปล่อยเงินให้ไปใช้นั้น เป็นอันยุติกัน เพราะนายมณี สาณะเสน ชี้แจงดีเตียนพวกเดียวกันเสียๆ หายๆ จนอังกฤษหมดความไว้วางใจสิ้น เพื่อพิสูจน์ความข้อนี้ ข้าพเจ้าขอชี้โทรเลขซึ่งนายมณี สาณะเสนเตรียมจะส่งไปถึง ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ซึ่งมีความชัดว่าเขาเสนอว่า "การที่จะตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวด้วยบุคคลที่กล่าวแล้วนี้ย่อมจะเป็นการผิดอย่างร้ายกาจ เพราะจะทำให้เกิดความไม่เรียบร้อย"

ข้าพเจ้าได้เขียนจดหมายไปทักท้วงนายมนตรี ถึงเรื่องโทรเลขฉบับนี้ว่า การที่เขาพูดดังนั้นไม่สมควร เพราะเป็นการชี้ชัดว่า นายมนตรี ดิเดียน บุคคลคณะเสรีไทยที่จุงกิงและที่ในประเทศไทย โดยที่เขาเหล่านั้นไม่มีโอกาสชี้แจงหรือป้องกันตัวเขาได้ ข้าพเจ้าได้เห็นโทรเลขฉบับนี้ที่กรม เสนาธิการอังกฤษ และได้ขอให้เขาระงับไว้ก่อน เพื่อให้ นายมนตรี ได้แก้ไข เสียใหม่ มิฉะนั้นแล้ว จะเป็นการตัดหนทาง การดำเนินงานของคณะเสรีไทย ต่อไปข้างหน้า รัฐบาลอังกฤษจะยอมตกลงให้เงินที่ยึดไว้ไปใช้หรือไม่ก็ตาม หรือจะยอมให้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวนี้หรือไม่ก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับความ เชื่อถือของรัฐบาลอังกฤษที่มีต่อคณะต่อต้านที่ในประเทศไทย ซึ่งส่งผู้แทน ออกมาอยู่ที่จุงกิง หากว่ารัฐบาลอังกฤษจะยอมกระทำการเพื่อผู้ใดผู้หนึ่ง ไม่

นายมนตรี ได้ตอบจดหมายข้าพเจ้าลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๔๘๖ ว่า เขามีได้หมายความว่า เขาไม่เชื่อหลวงประดิษฐ์ หรือบุคคลที่จะมาแทน หลวงประดิษฐ์ ที่จุงกิง เขาหมายถึงคนไทยทั่วไปไม่ได้กล่าวชื่อบุคคล และ ยอมรับว่า ในข้อความที่เขียนนั้น ผู้ที่อ่านอาจเข้าใจผิดอย่างที่ข้าพเจ้าได้ ทักท้วงจริง และได้แก้ไขข้อความในโทรเลขนั้นเสียใหม่ เรื่องนี้ กรม เสนาธิการอังกฤษทราบโดยละเอียด และกระทรวงการต่างประเทศทราบ ด้วย เพราะในเวลานั้น บรรดาการติดต่อทั้งปวงต้องผ่านทางกระทรวง กลาโหมอังกฤษ เฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องของคณะเสรีไทย ข้อความนี้เป็น ข้อพิสูจน์ว่า การที่เราไม่สามารถจะจัดตั้งองค์การให้ดำเนินเพื่อประเทศ บ้านเมืองโดยสะดวก ตามที่จำกัดฯ และข้าพเจ้าได้ตกลงกันนั้น หากใช้ เพราะรัฐบาลอังกฤษเป็นผู้ขัดขวางไม่ แต่เป็นเพราะคณะไทยเรากันเอง ขัดขวางไม่ให้เกิดกิจการงานเดินสะดวก เมื่อรัฐบาลอังกฤษทราบเรื่อง ก็จะเป็นธรรมดาอยู่เองที่เขาจะต้องฉวยโอกาสที่จะเพิ่มพูนผลให้เหมาะสมกับ ความประสงค์ของเขา โดยใช้การแตกสามัคคีของพวกเราเป็นเครื่องมือ (Exploitation of our disunity) สมกับหลักที่ว่า “แบ่งออกเพื่อบังคับ

ปกครอง และรวบรวมเพื่อบังคับเอาชัยชนะ” (Divide to rule, Unite to conquer)

ตั้งแต่นั้นมา กิจการในการต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศเราและของ คณะเสรีไทย ทั้งในประเทศและนอกประเทศ ก็จะถูกหลัดพันจากมือคนไทย เราเป็นส่วนมาก อังกฤษและอเมริกาต่างก็มีมือเป็นผู้รับผิดชอบในการ กระทำและการอำนวยความสะดวกเกือบทั้งสิ้น ผลประโยชน์ของไทยเราเองก็เลย ไม่ได้เต็มที่ เพราะเราต้องกินน้ำใต้ศอกเขา จะถกเถียงข้อความเกี่ยงอน เขาก็ยาก คล้ายกับจัดตั้งคณะคนต่างประเทศให้ดำเนินการทางทูตให้เรา เขาก็ย่อมจะไม่ได้รับผลเต็มที่

ต่อมา ข้าพเจ้าได้พยายามอีกที่จะขอให้กระทรวงการต่างประเทศ อังกฤษยอมเปลี่ยนความเห็น อนุญาตให้มาตั้งคณะกรรมการเสรีไทยขึ้น ได้ และอนุญาตให้คณะกรรมการนั้นใช้เงินที่อังกฤษยึดไว้ได้บ้างพอควรแก่ เหตุการณ์ ข้าพเจ้าเขียนจดหมายเสนอไปยังกรมเสนาธิการว่า ถ้าอังกฤษ ยอมให้เราได้ตั้งคณะกรรมการนี้แล้ว จะได้ประโยชน์ ดังนี้

๑. คณะกรรมการนี้จะได้เป็นผู้รวบรวมเสรีไทยทั่วไปให้เป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน และเมื่อเสรีไทยได้รวบรวมกันดีแล้ว แผนการปฏิบัติการต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทย ที่อังกฤษ อเมริกาและจีนต่างคนต่างทำนั้น ก็ จะได้เข้าสู่รูปรวมมือกัน ไม่ต่างคนต่างทำจนเป็นการเสื่อมเสียผล จริงอยู่ กองบัญชาการทหารสูงสุดภาคตะวันออกเฉียงใต้แห่งเอเชีย ย่อมเป็นผู้ที่ บังคับได้ว่าจะให้ใช้แผนการอย่างไร แต่การกระทำเช่นนั้น เป็นการบังคับ อันอาจเกิดความไม่พอใจต่อกันและกันได้ ถ้าคณะกรรมการหรือรัฐบาล ไทยชั่วคราวเป็นผู้ดำเนินการแล้ว การร่วมมือปรองดองกันก็จะบังเกิดด้วย ดี โดยปราศจากการบังคับ และการงานต่อต้านก็จะแข็งแรงดีกว่า เพราะ ทุกฝ่ายต่างร่วมมือร่วมใจกัน การแก่งแย่งกันก็จะไม่มี

๒. การจัดตั้งคณะกรรมการหรือรัฐบาลชั่วคราวขึ้นนี้ ย่อมเป็นการ ชี้ชัดเจนว่า รัฐบาลทั้งหลายในต่างประเทศต่างพร้อมกันที่จะเคารพความ

เป็นเอกราชของประเทศไทย ชาวไทยทั้งปวงก็จะได้สิ้นกังวลและจะได้
ทำการต่อต้านอย่างเต็มที่

๓. ถ้าอังกฤษตกลงยอมดังนี้แล้ว ความสัมพันธ์ไมตรีระหว่าง
ไทยกับอังกฤษในภายหน้าคงจะดียิ่ง เพราะการกระทำเช่นนี้ไทยย่อมจะ
เห็นว่าอังกฤษได้พยายามเต็มที่ที่จะช่วยเหลือไทยในยามตกยาก นอกจากนี้
นั้น การกระทำของอังกฤษยังเป็นตัวอย่างให้อเมริกาและจีนดำเนินตาม
อีกด้วย อันล้วนเป็นเครื่องส่อให้เห็นถึงเจตจำนงที่ดีของอังกฤษโดยตลอด

๔. การที่รัฐบาลอังกฤษได้กล่าวว่า ในปัจจุบัน ไม่มีคนไทยผู้ใดเลย
ที่มีความสามารถเพียงพอ หรือวางตัวเป็นที่น่าเชื่อถือพอที่จะไว้ใจให้
ตั้งรัฐบาลได้นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นคำพูดที่ไม่มีความจริง ข้าพเจ้าต้อง
ขอคัดค้านและขอชี้แจงว่าบุคคลที่จะกล่าวต่อไปนี้มีคุณลักษณะที่ดีพอ
เป็นอย่างมาก และสมควรจะได้รับความไว้วางใจได้ ข้าพเจ้าได้ชี้ให้เห็นว่า
ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นั้นคืออย่างไร **นายพันโท หลวงสุรณรงค์ (ธงไชย
โชติกเสถียร)** เป็นอย่างไร นายสงวน ตุลารักษ์ นั้นคือใคร และมีลักษณะ
ที่น่านับถืออย่างไร นายแดง คุณะดิลก คือใคร และเหตุผลอย่างไรที่ท่าน
เหล่านี้ได้ถูกส่งมาเป็นผู้แทน ส่วนในประเทศไทยเองนั้น หลวงประดิษฐ
นายเตียงฯ นายทองอินทร์ฯ ก็ได้มีข้อพิสูจน์ประจำตัวมานานแล้วว่าเป็น
ผู้ที่ได้ทำการเห็นแก่ชาติอย่างแท้จริง

ด้วยข้อเสนอเหล่านี้ รัฐบาลอังกฤษจึงยอมตกลงพิจารณาอีกครั้ง
หนึ่งว่า สมควรให้ตั้งคณะกรรมการเสรีไทยหรือรัฐบาลชั่วคราวขึ้นหรือไม่
และในที่สุดได้ตกลงกันว่าให้ถาม ม.ร.ว.เสนีย์ฯว่าจะยอมตกลงตั้งคณะ
กรรมการนี้ขึ้นหรือไม่ ตามหลักการนั้นมีว่า อังกฤษจะยอมให้ตั้งคณะ
กรรมการชั่วคราวขึ้น จนกว่าหลวงประดิษฐ์ฯ และคณะรัฐมนตรีและผู้มี
อาวุโสอันเป็นที่เชื่อถือได้มาจากประเทศไทย ซึ่งอังกฤษก็จะยอมอนุญาตให้
เขาเหล่านั้นตั้งตัวขึ้นเป็นรัฐบาลชั่วคราวต่อไป เพื่อเจรจากับเสนีย์ฯ ในข้อนี้
กรมเสนาธิการเสนอว่า ควรให้ข้าพเจ้าไปพูดกับเสนีย์ฯ แต่กระทรวงการ

ต่างประเทศคัดค้านไม่เห็นควรให้ข้าพเจ้าไป เพราะทั้งเสรีฯ และรัฐบาลสหรัฐอเมริกามองว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ที่จะจัดตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นในประเทศไทย อันจะเป็นเหตุให้คนไทยเกิดความไม่พอใจขึ้นและเป็นการผิดหลักของสหประชาชาติ เป็นอันว่า ถึงแม้ข้าพเจ้าจะได้ชี้แจงเท่าใดว่าข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์เช่นนั้น และไม่สามารถทำเช่นนั้นด้วยเหตุผลร้อยแปดพันประการดังกล่าวแล้ว ก็มีได้มีคนเชื่อถือข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้พูดกับอังกฤษในข้อนี้ เขาตอบว่า อังกฤษนั้นรู้ดีว่าข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์เช่นนั้น แต่เขายังไม่เห็นหนทางที่จะทำอย่างไรให้เสรีฯ และอเมริกาเชื่อ เขาจะต้องพยายามค่อยๆ ทำค่อยๆ ไปเขาจึงตกลงส่ง **นายพันตรี กฤษ์** ให้ไปเป็นผู้เจรจาร่วมมือกับข้าราชการสถานทูตอังกฤษที่กรุงวอชิงตัน แต่ก็มีความเคราะห์ร้ายสำหรับพวกไทยเราที่ ม.ร.ว.เสรีฯ ปราโมช ไม่ยอมรับการตั้งคณะกรรมการเสรีไทยชั่วคราว และไม่ยอมรับที่จะเข้ามาเจรจากับอังกฤษที่กรุงลอนดอน โดยอ้างว่า ถ้ามาแล้วเกรงว่าอเมริกาจะตัดสิทธิการเป็นทูตที่วอชิงตันเสีย รัฐบาลอังกฤษออกจะไม่พอใจที่ ม.ร.ว.เสรีฯ ไม่ยอมมา และต่อมาก็ได้พูดว่าเมื่อเขาไม่ยอมมาเจรจาด้วย ก็ต้องนับว่าเป็นอันหมดเรื่องกัน สภาการสงครามออกจะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นข้อ Snub อีกข้อหนึ่งดังปรากฏขึ้นเมื่อเรื่องการประกาศยอมรับเอกราชของไทยเข้าไปสู่สภานั้น

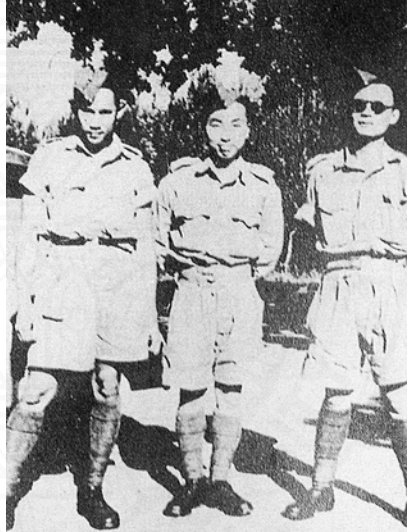
ต่อมา ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๗ ข้าพเจ้าได้พยายามรื้อฟื้นความจำนองของอังกฤษในด้านที่เกี่ยวกับไทยให้เกิดขึ้นใหม่ โดยเขียนหนังสือขึ้นฉบับหนึ่ง เล่าถึงประวัติการณ์ของการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๕ มาจนถึงในเวลานั้น ชี้ให้เห็นว่า การที่มีคนนึกไปว่าจะมีผู้ใดไปตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นมาในประเทศไทยอีกนั้นเป็นความฝันที่เลื่อนลอยทั้งสิ้น เพราะความประสงค์ของคนไทยที่จะมีรัฐธรรมนูญนี้ได้มีมาตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๕ แล้ว และในหนังสือฉบับนั้น ได้อธิบายถึงลักษณะบุคคล เช่น หลวงประดิษฐฯ ว่าเป็นผู้ที่อังกฤษสมควรติดต่อด้วย

ว่าอย่างไรบ้าง หนังสือฉบับนี้ ต่อมาภายหลังได้กลายเป็นหนังสือที่อังกฤษใช้ให้นายทหารของ Force 136 ที่จะเข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทยอ่าน เพื่อจะได้ทราบความเป็นไปของการเมืองในประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อชี้ให้เห็นว่า บรรดาความรังเกียจที่มีอยู่ทั่วไปต่อตัวข้าพเจ้าและอังกฤษในงานนี้นั้น ไม่มีความจริงเลย

ในเดือนมีนาคม ๒๔๘๗ นายสงวน ตุลารักษ์ และนายแดง คุณะดิลก ได้ข้ามจากอเมริกามาประเทศอังกฤษ ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าได้เสนอจดหมายอีกหนึ่งฉบับไปถึงกรมเสนาธิการ เล่าให้ทราบว่า นายสงวน ตุลารักษ์ ได้ยินได้ฟังอะไรมาบ้างจากอเมริกา และตามคำบอกเล่านั้น ข้าพเจ้าได้ชี้ให้เห็นว่า เพราะอังกฤษหนึ่งเฉย ไม่ยอมมพุดอะไรทั้งสิ้น คนไทยทั้งปวงเลยเอนเอียงไปเอาใจใส่ต่อการกระทำของอเมริกาหมดสิ้น หากอังกฤษต้องการจะแก้ไข อังกฤษจะต้องแสดงเจตนาและความจำนงออกไปให้แน่ชัด ณ บัดนี้ว่า ตามความเป็นจริงนั้น อังกฤษต้องการจะอุดหนุนคณะต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทยทุกประการ แต่ที่ได้นิ่งมานาน เพราะไม่มีคนไทยผู้ได้รับผิดชอบที่จะจัดตั้งคณะกรรมการเสรีไทยขึ้น ข้าพเจ้าได้ชี้แจงอีกครั้งหนึ่ง ตามจดหมายที่ข้าพเจ้าได้มีไปถึงนายพันเอก เทเลอร์ว่า การที่จะมีคณะกรรมการเสรีไทย หรือรัฐบาลไทยชั่วคราวนั้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการกระทำต่อต้านญี่ปุ่นและได้อธิบายต่อไปว่า วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการนี้จะทำได้อย่างไร จึงจะประสานงานระหว่างอังกฤษอเมริกาและจีนได้อย่างสะดวก

นายสงวน ตุลารักษ์ ได้พบปะเจ้าหน้าที่ของอังกฤษ เขาพากันเลื่อมใสในตัวนายสงวนฯ มาก ถึงกับพูดว่านายสงวนฯ ผู้นี้หาใช่อย่างที่นายมณีฯ ได้ติไว้ไม่ อังกฤษเลยโอนอ่อนอ่อนหันมายกเรื่องนี้ขึ้นพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง นายพันเอก เทเลอร์ได้ชี้แจงว่า กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษนั้นไม่มีข้อขัดข้องที่จะช่วยเหลือในเรื่องนี้ ที่ไม่มีอะไรเกิดขึ้นในขณะนี้ เป็นเพราะไม่มีคนไทยยอมรับที่จะกระทำการต่างหาก แต่อังกฤษขอรับรอง

ประทาน เปรมกมล, สํารายู วรณพฤกษ์,
ป่วย อึ้งภากรณ

ว่า ถ้ามีบุคคลสำคัญ เช่น หลวงประดิษฐฯ ออกมายังอินเดียแล้ว อังกฤษ จะได้จัดการรับรองและยินยอมให้มีรัฐบาลชั่วคราวขึ้น ทั้งจะให้เงินที่ยึดไว้ มาใช้ด้วย ข้าพเจ้าแนะนำว่า ถ้าความจำเป็นของอังกฤษเป็นดังนี้แล้ว อังกฤษ ก็ควรจะได้จัดการแจ้งเรื่องให้หลวงประดิษฐฯ ทราบขณะนั้น เนื่องจาก การรอตบคำถามที่ข้าพเจ้าได้ขอให้จำกัด พลาญกูร จัดการยังไม่มีผลสำเร็จ จึงได้ตกลงใจกันว่าจะต้องเสี่ยงเคราะห์ดู โดยส่ง ป่วย อึ้งภากรณ **ประทาน เปรมกมล และสํารายู วรณพฤกษ์** ลงเรือใต้น้ำเข้ามาบอก พร้อมกับจดหมายถึงหลวงประดิษฐฯ บอกให้ทราบว่าอังกฤษจะยอมรับรองรัฐบาลชั่วคราวของไทย ถ้ามีคนอย่างหลวงประดิษฐฯ ออกมาจัดตั้งคณะรัฐบาลชั่วคราวขึ้น และอังกฤษจะยอมให้ทุนสำรองที่ยึดไว้ใช้จ่ายด้วย

นายมณี สาณะเสน ได้ยินเรื่องนี้เข้าออกจะไม่พอใจ เจ้าหน้าที่ที่ กระทบการต่างประเทศอังกฤษได้เล่าข้าพเจ้าฟังว่า นายมณีฯ ได้ไปหา

เขาและได้พูดว่า ถ้าอังกฤษรับรองเช่นนั้น เมื่อหลวงประดิษฐฯ กับพวก ออกมาถึงแล้ว ตัวเขากับ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ก็จะลาออก ไม่ทำการต่อไป และถามว่า อังกฤษจะเห็นอย่างไร เจ้าหน้าที่อังกฤษเข้าใจว่าการที่นาย มณีฯ มาพูดกับเขาเช่นนั้น คงคิดว่าอังกฤษจะพูดว่า ขออย่าให้นายมณีฯ ลาออกเลย และคงอยากให้อังกฤษชี้แจงความจำเป็นว่าเขาเชื่อถือนายมณีฯ มากกว่าพวกที่จะออกจากเมืองไทย การที่นายมณีฯ ไปพูดเช่นนี้ ทาง อังกฤษรู้สึก ว่า นายมณีฯ ไม่พอใจที่จะร่วมงานกับหลวงประดิษฐฯ และ คิดจะเล่นกลกับอังกฤษ จนอังกฤษยอมเห็นด้วยและไม่อุดหนุนหลวง ประดิษฐฯ แต่อังกฤษบอกว่า การกระทำทั้งปวงนี้มีจุดหมายเพียงเพื่อจะ ช่วยเหลือคณะต่อต้านในประเทศไทยเป็นสำคัญ ไม่ใช่จะอุดหนุนนายมณีฯ สถานะเสน แต่ผู้เดียว เหตุนี้เองทำให้อังกฤษหมดความไว้วางใจนายมณีฯ สถานะเสน โดยถือตัวเป็นผู้ที่ทำการเห็นแก่ตัวเป็นใหญ่

นายมณีฯ ได้รับอนุญาตให้ออกไปเยี่ยมพวกนักเรียนไทยที่อินเดีย ก่อนนายมณีฯ จะออกเดินทางไปได้มาพูดกับข้าพเจ้าว่า ถ้าพวกหลวง ประดิษฐฯ ออกมาถึงอินเดียแล้ว เขาก็คงไม่เล่นกับพวกเราทั้งสิ้น และ ชูข้าพเจ้าว่า ถ้าข้าพเจ้าไม่เล่นด้วยกับเขาแล้ว เขาจะจัดการเอาหลวง สุรณรงค์ทำงานแทนข้าพเจ้า และเขาจะแยกพวกเสรีไทยจากอังกฤษและ อเมริกาไปทำงานของเขาเสียเอง โดยที่เขาจะไปขอให้นักเรียนเหล่านั้น เข้าร่วมเป็นพวกของเขา ข้าพเจ้าเห็นท่าจะเกิดเรื่องยุ่งขึ้น จึงได้มารายงาน ที่กรมเสนาธิการว่า การที่นายมณีฯ จะออกไปครั้งนี้ ดูท่าจะไม่น่าไว้วางใจ อาจจะไปเกลี้ยกล่อมให้นายทหารไทยมีความคิดไขว่เขวไปได้ ทางที่ดี ควรขอให้นายพันตรี กรู๊ด ตามคุมไปตลอดเวลา อย่าให้นายมณีฯ ก่อเรื่อง ยุ่งได้ กรมเสนาธิการอังกฤษได้ทราบวิธีการและเรื่องราวของนายมณีฯ มาก่อนแล้ว จึงสั่งให้นายพันตรี กรู๊ด ติดตามไปดูด้วยตลอดเวลาที่นาย มณีฯ อยู่ที่อินเดีย

ตามรายงานของพันตรี กฤษ์ดั้น ปรากฏว่านายมณีฯ ไม่สามารถทำอะไรให้เป็นข้อเสียหายได้ จนในวันหนึ่ง ขณะที่นายมณีฯ ได้ติดตามพวกนายทหารไทยขึ้นไปพักผ่อนที่แคชเมียร์ นายกฤษ์ดเฟอญูมิได้อยู่ด้วย นายมณีฯ ได้โอกาสจัดการให้นายทหารเหล่านั้นลงชื่อในหนังสือฉบับหนึ่ง มีข้อความว่า นายทหารไทยเหล่านั้นไม่ยอมรับใครเป็นหัวหน้านอกจาก ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และร้องขออย่าให้ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ และนายมณีฯ สถานะเสน ลาออกจากกรงานเสีย เรื่องราวข้อความในหนังสือฉบับนี้ พันตรี กฤษ์ด ได้มาทราบภายหลังจากนายทหารไทยซึ่งได้เซ็นชื่อไปแล้ว เหล่านั้น การตั้งนี้เป็นการสื่อให้เห็นว่านายมณีฯ สถานะเสน ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะให้พวกนายทหารเหล่านี้ไม่ยอมตัวเข้าสับสนุนผู้ใดอื่นหมด นอกจากตัวเขาและ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ความต่อมาปรากฏอีกว่า นายมณีฯ ได้ติเตียนนายสงวน ตุลารักษ์ และพวก ให้นักเรียนเหล่านั้นฟัง เป็นการปั่นหัวมิให้นายทหารเหล่านั้นยอมอ่อนหัวแก่นายสงวน ตุลารักษ์ ข้าพเจ้าได้เตือนนายสงวน ตุลารักษ์ ให้ระวังตัว เพราะนายมณีฯ จะขัดขา ก่อนที่นายสงวนฯ จะออกเดินทางจากประเทศอังกฤษ เพราะการขัดขา และการปั่นหัวเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดผลร้าย นอกจากนี้ นายมณีฯ ยังได้พยายามจะตั้งคณะเสรีไทยขึ้นในอินเดียอีกต่างหาก โดยพยายามติดต่ออุปราช อินเดีย เรื่องเหล่านี้ได้ทราบถึงกระทรวงต่างประเทศอังกฤษอย่างละเอียด ต่อมาภายหลัง เมื่อนายมณีฯ กลับไปอเมริกาแล้วและนายมณีฯ ขออนุญาตจะไปอินเดียอีก กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษไม่ยอมอนุญาต เมื่อ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เดินทางกลับเมืองไทยเพื่อเป็นนายกรัฐมนตรีภายหลังที่ญี่ปุ่นได้ยอมแพ้แล้ว ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ขอให้รัฐบาลอังกฤษยอมรับ นายมณีฯ สถานะเสน เป็นผู้แทนตนประจำที่ประเทศอังกฤษ กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษก็ไม่ยอม เพราะหมดความเชื่อถือในตัวนายมณีฯ สถานะเสน

ในเดือนเมษายน ๒๕๘๗^๓ พวกคณะป่วย อึ้งภากรณ์ ได้พยายามเข้าประเทศไทยด้วยเรือใต้เท้า โดยหวังว่า การที่เราได้ติดต่อไปกับจำกัดพลางกูร นั้น อาจมีทางติดต่อกับหลวงประดิษฐไพเราะ ได้สำเร็จ หากแต่หลวงประดิษฐ์ไพเราะ หมดหนทางติดต่อกับเราได้สะดวก เราจึงไม่ได้ทราบคำรับรองของหลวงประดิษฐ์ไพเราะว่าจะจัดรับที่ตะกั่วป่า เป็นความเคราะห์ร้ายของเรามาก เมื่อคณะ มาขึ้นที่ตะกั่วป่าแล้วก็ได้พบใคร ต้องพากันเดินทางย้อนกลับไปในอินเดีย

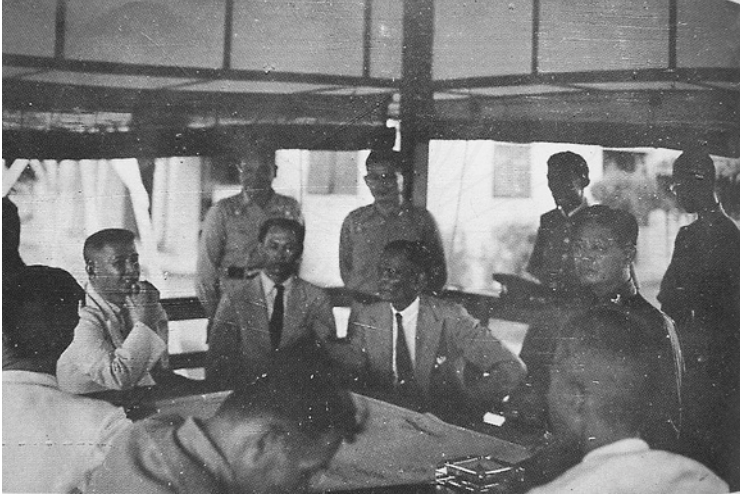
ครั้นต่อมา ทางอังกฤษได้พยายามกระทำการติดต่ออีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าได้แนะนำว่าเขาควรส่งคณะของป่วยฯ มากระโดคร่มลงที่หัวหิน เพราะที่นั่น พวกของหลวงประดิษฐ์ไพเราะ อาจจะช่วยเหลือได้ แต่ในครั้งกระนั้น ก็มีเหตุการณ์คอยขัดขวางชะตาของข้าพเจ้าอยู่เสมอ ข้าพเจ้าไม่สามารถมาอยู่ที่อินเดียคอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวก เพราะข้าพเจ้ามีมลทินในการถูกหาว่า จะมาจัดตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นในเมืองไทย ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถแนะนำเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารอินเดียได้ถนัด เจ้าหน้าที่ทหารที่อินเดียยึดหลักเดิมที่ข้าพเจ้าได้เสนอไว้ว่า เราควรเริ่มดำเนินการจากเขาใหญ่ที่ในเขตอุทยานี่ แต่หาได้พิจารณาข้อความที่ข้าพเจ้าได้เสนอไว้ด้วยไม่ บุคคลดังที่นายทหารนักเรียนไทยของเราเป็นอยู่นั้น ย่อมไม่สามารถทำตนให้สิ้นสงสัยได้ในเขตอื่นๆ นอกจากหัวหิน เพราะฉะนั้น ถ้าจะต้องกระโดดร่มลง โดยไม่มีผู้เตรียมพร้อมการรับรองแล้ว คณะของเราจะต้องไปลงที่หัวหินจึงจะมีความปลอดภัย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารที่อินเดีย ลืมความข้อนี้อเสีย เลยส่งป่วยกับพวกไปลงที่จังหวัดอุทัยธานี และยังได้เผชิญกับอุปสรรคอย่างร้าย คือ ไปลงผิดที่จากจุดกำหนดความปลอดภัยถึง ๔๐ กิโลเมตร เลยถูกจับไป^๔

---

^๓ป่วยบันทึกว่า เดินทางโดยเรือใต้เท้าจากคอลัมโบในปลายเดือนพฤศจิกายน ๒๕๘๖ (ทหารชั่วคราว, ๒๕๐๙) - บรรณานุกรม.

^๔คือไปลงที่บ้านวังน้ำขาว จังหวัดชัยนาท - บรรณานุกรม.

ฝ่ายทางอังกฤษคอยการติดต่อของพวกเขา ๓ คนนี้ก็หายไป โดยมีทราบว่าถูกจับหรือเป็นประการใด ขณะที่ ๒ ส่งเข้าไปก็ถูกจับอีก ต่อมาในเดือนกรกฎาคม คณะต่อต้านในประเทศไทยสามารถจัดการโค่นรัฐบาลหลวงพิบูลฯ ได้สำเร็จ และได้จัดการแต่งตั้ง **นายควง อภัยวงศ์** ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นอันว่า ได้ระงับเรื่องใหญ่ให้พ้นจากอันตรายได้โดยเฉียบพลัน เมื่อนายควง อภัยวงศ์ ได้เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วหลวงประดิษฐฯ ได้ส่งโทรเลขถึง **หลวงอรรถกิติกำจร (กลิง พนมยงค์)** ที่ประเทศสวิสท์นีย์ ขอร้องให้หลวงอรรถฯ ติดต่อทางอังกฤษโดยฉับพลันว่า หลวงประดิษฐ์ฯ ต้องการพบผู้แทนของอังกฤษที่หัวหิน เมื่อข่าวนี้มาถึงอังกฤษ เจ้าหน้าที่ต่างพยายามทดลองทุกทางว่ามีลู่ทางที่ญี่ปุ่นอาจลอบรู้ได้บ้างหรือไม่ ข้าพเจ้าเองได้พยายามพิสูจน์ทุกๆ กระทั่งว่าญี่ปุ่นคงยังไม่ทราบ หรือถ้าทราบก็คงไม่สามารถจะขัดขวางได้ เพราะถ้าขัดขวางแล้ว เรื่องจะกระทบกระเทือนไปถึงประเทศต่างๆ เช่น มลายู พม่า ซึ่งญี่ปุ่นกำลังพยายามชี้แจงว่าไทยเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของเขา ถ้าขึ้นอะอะขึ้นว่า ไทยกำลังคิดจะหวิดญี่ปุ่น ญี่ปุ่นก็ต้องเสียหน้า ฟังคำอธิบายนี้แล้วฝ่ายอังกฤษค่อยคลายความวิตกและตกลงส่งนายพันตรี กรู๊ด ไปพบปะสนทนากับหลวงอรรถฯ ซึ่งในขณะนั้น ทางคณะต่อต้านได้จัดการให้มาเป็นทูตอยู่ที่สวีเดนเพื่อความสะดวกแก่การติดต่อกับอังกฤษ หลวงอรรถฯ แจ้งมากับพันตรี กรู๊ดว่า ถ้าจะนัดแนะการไปยังเมืองไทยอย่างไร หลวงอรรถฯ จะบริหารจัดการให้ แต่ทางอังกฤษไม่สู้จะไว้ใจวิธีการติดต่อของหลวงอรรถฯ นัก ไปวิตกว่าโค๊ดลับที่หลวงอรรถฯ มีนั้นอาจถูกญี่ปุ่นตีแตกได้ ในที่สุดอังกฤษตกลงจะทดลองส่งคนลงไปหัวหิน เผอิญในขณะนั้นคณะของป่วยฯ ได้เริ่มเปิดการติดต่อไปยังอินเดียจากที่คุมขังของเขา โดย **หลวงอดุล เดชขรัส (พล.จ. อดุล อดุลเดชขรัส)** เป็นผู้ช่วยเหลือเปิดทางให้ ฉะนั้นเมื่อคณะของ **ประเสริฐ ปทุมานนท์** กระโดดร่มลงที่หัวหิน จึงลงไปได้โดยสะดวก

การประชุมเสรีไทย ณ ศาลาภิรมย์มน้ำเจ้าพระยา หลังทำเนียบท่าช้าง
ในภาพจะเห็นนายปรีดี พนมยงค์, พล.ต.อ. หลวงอดุลเดชจรัส,
พล.ท. หลวงสินาดโยธารักษ์

การติดต่ออย่างดีระหว่างอังกฤษกับคณะต่อต้านของไทยก็ได้เกิดขึ้นในราวกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๗ เป็นต้นมา การที่ทำการได้สำเร็จนี้ก็เพราะความสามารถในการวางแผนของคณะต่อต้านภายในประเทศ ซึ่งมีหลวงประดิษฐไพฑูริย์ เป็นหัวหน้าและเจ้าแห่งความคิดจิตใจ และได้ดำเนินการโดยพยายามหักโค่นหลวงพิบูลฯ หรือจอมพล ป. พิบูลสงคราม ลงมาเป็นลำดับ โดยวิธีเกลี้ยกล่อมหาพวกพ้องในสภาผู้แทนราษฎรและคนสำคัญๆ ตลอดจนจนหลวงอดุลเดชจรัส ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการโค่นหลวงพิบูลฯ เพราะถ้าปราศจากท่านผู้นี้แล้ว แผนการต่างๆ ก็คงถูกทำลายยับยั้งเสียมานานแล้ว การกระทำของคณะต่อต้านนี้เป็นแผนการที่ตืออย่างลึกซึ้ง คิดเห็นทางไกลที่สุด กล่าวคือ ผู้คิดแผนตีความว่า ถ้าจะจัดตั้งคณะต่อต้านญี่ปุ่นและเพาะกำลังต่อต้านสำเร็จได้ จะต้องพยายามทำลาย

อุปสรรคขั้นต้นคือ หลวงพิบูลฯ เสียก่อน เมื่อหลวงพิบูลฯ ถูกทำลายไปแล้ว พวกของคณะต่อต้านก็จะได้เป็นรัฐบาลเอง การดำเนินการเผชิญหน้า ญี่ปุ่นก็จะสะดวกขึ้น เพราะมีรัฐบาลพวกเดียวกันเป็นกำแพงคอยบังหน้า และป้องกันให้ ผลจากแผนการนี้ได้เกิดอย่างงาม จนในที่สุด คณะต่อต้านอย่างแข็งขันได้เกิดขึ้นได้ทั่วไป แต่มาถึงตรงนี้ ข้าพเจ้าจะขอพูดต่อไปถึง เฉพาะเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวข้าพเจ้า เหตุที่ดำเนินมาถึงขั้นที่ข้าพเจ้า ได้เข้ามาในประเทศไทย เพื่อช่วยเหลือทำการต่อต้านเป็นลำดับไป

ก่อนที่คณะร้อยเอก ประเสริฐฯ กับพวกจะเข้าในประเทศไทยนั้น ข้าพเจ้าได้พยายามขอร้องให้กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษจัดการ เรื่องการที่จะประกาศอย่างเป็นทางการว่า อังกฤษมีความจำนงที่จะ หนักถือเอกราชของไทย และได้ลงมือช่วยกันร่างคำประกาศของอังกฤษซึ่ง ไม่ผิดหลักความประสงค์ของอังกฤษ ที่ไม่ยอมยก ๔ รัฐมลายู กับ ๒ รัฐ เชียงตุงให้แก่ไทย เพื่อให้งานนี้ดำเนินอย่างรวดเร็ว ผู้บัญชาการกองทหาร ๑๓๖ ได้ขอความกรุณา พลเรือเอก ลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบตเตน แม่ทัพ ใหญ่ของกองทัพภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้เขียนหนังสือแสดงความ จำนงว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่อังกฤษควรออกประกาศดังนั้น มิฉะนั้น แล้วนายทหารในสังกัดกองทัพของท่านลอร์ด ซึ่งมีสัญชาติเป็นไทยจะต้อง เสียขวัญ และงานการต่อต้านภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือ กองทัพสหประชาชาติอย่างมากเมื่อถึงคราวที่กองทัพจะเข้าทำการขับไล่ ญี่ปุ่นออกจากประเทศไทย เพราะฉะนั้น ขอสภาการสงครามได้จัดการ ประกาศนี้เป็นอย่างรวดเร็ว กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษได้ตกลงแจ้ง ท่านลอร์ด ให้ท่านลอร์ดติดต่อบอกเข้าไปยังประเทศไทยได้ว่า อังกฤษจะ ประกาศรับรองเอกราชของชาติไทย ท่านลอร์ดจึงให้ร่างหนังสือเตรียม พร้อมที่จะนำเข้าไปในประเทศไทย

แต่เกิดมีเหตุเคราะห์ร้ายเกิดขึ้น คือ เมื่อวันนัดประชุมสภาการ สงครามที่จะพูดตกลงกันถึงเรื่องนี้ **ลอร์ดเซลบอน** ซึ่งเป็นรัฐมนตรีที่ได้รับ มอบให้ทำการเรื่องนี้ ลืมนำประกาศฉบับนั้นและเรื่องราวที่จะต้องนำเสนอ

เพื่อพิจารณาไปสภาฯ ด้วย **นายเซอร์เบิต มอริสสัน (Herbert Morrison)** ซึ่งวันนั้นทำหน้าที่เป็นประธานของสภาการสงครามแทนนายวินสตัน เชอร์ชิลล์ ได้โยนเรื่องไปที่ลอร์ดเซลบอนว่าจะตกลงกันอย่างไรเรื่องประเทศไทยนี้ ลอร์ดเซลบอนจะตอบจะอธิบายก็ไม่ได้สะดวก เพราะเจ้าหน้าที่ลี้มส่งเรื่องให้ลอร์ดเซลบอนก่อนไปประชุม นายเซอร์เบิต มอริสสัน จึงพูดตัดบทว่าเรื่องของไทยนี้ควรระงับไว้เสียที ไม่ต้องเอามาพูดกันอีกแล้ว เพราะไทยเองก็ไม่เห็นจะนำได้รับความช่วยเหลือเอ็นดูจากอังกฤษแต่อย่างไร เขากล่าวไปถึงเมื่อครั้งนายเชอร์ชิลล์ส่งโทรเลขไปถึง หลวงพิบูลฯ ว่า อังกฤษถือว่าการที่ญี่ปุ่นเข้าตีไทยนี้ เหมือนเช่นญี่ปุ่นได้เข้าตีอังกฤษเองขอให้ไทยพยายามสู้ไปตามลำพังก่อน อังกฤษจะพยายามช่วยอย่างเต็มที่กำลังเท่าที่จะทำได้ หลวงพิบูลฯ ก็ไม่ได้ตอบเขาเลยในเรื่องนี้ ต่อมาภายหลังไทยยังกลับประกาศสงครามต่ออังกฤษ การที่อังกฤษได้พูดเช่นนั้น ไม่ใช่พูดทั่วไป แต่พูดกับฝรั่งเศสและไทยเท่านั้น เพราะถือความเป็นเพื่อนฝูงอย่างสนิท แต่ไทยก็เท่ากับแลบลิ้นหลอกให้ เพราะฉะนั้น ไม่เห็นมีทางที่อังกฤษจะครุณาไทยอย่างไร ถ้าไทยต้องการจะแก้ตัวที่ได้ทำความผิดมาแล้วแต่หนหลัง ก็ต้องแล้วแต่การต่อต้านญี่ปุ่นที่ไทยจะได้สำแดงมาให้ปรากฏ เหตุนี้เท่านั้น เราจึงควรจะครุณาไทยได้ต่อไป ตั้งแต่นี้ไป ขออย่าได้นำเรื่องของไทยเข้ามาพูดในสภาฯ อีกเลย เราเลยหมดโอกาสที่จะได้คำตอบของอังกฤษที่จะให้เรารับรองเอกราชของเรา ทั้งนี้ เป็นเพราะเราใช้จุมูกของผู้อื่น คือของนายทหารฝรั่งเศสเรา หายใจ ถ้าเรามีคณะกรรมการเสรีไทยของเราเองแล้ว อังกฤษคงจะต้องยอมรับฟังเป็นแน่ และเมื่อเรื่องเป็นดังนี้ คือ ไม่ได้มติเห็นพ้องต้องกันของสภาการสงครามแล้ว กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษก็ต้องรีบแจ้งไปยังลอร์ดหลุยส์ ว่าห้ามส่งเรื่องที่อังกฤษรับจะประกาศรับรองเอกราชของการที่จะให้อังกฤษไทยเข้าไปให้คณะต่อต้านญี่ปุ่นในไทย เป็นอันว่า การที่จะให้อังกฤษประกาศเรื่องนี้ ต้องคว้าน้ำเหลวไป จนกว่าเราจะสามารถมีคณะรัฐบาลไทยชั่วคราวออกมาตั้งขึ้นที่อินเดียนได้ ตามคำที่อังกฤษเคยรับรอง

ไว้แล้ว หรือมิฉะนั้นก็หมายความว่า เราจะต้องพิสูจน์ให้เขาเห็นด้วยฝีมือ การกระทำต่อต้านญี่ปุ่นจนเป็นที่ประจักษ์ว่าเราทำจริง เราจึงจะสามารถ พุดจากับรัฐบาลอังกฤษได้ใหม่ในเรื่องนี้

แม้เกิดเหตุฉุกเฉินเช่นนี้ พวกเราก็ยังไม่ย่อท้อ พยายามหาทางอื่น ให้อังกฤษแสดงความจำนงที่จะรับรองเอกราชของไทยไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง ให้ได้ ทางกองทหาร Force 136 จึงติดต่อกับคณะ OSS ของอเมริกาขอให้ เขาช่วยเหลือ โดยขอให้ทูตอเมริกันที่อังกฤษเขียนหนังสือทาบตามไปยัง กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษว่า อเมริกาอยากทราบความจำนง ของอังกฤษต่อไทยนั้นเป็นอย่างไร นายแอนโทนี อีเดน (Anthony Eden) รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอังกฤษ มีหนังสือตอบทูตอเมริกันว่า การที่ อังกฤษมิได้ประกาศออกไปชัดเจนว่า อังกฤษจะเคารพความเป็นเอกราช ของไทยนั้น ก็เพราะว่าอังกฤษไม่ต้องการให้คนไทยเข้าใจว่า อังกฤษจะ ยอมยก ๔ รัฐมาเลยให้แก่ไทย ถ้าอังกฤษประกาศออกไปแล้ว จะเป็นการ ลำบากในกาลข้างหน้า ที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาอันเกี่ยวกับ ๔ รัฐมาเลยนี้ แต่อังกฤษขอชี้ว่า ถึงแม้ไทยจะได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ อังกฤษ ก็มีได้ถือสาอะไรมากมาย ขอให้อเมริกาสังเกตดูถึงการที่อังกฤษได้ปฏิบัติ ต่อชนชาติศัตรูที่เป็นไทยเถิดว่าผิดแปลกไปกว่าชนชาติศัตรูอื่นๆ ทั้งสิ้น ถ้าจะพูดไปแล้ว อังกฤษได้กรุณาต่อคนไทยยิ่งเสียกว่าที่เขาได้กรุณาและ ปฏิบัติต่อชนชาติที่เป็นกลางบางชาติเสีย อีกคำตอบนี้พอนับได้ว่า เป็น คำตอบที่ดีที่สุดที่เราจะยึดไว้ได้สำหรับงานกู้บ้านกู้เมืองของเราในภายหน้า

ต่อมา ข้าพเจ้าได้นำหนังสือชี้แจงยื่นต่อนายพันเอก เทเลอร์ว่า เนื่องจากเหตุการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การที่เราสามารถทำการติดต่อกับ คณะต่อต้านภายในประเทศได้แล้วนี้ เราควรต้องรีบช่วยเหลือลงประดิษฐ์ฯ วางแผนและวิธีการต่อต้านญี่ปุ่นเสียแต่เนิ่นๆ ก่อนที่ทหารญี่ปุ่นจะเริ่ม ลงมือทำลายล้างหลวงประดิษฐ์ฯ เสีย เราจะต้องรีบดำเนินการจัดตั้ง

กองทหาร ส่งอาวุธยุทธภัณฑ์ไปให้คณะต่อต้านฯ โดยเร็วที่สุดที่จะทำได้ พันเอก เทเลอร์เห็นด้วย จึงให้ข้าพเจ้าเดินทางไปอินเดียอีกครั้งหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือในการคัดเลือกบุคคลนายทหารฝรั่งและฝึกหัดแนะนำในกิจการที่จะต้องไปปฏิบัติในประเทศไทย ข้าพเจ้าได้เดินทางไปถึงค่ายฝึกหัดนายทหารที่เกาะลังกาในต้นเดือนมกราคม ๒๔๘๘ และได้รับตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาในกิจการด้านของคณะต่อต้านฝ่ายไทย และวางหลักสูตรการฝึกสอนนายทหารอังกฤษ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย

เมื่อปลายเดือนมกราคม ขณะเมื่อข้าพเจ้ากำลังวางหลักสูตรสอนนายทหารที่อยู่ค่าย เอ็ม.อี. ๒๕ นายพลจัตวา เทเลอร์ (เดิมพันเอก เทเลอร์) ได้ลงไปเยี่ยมค่ายและพบปะสนทนากับข้าพเจ้า เราปรารถนาว่า ตั้งแต่เราสามารถติดต่อกับคณะต่อต้านในประเทศไทยมาได้เกือบ ๖ เดือนแล้ว ยังไม่ปรากฏผลสืบหน้าต่อไปอีกเท่าใด น่าจะถึงเวลาที่เราควรจะดำเนินการต่อไป เราจึงตกลงกันว่าจะดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. จะให้ข้าพเจ้ากับนายพันตรี ฮัดสันเข้าไปในเมืองไทย เพื่อตรวจสอบให้รู้ถึงความของคนไทย รวมทั้งกิจการและสถานการณ์ภายในประเทศเป็นอย่างไร ตามรายละเอียดดังนี้

ก. ติดต่อกับหลวงประดิษฐฯ

ข. ปรึกษาราชการกับหลวงประดิษฐ์ฯ ถึงการวางรูปคณะต่อต้านว่าจะเป็นอย่างไร สมรรถภาพของคณะต่อต้านต่ำ-สูงอย่างไร ส่งรายงานไปยังกองบัญชาการกองทัพที่เกาะลังกา แล้วคอยฟังคำสั่งต่อไป

ค. ให้เลือกที่ๆ เหมาะสม เพื่อที่จะจัดตั้งฐานทัพของทหารคณะต่อต้านและเตรียมการที่จะคอยรับนายทหารที่จะมาจากเกาะลังกาเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการตามแผนการตั้งคณะต่อต้าน ตามที่ได้ตกลงกับหลวงประดิษฐ์ฯ จัดระเบียบการใช้บรรดานายทหารที่ได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว ให้เหมาะสมกับหน้าที่และภารกิจที่มีอยู่

ต่อจากนั้น เราได้มีการประชุมกันระหว่างนายทหารชั้นผู้ใหญ่ อาทิ นายพลตรี แมคเคนซี นายพลจัตวา เทเลอร์ นายพันตรี ฮัดสัน และ ข้าพเจ้า เราเห็นพ้องต้องกันว่า สถานการณ์ในประเทศไทยนั้น เป็นดังนี้

๑. ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่ไม่มีคนอยู่หนาแน่นอย่างประเทศในยุโรป และสถานที่ที่ญี่ปุ่นยึดกุมก็มีแต่เฉพาะบางเขตเท่านั้นไม่ใช่ทั่วไป

๒. ความรู้สึกของคนไทยทั่วไปนั้น เราเชื่อแน่ว่าไม่ชอบญี่ปุ่นและรัฐบาลก็เป็นรัฐบาลของคณะต่อต้านเอง กองทหารของไทยต่างๆ ก็คงไม่ชอบญี่ปุ่นเหมือนกัน ส่วนตำรวจนั้น เราได้ทราบทั่วว่า เข้าร่วมมือด้วยกับคณะต่อต้าน และไม่ได้ทำงานช่วยเหลือญี่ปุ่นในการจับกุมจารชน

๓. การจับกุมจารชนที่ญี่ปุ่นได้กระทำไปนั้น มิได้ใช้ตำรวจของไทยทำการ

๔. จนกระทั่งบัดนี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีการต่อตีญี่ปุ่น หรือรบกวนญี่ปุ่นมากนัก และคณะต่อต้านนี้มิได้รวมอยู่ที่เดียวแต่แยกกันอยู่ตามมณฑลต่างๆ ห่างกัน และคณะต่อต้านต่างๆ คณะ ยังมีได้จัดระเบียบการพร้อมบริบูรณ์ที่จะทำการสู้รบญี่ปุ่นได้อย่างเต็มที่ ดังที่เป็นมาแล้วในยุโรป

จากข้อสรุปข้างบนนี้ เราจะเห็นกันได้ว่า งานที่จะทำในเมืองไทยนั้นมีทางที่จะทำการได้สำเร็จเป็นผลงามเป็นอย่างมาก เพราะการติดต่อกมนาคมในประเทศไทยนั้นไม่มีมากนัก ถ้าเราสามารถตัดการคมนาคมในเขตใดเขตหนึ่งได้โดยเด็ดขาดแล้ว เราจะทำการช่วยเหลือกองทัพของเราได้เป็นอย่างดี

ตามข้อมูลที่ได้ทราบกัน ทั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และ นายกรัฐมนตรี ก็รวมอยู่ในคณะต่อต้านด้วย ด้วยเหตุนี้ การที่จะดำเนินการต่อไปน่าจะเป็นเรื่องง่าย แต่เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้ว การที่มีผู้หลักผู้ใหญ่ร่วมมืออยู่ด้วยเช่นนี้ ก็เป็นเรื่องง่ายด้วยเช่นกันที่ฝ่ายข้าศึกจะสืบค้นและทราบข้อมูลเรื่องลับลึกซึ้งของเราได้ด้วย ถ้าเราไม่ระวังตัว คณะของเราอาจถูกญี่ปุ่นทำลายได้โดยไม่ยาก

ตามที่เราได้พบมาแล้วในยุโรป สิ่งที่ยากกลับกลายเป็นเรื่องที่อันตรายแก่ชีวิตที่สุด ดังปรากฏในประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือ ในขั้นต้นนั้นทุกคนต่างร่วมมือกันกระทำงานเพื่อคณะต่อต้านการงานขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยปราศจากอันตรายจากการกระทำของข้าศึก แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ในขณะนั้น มักมีจารชนของข้าศึกคอยตรวจดูผู้เป็นหัวหน้าของเราที่อยู่ในตำแหน่งสูงๆ ของรัฐบาลอย่างใกล้ชิด และด้วยคำพูดจากปากหนึ่งถึงอีกปากหนึ่ง ถึงแม้จะได้พยายามทำอย่างลึกลับเท่าใดก็มิวายที่จะหลุดไปเข้าหูข้าศึกได้ และเมื่อการงานขยายเต็มที่แล้ว ข้าศึกก็รู้เรื่องหมดเช่นกัน และคณะต่อต้านทั้งคณะ ดังที่ได้ปรากฏในประเทศฝรั่งเศส ก็ถูกทำลายจนหมดสิ้น ดังนี้เป็นวิธีการหนึ่งของการที่จะทำลายคณะต่อต้าน การที่ญี่ปุ่นขณะนี้ทำทำเหมือนกับว่าไม่รู้เรื่องราวของเราเลย เราไม่ควรคิดวางใจว่าเขาไม่รู้เรื่องของเรา เราจะต้องคิดว่า เขารู้เรื่องของเราทั้งสิ้น และเราจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังที่สุดเท่าที่จะทำได้ เราจึงจะต้องคิดทำการดังนี้

๑. จัดตั้งคณะต่อต้านขึ้นในที่ต่างๆ ให้สามารถกระทำการได้ในเวลาต้องการ

๒. ต้องจัดตั้งด้วยวิธีการที่จะไม่ให้เป็นที่หมายให้ข้าศึกลอบรู้ดังที่ปรากฏมาแล้วในประเทศฝรั่งเศส ตามหลักการอันควรดำเนินการเป็น ๒ ชั้น คือ

ก. ตั้งคณะต่อต้านขึ้นตามหัวเมืองและหมู่บ้านต่างๆ เพื่อต่อสู้ขัดขืนข้าศึก โดยไม่ใช้กำลังทำลายข้าศึก แต่ใช้วิธีการเกลี้ยกล่อมพลเมืองให้เข้าเป็นพวก และขยายการเกลี้ยกล่อมให้กว้างขวางต่อไปเป็นต้นว่า จัดหาที่ตั้งของกองบังคับการของหัวหน้าผู้เกลี้ยกล่อม ตลอดจนที่พักอาศัยที่ปลอดภัย ทั้งทางหนีทีไล่

ข. พิจารณาวิชาการและวิธีการของข้าศึกว่าเขาใช้วิธีสืบข่าวเรื่องราวจากรชนอย่างไร และวางแผนการดำเนินการให้เหมาะแก่การที่จะหลีกเลี่ยงการตรวจตราของข้าศึก

๓. ขยายกำลังของคณะต่อต้านโดยวิธีเลือกหาผู้ไว้ใจ ๓-๔ คน เพื่อช่วยดำเนินการเผยแพร่ลัทธิและการเกลี้ยกล่อม โดยให้ทั้ง ๓-๔ คน นี้เข้าใจวิธีการในหลักป้องกัน ดังต่อไปนี้

ก. ต้องให้ทุกคนเข้าใจว่า การที่เราไม่บอกเรื่องราวต่างๆ ของ คณะให้คนรู้ทั่วไปนั้น ไม่ใช่เพราะไม่ไว้ใจ แต่เป็นเพราะเป็นหลักกฤษฎีที่สำคัญ สำหรับการป้องกันความปลอดภัยของคณะ

ข. ต้องเข้าใจเสียว่า การที่จะห้ามมิให้คนพูดถึงเรื่องราวของเรา เลยนั้นไม่ได้ ดูดั่งภาษิตที่ว่า ช้างตายทั้งตัว เอาใบปิดไม่มิด เพราะ ฉะนั้น การวางระเบียบการจำต้องยึดหลักนี้

ค. การระวังรักษาตามหลักการปลอดภัยโดยมิให้รั่วไหลเลย ๑๐๐% นั้น ย่อมแปลว่า การงานจะไม่ขยับเดินหน้าไปเลย เพราะฉะนั้นเรา ต้องพยายามจัดให้วิธีดำเนินการนั้นเป็นทางสายกลาง จากหลักดังกล่าว เราจึงจะต้องระบุน้ำที่และข้อบังคับของสมาชิกของเราทุกคน ดังนี้

(๑) สมาชิกทุกคนต้องรู้เรื่องของคณะแต่เพียงเฉพาะที่จะพอ ช่วยให้เห็นงานได้เท่านั้น และจักต้องไม่พยายามแสวงรู้เรื่องมากไปกว่า ที่ตนได้รับมอบให้ทำ

(๒) สมาชิกทุกคนต้องไม่ถามผู้อื่นว่า กิจธุระหน้าที่ของเขา นั้น คืออะไร เป็นอย่างไร

(๓) ทุกคนต้องไม่พยายามรู้ว่า สมาชิกผู้อยู่ที่ใด จะพบ กันได้แต่เฉพาะที่นัดพบเท่านั้น

(๔) ทุกคนต้องพยายามจำกัดวงการติดต่อกับสมาชิกอื่น ให้แคบที่สุดเท่าที่จะทำได้

ทุกคนมีหน้าที่ประจำอยู่โดยทั่วกัน และจะต้องถือหน้าที่นี้เป็นงาน สำคัญที่สุดในชีวิตของเขา คือ

ก. ต้องพยายามห้ามปรามขัดขวางมิให้ผู้ใดพูดถึงหรือรำลือ ถึงกิจการต่างๆ ของคณะ และจำกัดข่าวลือทั้งหลายอันเป็นเหตุให้คณะ เสียหาย ปราศจากความปลอดภัย คือ ให้เข้าศึกสงสัยหรือล่วงรู้ถึง

เหตุการณ์ของเราได้ และรายงานให้หัวหน้าทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้มีท่าทาง น่าสงสัย

ข. ทุกคนต้องพยายามเสาะแสวงหาข่าวความเคลื่อนไหวของ ทหารญี่ปุ่นว่า เป็นอย่างไร มีกองทหารกองใด หมูใด ในเขตที่ตนอยู่ปฏิบัติการอย่างไร มีจำนวนเท่าใด ถืออาวุธอะไร มีความมุ่งหมายอย่างไร และ ต้องปกปิดกิจการ ตลอดจนการพูดกล่าวถึงคณะทุกอย่างมิให้เข้าสู่ข้าศึก เพื่อเป็นการป้องกันประเทศและคณะของตน

ค. ทุกคนต้องพยายามสอดส่องตรวจตราสถานะความเป็นไป ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่น เพื่อป้องกันมิให้ชาวคราวและกิจการของ คณะหลุดไปเข้าสู่เขาได้

๔. ใช้บุคคล ๓-๔ คนที่กล่าวแล้วนี้ ขยายการงานออกไปเป็นสายๆ กล่าวคือ ทุกคนเลือกเพื่อนที่ไว้ใจของตน ๓-๔ คนแล้วชักชวนให้เข้าร่วม งาน และปฏิบัติการตามหน้าที่และข้อบังคับที่กำหนดไว้ข้างต้น

๕. จัดวางสายงานสืบข่าวเป็นหูเป็นตา โดยใช้สมาชิกของคณะ ต่อต้านเป็นเครื่องมือ และดำเนินการตามหลักการปลอดภัย

๖. จัดตั้งสายลับเพื่อทำการสืบความประพฤติและสถานะของ สมาชิกทั่วไปว่า ผู้ใดมีความสงสัยอย่างใดบ้าง ถึงแม้ว่าจะประพฤติตัว เรียบร้อยเพียงใดก็ตาม

๗. ขยายการงานต่อไป โดยจัดระเบียบให้มีกองบังคับการ กอง สืบข่าว กองจัดระเบียบการปกครองและการดำเนินงานต่างๆ รวมทั้งกอง โฆษณาเกลี้ยกล่อมโดยใช้การแจกใบปลิว แจกหนังสือพิมพ์ลับ กองปั่นข่าว เล่าลือเพื่อเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายเราและทำลายขวัญข้าศึก กองสะสม อาหารและสิ่งของ กองรับของจากอากาศ กองคลังพัสดุ กองการเงิน กอง ลำเลียง กองการอพยพ มีอำนาจจัดการเรื่องกรณีเมื่อข้าศึกเข้ารบกวน จัดวางหาที่ซ่อนที่ตุนอาหาร วางการติดต่อทั้งภายในภายนอก และการ จัดหายานพาหนะเพื่อช่วยให้งานนี้ดำเนินได้โดยสะดวก

๘. เมื่อกิจการเดินดีแล้ว และมีสมาชิกมากแล้ว จนรู้สึกว่าคุณ
ของคณะมั่นคงดีแล้ว ก็เริ่มดำเนินการกระทำการต่อสู้โดยใช้กำลังโดยวิธี
เลือกคนจากพวกสมาชิกที่ตีไว้ใจได้ จัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยกระทำการรบกวน
ข้าศึก หน่วยเหล่านี้เรียกว่า หน่วยคณะต่อต้านประจำถิ่น มีกำลังหน่วย
หนึ่งประมาณ ๑๒ คน ถืออาวุธและเครื่องมือก่อวินาศกรรม พร้อมทั้ง
ได้รับการสั่งสอนถึงวิธีใช้อาวุธและการทำการต่างๆ โดยตลอดหน่วยเช่นนี้
ในตำบลหนึ่งๆ ไม่ควรมีมากกว่า ๒ หรือ ๓ หน่วย หาไม่จะเป็นการ
เอิกเกริก ทำการไม่สะดวก และหลบหนีหาที่พักพิงอาศัยได้ยาก บุคคล
จำพวกนี้ย่อมอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจำนวนอันน้อยของเขา
นั่นเองเป็นเครื่องป้องกันตัวในการหลบหลีกได้คล่องแคล่ว ไม่เหมือนพวก
พลพรรค ซึ่งใช้ป่าทอ้งที่กันดารเป็นเครื่องป้องกัน

เมื่อวางแผนงานขั้นที่ ๑ แล้ว ก็ต้องมาถึงงานขั้นที่ ๒ คือการตั้ง
คณะพรรค

เมื่อการงานขั้นที่ ๑ เจริญดีแล้ว เราต้องคิดขยายกำลังการสู้รบ
ให้มากขึ้นอีก แต่การจะขยายกำลังต่อต้านประจำถิ่นนั้นทำได้ยาก เพราะ
ถ้ามีมากเข้าก็ไม่มีความปลอดภัย ได้แก่ โขจรฐภัย และการหาที่พักอาศัย
ลำบาก ดังนั้น เมื่อเราจะขยายกำลังต่อไป ก็ต้องคิดเข้าไปทำการในป่า
ในเขา ไกลจากเมืองออกไป คือ คณะต่อต้านต่างๆ ที่มีผู้สมัครมาก ก็ต้อง
ส่งผู้สมัครเหล่านั้นเข้าไปประจำกองในป่า ด้วยหวังพึ่งความกันดารที่
จะเข้าไปถึงค่ายเป็นเครื่องป้องกันภัย ลักษณะการนี้จึงผิดจากลักษณะ
ต่อต้านในชุมชน ซึ่งมีจำนวนสมาชิกน้อย พอกำบังตัวได้

เมื่อได้ตกลงถึงวิธีการทำงานปฏิบัติการกันแล้ว ก็มีปัญหาว่าจะ
ทำอย่างไรดีจึงจะทำให้ฝ่ายอเมริกา และ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช คลาย
ความรังเกียจในการที่ข้าพเจ้าจะเข้าไปในประเทศไทย เพื่อตัดความยาว
ให้สั้น ข้าพเจ้าจึงได้ทำบทปฏิญาณตนบทหนึ่ง แสดงถึงความจำนงของ

ข้าพเจ้าที่จะเข้าไปทำการในประเทศไทยนั้น มีอย่างไร และเมื่อเสร็จภารกิจในประเทศไทยแล้ว ข้าพเจ้าจะทำอะไรเพื่อเป็นหลักฐานและยืนยันว่า ข้าพเจ้าจะไม่ผิดคำพูด คำปฏิญาณของข้าพเจ้านี้ คือ

๑. เหตุผลที่ข้าพเจ้าได้ตั้งใจทำการเพื่อประเทศไทยในครั้งนี้ มีดังนี้

ก. เมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดไทยแล้ว ข้าพเจ้าได้สัญญาไว้กับนาย เซอร์ซิลล์ว่า จะต้องพยายามจัดตั้งคณะต่อต้านขึ้นในประเทศไทยให้จงได้ เพื่อเป็นการกู้หน้าไทยเราที่ได้ยอมแพ้ญี่ปุ่นอย่างง่ายดายตาย ถ้าข้าพเจ้าไม่ดำเนินการดังนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็จะต้องต่อสู้อายที่ข้าพเจ้าจะต้องมีตลอดไป เพราะโลกย่อมมองเห็นได้ว่า ข้าพเจ้าเป็นคนไทยคนหนึ่งที่ยอมแพ้เขาได้ง่ายๆ ทั้งๆ ที่ได้ประกาศตัวแล้วว่า เป็นทหารที่เก่งต่างๆ นานา ถ้าข้าพเจ้าได้ไปทำการอันนี้แล้ว อย่างน้อยข้าพเจ้าจะารู้สึกว่า ข้าพเจ้าได้ทำการตามความสามารถของข้าพเจ้าแล้ว

ข. ข้าพเจ้าเชื่อว่า ถึงแม้อิสรภาพของประเทศของข้าพเจ้าจะไม่สูญเสียไป เพราะมหาประเทศทั้งหลายได้ยอมสัญญาแล้วว่า จะไม่ทำลายอธิปไตยของเราก็ตาม ข้าพเจ้ารู้สึกว่ ถ้าปราศจากเกียรติยศ มีแต่การหยามหน้าจากคนทั่วโลกว่า ชาตินไทยเป็นชาติที่ขี้ขลาด และปราศจากความนับถือของคนทั่วไป อิสรภาพที่เราจะได้มานั้น ก็เปรียบเหมือนอิสรภาพที่ปราศจากราคา เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกว่ ถ้าข้าพเจ้าได้เข้าไปในประเทศแล้ว ข้าพเจ้าคงสามารถทำให้พวกพี่น้องคนไทยไม่มากก็น้อย ได้ช่วยกันแสดงฝีมืออันนี้ นอกจากนี้ ข้าพเจ้าจำเป็นต้องไปชี้แจงให้หลวงประดิษฐมนูธรรมเห็นชัดว่า การต่อต้านนี้ เราจะต้องทำอย่างจริงจัง หาไม่แล้ว มหาประเทศ เช่น อังกฤษ จะไม่ยอมยกโทษให้เราเลยเป็นอันขาด

๒. ข้าพเจ้าเชื่อว่า เมื่อข้าพเจ้าได้ไปถึงประเทศไทยแล้ว หลวงประดิษฐมนูธรรมคงจะฟังคำพูดและคำแนะนำของข้าพเจ้า เพราะท่านผู้นี้ยอมทราบดีอยู่แล้วว่า สำหรับตัวข้าพเจ้านั้น ไม่สวามีภักดีต่อใครนอกจากประเทศไทยกับสมเด็จพระปกเกล้าฯ เพราะฉะนั้น ไม่มีสิ่งที่น่าสงสัยข้าพเจ้าในทางใดทางหนึ่งอีกเลย

ความปรารถนาของข้าพเจ้าในการเมืองนั้นแล้ว ก็มีอยู่เพียงต่อไป
คือ

ก. ต้องการให้ปล่อยนักโทษการเมืองทั้งสิ้น และไม่ให้มีการฟ้อง
ร้องเอาคนเข้าคุกอย่างยุติธรรมอีกต่อไป

ข. ข้าพเจ้าต้องการให้มีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง อันไม่ใ้
คณะใดคณะหนึ่งเป็นผู้ได้เปรียบแต่ฝ่ายเดียว และให้เสมอหน้ากันในทาง
สิทธิ

ความประสงค์ของข้าพเจ้าทั้งสองข้อนี้ หลวงประดิษฐีย่อมทราบ
ดีอยู่แล้ว เพราะข้าพเจ้าได้พูดไว้กับนายจำกั๊ด พลางกูร โดยละเอียด
และนายจำกั๊ดข ได้บอกแก่ข้าพเจ้าว่า หลวงประดิษฐ์ฯ ก็มีความเห็นเช่น
เดียวกัน ด้วยเหตุนี้ การที่เราจะไม่ปรองดองกันนั้นย่อมไม่มี

๓. ความตั้งใจของข้าพเจ้า เมื่อจัดงานคณะต่อต้านของประเทศ
ไทยสำเร็จลงแล้ว ข้าพเจ้าจะรู้สึกได้ว่า ข้าพเจ้าได้ทำหน้าที่ของข้าพเจ้า
สำเร็จแล้ว นอกจากจะมีคณะใดคณะหนึ่งต้องการให้ข้าพเจ้าอยู่ทำการ
ต่อไป เพื่อช่วยการต่อต้านหรือการอื่นๆ ที่ไม่ขัดต่อการปฏิญาณตนของ
ข้าพเจ้าข้างต้น ข้าพเจ้าจะขอลาออกจากตำแหน่งและกลับไปบ้านของ
ข้าพเจ้ายังประเทศอังกฤษ

คำปฏิญาณนี้ ข้าพเจ้าได้ให้โดยปราศจากเล่ห์กลใดๆ ทั้งสิ้น
ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งทางการเมือง นอกเหนือ
ไปจากความสุขใจของข้าพเจ้า ที่ได้รู้สึกว่าได้ทำการช่วยบ้านเมืองเสร็จ
แล้ว

ครั้นต่อมา เมื่อได้รับคำปฏิญาณของข้าพเจ้าเรียบร้อยแล้ว **นาย
พลตรี แมคเคนซี** ได้ส่งวิทยุไปถามหลวงประดิษฐ์ฯ ว่า จะขัดข้องหรือไม่ถ้า
ข้าพเจ้าจะไปทำการในเมืองไทย หลวงประดิษฐ์ฯ ได้ตอบไปว่า ไม่ขัดข้อง
นายพลตรี แมคเคนซี จึงสั่งให้ข้าพเจ้าเตรียมแผนการเพื่อการจัดตั้ง
คณะต่อต้านขึ้น ณ ตำบลปากสุโขทัย ให้ข้าพเจ้ามีอิสระในการที่จะทำการ

ทุกอย่าง ไม่ขึ้นต่อผู้ใดหมด การกระทำเช่นนี้ ข้าพเจ้าเกรงว่า อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันขึ้นในประเทศไทยได้ ข้าพเจ้าจึงขอรับรองว่า การที่จะให้ข้าพเจ้าตั้งคณะต่อต้านโดยอิสระ ไม่ขึ้นตรงต่อหลวงประดิษฐไพเราะ นั้น น่าจะทำให้เกิดความระแวงขึ้นได้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าคงจะไม่ยอมเข้าไปทำกรณีนอกจากหลวงประดิษฐไพเราะ จะเห็นด้วยเสียก่อน เหตุผลที่นายพลตรีแมคเคนซี ต้องการให้ข้าพเจ้าทำการโดยอิสระนั้น ก็คือ เขาไม่แน่ใจว่า การกระทำกรณของคณะต่อต้านในกรุงเทพฯ นั้นจะรอดพ้นจากสายตาของญี่ปุ่นไปได้ ถ้าคณะต่อต้านในกรุงเทพฯ ถูกทำลายเสียหมดแล้ว ก็จะไม่ทำอะไรเหลืออยู่เพื่อกระทำการต่อต้านต่อไป แต่ถ้าข้าพเจ้ามีอิสระ ทำการอยู่ในอีกเขตหนึ่งแล้ว ยังอาจมีหวังได้ว่า ยังคงมีส่วนใดส่วนหนึ่งเหลืออยู่อีกประการหนึ่งทางอังกฤษยังไม่แน่ใจว่า หลวงประดิษฐไพเราะ นั้น จะปรองดองกับข้าพเจ้าได้จริง จึงอยากให้เราไปจัดการโดยไม่ขึ้นตรงต่อหลวงประดิษฐไพเราะ ข้าพเจ้าทราบความเหล่านี้ จึงขอรับรองว่า ขอให้ข้าพเจ้าร่างข้อความเพื่อส่งวิทยุเข้าไปให้หลวงประดิษฐไพเราะ ทราบเสียก่อน เป็นใจความดังต่อไปนี้

“กองบัญชาการกองทัพอากาศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ขอรับรองให้เรา กองทหาร ๑๓๖ จัดการทำลายการคมนาคมของข้าศึก ในเขตเชียงใหม่ ลำปาง ระวัง สุขุทัย ความปลอดภัยของคณะต่อต้านของท่านนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะเอามาให้อยู่ใกล้อันตรายไม่ได้ เพราะฉะนั้น ในการกระทำกรณนี้ เราจึงมีความประสงค์ที่จะให้พันโท อรุณ กระทำการโดยอิสระ ไม่เกี่ยวข้องกับท่าน เพราะหากมีอันตรายอันใดเกิดขึ้นกับเขา จะได้ไม่มีเรื่องเกี่ยวข้องมาถึงท่าน เราตั้งใจจะส่งพันโท อรุณ กับนายทหารอังกฤษเข้าไปในเขตที่กล่าวแล้ว เพื่อจะไม่ให้ประโยชน์ของท่านเสียหายไป ขอให้ท่านส่งผู้แทนตัวของท่านมาประจำอยู่กับกองบังคับการของหน่วยที่จะเข้าไปนี้ นอกจากนั้น เราขอให้ท่านช่วยจัดการรับคณะนายทหารนี้ ซึ่งจะโดดร่มลงในอำเภอท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ หรือที่สวรรคโลก ข้าพเจ้าขอความเห็นชอบของท่านในข้อนี้ ถ้าท่านไม่เห็นชอบ ข้าพเจ้าก็จะไม่ทำ”

หลวงประดิษฐไพเราะ ได้ตอบมาว่า ไม่ขัดข้อง และจะได้ปฏิบัติตามที่เราได้ขอร้องไป ต่อนั้นมา ข้าพเจ้าได้ไปเตรียมการทำแผนการที่จะจัดตั้งกองทหารนี้ขึ้น ในที่ๆ กองทัพได้ขอร้องให้จัดทำ แผนการของข้าพเจ้านั้น คือ

๑. ความมุ่งหมาย

- ก. ตัดทวงลำเลียงของข้าศึกในบริเวณที่กล่าวแล้ว
- ข. สืบข่าวคราวของข้าศึก และส่งไปให้กองบัญชาการสหประชาชาติ กองทัพใหญ่ที่ ๑๔
- ค. ชักชวนให้กองทหารไทยในภาคพายัพเข้าร่วมมือในการกระทำนี้ด้วย

๒. กองทหารที่ข้าพเจ้าได้จัดตั้งขึ้นนั้น คือ

- ก. สายสืบข่าวในบริเวณที่กล่าวแล้วทั้งสิ้น
- ข. กองสืบข่าวพิเศษ ๑ กอง เพื่อปฏิบัติระหว่างสอดกับแม่ฮ่องสอน

ค. กองบัญชาการพลพรรคและกองพลพรรค ๓ กอง เพื่อทำการทำลายทางติดต่อของข้าศึก

ง. ข้าพเจ้าได้กำหนดรายละเอียด และการเตรียมการเรื่องอาวุธ อาหาร เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ทุกประการ เตรียมไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วนในอินเดีย เพื่อจะได้ส่งไปให้ข้าพเจ้าได้ตามเวลาที่ขอร้อง

ในระหว่างที่ข้าพเจ้าเตรียมการอยู่นี้ กองบัญชาการของกองทหาร ๑๓๖ ได้รับวิทยุมาจากประเทศไทยว่า หลวงประดิษฐไพเราะ เห็นว่าข้าพเจ้าจะทำประโยชน์ได้มากกว่า ถ้าข้าพเจ้าเข้ามาทำการที่กรุงเทพฯ นายพลตรี แมคเคนซี จึงถามข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าเห็นอย่างไร ข้าพเจ้าจึงตอบว่า ถ้าข้าพเจ้าได้เข้ามาทำการในกรุงเทพฯ แล้ว ควรจะได้ผลดีกว่าที่จะไปทำในระแวงโดยทันที เพราะกิจการในเมืองไทยนั้น ย่อมต้องอาศัยอำนาจบาตรใหญ่เป็นเครื่องมือ จึงจะได้ประโยชน์อันแท้จริง ถ้าเราไม่

ทำความเข้าใจอันดีกันเสียก่อนกับหลวงประดิษฐไพเราะ เก่งกว่าอาจจะไม่เป็นผลดีต่อการที่จะไปทำการในภาคเหนือได้ก็ได้ ข้าพเจ้าพอใจมากกว่าที่จะเข้ามาเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ออกไปตาก พลตรี แมคเคนซี เห็นด้วย จึงได้สั่งให้ข้าพเจ้าเดินทางเข้ากรุงเทพฯ พร้อมด้วยคำสั่ง ดังนี้

(๑) ให้ข้าพเจ้าเป็นนายทหารติดต่อ ระหว่างกองทหาร ๑๓๖ กับกองทัพไทย และคณะต่อต้านไทย

(๒) หน้าที่ของข้าพเจ้านั้น คือ ให้ข้าพเจ้าทำการทุกอย่างในอำนาจของข้าพเจ้า เต็มความสามารถของข้าพเจ้า ที่จะให้เกิดผลกำลังการต้านทานญี่ปุ่น ร่วมมือกันกับกองทัพภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อกองทัพนั้นได้กระทำการรุกเข้ามาในประเทศไทย ขอให้จัดการด้วยว่าให้จัดกำลังจากกองทัพบกขึ้นเป็นคณะพลพรรคขนาดย่อม พร้อมทั้งจะทำการแยกกำลัง เมื่อถูกญี่ปุ่นรบกวนกำลังกองทัพของไทย

(๓) ให้ข้าพเจ้าให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้บัญชาการทหารของกองทัพไทย และให้เดินทางไปที่ได้ก็ได้ตามความต้องการ

(๔) ให้ข้าพเจ้าเสนอแนะไปยังกองบัญชาการกองทหาร ๑๓๖ ว่า การที่จะจัดการวางระเบียบของคณะต่อต้านในประเทศไทยนั้น ควรจะจัดอย่างไร

(๕) ให้ข้าพเจ้าส่งข่าวคราวทุกอย่างที่เกี่ยวกับญี่ปุ่น และที่เป็นประโยชน์แก่การทหาร

(๖) ถ้าข้าพเจ้าเห็นว่า คณะต่อต้านในประเทศไทยมีความประสงค์ให้ข้าพเจ้าเข้าไปอยู่ในกรุงเทพฯ เพื่อกันข้าพเจ้ามิให้ไปทำการอื่นได้โดยสะดวก ให้รายงานไปยังกองบัญชาการ จะได้จัดส่งเครื่องบินไปรับข้าพเจ้า

ตามคำสั่งที่ได้รับมานี้ ทางอังกฤษได้เตรียมไว้ทุกด้าน ที่จะชี้ให้อเมริกาเห็นชัดว่าข้าพเจ้ามิได้มีความมุ่งหมายอื่น นอกจากจะกระทำการต่อต้านญี่ปุ่นอย่างแท้จริง

กิจการก็ได้กระทำเมื่อถึงประเทศไทยแล้ว

ข้าพเจ้ามาถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๔๘๘ และได้พบหลวงประดิษฐ ในค่ำวันนั้น เราทั้งสองต่างพยายามทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตามบรรดาข้อข้องใจต่างๆ ที่มีมาแต่ก่อน ในที่สุดทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า เราสามารถร่วมมือทำงานด้วยกันได้ ข้าพเจ้าได้ขอร้องกับหลวงประดิษฐ์ว่า ความประสงค์ของข้าพเจ้านั้นมิได้มีอะไรมากไปกว่าการที่จะเห็นความสามัคคีเกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างแท้จริง และให้มีประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเกิดขึ้นด้วย โดยปราศจากการข่มเหง ริดรอนสิทธิซึ่งกันและกัน หรือยกคณะใดคณะหนึ่งขึ้นเป็นใหญ่กว่าคณะอื่นๆ หลวงประดิษฐ์ ได้ตอบรับรองทุกสิ่งทุกอย่างว่าเขาเห็นอย่างเดียวกัน และได้ปฏิบัติมาเช่นเดียวกับที่ข้าพเจ้าคิดนี้ทั้งสิ้น และเขารับรองว่า เมื่อการสงครามเสร็จสิ้นลงแล้ว เขาจะได้ดำเนินการเพื่อยังความยุติธรรมให้แก่ชนทุกชั้นโดยแน่แท้ ผู้ใดที่เหลวไหลใช้การไม่ได้ ก็จะได้กำจัดเสียให้สิ้น และเห็นด้วยกับข้าพเจ้าว่า คณะเสรีไทยทั้งปวงไม่ควรจะเรียกร้องเอาบำเหน็จรางวัลอันใดทั้งสิ้น ข้อความดังนี้ย่อมเป็นการสมานไมตรีซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี เพราะต่างฝ่ายต่างพยายามลืมความหลังกันทั้งสิ้น ด้วยเราทั้งสองเห็นว่า การที่จะสร้างบ้านเมืองของเราต่อไปข้างหน้าโดยมีสัมมาความหลัง มุ่งแต่จะคิดร้าย ยังความพยายาบาดต่อกันและกัน ย่อมไม่ยังผลอันพึงปรารถนาให้แก่ประเทศชาติ ในกรณีที่ข้าพเจ้าเข้ามาหาคราวนี้ ข้าพเจ้ามาคนเดียวไม่มีอาวุธติดมือมา ถ้าเขาไม่เชื่อข้าพเจ้า เขาก็ฆ่าข้าพเจ้าทิ้งน้ำเสียก็ได้ หลวงประดิษฐ์ เห็นในข้อนี้ และเข้าใจเจตจำนงของข้าพเจ้าอย่างชัดเจนและรับว่าจะร่วมมืออย่างเต็มที่

ต่อไป เราได้พิจารณากันถึงเรื่องการตั้งคณะต่อต้านขึ้นในประเทศไทย และรับรองตามที่ข้าพเจ้าได้เล่าให้ฟังว่า อังฤษนั้นจะกรุณาต่อเรา ต่อเมื่อเขาเห็นเราต่อต้านจริงๆ ไม่ใช่ทำแต่เพียงผิวเผิน ดังที่เรียกว่า “ทำการตบตาเพียงแต่ปะหน้า” เท่านั้น แต่จะทำจริงๆ โดยเต็มกำลัง

ความสามารถ หลวงประดิษฐฯ ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า คณะต่อต้านในประเทศไทยนั้นได้เกิดขึ้นแล้วในมณฑลภาคอีสานแห่งหนึ่ง หัวหินแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ซึ่งจัดรูปเป็นสรวัดรททหารแห่งหนึ่ง นอกจากนั้น รัฐบาลซึ่งมี นายควง อภัยวงศ์ เป็นหัวหน้า ได้ปฏิบัติการเป็นฉากกำบังให้เราทำการได้สะดวกอีกพวกหนึ่ง หลวงประดิษฐฯ เห็นด้วยในหลักการที่จะจัดตั้งเรื่องความปลอดภัยของคณะ ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว และได้ตกลงกันว่า จะให้ข้าพเจ้าปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ให้ข้าพเจ้าจัดการตั้งคณะต่อต้านและกองพลพรรคขึ้น ณ ตำบลแม่สอด สุโขทัย ตามแผนที่ที่ข้าพเจ้าได้ทำไว้ที่อินเดีย

๒. ให้ข้าพเจ้าจัดการจัดตั้งคณะต่อต้านและพลพรรคขึ้นในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อทำการตัดทางคมนาคมของญี่ปุ่น ไปจนถึงด่านพระเจดีย์สามองค์

๓. ให้ข้าพเจ้าติดต่อกับกองทัพบก เพื่อวางแผนการที่จะใช้กำลังกองทัพบก กระทำการต่อต้านญี่ปุ่นให้เหมาะสมเข้ากันกับการกระทำของกองทัพบัญชาการภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๔. จัดตั้งคณะต่อต้านในบริเวณกรุงเทพฯ

๕. จัดวิธีการเรื่องการที่จะอพยพหลบภัยของกองบัญชาการคณะเสรีไทยและพลเมืองทั่วไป เมื่อญี่ปุ่นเข้าทำการตี

เราได้พิจารณากันต่อไปถึงวิธีการ เพื่อให้การต่อต้านของเราจะช่วยกอบกู้อิสรภาพและเกียรติยศของประเทศไทย อย่างสมบูรณ์และดีที่สุด แผนการที่เราได้เตรียมกันไว้ คือ

๑. เราจะจัดสร้างรูปกองของคณะพลพรรคให้มีนายทหารฝรั่งเข้ามาปะปนอยู่ด้วย ประดุจเป็นกองทัพสัมพันธมิตร โดยอาศัยเหตุนี้จะได้อ้างได้ชัดเจนว่า เราได้เข้าทำการร่วมมืออย่างสนิทสนมกับกองทัพสัมพันธมิตร เพื่อใช้เป็นเครื่องช่วยให้เราร้องขอต่อรัฐบาลของอังกฤษและอเมริกาได้สะดวกยิ่งขึ้น เพราะเราเป็นฝ่ายเดียวกัน เมื่อเราเป็นฝ่ายเดียวกันแล้ว

นายปรีดี พนมยงค์
หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม
เมษายน ๒๔๘๙

“เท่าที่ได้สังเกตดู ข้าพเจ้าเห็นหลวงประดิษฐฯ พยายามทำงานในการต่อต้านนี้อย่างเต็มสติกำลังความสามารถของตน มีได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย พยายามกระทำการทุกอย่างโดยมีได้เห็นแก่ตัว หรือภัยอันตรายที่อาจมาถึงตน จนพวกเราทั้งหลายที่เข้ามาจากต่างประเทศต่างพากันขอร้องหลายครั้งหลายครา ให้นำเตรียมคิดป้องกันตัวเสียบ้าง หาไม่เช่นนั้นแล้ว การงานของประเทศจะเสียหาย ถ้าหลวงประดิษฐฯ เป็นอันตรายไปตลอดเวลา หลวงประดิษฐฯ มัวนึกถึงแต่ความปลอดภัยของผู้อื่น เช่น ไปมัวกังวลถึงเรื่องความปลอดภัยของเจ้านายที่บางปะอิน และความอดอยากของผู้คนอื่นๆ ซึ่งอาจเกิดเหตุขึ้นได้เมื่อญี่ปุ่นเข้าทำลายต่อตีประเทศไทย ... การเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทางข้าพเจ้าเห็นใจที่สุด คนเรานั้นมักเชื่อแต่คำพูดไม่ได้ การกระทำต่างหากเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าบุคคลผู้นั้นมีความจริงใจเพียงไร”

การที่เขาจะคิดลงโทษเราในฐานะที่ไปเข้าเป็นสมาชิกของญี่ปุ่น ก็ยอม จะเบาบางลงอย่างมาก เพื่อให้กิจการนี้ดำเนินไปตามแผนได้สำเร็จ เราเตรียมจะส่งวิทยุถึง พลเรือเอก ลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบตเตน เมื่อเราได้ จัดการตั้งพลพรรคตามที่กำหนดไว้พร้อมเสร็จแล้วว่า บรรดาพลพรรค ทั้งหลายที่ได้เข้าเป็นทหารอยู่ได้บังคับบัญชาของท่านนายพลเรือเอกแล้ว พวกเขารู้สึกหนักใจเป็นอันมาก ที่ประเทศของเรายังอยู่ในฐานะที่เป็นศัตรู ต่อสหประชาชาติอยู่ เพราะฉะนั้น ขอให้ท่านนายพลเรือเอกได้จัดการให้ รัฐบาลอังกฤษและสหรัฐอเมริกาผ่อนความหนักอึ้งนี้ให้เป็นเบาลง

๒. ตามคำที่รัฐบาลอังกฤษได้รับรองไว้แล้วว่า ถ้าคณะรัฐบาล ของเราได้ออกไปจัดตั้งคณะรัฐบาลชั่วคราวขึ้นในประเทศอินเดียนั้น เรา จะได้เริ่มทำเมื่อญี่ปุ่นได้เข้าต่อตีเรา โดยขอให้ส่งเครื่องบินมารับพวกที่ จะเป็นรัฐบาลชั่วคราวออกไปยังประเทศอินเดียด้วย เพื่อกระทำการนี้ให้ เป็นผลสำเร็จ เราจะสร้างสนามบินขึ้นในบริเวณจังหวัดตากแห่งหนึ่งและ สุพรรณบุรีแห่งหนึ่ง

หลวงประดิษฐไพเราะ ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังด้วยว่า ท่านได้ดำเนินการ สืบสวนข่าวคราวต่างๆ ของญี่ปุ่น ส่งออกไปยังกองบัญชาการกองทัพอากาศ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รับผลเป็นอย่างดีมาก เช่นเป็นต้นว่าเราได้บอก ไปว่า ญี่ปุ่นได้ทราบว่าการทัพอังกฤษมีกำลังเท่าใดในประเทศพม่า นั้น ถูก ต้องตามความจริงทุกประการ จนกระทั่งกองทัพอี ๑๔ ได้โทรเลขเข้ามา ถามเรา ขอให้สืบค้นหาจารชนของญี่ปุ่นซึ่งอยู่ในพม่าด้วยว่าคือใคร เพราะ จารชนเหล่านั้นทำการสืบสวนดีมาก ซึ่งก็นับว่าฝ่ายเราเองก็สืบเรื่องราวได้ ความจริงและได้ผลยิ่งเช่นเดียวกัน

เท่าที่ได้สังเกตดู ข้าพเจ้าเห็นหลวงประดิษฐไพเราะ พยายามทำงาน ในการต่อต้านนี้ อย่างเต็มสติกำลังความสามารถ หดหน มีให้เห็นแก่ ความเห็นดีเห็นชอบ พยายามกระทำการทุกอย่างโดยมิได้เห็นแก่ตัว หรือ ภัยอันตรายที่อาจมาถึงตน จนพวกเราทั้งหลายที่เข้ามาจากต่างประเทศ

ต่างพากันขอร้องหลายครั้งหลายครา ให้เตรียมคิดป้องกันตัวเสียบ้าง
หาไม่เช่นนั้นแล้ว การงานของประเทศจะเสียหายหมด ถ้าหลวงประดิษฐฯ เป็น
อันตรายไป ตลอดเวลา หลวงประดิษฐ์ฯ มัวนึกถึงแต่ความปลอดภัยของ
ผู้อื่น เช่น ไปมัวกังวลถึงเรื่องความปลอดภัยของเจ้านายที่บางปะอิน และ
ความปลอดภัยของผู้คนอื่นๆ ซึ่งอาจเกิดเหตุขึ้นได้เมื่อญี่ปุ่นเข้าทำลายต่อตี
ประเทศไทย ในที่สุด เราต้องบังคับให้หลวงประดิษฐ์ฯ จัดการกระทำการ
ตามแผนการปลอดภัยของเราว่า ถ้าเมื่อญี่ปุ่นเข้าตีเมื่อใดแล้ว หลวง
ประดิษฐ์ฯ จะต้องออกเดินทางไปยังที่ๆ ปลอดภัยทันที การเหล่านี้เป็น
สิ่งที่ทางข้าพเจ้าเห็นใจที่สุด คนเรานั้นมักเชื่อแต่คำพูดไม่ได้ การกระทำ
ต่างหากเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าบุคคลผู้นั้นมีความจริงใจเพียงไร

หลวงประดิษฐ์ฯ ได้ชี้แจงให้ข้าพเจ้าฟังด้วยว่า เหตุการณ์ที่เขา
ได้กระทำมาแล้วแต่หนหลัง อันเกี่ยวกับสมเด็จพระปกเกล้าฯ นั้น เขา
จะพยายามแก้ไขให้ได้รับความยุติธรรมทุกประการ มีอาทิ จะจัดนำ
พระบรมรูปไปประดิษฐาน ณ ปราสาทพระเทพบิดร จะตั้งพระบรมรูป
ต่างๆ ขึ้นตามพระราชฐาน ดังที่เคยเป็นมาแล้ว และในการบำเพ็ญกุศล
พระราชพิธีทุกครั้ง จะได้นำพระพุทธรูปประจำพระองค์ของสมเด็จพระเจ้า
แผ่นดิน พร้อมด้วยของสมเด็จพระปกเกล้าฯ ด้วย ออกกระทำให้ถูกต้อง
ตามพระราชประเพณี นอกจากนี้ หลวงประดิษฐ์ฯ ได้พูดว่าเพื่อให้บังเกิด
ความสามัคคีกันขึ้นทุกๆ ไป เขาและหลวงอดุลเดชจรัสได้เห็นพร้อมกันที่จะ
ปล่อยนักโทษการเมืองออกโดยสิ้น ทั้งนี้ ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ความตั้งใจ
จริงที่เขาพยายามทำ เพื่อยังความยุติธรรมและสามัคคีให้แก่ประชาชนใน
ประเทศไทยอีกด้วย

ในเรื่องการปรึกษากับกองทัพบกไทยนั้น ข้าพเจ้าพบกับ **พลโท
หลวงสินาดโยธารักษ์ (ชิต มั่นศิลป์ สินาดโยธารักษ์) พลโท หลวงชาติ
นักรบ (ศุข ชาตินักรบ) และพันเอก ขุนสุรจิตต์ฯ** และได้พิจารณากัน ได้
ข้อความดังนี้ คือ

หลวงสินดาโยธารักษ์
// ภาพจาก พินิจ พิษยกัลป์. ๑๐๐ ปีมหาดไทย (๒๕๓๕).

หลวงชาตินักรบ
// ภาพจาก พลเอก หลวงชาตินักรบ ม.ป.ช., ม.ว.ม., ป.ช. ๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

๑. บรรดากองทหารต่างๆ ควรจะเข้าทำการร่วมมือกับกองพลพรรค ทั้งนี้ กองพลพรรคจะได้วินัยและการฝึกหัดเป็นอย่างดี

๒. เราจะต้องไม่กระจายกำลังของเราออกไป แต่จะใช้เฉพาะจุดที่จำเป็นโดยแท้จริง เราต้องมุ่งถึงว่า เราต้องมีคนดีจริงๆ ยิ่งกว่าจะมีเป็นจำนวนมาก

๓. เราจะต้องมีแผนการที่จะทำการได้จริงจัง ไม่ใช่เป็นแผนการตบตากัน กล่าวคือ เราจะต้องมีแผนซึ่งจะเหมาะกับกำลังและอาวุธที่เรา มีอยู่ ตลอดจนความสามารถที่เราจะเลี้ยงดูสนับสนุนกองทหารเหล่านั้น ได้อย่างจริงจัง

๔. เราเห็นพ้องต้องกันว่า กองทัพของเราขณะนี้ไม่สามารถกระทำการรบได้ผลเต็มที่ เพราะอาวุธบางอย่างไม่เหมาะกับภูมิประเทศประการหนึ่ง การเคลื่อนที่ซุกซลักไม่สะดวกประการหนึ่ง เนื่องจากไม่มียวดยาน

พาหนะที่ตีพ้อ กองทหารทุกกองไม่มีอำนาจการยิงเทียมเท่ากองทหารของ
ข้าศึก กองทหารของเราส่วนใหญ่ไม่สามารถทำการรบได้นาน เพราะขาด
การล่ำเลียงอาหารเพียงพอ และไม่มีกระสุนเพียงพอ แผนการที่เรามีกันใน
ขณะนี้ ก็ทำขึ้นในทางตั้งรับมากเกินไป การตั้งรับในสมัยนี้ ย่อมเป็นการเสีย
เปรียบฝ่ายเข้าตีเสมอ เพราะฉะนั้น เราจะต้องคิดหาทางแก้ปัญหาทั้งหมด
นี้ให้เรียบร้อยไป

เพื่อให้การดำเนินการเข้ากับการกระทำของกองทัพสัมพันธมิตร
เราจะต้องพิจารณาทางด้านยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

๑. กองทัพของสหประชาชาติทั้งสิ้นยอมเข้าเมืองไทยได้ทางตะวันตก
หรือมีจะนั้น โดยทางเรือ ขึ้นที่ภาคใต้ เมื่อเราได้พิจารณาถึงการคมนาคม
ในประเทศไทยแล้ว ที่มุ่งหมายที่สำคัญที่สุดที่กองทัพสัมพันธมิตรจะ
ต้องการในประเทศไทย ก็คือ บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ซึ่งมี
ทางรถไฟ ทางน้ำ รวมอยู่ที่นั่นทั้งสิ้น

๒. เมื่อลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นจุดสำคัญดังนี้แล้ว กองทัพไทยควรจะ
ต้องจัดการทำการ ดังต่อไปนี้ คือ

ภาคกลางของประเทศไทย

ก. ยึดกรุงเทพฯ กาญจนบุรี เขตหนึ่ง และลพบุรี สระบุรี อีกเขต
หนึ่ง

ข. ทำการเป็นกองระวังข้างให้กองทัพสหประชาชาติ ที่จะทำการ
โอบปีกเข้าตีกาญจนบุรี

ค. กระทำการเป็นกองกระแทกหลัง ช่วยกองทัพสหประชาชาติ
ที่จะเข้าตีทางตะวันตก ในขณะที่ญี่ปุ่นถอยมาทางตะวันออก

ภาคใต้ของประเทศไทย

ก. ตัดการติดต่อคมนาคมของญี่ปุ่นในเขตภาคใต้ ตั้งแต่ชุมพร
ลงไป

ข. รบกวมนเขตลำเลียงของญี่ปุ่นตลอดฝั่งอ่าวเบงกอล

๓. เราจะต้องจัดการวางทหารให้เหมาะกับหลักยุทธศาสตร์ตามที่ได้กล่าวแล้ว กล่าวคือ กองทหารทุกกองจะต้องสามารถช่วยเหลือกันได้ ในเวลาที่ญี่ปุ่นทำการโอบปีกจะทำร้ายกองทหารกองใดกองหนึ่ง เช่น เป็นต้นว่า เพื่อป้องกันปีกของกองทัพที่อยู่ในกรุงเทพฯ กองทหารที่ลพบุรี และสระบุรี จะต้องทำหน้าที่ระวางปีกและขู่ญี่ปุ่นที่เข้าตีโอบปีกกองทัพไทยในกรุงเทพฯ เป็นต้น

๔. จากหลักกว้างๆ ที่กล่าวแล้ว จึงมีแผนการ คือ

ก. เราจะต้องทำให้กองทหารที่อยู่ในกรุงเทพฯ มีกำลังแข็งแรง เป็นจำนวนหนึ่งกองพล

ข. กองทหารที่ตั้งประจำอยู่ที่ลพบุรีและสระบุรี ก็จะต้องจัดตั้งขึ้นเป็นกองพลอีกหนึ่งกองพล

ค. กองทหารที่ตั้งอยู่ที่นครสวรรค์ พิษณุโลก สุโขทัย เมื่อถึงวันกำหนดกระทำการ ให้เดินทางมารวมกันอยู่ที่บ้านบางมูลนาก เพื่อกระทำการเป็นกองระวางปีกของกองทัพที่อยู่ในลพบุรี เราจะต้องจัดฐานทัพสำรองแห่งหนึ่งที่บริเวณเขาเพชรบูรณ์ และมีฐานทัพอีกแห่งหนึ่งที่ตำบลบ้านไร่ ใกล้จังหวัดอุทัยธานี เพื่อช่วยเหลือกองทัพไทยที่ญี่ปุ่นจะตีแตก และจะต้องถอยไปยังที่เหล่านี้ เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้น

ง. กองทหารที่อยู่จังหวัดตาก ให้เข้าร่วมกับกองพลพรรคในจังหวัดนั้น เช่นเดียวกับกองทหารที่ประจำที่เพชรบุรีและราชบุรี ก็ให้เข้าร่วมกำลังกองพลพรรคจังหวัดนั้น

จ. กองทหารที่โคราชให้กระทำหน้าที่เป็นกองทหารที่จะคอยรบกวนทางติดต่อคมนาคมของญี่ปุ่น และกระทำการช่วยในการขู่ปีกญี่ปุ่น ถ้าญี่ปุ่นต้องการจะเข้าตีกองทหารของเราที่ลพบุรีและสระบุรี

ฉ. กองทหารที่ปราจีนบุรี ให้เข้าร่วมกับกองพลพรรคที่ชลบุรี

ช. กองทหารที่นครศรีธรรมราชและปักธงใต้ทั้งสิ้น ให้จัดตั้งเป็นกองพลพรรคอิสระ ผู้บัญชาการกองพลพรรคอิสระนี้ จะได้เป็น

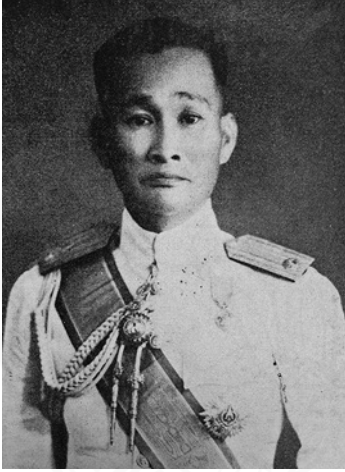
ผู้อำนวยการคุมการต่อต้านและพลพรรคทั้งสิ้น ตั้งแต่ชุมพรไปจนถึงชายแดน

๕. เนื่องด้วยเหตุผลทางการเมือง นับว่าเราอยู่ในฐานะการสงครามกับสหประชาชาติอยู่ กองทัพสหประชาชาติจะไม่สามารถส่งอาวุธให้แก่กองทัพไทยได้โดยเปิดเผย เพราะฉะนั้น จะต้องจัดเป็นวิธีการว่ากองทัพไทยนั้นเป็นกองทัพของพลพรรค โดยเหตุนี้ อาวุธต่างๆ ที่จะเข้ามาจากต่างประเทศ เราจะต้องคิด ต้องพยายามให้กองทหารที่อยู่ในจุดสำคัญทางยุทธศาสตร์มีอันเป็นไปว่าเป็นพลพรรคนั้นเสียก่อน และให้เอาอาวุธที่เหลือใช้จากกองทัพบก เช่น ปืนสั้นของทหารไทยเรา ไปให้กองทัพพลพรรคใช้เสีย

๖. กองทหารต่างๆ ในกองทัพบกไทย ซึ่งตั้งอยู่ในจุดสำคัญดังกล่าวแล้วนั้น จะได้จัดการวางระเบียบใหม่ดังต่อไปนี้ คือ กองพันทุกกองพันจะได้ยึดเอาอาวุธเดิมของตนไว้ส่วนหนึ่ง และเอาอาวุธที่จะมาจากต่างประเทศอีกส่วนหนึ่งเข้ามาสมทบ เพื่อเพิ่มอำนาจการยิง และจัดการให้กองพันนั้นเคลื่อนที่ได้คล่องแคล่ว เพราะฉะนั้น กองพันที่จะคิดแก้ไขนี้ กองพันหนึ่งจะมีจำนวนคน ๘๖๙ คน ทั้งนายและพลทหาร มีม้าต่างหรือโคต่าง ๒๔๒ ตัว มีอาวุธต่อไปนี้ประจำกองพัน คือ ปืนกลหนัก ๖ กระบอก ปืนกลเบาแบบแมสซัน ๒๗ กระบอก ปืนกลเบาแบบเบรน ๑๘ กระบอก ปืนครกชนิด ๓ นิ้ว ๔ กระบอก ปืนครกชนิด ๒ นิ้ว ๘ กระบอก ปืนยิงรถรบเพียง ๑๙ กระบอก ปืนกลมือสะเตน ๑๙๗ กระบอก ปืนคาบไน้ยิงเร็ว ๑๖๘ กระบอก ปืน ร.ศ. ของกองทัพไทย ๓๙๙๙ กระบอก เครื่องมือยิงระเบิด ๙ เครื่อง ดินระเบิดสำหรับทำวินาศกรรม ๑,๔๐๐ ปอนด์

๗. บรรดาอาวุธพลพรรคที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสกลนคร เลย ขอนแก่น ตาก และสุพรรณบุรี จะได้จัดระเบียบตามแผนที่ได้ทำไว้จากประเทศอินเดีย

๘. ที่ตั้งของรัฐบาลชั่วคราวของเราภายในประเทศ จะตั้งอยู่ที่ตากแห่งหนึ่ง และสุพรรณบุรีแห่งหนึ่ง เพราะฉะนั้น ณ ที่เหล่านี้ กองทหารที่

หลวงสังวรยุทธกิจ
// ภาพจาก อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเรือตรีหลวงสังวรยุทธกิจ (๒๕๑๖).

นายทวี บุญยเกตุ
// ภาพจาก คำบรรยายและบทความบางเรื่อง (๒๕๑๕).

นครสวรรค์และที่ตาก จะต้องส่งกำลังไปช่วยกองพลพรรคทำการระงับรักษาความปลอดภัย

๙. บรรดากองทัพภาคพายัพทั้งสิ้น ให้กระทำการเป็นอิสระต่อต้านญี่ปุ่นตามแต่จะทำได้

พลเรือตรี หลวงสังวรยุทธกิจ (สังวร สุวรรณชีพ) ได้มาพบข้าพเจ้า และปรึกษากันว่า จะดำเนินการจัดตั้งกองสารวัตรทหาร เพื่อให้เป็นรูปพลพรรคนั้นจะทำอย่างไร การที่คิดจะจัดตั้งกองทหารสารวัตรขึ้นเป็นพลพรรคนี้ ก็เพราะจะเล็งความยุ่งยากในทางการเมืองต่างประเทศ และจะใช้เป็นเครื่องปกปิดความจริงด้วยว่ากองพลพรรคของหลวงสังวรฯ นั้น จริงๆ แล้วก็คือ กองทหารสารวัตร หาใช่พลพรรคไม่ วิธีการ

จัดกองพลพรรคของหลวงสังวรฯ นี้ ก็ดำเนินตามแผนการของกองพัน กองทัพบก

หลวงประดิษฐฯ ได้ดำเนินการร่วมมือกับหลวงอดุลฯ ที่จะให้นำ ตำรวจมาใช้เป็นเครื่องช่วยป้องกัน มิให้ญี่ปุ่นทราบถึงความเป็นไปของเรา ได้ ถ้าปราศจากตำรวจช่วยเหลือแล้ว เราจะไม่สามารถทำการได้สะดวก โดยญี่ปุ่นไม่รู้ ในประเทศไทยเรานั้น เนื่องด้วยวิธีการของตำรวจของเรา ได้จัดไว้ให้มีสายเป็นผู้สอดส่องสืบความต่างๆ อยู่ทั่วประเทศ ถ้าตำรวจ ไม่เข้ากับเราแล้ว เราก็มิมีหนทางที่จะมิให้ตำรวจล่วงรู้ถึงกิจการของเรา ได้ เพราะฉะนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ตำรวจเข้าร่วมมือ กับเราในงานนี้ หลวงอดุลฯ ได้เข้าร่วมมืออย่างแข็งขันและช่วยเหลือ ทุกอย่างในการสั่งกำลังตำรวจ ให้คอยระวังป้องกันภัยให้แก่เราโดยทั่วไป มิให้ตำรวจอื่นที่มีได้เข้าร่วมด้วยล่วงรู้หรือสงสัยจนเกิดเป็นเรื่องโด่งดังขึ้น ถึงญี่ปุ่นได้

นอกจากนี้ หลวงประดิษฐ์ฯ กับ**นายทวี บุญยเกตุ** ซึ่งเป็นผู้อำนวยการต่อต้าน ได้ตกลงเตรียมทำแผนการที่จะจัดคณะต่อต้านขึ้นเป็นรูปดังนี้ โดยทั่วไป อันนับว่าเป็นวิธีการที่ดีและถูกต้องกับหลักการซึ่งเราได้กำหนด ไว้แล้วจากประเทศอินเดียเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ บรรดาจังหวัดต่างๆ และ ที่สำคัญต่างๆ อันเป็นที่ชุมนุมคมนาคมนั้น ต่างจัดเตรียมขึ้นเป็นคณะ ต่อต้านประจำถิ่น โดยดำเนินการดังนี้ คือ

๑. ตำรวจมีหน้าที่จัดตั้งกองสืบข่าวและการระวังความปลอดภัย
๒. นายอำเภอ มีหน้าที่ทำการวางแผน จัดหาสมาชิกคณะต่อต้าน ให้ปฏิบัติการตามหน้าที่และข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้ ตามที่ได้ชี้แจงมาแล้ว ข้างต้น

หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์

อรุณ สรเทศน์

นายพื้ง ศรีจันทร์
// ภาพจาก สมุดภาพสมาชิกรัฐสภา
๒๔๗๕-๒๕๐๒ (๒๕๐๒).

นายใหญ่ ศวิตชาติ
ภาพจาก ภาพและประวัติสมาชิกรัฐสภา
(๒๕๑๙)

๓. ศึกษาธิการจังหวัดตั้งคณะครูประชาบาล ที่มีความเข้มแข็ง ทั้งใจและกาย เข้าทำการเป็นหมู่รบกวนข้าศึก อย่างน้อยในเขตหนึ่งมี ๒ หมู่ เป็นจำนวน ๒๔ คน

๔. ปลัดจังหวัดหรือปลัดอำเภอจัดการกระทำหน้าที่อันเกี่ยวกับการลำเลียงพลากิจการ จัดหาอาหาร ลำเลียงส่งอาหาร จัดหาที่พักปลอดภัย และทางหนีทีไล่ ยวดยานพาหนะเพื่อการลำเลียง และการหลบหนีสำหรับ บรรดาสมาชิกและคณะต่อต้านโดยทั่วไป

๕. ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะต่อต้าน ทำการติดต่อ ช่วยเหลือคณะกองพลพรรค หรือทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากองพลพรรคเอง ด้วย

๖. การรับของจากอากาศ ข้าหลวงประจำจังหวัด (ผู้ว่าราชการ จังหวัด) จะต้องจัดให้มีพลคณะหนึ่งทำหน้าที่รับสิ่งของเหล่านี้

กองพลที่จังหวัดตาก ข้าพเจ้าพร้อมด้วย **ร้อยเอก หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์ และร้อยเอก อรุณ สรเทศน์** ได้ไปพบนาย **พिंग ศรีจันทร์ นายใหญ่ ศวิตชาติ และนายฉลวยกับนายประสิทธิ์** แล้วเราได้ตกลงทำแผนการ กันที่บ้าน **ขุนระดับฯ** ข้าหลวงประจำจังหวัดสุโขทัย เราได้เลือกบ้านแม่ ระยะเวลา ๔๐ กิโลเมตรจากตาก เป็นที่ตั้งกองบัญชาการของเราอยู่ในเขา นายพिंगฯ รับหน้าที่เป็นผู้ดูแลเรื่องการเงิน การจัดหาคนสมัคร และการดูแล ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทั่วไปตามต่างจังหวัดในเขตนั้น นายใหญ่ฯ รับหน้าที่ เป็นผู้บังคับกองพลพรรคที่ในค่าย นายฉลวยทำหน้าที่เป็นผู้บังคับกอง สิบข้าว นายประสิทธิ์ทำหน้าที่เป็นพลากิจการ

เราได้วางข่ายการสิบข้าวในจังหวัดสุโขทัย อุดรดิตต์ ตาก แม่สอด กำแพงเพชร เป็นเส้นประสาทและหูตาของเรา ติดต่อเข้าไปที่ค่าย ส่วนทาง ฝ่ายพลากิจการก็ได้จัดสร้างหมวดลำเลียง เพื่อลำเลียงอาหารและเครื่อง บริโภคต่างๆ เข้าไปที่ค่าย โดยวิธีการดังต่อไปนี้

ก. บรรดาอาหารนั้น จะต้องนำเข้ามาทุกๆ วันโดยหมวดลำเลียง
ข. บรรดาอาหารและสิ่งของที่ใช้ไม่หมด ให้เก็บไว้ยังที่ตุนอาหาร
ต่างๆ ในบริเวณค่ายใหญ่ เราได้จัดให้มีกองรบขึ้น ๓ กอง กองหนึ่งมี
จำนวนพลพรรคราว ๑๘๐ คน จัดระเบียบให้มีกำลังและอำนาจการยิง
การหลบหลีก กระทำการรบดังทำนองแบบพลพรรคที่ได้กระทำมาแล้ว
ในยุโรป กองพลพรรคทุกกองนี้ ต่างก็เลือกที่ตุนอาหารของตนในเขตที่
ตนจะทำการ เพื่อจะใช้ในเวลาที่เกิดการรบสู้และเมื่อการลำเลียงทำได้
ไม่สะดวก การลำเลียงนั้นได้จัดทำเป็น ๔ ชั้น คือ

(๑) จากจังหวัดตากและจังหวัดกำแพงเพชร สิ่งของเครื่อง
บริโภคต่างๆ มาทางเรือ มายังบ้านประดั่ง ซึ่งเรามียุ้ง ๑ แห่ง สำหรับเก็บ
ของเป็นเขตต้นทาง ข้าหลวงประจำจังหวัดตากได้ช่วยเหลือแข็งแรงในเรื่องนี้

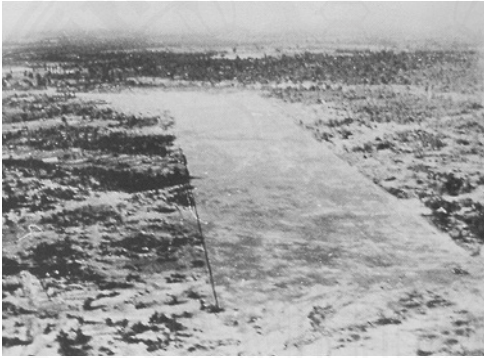
(๒) จากบ้านประดั่ง บรรดาเครื่องอาหารและเครื่องบริโภค
ต่างๆ นั้น ได้เดินทางมาบนม้าต่าง หรือเกวียน หรือช้าง มายังยุ้งที่นาโบสถ์
อันเป็นศูนย์กลางของการรับสิ่งของที่มาจากภายนอก

(๓) จากนาโบสถ์เข้าไปยังค่ายบ้านแม่หวด หมวดลำเลียงต่างๆ
ของกองพลพรรค ให้ลำเลียงสิ่งของเหล่านี้ไปที่ค่าย

(๔) จากประเทศอินเดีย กองบินอังกฤษนำสิ่งของมาทิ้งให้
สิ่งของเหล่านี้ ได้แก่ เครื่องอาวุธ เครื่องนุ่งห่ม ยา ลูกกระสุน เครื่องระเบิด
และเครื่องอุปกรณ์ในการรบทุกอย่าง

การวางระเบียบการเหล่านี้ ได้จัดพร้อมเสร็จเมื่อตอนปลาย
เดือนมิถุนายน ๒๔๘๘ เมื่อข้าพเจ้ากลับลงมากรุงเทพฯ เพื่อจะไป
นครศรีธรรมราช กองพลพรรคที่จังหวัดตากได้มีรูปร่างขึ้นตามที่กำหนด
แล้ว กล่าวคือ กองสืบข่าวต่างๆ ก็ได้เกิดขึ้นดังแผนการที่กำหนดไว้ และ
ได้ส่งข่าวต่างๆ ออกไปยังกองทัพที่ ๑๔ ตามความประสงค์แล้ว ส่วน
กองรบของพลพรรคนั้น ก็เป็นรูปเป็นร่างขึ้น มีจำนวนพลสมัครและอาวุธ
ยุทธโปกรณ์พร้อมอยู่ที่ค่ายบ้านแม่หวด พลพรรคต่างๆ ก็กำลังฝึกการใช้อาวุธ
และการรบต่างๆ ภายใต้การอำนวยการของ ร้อยเอก อรุณ สรเทศน์ กับ

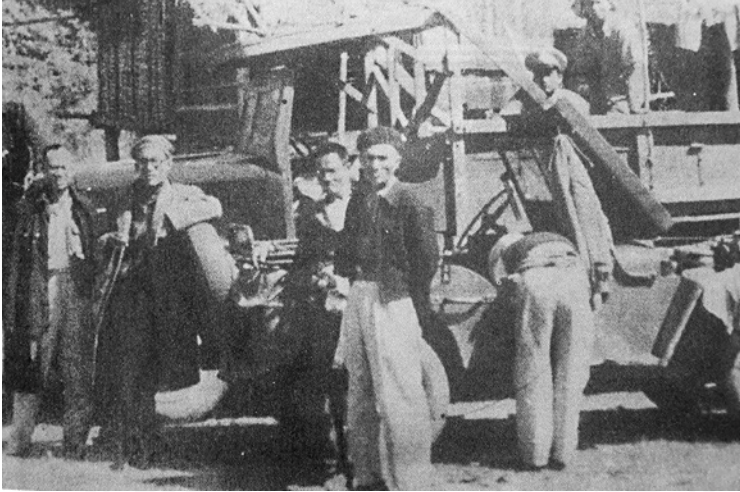
สนามบินบับแห่งหนึ่ง
ในจังหวัดเลย

พลพรรคเสรีไทย
ที่สนามบินบับแห่งหนึ่ง
ในจังหวัดขอนแก่น

เครื่องบินอังกฤษขบวนการโรบินสันและยา ที่สนามบินบับ
แห่งหนึ่งในจังหวัดเลย แล้วลักลอบนำเชลยสัมพันธมิตรกับ
เสรีไทยจากประเทศไทย กลับไปฝึกทหารที่กองกำลัง ๑๓๖
นครแคนดี ประเทศศรีลังกา

นายเตียง ศิริขันธ์ (คนสวมแว่นยืนฝั่งรถ) กับพลพรรคเสรีไทยในภาคอีสาน ภาพจาก วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. *ตำนานเสรีไทย* (๒๕๔๖).

ร้อยเอก ม.จ.การวิก จักรพันธ์ และในที่สุด นายทหารต่างประเทศก็ได้ เข้ามาร่วมมือกับเรา จัดเป็นว่า กองพลพรรคของเรานี้ได้เป็นกองทัพของ สัมพันธมิตรแล้ว

เราได้สร้างสนามบินขึ้น ๒ แห่ง แห่งหนึ่งอยู่ที่บ้านโป่งแดงและ อีกแห่งหนึ่งเป็นสนามบินเล็กอยู่ในเขตกองพลพรรคที่ตำบลนาโบสถ์ สนามบินแห่งนี้เราเตรียมไว้ใช้เพื่อการติดต่อในระหว่างที่รัฐบาลชั่วคราวจะ ออกมาตั้ง เมื่อได้เกิดการปะทะกับญี่ปุ่นแล้ว เนื่องด้วยในเขตที่เรากระทำ การนี้ มีทหารญี่ปุ่นอยู่เป็นจำนวนมาก การงานทั้งหลายที่เรากระทำก็ ต้อง ลงมือทำด้วยความระมัดระวังอย่างที่สุด เป็นที่น่าเสียใจที่ต้องกล่าวว่า ญี่ปุ่นได้ค้นพบสนามบินที่ตำบลบ้านโป่งแดง อันเป็นเหตุให้เราใช้สนาม บินแห่งนั้นไม่ได้ ส่วนในบริเวณค่ายของเรานั้น ญี่ปุ่นพยายามส่งจรวดชน

เข้ามาตรวจสอบหลายครั้ง แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะกองระวังป้องกันของเราสามารถกำจัดคนเหล่านั้นได้

ที่ในเขตมณฑลภาคอีสาน ก็ได้มีการจัดตั้งคณะพลพรรคที่เข้มแข็งขึ้น โดยมีนายเตียง ศิริขันธ์ เป็นผู้อำนวยการ และมีกองบัญชาการตั้งอยู่ใน ๓ จุดสำคัญด้วยกัน คือสกลนคร เลย และขอนแก่น มีนายทหารฝรั่งอยู่ประจำร่วมกับพวกของเรา ซึ่งจัดได้เหมือนกันว่า กองทหารเหล่านี้เป็นกองทหารของกองทัพสัมพันธมิตร อยู่ใต้บังคับบัญชาของพลเรือเอก ลอร์ด หลุยส์ เมานท์แบตเตน เช่นกัน

ยังมีจังหวัดต่างๆ อีกหลายแห่ง ซึ่งคณะ OSS ของสหรัฐอเมริกาเป็นผู้จัดวางระเบียบการ รายละเอียดต่างๆ ตามหลักของความปลอดภัย ข้าพเจ้าย่อมไม่อาจทราบได้ว่ามีอะไรบ้าง เพียงแต่ทราบเลาๆ ว่ากองทหารเหล่านั้น ล้วนมีความเข้มแข็งพร้อมบริบูรณ์เช่นกัน

ส่วนแผนการที่จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ข้าพเจ้าได้พบกับนายปรุงฯ ข้าหลวงประจำจังหวัดสุพรรณบุรี และได้ตกลงวางแผน ดังต่อไปนี้

ก. ให้จัดตั้งกองบัญชาการของพลพรรคขึ้นในเขตตำบลบ้านไร่
ข. ให้จัดตั้งกองรบขึ้น ๔ กอง เพื่อให้ปฏิบัติการตั้งแต่ด่านพระเจดีย์สามองค์ลงมาจนถึงไทรโยคและสุพรรณบุรี

ค. ให้จัดตั้งหน่วยคณะต่อต้านขึ้นในจังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ ตามรูปแบบที่ได้อธิบายมาแล้ว เพื่อควบคุมตามลำน้ำ และโจมตีรบกวนญี่ปุ่นตามลำน้ำ

ง. ให้จัดสร้างกองสืบข่าวขึ้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี นครสวรรค์ ดำเนินองวิธีการของคณะต่อต้าน เพื่อกระทำการร่วมมือกับคณะพลพรรคที่จังหวัดสุพรรณบุรี

การจัดตั้งคณะพลพรรคแห่งนี้ยังไม่ทันได้สำเร็จเรียบร้อยดีเพราะข้าพเจ้ายังไม่ได้สามารถไปถึงถิ่นเหล่านี้ได้ทุกแห่ง เพียงแต่กำหนดไว้ว่าจะกลับมาร่วมช่วยจัดสร้างกองพลพรรคเหล่านี้ให้สำเร็จเข้ารูป เมื่อข้าพเจ้า

เสรีจางานที่จังหวัดนครศรีธรรมราชแล้ว อย่างไรก็ตามก็ข้าหลวงฯ ประจวบได้พยายามจัดการให้งานเข้ารูปอย่างที่สุดตามแผนการที่ได้วางไว้ ถ้าญี่ปุ่นไม่ยอมแพ้เสียก่อน กองพลพรรคที่จังหวัดสุพรรณบุรีคงได้ถือกำเนิดมีพลังแข็งแกร่งดังเช่นที่จังหวัดอื่นๆ เหมือนกัน

เมื่อข้าพเจ้ากลับมาถึงกรุงเทพฯ ได้พบหลวงประดิษฐฯ เมื่อต้นเดือนกรกฎาคม หลวงประดิษฐฯ ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า เมื่อเขาได้เห็นนายทหารฝรั่งมาอยู่กับคณะพลพรรคแล้ว และได้ทราบว่าคณะพลพรรคเป็นส่วนใหญ่เกือบมีความพร้อมที่จะทำงานได้แล้ว และเนื่องด้วยหลวงประดิษฐฯ รู้สึกว่าญี่ปุ่นอาจจะยอมแพ้เร็วกว่าที่คาดหมายไว้ ทำให้เกรงว่า คณะพลพรรคของเราจะไม่มีโอกาสปฏิบัติงานเพื่อพิสูจน์ตัวเองต่อโลกว่า เราได้ร่วมมือกระทำการรบพุ่งอย่างจริงจัง ทำให้เกิดความวิตกกังวลว่าเราจะไม่ได้รับความนับหน้าถือตา และทำการสำเร็จเพียงพอในการกอบกู้บ้านเมืองของเรา ประกอบกับว่า ในขณะนั้น ญี่ปุ่นเริ่มทราบถึงงานของเรา และปรากฏว่า ญี่ปุ่นเตรียมการจะต่อตีเราอยู่ หลวงประดิษฐฯ เห็นเป็นโอกาสเหมาะที่จะได้แสดงการพิสูจน์ให้ชัดเจนว่า เราตั้งใจมุ่งมั่นจะสู้รบร่วมมือกับทหารของสหประชาชาติอย่างแท้จริง จึงได้รายงานไปยัง พลเรือเอก ลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบตเตน ว่าเราพร้อมแล้วที่จะทำงานต่อต้านญี่ปุ่น แต่ลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบตเตน ได้ส่งคำสั่งเข้ามา ขอให้พยายามเก็บตัวให้เงียบไว้ต่อไปอีกก่อน อย่างเพิ่งเข้าต่อสู้กับญี่ปุ่น เพราะมิฉะนั้นแล้ว แผนการจะไม่ร่วมมือประสานกับกองทัพของสหประชาชาติ ความข้อนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่เราได้ยึดไว้ เพื่อแสดงว่า เราได้กระทำการสู้รบร่วมมือเป็นกองทหารของสหประชาชาติอย่างแท้จริง

การที่หลวงประดิษฐฯ ตัดสินใจกระทำการไปเช่นนั้น นับว่าเป็นการเสี่ยงอันตรายอย่างยิ่ง เพราะถ้าลอร์ดหลุยส์ได้ตกลงสั่งให้เริ่มลงมือปฏิบัติการจริงๆ แต่กำลังของเรา ซึ่งถ้าพูดไปแล้วยังไม่แข็งแกร่งเพียงพอ ก็อาจได้รับความเสียหายมากพอใช้ แต่เหตุผลของหลวงประดิษฐฯ ที่วิตกไปว่า

ญี่ปุ่นจะยอมแพ้เสียก่อนเราได้ปฏิบัติการ และฉวยโอกาสหาหลักฐาน พยานพิสุจน์ไว้ เป็นเครื่องที่จะชี้ชัดให้ทั่วทั้งโลกเห็นว่า เราตั้งใจทำงาน อย่างจริงจัง เป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าหลวงประดิษฐ มีปฏิภาณ กล้าเสี่ยง จนได้ผลสมประสงค์และเหมาะกับโอกาสอีกด้วย ถ้าหลวง ประดิษฐ์ ไม่ได้ทำเช่นนั้น ทุกวันนี้ เราจะไม่มีข้อพิสุจน์อันใดที่จะแสดง แก่โลกได้เลย การพิจารณาเหตุการณ์และสามารถอ่านเหตุการณ์ถูกต้อง ดังนี้ ย่อมเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงความเหมาะสมกับการเป็นแม่ทัพได้ อย่างดี

ในระหว่างที่ข้าพเจ้าขึ้นไปอยู่ที่จังหวัดตากนี้ ปรากฏว่า หลวง ประดิษฐ์ ได้ดำเนินการโดยไม่เห็นแก่เหน็ดแก่เหนื่อย ได้จัดการเตรียม การตามที่ได้ตกลงกัน ในการหาที่พัก ที่อาศัย ที่ปลอดภัย ให้แก่บรรดา สมาชิกของคณะทั่วไปหมด ทั้งแผนการที่เกี่ยวกับการอพยพก็ได้ดำเนิน เป็นรูปปร่างอย่างดี รายละเอียดในการที่จะจัดแบ่งคณะออกเป็นสวนสัดเพื่อ ทำการอพยพ ตลอดจนขบวนพาหนะ จุดที่นัดหมายที่จะพบกัน พร้อมทั้ง การจัดหาอาหาร เสื้อผ้าและเงินเพื่อการใช้จ่ายระหว่างทาง จนกระทั่งถึง ค่าอพยพที่จังหวัดสุพรรณบุรี ก็ได้เตรียมไว้พร้อมสรรพ

ส่วนการตั้งคณะพลพรรคในกรุงเทพฯ อย่างเช่นได้ก่อตั้งขึ้นใน ต่างจังหวัดนั้น คณะเสรีไทยต้องระวางมากที่สุดที่จะไม่ขยายงานให้รวดเร็ว เกินไป เนื่องจากมีญี่ปุ่นอยู่ใกล้ตัวมาก และคนไทยชอบเล่าลือพูดกันเก่ง โดยเฉพาะเรื่องลึกลับต่างๆ ด้วยเหตุนี้ คนในกรุงเทพฯ เป็นจำนวนมาก จึงยังมิได้เข้าเป็นสมาชิกพลพรรค ดังเช่นที่ได้ปรากฏในจังหวัดต่างๆ แต่ ถ้าญี่ปุ่นรบสู้ต่อไปอีกจนตลอดเดือนสิงหาคม คณะต่อต้านในกรุงเทพฯ ตามแบบวิธีการที่ได้กล่าวมาแล้ว คงจะได้เกิดขึ้นเช่นกันกับในจังหวัดอื่นๆ อันเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า การที่เป็นเช่นนี้หาใช่ที่เราจะมีได้มุ่งกระทำ การให้เป็นการกระทำของคนไทยทุกคน แต่เป็นธรรมดาอยู่เอง ในการ

ปฏิบัติการลี้ลับอย่างนี้ ย่อมต้องเริ่มต้นด้วยการใช้คนซึ่งเราไว้ใจกันก่อน แล้วจึงค่อยขยายวงออกไปให้กว้างขึ้นได้ มิฉะนั้นแล้ว เราจะไม่สามารถ ปกปิดความลับไว้อยู่ นอกจากนี้ มีคนไทยหลายคนซึ่งไม่ทราบความจริง ถึงอำนาจกำลังของกองพลพรรคที่เราตั้งขึ้น ก็ยังไม่สู้ไวใจในอิทธิพลของ เรานัก เมื่อไม่ไวใจจึงยังไม่ค่อยกล้าเข้าร่วมมือกับเรา

ต่อมา ในกลางเดือนกรกฎาคม ข้าพเจ้าได้เดินทางลงไปจังหวัด นครศรีธรรมราช ได้ไปพบกับ **พันเอก แสวง ณ พัทลุง** และ **พันเอก สวัสดิ์ ไกรฤกษ์** และได้ดำเนินการจัดสร้างกองทหารพลพรรคขึ้นในมณฑล ปักษ์ใต้ ดังต่อไปนี้

๑. เราได้เลือกที่ตั้งกองบัญชาการขึ้นมาในเขาใหญ่ ห่างจากอำเภอ สิชลราว ๒๔ กิโลเมตร

๒. ตั้งกองบัญชาการกองพลพรรค มีกำลังทหาร ๒ กองร้อย จัดระเบียบการตามที่ได้เสนอมมาแล้วสำหรับกองทัพบก ทำหน้าที่รับส่งของ ทางอากาศ และป้องกันกองบัญชาการอยู่ ณ เขาใหญ่

๓. ในการตั้งกองพลพรรคในมณฑลปักษ์ใต้นั้น เราได้รวบรวม บรรดาเวรดาเยนพาหนะต่างๆ ขึ้น จัดแบ่งออกเป็นหน่วยรบ ๔ หน่วย ดังแผนการสำหรับการเพิ่มกำลังกองพันทหารที่ได้ตั้งไว้ และได้จัดตั้ง กองพันพลพรรคขึ้นในที่ดังนี้

ก. กองพันพลพรรคที่ ๑ ตั้งอยู่ที่ตำบลนาसान มีเขตทำการ ไปจนถึงฉวาง

ข. กองพันพลพรรคที่ ๒ มีเขตปฏิบัติหน้าที่ที่ทุ่งสง ร่อนพิบูลย์ และเขาถ้ำขี้เสือ

ค. กองพันพลพรรคที่ ๓ ปฏิบัติการตั้งแต่พัทลุง ช้อง และ ห้วยยอด

ง. กองพันพลพรรคที่ ๔ ปฏิบัติการที่สงขลาและหาดใหญ่

จ. บรรดากำลัງทหารที่เหลือ ให้ไปรวมกันที่จังหวัดนครศรี-
ธรรมราช ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในจังหวัดนั้น และ
เป็นเครื่องแสดงแก่ญี่ปุ่นว่า เราไม่ได้เปลี่ยนแปลงเหตุการณ์อะไร

๔. การจัดตั้งกองสืบข่าว และการวางตำรวจลับ เพื่อความ
ปลอดภัยในจังหวัดต่างๆ และตำบลต่างๆ ผู้บังคับกองตำรวจรับหน้าที่เป็น
ผู้จัดวางสายสืบข่าวและจัดตำรวจลับ

๕. พลธิการของกองพลที่ ๖ เป็นผู้รับผิดชอบในการจ่ายอาวุธ
สิ่งของไปยังคณะต่อต้านต่างๆ และรับผิดชอบในการรับสิ่งของที่ส่งเข้ามา
จากประเทศอินเดียโดยเครื่องบิน และทำหน้าที่วางระเบียบการลำเลียง
ตามรูปแบบเดียวกับที่ได้จัดทำที่จังหวัดตาก

๖. คณะต่อต้านจังหวัดและตำบลที่เป็นศูนย์กลางของการคมนาคม
ก็ได้จัดตั้งคณะต่อต้านขึ้นตามวิธีการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เราคิดกันว่า
ถ้ากิจการสำเร็จเรียบร้อยแล้ว เราคงจะมีคณะต่อต้านเป็นหน่วยทำการ
วินาศกรรมอย่างน้อย ๒๑ หน่วย กระจายไปทั่วมณฑลภาคใต้ ตั้งแต่ชุมพร
จนถึงชายแดน แต่เนื่องด้วยญี่ปุ่นได้ยอมแพ้ไปเสียก่อน คณะต่อต้าน
เหล่านี้จึงยังตั้งไม่สำเร็จหมด หาไม่แล้ว เราคงมีหน่วยงานครบถ้วนตามที่
ได้กำหนดไว้

การที่ญี่ปุ่นได้ยอมแพ้เสียนี้ พุดไปแล้วต้องนับว่าเป็นโชคดีอย่าง
หนึ่งของประเทศไทยเรา หาไม่เช่นนั้น ประเทศของเราอาจจะแหลกสลาย
ไปหลายแห่ง แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่นักรบของไทยเราไม่มีโอกาสแสดง
ความสามารถและความกล้าหาญในการรบ เพื่อกู้เกียรติยศจากการ
ยอมแพ้ญี่ปุ่นอย่างง่ายดายเมื่อปลายปี ๒๔๘๔ นั้น อย่างไรก็ดี อาศัย
เหตุที่ได้กล่าวมาแล้ว เมื่อหลวงประดิษฐฯ ได้แสดงความจำนง ไปยังกอง
บัญชาการกองทัพแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าจะลงมือรบสู้ แต่ลอร์ด
หลุยส์ได้สั่งห้ามไว้ก่อน นั่นแหละ เราจึงสามารถแสดงตนว่าเราไม่ใช่

ชนชาติซึ่งฉลาดไม่กลัวรบ พอรู้หน้าเราได้ว่า เหตุที่ไม่ได้ลงมือรบสู้ เพราะ
แม่ทัพใหญ่สั่งห้าม ซึ่งนับว่าได้ผลอยู่บ้าง

เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้สงครามแล้ว เราก็จะเห็นได้จากที่อธิบายมาแล้ว
ข้างต้นว่า มีคณะพลพรรคที่พร้อมจะกระทำการได้จำนวนไม่น้อยกว่า
๔๐,๐๐๐ คน โดยเหตุดังนี้ พวกเราทั้งหลายในคณะพลพรรคย่อมต้อง
รู้สึกเป็นธรรมดาว่า เขาทั้งหลายร่วมมือทำงานกับกองทัพสหประชาชาติ
ประดุจเป็นฝ่ายเดียวกัน เพราะฉะนั้น จึงไม่เป็นเรื่องที่น่าประหลาด
ใจ เมื่อรัฐบาลได้ประกาศออกไปว่า การประกาศสงครามนั้นเป็นโมฆะ
ในเมื่อบุคคลในคณะรัฐบาลทุกคนก็ได้ร่วมมืออยู่ในคณะพลพรรคด้วย
ดังที่กล่าวแล้ว ซึ่งย่อมจะทำให้ทุกคนมีความรู้สึกกันว่า เขาทั้งหลายได้เข้า
ร่วมมือกับกองทัพสหประชาชาติเป็นอย่างดี

หลังจากที่ญี่ปุ่นยอมแพ้แล้ว ข้าพเจ้าได้รับหน้าที่เป็นนายทหาร
ติดต่อรหว่างผู้บัญชาการกองพลที่ ๗ ของอังกฤษ กับหลวงประดิษฐ
เพื่อดำเนินการเชื่อมความสัมพันธ์ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระหว่างไทย
กับอังกฤษ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงครามแล้ว
นั้น ข้าพเจ้าขอแบ่งพูดเป็น ๒ ตอน คือ เหตุการณ์อันเกี่ยวกับการเมือง
ภายใน ตอนหนึ่ง และเหตุการณ์อันเกี่ยวกับการเมืองต่างประเทศอีกตอน
หนึ่ง

เหตุการณ์เกี่ยวกับภายในประเทศ

เหตุการณ์ภายในประเทศ ตั้งแต่เมื่อญี่ปุ่นได้ยอมแพ้แล้ว ในต้นเดือนกันยายน ๒๔๘๘ ข้าพเจ้าได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์^๕ แสดงถึงความจำนองของคณะเสรีไทยโดยทั่วไปว่า เราไม่มีความประสงค์จะเอาบำเหน็จรางวัลอย่างใด อยากจะเห็นแต่เพียงให้ประเทศไทยนี้ได้มีประชาธิปไตยอันแท้จริง โดยไม่มีคณะใดหมู่ใดเป็นใหญ่กว่าหมู่อื่น ผู้ใดเหลวไหลไม่ดี ก็ควรกำจัดเสีย คำกล่าวของข้าพเจ้านี้ ข้าพเจ้าทราบดีว่าคณะของหลวงประดิษฐไพฑิธย์ก็คิดเช่นเดียวกัน แต่ในขณะนั้น คนในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ บางส่วน พวกกันสงสัยว่า หลวงประดิษฐไพฑิธย์กับพวกจะยอมละอำนาจของตนออกหรือไม่ เมื่อทหารสหประชาชาติเข้ามาถึงประเทศไทย และคณะหลวงประดิษฐไพฑิธย์ ได้แสดงความจำนองว่าจะให้เสรีภาพอันแท้จริงแก่คนทั่วไป บรรดาบุคคลที่เคยถูกกดขี่มาแต่ก่อนก็พากันโผล่ขึ้นมาจากใต้น้ำ เริ่มรู้สึกความเป็นเสรีภาพและความปลอดภัยของตน และได้ดำเนินการที่จะไม่ละล้มความหลัง มุ่งใจจะพยายามต่อสู้ที่ได้กดขี่ตน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

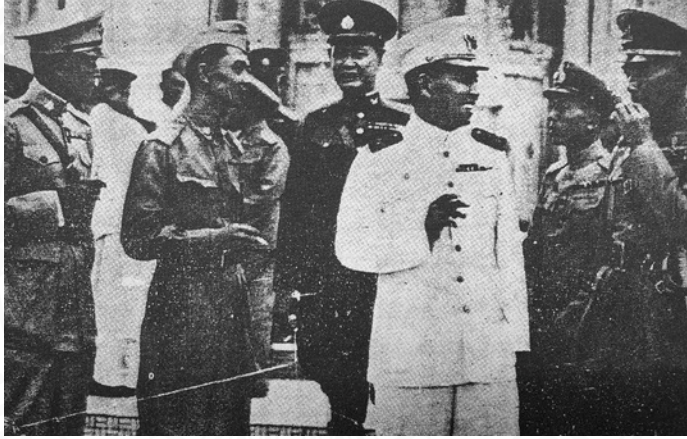
เพราะการจะก่อสร้างบ้านเมืองของเราขึ้นใหม่ได้นั้น เราจะก่อสร้างขึ้นด้วยความไม่มีน้ำใจที่ประองดองกัน โดยเอาความเกลียด ความพยายามขึ้นมาเป็นเรื่องเชิดหน้าแล้ว ความเรียบร้อยคงมีไม่ได้เป็นแน่ วิธีที่จะทำได้นั้น เราต้องล้มความหลัง และเลิกความพยายามเสีย ถ้าขึ้นเราปล่อยให้บุคคลเพาะความพยายาม ความเกลียดกันอยู่อย่างนี้แล้ว ประเทศของเราจะต้องแบ่งแยกกันอีกดังที่ผ่านมา เราทั้งหลายจึงควรคิดวางแผนทำความไกล่เกลี่ย ทำความเข้าใจซึ่งกันและกันให้หมดความบาดหมางจนสิ้น

หลวงประดิษฐไพฑิธย์ เองก็เห็นด้วยกับการดำเนินการไกล่เกลี่ยปรองดองกัน ด้วยเหตุนี้ เพื่อจะแสดงให้เห็นชัดว่า พวกหลวงประดิษฐไพฑิธย์ ไม่ได้คิด

^๕ ดูภาคผนวก - บรรณานุกรม.

ยึดอำนาจไว้ในมือของตน จึงได้เชิญ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เข้ามาเป็น นายกรัฐมนตรี และได้ดำเนินการมาเป็นลำดับว่า ไม่ได้ยึดอำนาจครองไว้ แต่คณะของตนฝ่ายเดียว โดยแท้แล้ว หากหลวงประดิษฐฯ จะคิดยึด อำนาจไว้เป็นของตน ก็คงทำได้ง่ายโดยไม่มีปัญหา เพราะในขณะนั้น ทั้งอังกฤษและสหรัฐอเมริกาต่างก็สนับสนุนคณะพระบิณฑุหลวงประดิษฐฯ อย่างเต็มที่อยู่แล้ว แต่หลวงประดิษฐฯ ไม่ทำเช่นนั้น กลับพยายามทุกทาง ที่จะแสดงให้เห็นว่า เขาต้องการปล่อยให้คนทั่วไปได้รับสิทธิของตนคืนมา เป็นลำดับ ดังปรากฏชัดในการเลือกตั้ง เมื่อต้นปี ๒๔๘๙ นี้ ซึ่งเราทั้งหลาย ย่อมทราบกันอยู่แล้วว่า ถ้าเราไม่ได้เสรีภาพอันแท้จริงแล้วเราจะทำการ ดำว่ากันและกันในทางการเมือง และพูดจาทางการเมืองอย่างเปิดเผยได้ โดยไม่ต้องกลัวตำรวจลับ ย่อมทำได้ไม่ในช่วงนั้น คนไทยทุกคนมีสิทธิจะ ทำอะไรได้ทั้งสิ้น หนังสือพิมพ์เองก็ได้รับสิทธิที่จะพูดจาเรื่องกิจการภายใน ได้ทั้งนั้น จะมีข้อขัดข้องเพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ ซึ่งอาจจะทบท ณะเตือนไปถึงผู้อื่นที่ได้ห้ามไว้ไม่ให้พูดกัน เราไม่ควรฟังแต่คำพูด แต่ควร นึกถึงการกระทำเป็นเครื่องพิสูจน์จิตใจของคนจะดีกว่า ตลอดเวลา มา หลวงประดิษฐฯ ได้แสดงการกระทำอย่างชัดเจนว่า เขาก่อทำทุกอย่าง ตามหลักการของคณะเสรีไทย ข้อตำหนิต่างๆ ที่มีอยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะไม่รู้ ความจริงว่าเขาคิดอย่างไร และกระทำการอย่างไร มีอาทิ

๑. การจัดตั้งคณะรัฐบาล ซึ่งมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น มีผู้กล่าวกันมากกว่า เหตุใดพวกฟองหลวงประดิษฐฯ จึง เข้าไปอยู่ในคณะรัฐบาลนั้นมาก ความจริงในเรื่องนี้มีเหตุผลดังนี้ พวก หลวงประดิษฐฯ รู้สึกว่าถ้าตนได้พยายามดำเนินการให้เสรีภาพอันแท้จริง แก่ประเทศไทยแล้ว เขาจะต้องแสดงให้เห็นคนทั่วไปเห็นด้วยว่า เขากำลัง พยายามที่จะร่วมสามัคคีกับฝ่ายอื่นๆ ด้วย ถ้ามีแต่กลุ่มคณะอื่น ไหนเลย คนไทยทั่วไปจะเชื่อว่า เป็นความตั้งใจจริงของเขาแท้ๆ ที่จะให้เสรีภาพแก่ คนทั่วไป ถ้าหากคนอื่นเป็นผู้กระทำ ผู้คนทั้งหลายก็จะคิดว่า การที่ตน

บรรดาแกนนำเสรีไทย พล.ต.อ. อุดุลฯ, ม.ร.ว.เสนีย์ฯ, พล.ท. หลวงสินาดฯ, นายปรีดิฯ, พล.ร.อ. สินธุ์ฯ, พล.อ.ท. หลวงเทวฤทธิ์พันธุ์ก

ได้เสรีภาพ ก็เพราะเขาเหล่านั้นต่างหาก ความเกลียดชัง ความพยายาม ก็จะไม่สิ้นสุด แต่ถ้าผู้คนที่ทั้งหลายได้ทราบอย่างชัดแจ้งว่า พวกเขาเป็นผู้ที่ได้พร้อมใจกันยกเสรีภาพให้แก่คนไทยแล้ว และยังพยายามจะปรองดองกับทุกฝ่ายทั่วไปด้วย ย่อมจะทำให้ความพยายามที่มอดร้ายที่มีอยู่เดิมได้ลดหายไป

นอกจากนั้น ยังมีผู้คิดว่าเหตุใดคณะรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จึงไม่นำผู้ที่มีความสามารถในทางการงานเข้าไปร่วมทำงานด้วย ข้อขัดข้องในเรื่องนี้อยู่ที่รัฐธรรมนูญ ซึ่งระบุว่า คณะรัฐบาลต้องมีผู้ที่เป็นสมาชิกของสภาฯ ร่วมอยู่อย่างน้อย ๑๕ คน จึงเป็นการยากที่จะหาผู้อื่นเข้าไปร่วมมือได้ จำต้องเลือกผู้ที่ได้เคยทำงานร่วมมือกันมาในคณะต่อต้านจนตราบเท่าที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งเขาได้คิดได้ร่างทำขึ้นนั้นจะสำเร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจะได้ปล่อยให้คณะผู้แทนที่เลือกขึ้นมาโดยราษฎร ได้เข้าบริหารงานอย่างแท้จริง

การแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้ก็เช่นเดียวกัน คณะหลวงประดิษฐฯ ต้องการเป็นผู้ร่างแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จ เพราะเหตุว่า ถ้าปล่อยให้คณะอื่นทำ พวกสมาชิกประเภทที่ ๒ นั้นเอง อาจจะไม่มีความระแวงระไวขึ้นมา ไม่ยอมลาออกโดยง่าย ดังเช่นได้ปรากฏมาแล้วว่า เมื่อครั้งหลวงประดิษฐฯ ได้ประชุมคณะสมาชิกประเภทที่ ๒ ขอให้เขาพากันลาออก เพื่อจะจัดการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ พวกสมาชิกประเภทที่ ๒ ก็ยอมตกลง เพราะรู้สึกว่าการันตรายคงมาไม่ถึงตัว แต่ครั้งต่อมาปรากฏขึ้นว่า บางคนที่ไม่ได้อยู่ในคณะหลวงประดิษฐฯ ได้พูดจากล่าวไปในทำนองจะพยายาบท ความระแวงของสมาชิกประเภทที่ ๒ ก็เกิดขึ้นและพากันไม่ยอมลาออก และไม่ยอมเปลี่ยนรัฐธรรมนูญ ปัญหาเรื่องความระแวงนี้สำคัญที่สุด เราจะต้องแก้ไขตัดไปเสียให้เด็ดขาดก่อน จึงจะดำเนินการวางรูปการณ์ของประเทศให้เข้าหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยมีใจปรองดอง ไม่พยายาบทกัน และกัน ถ้าความระแวงนี้ยังมีอยู่ตราบใด การที่จะดำเนินการตามหลักประชาธิปไตยอันแท้จริง ย่อมกระทำไม่ได้ เพราะต่างคนต่างไม่ไว้ใจกัน และกัน ต่างพากันเกรงกลัวกันว่า ถ้าฝ่ายตรงข้ามได้ขึ้นมาเป็นรัฐบาลแล้ว คงจะพากันกดขี่คณะของตน ดังนี้ ความสามัคคีอันแท้จริง ซึ่งเป็นหลักทางใจของประชาธิปไตย ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้

อีกเรื่องหนึ่ง มีผู้คนไม่ชอบหลวงอดุลฯ เป็นอันมาก ถ้าปล่อยให้บุคคลอื่นขึ้นเป็นรัฐบาลแล้ว หลวงอดุลฯ ก็คงไม่รู้สึกลบอดภัย และคงไม่ยอมลาออกจากตำแหน่ง ทั้งทางด้านการเมืองและการบริหาร แต่หากเป็นพวกของหลวงประดิษฐฯ ยังสามารถให้ความอารักขาและยังความยุติธรรมให้หลวงอดุลฯ ได้ หลวงอดุลฯ จึงยอมออกไป

นี่เป็นข้อพิสูจน์อีกอย่างหนึ่งว่า หลวงประดิษฐฯ นั้นได้พยายามทุกทางที่จะยังให้เกิดความปรองดองขึ้นในประเทศไทย ถ้ามีสิ่งใดขัดขวาง ก็พยายามทำให้สิ่งนั้นหายไปโดยละมุนละม่อม ให้ทุกคนปราศจากความระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน แต่การที่เราไม่สามารถปรองดองกันได้ในขณะที่นี้เป็นเพราะคณะอื่นมิยอมเลิกความพยายาบท อันเนื่องมาจากความกดขี่แต่

หนหลัง ความพยายามนี้เองเป็นโมหิจิตที่บังตาเราอยู่ จึงไม่สามารถแลเห็นความจริงได้แน่ชัด บ้านเมืองของเราทุกวันนี้ จึงออกจะแยกออกจากกันอีก และถ้าเราไม่ระวังแล้ว อาจจะรวมกันไม่ได้อีกเลย เพราะความระแวงกันนี้เอง

ถ้าพวกเราคนไทยทุกคนจะลองนึกย้อนถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมามา ตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๔๘๘ มาจนถึงบัดนี้ โดยปราศจากอคติทุกอย่าง เราจะเห็นได้ว่า หลวงประดิษฐไพฑูริย์ กับพวกได้พยายามจริงๆ ที่จะดำเนินการทุกอย่างตามหลักที่ได้พูดไว้กับข้าพเจ้า ชั่วแต่ยังไม่ถึงผลสำเร็จขั้นสุดท้ายเท่านั้น ถ้าพวกเราใจไม่ร้อนเกินไป ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ผลอันดีที่ข้าพเจ้าได้ฝากไว้ว่า ความตั้งใจของคณะเสรีไทยนั้นเป็นเช่นไร คงจะได้บังเกิดขึ้นแน่ในไม่ช้า แต่สำหรับเวลานี้ ขณะนี้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณไปยังนึกถึงความพยายาม นึกถึงความหลังกันอยู่มาก และไม่ยอมให้อีกต่างพวกต่างปรองดองกันได้ ข้าพเจ้าได้เคยสังเกตเห็นว่า บรรดาท่านผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย เช่น หลวงประดิษฐไพฑูริย์ **พระยาเทพหัสดิน พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ พระยาศราภัยพิพัฒน์ พระยาโทณวนิกมนตรี ตลอดจนนายโชติคุ้มพันธ์** ต่างก็พากันเห็นว่า เราจำเป็นต้องปรองดองกัน เลิกความพยายามกันเสียให้สิ้นเชิง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มีเพียงบางคนเท่านั้นที่ไม่ยอมมองเห็นความจริงต่างๆ จะพึงใช้แต่อำนาจในความเห็นของตนเป็นเครื่องนำตนไปในทางที่ไม่ถูกต้องกับทางที่เราควรดำเนิน เพื่อยังประเทศของเราให้ร่วมมือ ร่วมกำลังใจ ทำการรุดหน้าต่อไปได้

๒. เรื่องอันเกี่ยวกับเจ้านาย ตามที่มีคนได้พูดกันว่า หลวงประดิษฐไพฑูริย์ พยายามจะกดขี่เจ้าอีก มาบัดนี้ ก็ได้เห็นแล้วว่า ไม่เป็นความจริง ด้วยได้ปรากฏออกมาเป็นประจักษ์พยานแล้วว่า สิ่งที่หลวงประดิษฐไพฑูริย์ ได้พูดกับข้าพเจ้า เมื่อแรกข้าพเจ้ามาถึงประเทศไทยนั้น ว่าจะกระทำการยกยอพระเกียรติยศของพระเจ้าแผ่นดินไทยให้ได้รับความยุติธรรมทั่วไป เขาก็ได้กระทำเช่นที่ได้สัญญาไว้ เช่น การสร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระ

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เวลานี้ก็กำลังสร้างอยู่ และในวันที่ ๖ เมษายน
หน้านี้ ก็คงจะได้เห็นพระบรมรูปองค์นี้ประดิษฐานอยู่ ณ ปราสาท
พระเทพบิดร เป็นต้น คนทั้งหลายพากันว่าข้าพเจ้าหลงมหลวงประดิษฐ์
มิได้รู้สึกเจ็บร้อนในสิ่งที่ได้เกิดแก่ตัวข้าพเจ้ามาแต่หนหลัง สำหรับข้อนี้
ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่า การกระทำทุกอย่างของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้กระทำไป
ด้วยความเชื่อซึ่งได้เกิดจากการที่ได้เห็นการกระทำของหลวงประดิษฐ์
หาใช่เพราะคำพูดของเขาไม่ การกระทำต่างหากเป็นสิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้า
เชื่อถือ ไม่ใช่คำพูด มีใครในขณะนี้สามารถอ้างพิสูจน์ได้ว่า หลวงประดิษฐ์
มิได้กระทำตามคำที่เขาได้พูดไว้กับข้าพเจ้า ในการที่ยังให้บังเกิดเสรีภาพ
และประชาธิปไตย เช่น เรื่องที่คนกล่าวว่าคณะรัฐบาลของนายควง
อภัยวงศ์ นั้น ได้ถูกหลวงประดิษฐ์ สั่งให้พวกโจมตีในสภา ข้าพเจ้าได้เห็น
และได้ฟังด้วยตัวเอง หลวงประดิษฐ์ ไม่ได้สั่งให้พวกพ้องโจมตีนายควงฯ
เลย แต่เป็นผู้บอกกับคนทั่วไปว่า เราควรปล่อยให้เขาดำเนินการให้ถูกตาม
หลักของประชาธิปไตย ถ้าเมื่อเขาทำไม่ดีแล้ว จึงค่อยคัดค้าน ต่อว่า ตาม
หลักของประชาธิปไตย แต่เรื่องนี้ใครเลยจะเชื่อว่าเป็นความจริง เพราะ
เขายังไม่ได้แสดงการกระทำเลย มีแต่คำพูด แต่ถ้าเราให้โอกาสแก่เขา
ข้าพเจ้าแน่ใจว่า เขาคงจะได้แสดงการกระทำออกมาเป็นเครื่องพิสูจน์ได้
ชัดเจน แต่มาบัดนี้ การที่ไม่เชื่อกัน การที่ระแวงกัน ย่อมเป็นเหตุให้เกิด
ความระแวงขึ้นในคณะอื่นได้เหมือนกัน เหตุการณ์ต่างๆ ในบ้านเมืองจะ
เรียบร้อยลงไปได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องลืมความหลัง เลิกระแวงกัน
เสียที

เหตุการณ์เกี่ยวกับต่างประเทศ

มีผู้กล่าวกันโดยมากว่า อังกฤษนั้นมีท่าทางอยากกดขี่ประเทศไทย อันเป็นเหตุให้เกิดการแตกความสามัคคีกันในระหว่างประเทศไทยเป็นอย่างมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะเราไม่พยายามมองความรู้สึกและความเป็นไปของเขา เราจะมองแต่ด้านของเรา นึกถึงแต่ตัวเราและของเราอย่างเดียว กล่าวคือ ถ้าเราไม่มองความจากด้านของเขาบ้าง เราก็ยากที่จะปรองดองกันได้

เราควรระลึกว่า ประเทศไทยของเรานี้ตั้งอยู่ในเขตที่ติดต่อกับประเทศอังกฤษเป็นส่วนใหญ่^๖ ทั้งในทางการค้าขาย ในทางคมนาคม ในทางป้องกันตัว และในทางการเป็นเพื่อนบ้านกัน การที่เราจะไม่นึกถึงคนที่อยู่บ้านที่ติดต่อกันกับเรานั้น ย่อมเป็นการผิดธรรมชาติ ถ้าบ้านใกล้เรือนเคียงของเรามีความระหองระแหงต่อกันและกัน เราคงจะอยู่เป็นสุขกันได้ยาก เพราะฉะนั้น เราน่าจะต้องคิดถึงข้อนี้เสียก่อนแล้วจึงพึงมองได้ว่า เราควรดำเนินการอย่างไรจึงจะเหมาะ

คนไทยเราส่วนมากชอบพูดว่า ประเทศไทยเราไม่มีเอกราชสมบูรณ์เสียแล้ว การพูดเช่นนี้ เป็นการพูดอย่างไม่รู้จักความจริง พูดไปด้วยความน้อยใจเสียมากกว่า ทุกวันนี้ เรามีอะไรบ้างที่เราทำไม่ได้ การศาลก็อยู่ในมือเรา การเมืองก็อยู่ในมือเรา เราจะเปลี่ยนรัฐบาลสักกี่หน เราจะวางวิเทโศบายนโยบายอะไรของเรา ก็ไม่มีใครขัดขวาง การทหารเราจะมีก็ได้ ไม่มีก็ได้ ไม่มีใครมายุ่งกับเรา

จริงอยู่ ทุกวันนี้ มีทหารต่างประเทศเข้ามาอยู่ในเมืองเรา แต่เขาก็มิได้เข้ามาตั้งรัฐบาลครอบหัวเราอยู่ จะมีข้อเสียหายก็เกี่ยวกับการที่เราต้องเสียค่าเลี้ยงดูทหารเหล่านี้ ซึ่งเป็นของธรรมดาที่สัมพันธมิตรได้ปฏิบัติต่อพวกสัมพันธมิตรด้วยกันมาแล้วโดยแบบเดียวกันไม่มีผิด เราจะไปว่า

---

^๖ เวลานั้น พม่า และมลายู ยังเป็นส่วนหนึ่งของอังกฤษ - บรรณานุกรม.

การสวนสนามของกองกำลังบางส่วนแห่งพลพรรคขบวนการเสรีไทย
เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๔๘๘ ณ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพฯ
โดยมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นประธานผู้รับการคำนับ

ว่าการกระทำเช่นนี้ เป็นการกระทำที่เขาเลือกปฏิบัติที่จะกดขี่เราหาได้ไม่ เพราะชาติอื่นๆ ที่เป็นสัมพันธมิตรกับเขา ก็ได้รับการปฏิบัติอย่างเดียวกันนี้

ส่วนค่าเสียหายที่เกี่ยวกับการสงครามนั้น เราต้องยอมรับว่า ความจริงนั้นเราได้ทำผิดต่อเขา เช่น เอาของๆ เขาไปเสียจากห้าง ไวท์ เอ เวย์ ไปใช้ในห้างไทยนิคม เป็นต้น แล้วเราจะไม่ใช่ให้เขาอย่างไรได้ เรื่องการที่จะต้องเสียค่าข้าวส่งไปเลี้ยงผู้คนในประเทศอื่นนั้นแล้ว ถ้าพูดตามจริงแล้ว เราเป็นชาติที่ถือพุทธ เราก็ควรจะเห็นอกเห็นใจสงสารผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ยากจริงอยู่ การที่เราต้องเสียข้าวครั้งนี้ ย่อมจะกระทบกระเทือนถึงเศรษฐกิจของเรา แต่ถ้าเราได้ใช้วิธีการพูดจาทับอังกฤษโดยเห็นอกเห็นใจกันอย่างแท้จริง มิใช่พูดเล่นเจ้าถ้อยหมอลมต่อเขาแล้ว ข้าพเจ้าเชื่อใจว่าเราอาจไม่ต้องเสียเงินทองและค่าเสียหายกับค่าข้าวมากเท่าที่เรานึกก็ได้

เพราะตามธรรมชาติการต่างชาตินั้น ไม่ใช่ความรักใคร่ส่วนตัว เท่านั้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่จะจูงนโยบายของประเทศหนึ่งๆ ให้เดินไปทางใด แต่การที่เราสามารถทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจถึงการได้เสียร่วมกัน เช่น ถ้าฝ่ายหนึ่งเสีย อีกฝ่ายหนึ่งก็เสียด้วย ถ้าฝ่ายหนึ่งได้ อีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ ด้วย การพูดจาโดยอ้างเหตุผลดังนี้เท่านั้นที่จะชี้ให้ประเทศอีกประเทศหนึ่งมองเห็นได้ว่าจะต้องวางนโยบายต่อเรา ใกล้เคียงกับเราอย่างไร ตามเรื่องที่ปรากฏมาแล้ว การที่เราจะสำเร็จกิจการใดได้ ก็โดยอาศัยขอรับรองให้ประเทศอังกฤษเห็นอกเห็นใจเราในการที่มีการได้เสียร่วมกันกับเขาเช่นนี้เป็นบรรทัดฐาน

เรื่องเหล่านี้ ข้าพเจ้าได้ให้ความร่วมมือกับหลวงประดิษฐฯ มาเป็นอย่างดี ที่จะชี้ให้อังกฤษเห็นการได้เสียร่วมกันนี้อย่างชัดเจน จึงสามารถประสานความสามัคคีปรองดองกันในระหว่างนายทหารชั้นผู้ใหญ่ทั่วไป กับฝ่ายไทยนี้ได้เป็นอย่างดี การงานในขั้นนี้ข้าพเจ้าขอพูดว่าเป็นการทำงานที่ยากกว่าเมื่อครั้งทำการสู้รบกับญี่ปุ่นเป็นอันมาก เพราะทุกขั้นตอนที่กระทำการ กว่าจะได้ผลก็ต้องระมัดระวังไม่ให้กระทบกระเทือนคนส่วนอื่นๆ อันอาจทำให้เกิดบาดหมางใจกันขึ้นได้ง่าย ยิ่งในหมู่พวกเราที่

ไม่เข้าใจเรื่องราวเหตุผล ก็อาจยิ่งทำให้เข้าใจผิดและเดินออกนอกทาง ไม่เห็นความเข้าใจซึ่งกันและกันได้เป็นอันมาก

เรื่องราวเกี่ยวกับการต่างประเทศนี้เป็นเรื่องยืดยาว ไหนจะเกี่ยวกับข้อสัญญา ๒๑ ข้อบ้าง ๕๑ ข้อบ้าง ข้อความขัดข้องในเรื่องทั้งสองนี้ ก็เกิดขึ้นจากความเข้าใจผิดที่ต่างฝ่ายต่างไม่ค่อยเห็นร่วมกันในความประสงค์หรือความจำนงของตน และต่างก็เล่นบทเจ้าถ้อยหมอความความแข่งกัน ไม่ได้นึกถึงที่จะพูดในแง่ของการได้เสียร่วมกันเป็นเกณฑ์ โดยเหตุดังที่กล่าวมานี้ ราษฎรไทยทั้งหลายที่ได้ทราบความจริงเกี่ยวกับวิธีการเหล่านี้ จึงพาให้คิดไปในทางไม่ดีต่างๆ ยิ่งอธิบายเท่าไรยิ่งไม่มีใครเข้าใจยิ่งขึ้น เพราะไม่มีผู้ใดสามารถล่วงรู้ถึงฉากหลัง และด้วยเหตุที่ไม่รู้ฉากหลังนี้เอง เราจึงคิดกำหนดการอะไรไม่ถูก สิ่งสำคัญในเรื่องฉากหลังเหล่านี้ที่ควรคำนึงถึง คือ

๑. ประเทศอังกฤษในปัจจุบัน มิได้มีความประสงค์ที่จะแผ่ไพศาลอำนาจของตน ดังเช่นที่เคยอีกแล้ว เพราะการที่จะแผ่อำนาจย่อมเป็นการขัดต่อความประสงค์ของประเทศราชต่างๆ ในจักรวรรดิของอังกฤษ ซึ่งแม้เขาต้องการเอาประเทศไทยเป็นเมืองขึ้น คนพม่าหรือคนในอินเดียก็ย่อมจะต้องกล่าวต้ออังกฤษและไกรธอังกฤษมากยิ่งขึ้น และยังเป็น การขัดต่อบทบัญญัติแห่ง Atlantic Charter ซึ่งนานาชาติได้รับรองไว้แล้ว ฉะนั้นถ้าเรายังนึกถึงกิจการในแง่ของอังกฤษตามทำนองที่ได้ปรากฏมาแล้ว ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ หรือต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ นี้ เราย่อมมองไม่เห็นวิถีทางเดินของอังกฤษในเวลานั้นได้

อังกฤษสมัยนี้ เปรียบเหมือนผู้หญิงอายุมากที่มีทรัพย์สมบัติพร้อมบริบูรณ์แล้ว คอยแต่อยากจะรักษาของที่ตนมีอยู่ไม่ให้เกิดเสียไปเท่านั้น ไม่ต้องการอะไรอื่นอีกต่อไปแล้ว นอกจากนั้น คนอังกฤษส่วนใหญ่ทุกวันนี้พากันเห็นว่า การที่มีสงครามขึ้นในโลกโดยไม่รู้จักสิ้นสุดนี้ เป็นเพราะการยึดถือความเป็นชาติโน้นชาตินี้ และการแผ่อำนาจเป็นบรรทัดฐาน เพราะ

ฉะนั้น บรรดาพลเมืองอังกฤษรุ่นหนุ่มๆ สาวๆ ย่อมไม่ชอบการแสวงหาเมืองขึ้น ซึ่งอาจเป็นต้นเหตุของการก่อกองครามขึ้นได้ในภายภาคหน้า และเป็นการไม่ยุติธรรมต่อมวลมนุษย์ ดังปรากฏผลชัดแจ้งในการเลือกตั้งครั้งที่แล้วของอังกฤษว่า อังกฤษต้องการเปลี่ยนนโยบายของประเทศโดยทั่วไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกนึกถึงคนทั่วโลก ไม่ใช่ถึงแต่ตัวเองเท่านั้น ถ้ารัฐบาลอังกฤษในปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถเปลี่ยนนโยบายได้ คงไม่สามารถอยู่ในอำนาจได้เกิน ๔ ปี อย่างไรก็ตามเสียก็คงต้องถูกออกไป เพราะฉะนั้น เราจะต้องมองภาพของอังกฤษตามแนวคิดจากหลักการใหม่ นี่จึงจะเห็นชัดเจนว่า นโยบายของเขาจะเดินไปทางไหนและอย่างไร

๒. จริงอยู่ เมื่อตอนที่ประเทศไทยได้ประกาศสงครามกับอังกฤษใหม่ๆ ได้มีเสียงในประเทศอังกฤษ อาทิ เซอร์ โจเซฟ ครอสมบี ซึ่งได้แสดงปาฐกถาเกี่ยวกับประเทศไทยว่า การที่ประเทศไทยกระทำกับอังกฤษในครั้งนี้ ควรถูกลงโทษให้อยู่ในความดูแลของอังกฤษอย่างน้อย ๕ ปี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ทราบเรื่องนี้ก็พาให้ตนเชื่อไปว่า นี่แหละคือนโยบายของอังกฤษ ความเชื่อนี้เองเป็นเหตุให้เขาเล็งการผิวด่านคำร้องต่างๆ ของอังกฤษออกไปว่า เป็นการบังคับให้ไทยอยู่ใต้อำนาจของเขา ดังที่เคยประกาศไว้ในครั้งนั้น บรรดาผู้ที่ไม่ได้อยู่ในอังกฤษ ในตอนหลังๆ นี้ และไม่ได้ติดต่อกับอังกฤษอย่างใกล้ชิด ย่อมต้องเข้าใจเช่นเดียวกัน เพราะเป็นการยากอย่างยิ่งที่จะให้ท่านเหล่านี้เข้าใจหรือมองเห็นไปในทางอื่น ด้วยเหตุนี้ ความเข้าใจกันจึงมีขึ้นได้ยาก และเนื่องจากความเข้าใจไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ความมีน้ำใจดีต่อกันระหว่างอังกฤษกับไทยจึงไม่อาจบังเกิดขึ้นได้

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอังกฤษกับอเมริกานั้น ตามที่เราค้นไทยโดยมากเห็นๆ กันอยู่ในประเทศไทยมักเข้าใจกันไปว่า เขาจะไม่ชอบกัน แต่ในความเป็นจริงนั้น เนื่องด้วยเขามีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันอยู่มาก เขาย่อมแตกกันไม่ได้ และย่อมต้องร่วมมือช่วยเหลือกันอยู่เสมอ

เพราะฉะนั้น การที่เราจะหวังให้ประเทศใดประเทศหนึ่งระหว่าง ๒ ประเทศนี้ช่วยเรา เพื่อประโยชน์ของเราอย่างแท้จริงแล้วย่อมหวังไม่ได้ เพราะเขาย่อมต่างก็ไม่ต้องการที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งโกรธเคืองด้วยเรื่องของเราโดยปราศจากเหตุผล

๔. ตามที่ปรากฏเรื่องขึ้นเมื่อต้นปีนี้ ภายหลังจากอังกฤษได้เซ็นสัญญากับเราแล้ว มีผู้คนจำนวนมากกล่าวว่า ที่ได้สัญญาดังนี้ เป็นเพราะประเทศอเมริกาช่วย ข้าพเจ้าอยากซักเรื่องนี้เป็นตัวอย่าง เพราะเป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่า การช่วยเหลือที่ว่านี้เราจะยึดถือได้มากเท่าใด เพื่อประโยชน์ต่อไปในอนาคต ข้าพเจ้าจะขอกกล่าวว่า ถ้าสหรัฐอเมริกาต้องการจะช่วยเหลือเราจริงแล้ว เหตุไฉนไม่ช่วยตั้งแต่เมื่อเดือนตุลาคมที่จะขอร้องให้อังกฤษเลิกการเรียกร้อยจากราต่างๆ เหตุใดจึงเพิ่งมาทำเมื่อกลางเดือนธันวาคมอย่างเอะอะ ถ้าจะพิจารณาความจริงจากเรื่องนี้แล้ว จะเห็นว่า ที่สหรัฐอเมริกาได้กระทำการทำนองช่วยเหลือไทยนั้น ต้องถือว่าเป็นการช่วยเหลือตนเองด้วยเป็นอันมาก กล่าวคือ เมื่ออังกฤษได้รับคำสัญญาเรื่องเงินกู้จากอเมริกาแล้ว พวกอเมริกันพากันรู้สึกภายหลังว่า เงินกู้ที่อเมริกาให้อังกฤษนี้ จะเป็นเครื่องมือให้อังกฤษนำไปใช้อุดหนุนอุตสาหกรรมของตน จนสามารถแข่งขันกับอุตสาหกรรมของอเมริกาในตลาดต่างๆ ได้ดีเกินไป เพราะตั้งแต่สงครามแล้ว อังกฤษได้เดินนโยบายทำนองเรียกร้อยเอาอุตสาหกรรมหนักของประเทศ เช่น การขุดบ่อถ่านหินให้มาเป็นของรัฐบาล เมื่อบ่อถ่านหินเป็นของรัฐบาลแล้ว ในไม่ช้า โรงงานเครื่องเหล็กและการต่อเรืออุตสาหกรรมใหญ่ๆ เหล่านี้ ย่อมตกเป็นของรัฐบาลด้วย และเมื่ออังกฤษได้เงินกู้มาเป็นจำนวนมากมาเพื่อบำรุงอุตสาหกรรมเหล่านี้ อเมริกาย่อมต้องรู้สึกลำบาก ในการที่จะแข่งขันตามตลาดต่างๆ เพราะบริษัทเดียวจะสู้บริษัทที่รวมกันหลายบริษัทย่อมไม่ได้ ครั้นจะไม่ให้เงินกู้แก่อังกฤษ อังกฤษก็บอกว่า ข้าพเจ้าไม่สามารถช่วยท่านได้หากท่านจะต่อสู้กับรัสเซีย การดังนั้น อเมริกาก็สนใจต้องให้กู้

เมื่อความทราบถึงพวกเจ้าของบริษัทใหญ่ๆ ต่างก็เห็นมีหนทาง อยู่ทางเดียวที่จะช่วยปิดเป้าทำลายความรักใคร่ในอังกฤษ ในประเทศ ต่างๆ เสียให้ได้มากที่สุดที่จะกระทำได้ ดังนั้น หนังสือพิมพ์อเมริกัน ซึ่งเจ้าของบริษัทใหญ่ๆ ต่างๆ เป็นผู้ให้เงินช่วยเหลือ จึงพากันลงเรื่อง ประณามอังกฤษเกี่ยวกับการปฏิบัติการณ์ในชวาและประเทศไทย เพื่อเป็นการทำลายความมีใจดีต่ออังกฤษในโลกซีกตะวันออกให้เสียหายไปหมด รัฐบาลอเมริกันเห็นความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนพลเมืองของตนตามแต่ จะทำได้ โดยไม่ให้ขัดกับหลักใหญ่ คือ จะต้องขอความร่วมมือจากอังกฤษ เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้รัสเซียต้องรบพุ่งกับตนได้ จึงได้ส่งข้อกรรฐ์ถามไปยัง อังกฤษ ขอให้แก้ไขคำเรียกร้องจากประเทศไทย แต่เมื่ออังกฤษได้ตอบว่า ไม่ยอม พร้อมคำอธิบายชี้แจงเสร็จสรรพ รัฐบาลอเมริกันก็ถอนคำคัดค้าน นั้น และมีได้กระทำการเร่งเร้าอังกฤษต่อไป

เพียงเท่านี้ ย่อมชี้ให้เห็นแล้วว่า กิจการระหว่างประเทศทั้งสองนี้ เขาขัดกันเองไม่ได้ เราจึงไม่ควรจะหวังในเรื่องเช่นนี้อีกต่อไป ทางที่ดีนั้น เราจะต้องเดินวิถีทางสายกลาง แสดงความรักใคร่พอใจต่อทั้งสองชาติ เท่าเทียมเสมอกัน นั้นแหละ เราจึงจะอยู่คงไปได้ด้วยความเรียบร้อย แต่ ถ้าเมื่อใดเราแสดงความลำเอียง ผลร้ายก็จะเกิดกับเรา ดังเช่นที่ได้ปรากฏ กับจีนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งในขณะนั้น ความเป็นไปในประเทศจีนระหว่าง อังกฤษกับอเมริกา มีลักษณะคล้ายกับที่เป็นไปในประเทศไทยเป็นอันมาก กล่าวคือ จีนทุกคนรักอเมริกา เกลียดอังกฤษ ตูถุกอังกฤษ กตหัวอังกฤษ แต่ต่อมาไม่ถึง ๑ ปี ปรากฏว่าจีนได้ความลำบากจากการที่แสดงความ ลำเอียง เพราะนอกจากทำให้อังกฤษไม่พอใจไว้ก่อนแล้ว ยังทำให้อเมริกา ซึ่งเคยรักใคร่ยกย่องจีนเป็นอันมาก หยามหน้าตัวไปด้วย เรื่องที่เกิดขึ้นนั้น มาจากเหตุเล็กน้อยเดียว คือการทะเลาะกันระหว่างจอมพล เจียง ไคเช็ก กับ **นายพล สติลเวล** จอมพล เจียง ไคเช็กขอร้องให้รัฐบาลอเมริกันเรียกตัว นายพล สติลเวลกลับประเทศอเมริกา เรื่องก็แดงขึ้นทั้งเมืองอเมริกาว่า จีนประพடுத்தตัวไปในทางที่ผิดต่างๆ เมื่อจีนทะเลาะกับอเมริกาแล้ว อังกฤษ

ก็นั่งเฉย ยิ้มสบาย เขาทั้งสองฝ่ายเลิกโกรธกัน แต่เงินเท่านั้นได้รับความ
หยามหน้า โดยนัยเดียวกัน ถ้าเราอยากจะรักษาความดีงามที่คนอเมริกัน
ในประเทศอเมริกามีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อเราให้คงอยู่ไว้ เราต้องไม่
ดำเนินวิธีการแสดงความลำเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง เพราะมิฉะนั้นแล้ว
อาจเกิดผลเสียเหมือนดังที่ได้เคยเกิดมาแล้วกับจีน แน่ใจได้ว่า อังกฤษคง
ไม่นอนให้เถื่อเปล่าๆ โดยทำอะไรเลย อุทาหรณ์ความข้อนี้ เราต้องถือไว้
เป็นบทเรียน

เรื่องการต่างประเทศนี้เป็นเรื่องยืดยวยากที่จะอธิบายได้รวดเร็ว
หลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นผู้ที่เข้าใจในเหตุการณ์และปัญหาเหล่านี้เป็น
อย่างดี และได้ทำงานร่วมกันมาอย่างใกล้ชิด ย่อมรู้เรื่องราวละเอียดใน
กิจการงานต่างๆ ได้ดีที่สุด ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องกล่าวในที่นี้ ท่านผู้นี้ได้
ดำเนินการออกหน้าว่าเป็นผู้ที่ไม่เอียงเข้าใดข้างหนึ่ง จนเป็นที่เลื่อมใส
ของทั้งสองชาติ และวิธีของท่านผู้นี้เอง ที่เราควรจะดำเนินตามต่อไปใน
ประเทศไทย

ในที่สุด ข้าพเจ้าขอสรุปความว่า ภารกิจของคณะเสรีไทยที่ได้
ดำเนินมาตลอดไม่ใช่เรื่องง่ายที่ปราศจากความเหน็ดเหนื่อยและการเสีย
สละอย่างที่ท่านทั้งหลายอาจคิด ถ้าท่านได้ทราบเรื่องดังที่ได้เล่ามานี้
แล้ว คงจะเห็นได้ว่า การงานทั้งหมดของคณะเสรีไทยที่ได้กระทำสำเร็จได้
นั้น ไม่ใช่เพราะพวกข้าพเจ้าที่มาจากต่างประเทศเท่านั้น หากปราศจาก
ความร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างแน่นแฟ้นของทางฝ่ายภายในประเทศ
และปราศจากผู้ที่มิสตีปัญญาความเสียสละอย่างหัวหน้าเสรีไทยภายใน
ประเทศ และคณะกองบัญชาการของท่าน ที่ได้ทำงานกันโดยมิได้เห็นแก่
เหน็ดเหนื่อย เต็มไปด้วยสมรรถภาพอย่างสูงที่ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นมาก่อน
แล้ว เราก็จะไม่สามารถทำอะไรสำเร็จได้ดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ และถ้าเรา
ทำงานไม่สำเร็จแล้วประเทศของเราก็คงจะอยู่ในฐานะเช่นเดียวกับประเทศ
อิตาลีหรือโรมาเนีย ที่มีได้รับความเอ็นดูช่วยเหลือจากรุณา ดังที่เขาได้เอื้อ
อารีเรา เพราะอย่างในประเทศอิตาลีขนาดเขาสงทหารของเขาไปช่วยกอง

ทหารสหประชาชาติรับถึง ๑ กองพล ก็ยังไม่ได้รับความกรุณาเท่าที่เราได้รับ ทั้งนี้ เพราะการเปลี่ยนใจของคนอิตาลีมาเข้าฝ่ายสัมพันธมิตรนั้น มิได้กระทำมาแต่ต้น แต่คณะเสรีไทยของเราไม่ว่าจะในอเมริกา อังกฤษ หรือ แม้แต่ภายในประเทศไทย ได้เข้ากับสัมพันธมิตรมาตั้งแต่ต้นมือ จึงได้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า เราไม่ใช่ศัตรูอันแท้จริง

เมื่อเราทราบกันดังนี้แล้ว ถึงแม้เราไม่ต้องการบำเหน็จรางวัลแก่เรา เหล่านี้เลยก็ตาม ข้าพเจ้าเห็นว่า อย่างน้อยพวกเขาทั้งหลายก็ควรได้รับความขอบใจบ้างเล็กๆ น้อยๆ ไม่ใช่ด่าทอพวกเขา หรือเมินเฉยต่อการกระทำที่กล้าหาญและเสียสละของพวกเขา อย่างที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ การด่าว่ากัน หรือทำเมินเฉยไม่รับรู้ เมื่อพวกใดพวกหนึ่งได้ทำการช่วยบ้านเมือง ย่อมสื่อแสดงความอิจฉา อันเป็นเหตุให้เกิดมีความบาดหมางน้ำใจกัน เราชาวไทยผู้ใดที่ไม่ได้ทำอะไรมาก่อนในระหว่างสงคราม และต้องการช่วยเหลือประเทศชาติ ทางที่ดีที่สุดก็ควรจะดำเนินวิธีการให้เกิดความสามัคคีปรองดองกัน โดยไม่ตั้งหน้าตั้งตาอย่างหาเหตุมิได้ เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว ต่อไปใครจะอยากทำอะไรให้แก่ประเทศชาติของตน และเมื่อไม่มีใครทำอะไรดังนี้แล้ว ไทยเราจะอยู่ได้อย่างไร

WESTERHAM 93.

CHARTWELL,
WESTERHAM,
KENT.

August 16, 1946.

Sir,

I have been meaning to write and express my thanks to Your Serene Highness for the exquisitely-worked bowl and cigar box which you were so good as to present to me the other day, to signify the Resistance Movement in Siam. I shall treasure them with my possessions, where they will always be a reminder to me of your valiant fellow-countrymen.

Pray accept my warm thanks for this expression of goodwill, which it is most agreeable for me to receive.

*Yours most sincerely,
Winston Churchill*

His Serene Highness
Prince Subha Svasti.

หนังสือขอบคุณจาก วินสตัน เชอร์ชิลล์ นายกรัฐมนตรีอังกฤษ

DESPATCHES AND RECORDS OFFICE
SOUTH EAST ASIA COMMAND
7 RICHMOND TERRACE, WHITEHALL
LONDON, S.W.1

5th October, 1946.

My dear Chin
(as I believe you wish to be called)

I am so delighted that my recommendation for the Order of the British Empire (Military Division) has been gazetted, as I see by the official Supplement to the London Gazette of August 29th, which has just been sent to me.

I was also very glad to see the article on your honour in the TIMES of September 9th. I found both of these on my return from Sweden and hasten to offer you my most sincere congratulations.

Many Members of your family have received British Orders, but surely you are the first to have received a war decoration as a Lieut.-Colonel. No one has more richly deserved it, and I would ask you to be so kind as to pass on to Captains Frem Buri and Rachit Buri my sincere congratulations on their Military Cross.

Yours very sincerely,

Mountbatten & Burma

หนังสือแสดงความยินดีจากลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบตเตน
ในโอกาสที่ ม.จ.ศุภสวัสดิ์ฯ ได้รับพระราชทานตรา O.B.E. ฝ่ายการทหาร

(ภาคผนวก)

เสรีไทยในอังกฤษให้สัมภาษณ์ ผู้แทนหนังสือพิมพ์ในประเทศ

วันนี้ (วันที่ ๙ กันยายน ๒๔๘๘) เวลา ๑๑.๑๐ น. พันโท หม่อมเจ้า ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ เสรีไทยในประเทศไทย ซึ่งเดินทาง เข้ามาประเทศไทยเมื่อเร็ววันนี้ ได้ประทานสัมภาษณ์แก่บรรดาผู้แทน หนังสือพิมพ์ไทยในประเทศ ณ ห้องประชุมกรมโฆษณาการ

หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทฯ ได้ทรงแถลงถึงกิจการของคณะ เสรีไทยว่า เมื่อได้เกิดสงครามยุโรปขึ้นแล้ว บรรดาคนไทยในอังกฤษก็ได้ คอยสลับรับฟังข่าวจากประเทศไทยอยู่ตลอดเวลาและได้ทราบข่าวว่า รัฐบาลขณะนั้นได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่งเกี่ยวกับการป้องกันประเทศว่า จะต่อสู้ศัตรูที่เข้ามารุกรานประเทศไทยจนโลหิตหยาดสุดท้าย แต่ต่อมา เมื่อปลายปี ๒๔๘๔ ข้าศึก ได้บุกกรุกเข้ามาในประเทศไทย แล้วรัฐบาลขณะ นั้นได้ต่อสู้อยู่เพียง ๕๒ ชั่วโมงก็ยอมแพ้ ทำให้คนไทยในอังกฤษผิดหวัง กันไป

หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทฯ ได้รับสั่งเล่าต่อไปว่า “ข้าพเจ้าจึงได้ มีจดหมายติดต่อ นายวินสตัน เชอร์ชิลล์ นายกรัฐมนตรีอังกฤษขณะนั้น ว่า โลหิตหยาดสุดท้ายของคนไทยที่อยู่ในอังกฤษนี้จะสู้ต่อไป และจะขอ จัดตั้งคณะเสรีไทยกอบกู้ประเทศชาติ ต่อมาในต้นปี ๒๔๘๕ ก็ได้ทราบข่าว ในสหรัฐอเมริกา ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ได้จัดตั้งคณะเสรีไทยขึ้นแล้ว และได้ส่งนายมณี สาณะเสน เป็นผู้แทนมา ติดต่อกับพวกเราที่อังกฤษ คณะเสรีไทยในอเมริกาและอังกฤษจึงได้รวม เป็นองค์การเดียวกัน”

หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทฯ ได้รับสั่งต่อไปถึงการดำเนินงานของ คณะเสรีไทยว่า “เมื่อได้รวมเป็นองค์การเดียวกันแล้ว ข้าพเจ้าได้ร่างแผนการ

ทางทหารขึ้นฉบับหนึ่งเกี่ยวกับการดำเนินการกอบกู้ประเทศชาติของทหาร อย่างไรก็ตาม พวกเรารู้สึกว่า ในการที่จะกอบกู้ชาตินี้ คณะเสรีไทยในอเมริกาและอังกฤษจะทำโดยลำพังย่อมไม่สำเร็จ จำจะต้องอาศัยคนไทยในประเทศดำเนินการด้วยเป็นกำลังส่วนสำคัญ ข้าพเจ้าจึงเดินทางจากประเทศอังกฤษไปอินเดีย ณ ที่นั่น ข้าพเจ้าได้รับฟังข่าวจากวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอยู่ทุกวันตลอดมา และจากข่าวนั้น ข้าพเจ้าก็พอทราบได้ว่า ในประเทศไทยมีความไม่ลงรอยระหว่างกันเกิดขึ้นภายในแล้ว ทั้งเข้าใจได้ว่า มีคณะบุคคลคิดกอบกู้ชาติเกิดขึ้นแล้วด้วย ปัญหาจึงมีว่า ทำอย่างไรคณะเสรีไทยในต่างประเทศจึงจะติดต่อกับคณะเสรีไทยในประเทศไทยได้ การพยายามติดต่อกับคณะเสรีไทยในประเทศนี้ คณะเสรีไทยในต่างประเทศได้พยายามทุกวิถีทาง อาทิ เคยส่งคนมาติดต่อทางเรือดำน้ำก็มี แต่ก็หาเข้ามาติดต่อได้ไม่ เพราะประสบอุปสรรคนานาประการ

“ต่อมาได้ทราบข่าวจากทูตทหารอังกฤษที่จุงกิงว่า ได้พบเสรีไทยในประเทศไทยคนหนึ่งซึ่งออกไปติดต่อกับรัฐบาลจีนจุงกิง คือ นายจำกั๊ด พลังกูร ข้าพเจ้าจึงเดินทางจากอินเดียเพื่อไปพบนายจำกั๊ด พลังกูร และในที่สุดก็ทราบโดยแน่ชัดว่า คณะเสรีไทยในประเทศไทยนั้นมีอยู่จริง นายจำกั๊ด พลังกูร ได้ช่วยเหลืพร้อมมือเป็นอย่างดี แต่ได้ล้มเจ็บและถึงแก่กรรมลงเสียก่อน ซึ่งทำให้พวกเราต้องยุ่งยากในการที่จะดำเนินการต่อไปอยู่พักหนึ่ง ในการติดต่อนี้ ทำให้เราได้ทราบว่า มีคณะต่อต้านญี่ปุ่นเพื่อเตรียมการกอบกู้ชาติอยู่คณะหนึ่ง มีหัวหน้าเป็นคนสำคัญในประเทศไทยซึ่งในขณะนี้ยังไม่สมควรเปิดเผยชื่อของท่าน ความคิดความอ่านของท่านกับของเราตรงกัน เราเสรีไทยทั้งในอเมริกาและอังกฤษควรที่จะรวมการต่อต้านทั้งในและนอกประเทศเข้าด้วยกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และด้วยความเชื่อมั่นในท่านหัวหน้าซึ่งอยู่ในประเทศไทยนี้ เราได้พร้อมกันยอมรับท่านเป็นหัวหน้าองค์การต่อต้านข้าศึกผู้ครอบครองประเทศไทยทั้งหมด

“ในการที่มีผู้ออกไปติดต่อจากประเทศไทยนี้ ต่อมาได้มีคณะนาย
สงวน ตูลารักษ์ ออกไป และคณะนายถวิล อุดล ตามไปอีก ส่วนคณะ
เสรีไทยนอกประเทศได้เริ่มส่งผู้แทนเข้ามาติดต่อกับท่านผู้เป็นหัวหน้าใน
ประเทศไทย ผู้แทนที่เข้ามา คือ พันตรี “เข้ม” หรือ นายป่วย อึ้งภากรณ์
เป็นหัวหน้าคณะ ผู้แทนคณะนี้ได้มาถึงด้วยความยากลำบาก ต้องโดดร่ม
ลงมาจากเครื่องบินและถูกจับ เพราะในตอนนั้น ยังไม่รู้เรื่องกันดี แต่ต่อมา
โอกาสก็เปิดให้ติดต่อกันได้ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิด
ตลอดมา งานการต่อต้านญี่ปุ่นได้มีรากฐานมั่นคงขึ้นตามลำดับ จนกระทั่ง
มีกำลังเพียงพอทั้งในทางอาวุธและจำนวนคน แต่เผด็จการญี่ปุ่นมายอมแพ้
ล้มพันธมิตรเสียก่อนที่เราจะมีโอกาสใช้กำลังได้ ส่วนเสรีไทยในอเมริกา
ก็เดินทางเข้ามาติดต่อกับหัวหน้าในประเทศด้วยเช่นเดียวกัน รายละเอียด
การติดต่อนั้น ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้เคยพูดคุยทางวิทยุกระจายเสียง
แล้ว”

เมื่อกล่าวถึงความปรารถนาอันยิ่งใหญ่ของคณะเสรีไทยว่ามี
ต่อประเทศชาติอย่างไร หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทฯ รับสั่งแถลงว่า
“คณะเสรีไทยซึ่งได้กระทำงานครั้งนี้ ต่างมีความตั้งใจว่าจะไม่มุ่งหวังหรือ
เรียกร้องการตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ทุกคนมุ่งหวังที่จะกอบกู้ประเทศชาติเป็น
สำคัญ และปรารถนาที่จะให้คนไทยทุกๆ คนรวมเป็นหน่วยเดียวกัน และ
เป็นเสรีไทยด้วยกันทุกคน เลิกถือเขาถือเรา ตัวข้าพเจ้าเองก็จะต้องกลับไป
อังกฤษอีกในเร็ววันข้างหน้า”

มีผู้แทนหนังสือพิมพ์ทูลถามด้วยความสงสัยว่า การที่เสด็จเข้ามา
และทรงคิดทำการร่วมมือกับชาติครั้งนี้ คงจะทรงมุ่งหวังที่จะแก้แค้นอะไร
บางอย่างเป็นแน่ หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทฯ ทรงปฏิเสธว่าไม่เป็นความ
จริงเลย ทรงมีพระประสงค์แต่เพียงที่ได้รับสั่งมาแล้วข้างต้นเท่านั้น และ
ได้รับสั่งต่อไปว่า

“ขอให้ลืมความหลังเสีย และขอให้มาช่วยกันทำงานให้แก่ชาติ
มิฉะนั้น เราจะต้องแตกแยกกันอยู่เรื่อยๆ การเมืองของเราจะต้องใสสะอาด

จะต้องไม่เป็นอย่างที่แล้วๆ มา โดยเฉพาะในระยะหลังๆ นี้ และระหว่างสงคราม ศีลธรรมของเราได้เสื่อมโทรมลงไปเป็นอันมาก เราจะต้องช่วยกันอย่างจริงจังเพื่อขจัดกวาดล้างสิ่งโสโครกที่หมักหมมกันมานาน ทั้งนี้ เพื่อสวัสดิภาพของประเทศชาติ และเพื่ออนุชนรุ่นหลังของเราจะได้ไม่ถือเอาเป็นแบบอย่างด้วย ในประการสุดท้าย ขออย่าให้มีการอิทธิทธิขยาซึ่งกันและกัน อย่าถือว่า คนนั้น คนนี้ เป็นพวกอังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส หรืออะไร แต่ต้องถือว่า เราทุกคนเป็นคนไทย การที่ผู้ใหญ่ใช้บุคคลใดไปปฏิบัติหน้าที่อย่างใด ก็ได้คำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละคน ไม่ได้คำนึงในข้ออื่น ไม่ใช่เสรีไทยทวงสิทธิเอาตำแหน่ง”

เมื่อกล่าวถึงผลแห่งการปฏิบัติงานกอบกู้ประเทศชาติของคณะต่อต้านทั้งในและนอกประเทศนี้ หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท ได้มีรับสั่งว่า ได้เกิดผลทำให้สหประชาชาติ อาทิ อังกฤษและอเมริกาไม่ถือว่าประเทศไทยเป็นศัตรู และไม่ปฏิบัติแก่ประเทศไทยเช่นประเทศที่แพ้สงคราม ทั้งนี้ ก็โดยที่ประเทศดังกล่าวมีความปรารถนาอันจริงใจให้ประเทศไทยคงอยู่เป็นเอกราช มีอธิปไตยของตนโดยสมบูรณ์นั่นเอง

ต่อจากนั้น ผู้แทนหนังสือพิมพ์ได้ซักถามข้อความประกอบเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย ซึ่งพันโท หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ ได้รับสั่งตอบจนเป็นที่พอใจ

เลิกประชุมแถลงข่าวเวลา ๑๑.๕๐ น.

กิจกรรมรำลึก
๗๓ ปี
วันสันติภาพไทย

คำกล่าวเปิดงาน

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

เรียน ท่านเอกอัครราชทูต ท่านเสรีไทย ทายาท ท่านผู้แทนจาก
สถานเอกอัครราชทูต คณาจารย์ นักศึกษา ท่านผู้มีเกียรติ และสื่อมวลชน
ทุกท่าน

ผมมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติเป็นอย่างยิ่งที่ทางมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ได้เชิญมาร่วมงานอันทรงคุณค่าในวันนี้ เป็นที่ทราบกันว่า วันที่
๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๘ นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ประกาศสันติภาพอันเป็นผลจาก
ปฏิบัติการรับใช้ชาติของขบวนการเสรีไทยในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่ง

ส่งผลให้ประเทศไทยไม่ต้องตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ไม่ถูกยึดครอง และเป็นเอกราชมาจนถึงทุกวันนี้

ตลอดเวลาของสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขบวนการเสรีไทยได้ใช้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นศูนย์กลางเพื่อบัญชาการลับ ติดต่อประสานงานกับสัมพันธมิตร รวมถึงเสรีไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงกล่าวได้ว่าทั้งบุคลากรและทรัพยากรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีส่วนสำคัญในการปกป้องรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติอย่างกล้าหาญ

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ คณะรัฐมนตรีขณะนั้นได้มีมติให้วันที่ ๑๖ สิงหาคม เป็นวันสันติภาพไทย ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้ยึดถือวันดังกล่าวในการจัดงานเชิดชูเกียรติต่อเนื่องกันมาทุกปีซึ่งในปีนี้ครบรอบ ๗๓ ปี วันสันติภาพไทย และการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในโอกาสนี้ผมจึงขอเชิญชวนทุกท่านน้อมระลึกถึงคุณงามความดีของขบวนการเสรีไทย ขอให้ยึดถือเป็นแบบอย่างที่ควรยกย่องในความเสียสละเพื่ออิสรภาพเสรีภาพของประเทศไทย และเพื่อสันติภาพของโลก

ผมขอเรียนเชิญท่านผู้มีเกียรติ ณ ที่นี้ ร่วมกันวางช่อดอกไม้ ประติมากรรมของขบวนการเสรีไทย เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการร่วมกันสร้างเสรีภาพของประเทศไทยและสันติภาพอันยั่งยืนในโลกของเราสืบไป ขอขอบคุณครับ

คำรำลึกจากตัวแทนนักศึกษา

ตัวแทนองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายคุณธัช ดำรงชัยธรรม^๑

“สันติภาพมิได้หมายถึงการสงบนิ่ง ไม่กระทำการใดๆ เลย หากเป็นปฏิบัติการแห่งความรัก ความเมตตา ต่อเพื่อนมนุษย์ สรรพสัตว์ และสิ่งแวดล้อมทั้งมวล ภารกิจเพื่อสันติภาพจึงเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติซึ่งจะบรรลุผลสำเร็จได้มิใช่ด้วยการเรียกร้องที่จะได้รับหากอยู่ที่การลงมือเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของมหาชน”

พระราชดำรัสของกรมสมเด็จพระเทพฯ

เนื่องในงาน ๕๐ ปี วันสันติภาพไทย

วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

^๑ อุปนายกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์

สงครามโลกครั้งที่ ๒ นับว่าเป็นสงครามอันดุเดือด ร้ายแรง มีจำนวนผู้เสียชีวิตจากสงครามครั้งนี้เป็นจำนวนกว่า ๑๘ ล้านคนทั่วโลก แม้ประเทศไทยเองจะไม่ได้เป็นผู้จุดชนวนสงคราม แต่ก็ถูกดึงไปเข้าร่วมสงครามวิกฤตการณ์ครั้งนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากในวันนั้นไม่มีกลุ่มขบวนการเสรีไทย ซึ่งนำโดยผู้ประศาสน์การ ปรีดี พนมยงค์ ผู้เป็นแกนนำหลัก ที่ได้ออกมาต่อสู้กับเอกราชอย่างไม่ทอดอถอยภายใต้อุดมการณ์รักษาเอกราชอธิปไตยของประเทศไทยไว้ให้ได้ ประเทศไทยก็คงไม่มีวันกลับมาสงบสุขและไม่ถูกยึดครองดินแดนดังเช่นในทุกวันนี้

การประกาศวันสันติภาพในวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ ที่สามารถทำให้ประเทศไทยรอดจากการตกเป็นผู้แพ้สงคราม ทำให้ประเทศไทยไม่ต้องได้รับความเสียหายไปมากกว่านี้ ประกอบกับสมรรถนะที่จะธำรงรักษาเสรีภาพให้คงอยู่กับประเทศต่อไปได้

สันติภาพเป็นสภาวะที่สังคมมีความสุข ปราศจากความรุนแรง ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียม มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้รับความเคารพ ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ มีความยุติธรรม และมีความสมดุลทางธรรมชาติ เหมือนกับสันติภาพที่กล่าวมานั้น แม้กาลเวลาจะล่วงเลยมาถึง ๗๓ ปีแล้ว แต่ผู้คนก็ยังระลึกถึงสันติภาพที่ยังคงดำรงอยู่จนถึงทุกวันนี้

สุดท้ายนี้หากเราทุกคนตระหนักถึงสันติภาพ หากเราไม่แสดงออกซึ่งสันติภาพนั้น สันติภาพก็ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้แน่นอน การสร้างสันติภาพไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ แต่ต้องแลกมาด้วยแรงกาย แรงใจ และการเสียสละ เพราะจุดมุ่งหมายของการสร้างสันติภาพนั้น ไม่ได้หวังเพียงแค่ทำให้เกิดขึ้นชั่วคราวแล้วจบไป หากแต่มุ่งหวังถึงการสร้างสันติภาพให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต ให้ลูกหลานและคนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงความอบอุ่นของสันติภาพที่อ้อมอ้อมไปด้วยความสุข ความเบิกบาน และรอยยิ้ม จนไม่อาจบรรยายได้นั้นเอง ขอขอบคุณครับ

ตัวแทนนักศึกษาชมรมมุสลิม

นางสาวอามีรา ย๊ะริน

I'm Amira Yaring. I was born in Pattani, one of the provinces everyone knows where the violence still exists.

I remember when I was a kid hearing the sound of the gun and bombing always haunted me in every breath, I took.

Seeing my dad as a village leader had to walk away from home to see all the incident that happened to our people was the hardest thing for me as a child who was afraid of losing her father.

Receiving the death news is what people have never wanted to hear, so do I.

Being a part of the situation of seeing my relative died in front of my eyes still alive within me in everywhere I go.

I thought this was just a nightmare.

But when I grow up I realized it was the truth.

We all can't deny that there is none of the conflict and violence in every corner of the world. The war has begun since the ancient time and ruined everything not just the infrastructural nation but the innocent people. More than 50 million people died during world war II. At least 108 million people were killed in wars in the twentieth century. There are 68.5 million people have been forcibly displaced according to the UNHCR. And about 25.4 million people worldwide have fled to other countries as refugees. Are we proud of having 886,778 people at The largest refugees camp in the world in Bangladesh and million of refugees in Kenya, Jordan and Gaza nowadays. Do you know that more than half of them are children? The refugees have nothing left but breath.

WHY tons of children at the young age has to deal with the pain of losing the person who they love from the bottom of their heart and that leaves them without saying goodbye

WHO is responsible for all these innocent lives and pure breaths that were taken away.

WHERE is the safest place for their heart to rely on when the peace could be found not even in their homeland.

And WHEN will all these ugly truth become just a nightmare.

These questions have no answer but there is only a sign of hope, after all the aches and storms I've been through.

The pumping heart and the flowing blood through the veins keep me alive with the hope.

The hope of the better future and a peaceful world which are.

The world of not having to see my dad walk away from home just to protect the people.

The world of not hearing the sound of bombing and shooting anymore.

The world of not having to see the building turn a big pile of dust.

The world of all the refugees not having to flee from home to find somewhere safe beside their home.

The world of everyone can see the brighter sky instead of seeing strike on the sky.

The world of everyone respect each other's differences and live happily in the diversity.

Our differences just like the different colors of the rainbow and because of the differences make the rainbow beautiful so does the world.

Ralph Waldo Emerson, an American philosopher said **"Peace cannot be achieved through violence, it can only be attained through understanding"**.

ตัวแทนนักศึกษาชมรมคริสเตียน

นางสาวธนพร คณิงจิต^๑

As the saying “Where there is war, nations and people will face poverty.” Too many times have we learned from history that wars don’t only cause damage to structures but war unleashes the darkest side of humanity. We never truly understand poverty until there is war because at that time everyone loses something. Orphans lose their parents, young men lose their future and people lose their way of life.

When our ancestors used World War II as an instrument to settle conflicts, peace that we once had was exchanged with hatred. Nations hated each other and young soldiers were given

---

^๑ นักศึกษารชั้นปีที่ ๒ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

an enemy. Sadly, we will forever be reminded from these costly lessons.

Seventy three years ago, some of our brave men and women stood up with courage and fought with the Free Thai Movement because they believed in peace for Thailand. Therefore, we are here today to remember their sacrifices towards our freedom and prosperity we have today. We must be reminded from our past that peace belongs to every soul.

I believe as a Christian that God created us with love. He doesn't wish to see his most beloved creation which is us humans be lost forever because of war. There is a sculpture sitting in front of the United Nations Headquarters in New York of a man beating his sword into a Plowshare. It is a sign of no more fighting. This sculpture was inspired by a verse from the bible in Isaiah 2:4

He will judge between the nations and will settle disputes for many peoples. They will beat their swords into plowshares and their spears into pruning hooks. Nation will not take up sword against nation, nor will they train for war anymore.

I truly hope that in our times, we will see all nations Beat Our Swords into Plowshares as a sign that we will not use war to settle our conflicts anymore. I believe that my dream along with many other people is to see a world driven by the right motivation, it will be a world of peace and happiness. The bad

memories and deep wounds of those who lost their lives will remind us to see the value of living together with love as the way God created us.

When the tears of war fades away, the smiles of happiness will appear. Let us all pray for peace in the world and among all nations. Thank you.

ตัวแทนชุมนุมศึกษาศาสตร์และประเพณี

นางสาวเนตรชนก ภู่อำลี้^๑

Talking about freedom, freedom in my opinion is state of peace without argument. If there is peace there will be no conflict and if there is no freedom then there will be peace at all.

In the day that freedom is scarce and conflict is keep growing up, people controvert for power, their mind is corrupted by greed and passion which leads to world war that cause loss to many. Luckily a fortune in Thailand that we have many heroes who were demonstrated bravery and sacrifice to prevent whatever made their country to downfall. So that lead our country have peaceful until this day. That heroes is the group of

---

^๑ นักศึกษาชั้นปีที่ ๒ คณะสาธาณสุขศาสตร์

“Seri thai” which deserve to glorify. The true peace begin with inner peace

Progenitor of problem is our mind which can cause conflict. We must stop conflict in order to make peace. The easiest way to solve any problem is meditation to clear our mind, settled means awareness and conflict will be perished and will be replaced by peace. There will be love and merciful to each other.

Finally, I would like to say that world peace will not be occur with only one person but will occur if everyone has a peaceful mind to each other. If so, the world will become a more peaceful place.

สันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี^๑

อาจารย์ ดร.กรพนัช ตั้งเขื่อนขันธ์:

ดิฉันเป็นผู้ดำเนินรายการเสวนาในช่วงบ่ายวันนี้ หัวข้อ “สันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี” เมื่อไม่กี่เดือนที่ผ่านมา ในวันที่ ๑๒ มิถุนายน บางท่านอาจจะได้เห็นเหตุการณ์ครั้งประวัติศาสตร์ ที่น่าจับตามอง คือ ประชุมสุดยอดที่ประเทศสิงคโปร์ ว่ากันว่าการประชุมครั้งนี้ได้มีการเจรจาเรื่องการปลดอาวุธนิวเคลียร์ด้วย ฉะนั้น จึงเป็นเหตุการณ์ครั้งประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจว่าจะสามารถนำไปสู่สันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลีได้หรือไม่

^๑ การเสวนาในบ่ายวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องจัด เศรษฐบูรณ (LT1) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์.

วันนี้เรามีผู้เชี่ยวชาญด้านเกาหลีและด้านอาเซียนด้วยกันทั้งหมด ๓ ท่าน ที่จะมาร่วมหาคำตอบกับเราว่าสันติภาพจะบังเกิดขึ้นในโลกนี้ ในช่วงอายุของเราได้หรือไม่ วิทยากรท่านแรก รองศาสตราจารย์ ดร.นภดล ชาติประเสริฐ ท่านเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์เกาหลี ซึ่งเรามักจะพบเห็นท่านได้ในการสัมมนาในสื่อต่างๆ มากมายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเกาหลี

ท่านที่ ๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม ท่านเป็นผู้อำนวยการศูนย์การค้ำระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเศรษฐกิจระหว่างประเทศและเศรษฐกิจอาเซียน

และท่านที่ ๓ รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ ฐานดี ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขารัฐศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา เกาหลีศึกษา ท่านเป็นผู้บรรยายในสถาบันการศึกษาชั้นนำมากมาย และท่านยังเคยเป็นผู้อำนวยการศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งเป็นนักวิชาการอิสระด้านเกาหลีศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

รอบแรกจะให้แต่ละท่านบรรยายและนำเสนอประมาณ ๒๐ นาที จากนั้นรอบที่ ๒ จะให้ท่านขยายความและอธิบายในประเด็นที่น่าสนใจ ขอเรียงลำดับตามความเชี่ยวชาญโดยเริ่มจากอาจารย์นภดลก่อนเพื่อให้เห็นภาพความขัดแย้งที่เป็นมุมมองจากทางด้านประวัติศาสตร์ ต่อไปเป็นอาจารย์ปิติที่จะพูดถึงความขัดแย้งในคาบสมุทรเกาหลีว่ามีผลกระทบ ต่อภูมิภาคและโลกอย่างไร จบด้วยอาจารย์ดำรงค์ที่จะบรรยายให้เห็นแนวโน้มวิกฤตและความขัดแย้งในคาบสมุทรเกาหลีในปัจจุบันและพูดถึงถึงสันติภาพในคาบสมุทรเกาหลีในอนาคต ขอเรียนเชิญอาจารย์นภดลค่ะ

รองศาสตราจารย์ ดร.นภดล ขาดิประเสริฐ:

วันนี้เป็นวันสำคัญวันหนึ่ง คือเป็นวันสันติภาพไทย สันติภาพเป็นสิ่งที่ประชาคมโลกต้องการมาตลอด และเราก็พยายามสร้างสรรค์แนวคิดอุดมการณ์ และกลไกต่างๆ เพื่อให้เกิดสันติภาพ ซึ่งสำเร็จในบางส่วน หากเมื่อพูดถึงความขัดแย้งและสงครามใหญ่ ในฐานะนักประวัติศาสตร์ ผมขอพูดย้อนไปในอดีต ผู้สูญเสียในสงครามมีจำนวนลดลงตลอดในช่วงร้อยปีที่ผ่านมา แต่ความขัดแย้งก็ยังคงอยู่ คาบสมุทรเกาหลีเป็นจุดที่สังคมโลกสนใจ เพราะมีความขัดแย้งที่รุนแรงยังคงดำรงอยู่อย่างที่เราเห็น คือเมื่อผู้นำสหรัฐฯ พบกับผู้นำเกาหลีเหนือเมื่อ ๑๒ มิถุนายน ที่ผ่านมา สื่อทั่วโลกสนใจมาก สื่อไทยก็สนใจเช่นกัน จะเห็นได้ว่าทุกสำนักข่าวสื่อต่างๆ สนใจทำไมคนถึงสนใจ ทั้งที่คาบสมุทรเกาหลีเป็นดินแดนเล็กๆ อยู่มุมหนึ่งของโลก เกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้รวมกันพื้นที่รวมกัน ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร เป็นดินแดนเล็กๆ อีกทั้งอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางที่สำคัญของโลก เมื่อเทียบกับตะวันออกกลางที่เป็นจุดเชื่อมต่อทั้งสามทวีป มีคลองสุเอซที่สำคัญ อันนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่อาจารย์กรพนช ได้มอบการบ้านให้ผมมาพูดเรื่องนี้

คาบสมุทรเกาหลี ก่อนหน้านั้นในยุคอาณานิคมจักรโซซอนเป็นอาณานิคมที่เก่าแก่โบราณมา ต่อมาก็อ่อนแอ มีปัญหา หรือไม่สามารถปรับตัวเข้ากับโลก ในที่สุดจึงตกเป็นอาณานิคมญี่ปุ่น ถูกยึดครองเป็นเวลา ๓๕ ปี ตั้งแต่ ๑๙๑๐-๑๙๔๕ จนกระทั่งญี่ปุ่นแพ้สงครามโลก ชาวเกาหลีก็ตั้งใจ คิดว่า จะได้เป็นอิสระสักที แต่ปรากฏว่าความวุ่นวายและปัญหานั้นยังไม่ยุติ เมื่อสิ้นสุดสงคราม สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตตกลงกันว่าจะไปปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นที่เส้นขนานในคาบสมุทรเกาหลี อันเนื่องมาจากทั้งสองเป็นประเทศมหาอำนาจใหญ่จึงแบ่งงานกัน โดยสหรัฐฯ จะปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นที่คาบสมุทรเกาหลีตอนใต้ และให้ทางโซเวียตปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นที่ตอนเหนือ ก็เลยเอาเส้นขนานที่ ๓๘ (คือเส้นละติจูดที่ ๓๘ องศาเหนือ) ซึ่งเป็นเส้นที่แบ่งครึ่งคาบสมุทรเกาหลีพอดี หลังสหรัฐอเมริกา

และสหภาพโซเวียตปลดอาวุธนิวเคลียร์ ก็เกิดปัญหาตามมา คือจะจัดการปกครองเกาหลีอย่างไร ที่จริงทั้งสองประเทศต่างคิดว่าว่าจะจัดตั้งรัฐบาลซึ่งเป็นตัวแทนทั้งสองฝ่ายปกครองประเทศให้เป็นประเทศเดียวกัน แต่ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ ทั้งสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตต่างมีอุดมการณ์คนละแบบ คุยกันไม่ค่อยรู้เรื่อง ในที่สุดจึงเกิดสองรัฐบาลขึ้นมาทั้งเหนือและใต้เส้นขนานที่ ๓๘ ใต้เส้นขนานมีศูนย์กลางรัฐบาลประจำอยู่ที่โซล ส่วนเหนือเส้นขนานมีรัฐบาลประจำอยู่ที่เปียงยาง ชาวเกาหลีแทบจะไม่มีส่วนในการตัดสินใจชะตากรรมของตนเอง

จุดที่ทำให้สถานการณ์รุนแรงขึ้นจนกระทั่งถอนสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลีและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงหรือจะเรียกได้ว่ากระเทือนสันติภาพโลกคือ “สงครามเกาหลี” สงครามนี้เกิดขึ้นปี ค.ศ. ๑๙๕๐ หลังจากการแบ่งประเทศออกเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ อันที่จริงแล้วในทางพฤตินัยนั้นเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้แบ่งตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ คือพอญี่ปุ่นแพ้ก็แบ่งแล้ว เกิดเป็นประเทศเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้จริงๆ คือปี ค.ศ. ๑๙๔๘ และมารบกันในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ตรงนี้ผมต้องขอเรียงลำดับนิดหนึ่ง เวลาที่สอนนักศึกษา พวกเขาชอบสับสนว่ารบกันแล้วค่อยแบ่งเป็นเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ นี่กว่าสงครามเกาหลีเกิดก่อนการแบ่งประเทศ ตรงนี้เป็นเรื่องที่น่าเข้าใจผิด

เมื่อทั้งสองประเทศรบกัน ประเทศมหาอำนาจทั้งสองฝ่ายจึงเข้ามาช่วยสหรัฐอเมริกา และพันธมิตรหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยด้วยเข้ามาช่วยเกาหลีใต้ ส่วนโซเวียตกับจีนช่วยทางเกาหลีเหนือ ในที่สุดก็รบกันรบกันมา ๓ ปี ไม่มีแพ้ไม่มีชนะ เพราะกำลังพอๆ กัน สงครามนี้ยุติในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ด้วยสัญญาหยุดยิง ไม่ใช่สนธิสัญญาสันติภาพ คือสนธิสัญญาสันติภาพเป็นสัญญาที่เบ็ดเสร็จครบถ้วนเหมือนอย่างญี่ปุ่นทำสัญญากับฝ่ายชนะที่มีการตกลงแบบเบ็ดเสร็จ มีการยุติและทำข้อตกลงต่างๆ เพื่อยุติความขัดแย้ง อาทิ เรื่องพรมแดน ทรัพย์สิน ค่าปฏิกรรม เรื่องกฎระเบียบ เป็นต้น เป็นการทำสนธิสัญญาที่ยุติเรื่องค้างคาใจ จบ และ

เริ่มต้นใหม่ แต่สัญญาหยุดยิงของเกาหลีนั้นเป็นเพียงการหยุดยิงเฉยๆ ยังไม่มีสนธิสัญญาสันติภาพแต่อย่างใด ในทางเทคนิคแล้วจนถึงทุกวันนี้ นาที่นี้เกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้อยู่ในสถานะสงคราม อันนี้คือในทางเทคนิค เพราะยังไม่มีสนธิสัญญาสันติภาพ มีเพียงแค่สนธิสัญญาหยุดยิงที่ดำเนินมา ๗๐ กว่าปี เพราะฉะนั้นเวลาที่สื่อลงข่าวว่าจะมีความพยายามที่จะลงนามสนธิสัญญาสันติภาพ จึงหมายถึงสนธิสัญญาสันติภาพจริงๆ ถ้าจะลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพนั้นคงจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรเพื่อที่จะหาข้อยุติร่วมกัน ความขัดแย้งนี้ยาวนานมากกว่า ๗๐ กว่าปี

นักวิชาการกระแสหลักมักมองว่าความขัดแย้งในคาบสมุทรเกาหลีเป็นส่วนหนึ่งของสงครามเย็น เพราะสงครามเย็นเริ่มก่อตัวในปลายสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลังจากนั้นจึงค่อยๆ ขยายตัว เหมือนความขัดแย้งในยุโรปที่มีการแบ่งเป็นยุโรปตะวันตกยุโรปตะวันออกอย่างที่เกิดขึ้นในเยอรมนี สงครามเย็นนั้นได้กระจายไปทั่ว แม้แต่ในอินโดจีนใกล้บ้านเรานักวิชาการกระแสหลักนี้จะมองว่าการแบ่งแยกเกาหลีและความขัดแย้งต่างๆ ที่ตามมาเป็นส่วนหนึ่งของสงครามเย็น แต่ประเด็นก็คือสงครามเย็นได้ยุติไปเกือบ ๓๐ ปีแล้ว ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๙๐ หรือจะนับตั้งแต่สหภาพโซเวียตล่มสลายคือปี ค.ศ. ๑๙๙๑ เกือบ ๓๐ ปี แต่ปรากฏว่าการแบ่งแยกเกาหลียังคงอยู่ การเผชิญหน้าระหว่างเกาหลีเหนือไต่ยังคงอยู่และยังคงอันตรายขึ้นจากการมีอาวุธนิวเคลียร์ ก็เป็นปัญหาที่นักวิชาการหลายๆ ท่านมองว่าทำไมถึงยังเกิดขึ้นแบบนี้ เพราะสงครามเย็นเขาเลิกกันไปหมดแล้ว ตรงนี้เป็นสิ่งตกค้างของสงครามเย็นหรือเปล่า? หรือว่าจริงๆ แล้วสงครามนี้มีจุดเริ่มต้นจากสงครามเย็น แต่ความขัดแย้งได้กลายเป็นเรื่องอื่นมิติอื่นๆ มีปัจจัยอื่นๆ ที่ได้ก่อกำเนิดขึ้นระหว่างทาง จนในที่สุดแม้สงครามเย็นในระดับโลกจะยุติไปแล้ว แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในเกาหลีนั้นยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ หลังจากผ่านไปสามทศวรรษความขัดแย้งก็ยังคงดำรงอยู่ พรหมแดนระหว่างเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ซึ่งเป็นเขตปลอดทหารที่เรียกว่า DMZ (Demilitarized Zone) ทั้งสองฝั่งต่างมีกองกำลังทหาร

มหาดาล กล่าวได้ว่าดินแดนในโลกปัจจุบันเป็นดินแดนที่มีทหารทั้งสองฝ่ายเผชิญหน้ากันมากที่สุดในโลก เป็นเส้นแบ่งที่ห่างกันไม่กี่กิโลเมตร คือห่างกันแค่ ๒ กิโลเมตร ทั้งสองฝ่ายต่างมีทหารและกองกำลังอาวุธหนัก

โจทย์คือทำไมสิ่งนี้ถึงยังคงอยู่ กล่าวได้ว่าเป็นโจทย์ที่น่าสนใจแก่ผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ยังถกเถียงกันอยู่ว่ามีปัจจัยอะไรใหม่ทีนอกเหนือจากสงครามเย็น ระบอบการปกครอง ทั้งสองฝ่ายได้กลายเป็นสิ่งที่ถาวร ที่ยังคงดำรงคงอยู่ในแต่ละฝั่งที่เส้นขนานที่ ๓๘ ถึงแม้บริบทโลกจะเปลี่ยนไปแล้วก็ตาม

ตลอดเวลา ๗๐ ปีที่ผ่านมาแม้จะมีความขัดแย้ง แต่ความขัดแย้งเหล่านั้นมิได้ขยายตัวจนกลายเป็นสงครามใหญ่แบบสงครามเกาหลี ถึงแม้ว่าระหว่างเส้นทางจะมีความขัดแย้งมียิงกันบ้างในแต่ละจุด อาจจะมีการก่อวินาศกรรม มีสงครามจิตวิทยา หรือมีความรุนแรงรูปแบบอื่นๆ แต่ก็มีได้เป็นสงครามใหญ่ ดังที่เห็นได้จากแม้จะมีการปะทะกันบนบกหรือบนเรือบ้าง ก็เป็นสงครามที่จำกัดพื้นที่ความรุนแรงและไม่ได้มีบ่อย

หากท่านเคยไปเขตปลอดทหาร DMZ ทางฝั่งเกาหลีใต้ จะมีสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปดูได้ คืออุโมงค์ลึกที่เกาหลีเหนือขุดเข้ามาเกาหลีใต้ เพื่อส่งคนมาปฏิบัติการในเกาหลีใต้ เป็นอุโมงค์ที่ลึกลับและซับซ้อนพอสมควร อุโมงค์นี้ถูกค้นพบในเกาหลีใต้และได้กลายเป็นสัญลักษณ์หนึ่งที่เหล่านักท่องเที่ยวพากันไปเยี่ยมชม

หากมองด้วยทฤษฎีแห่งอำนาจแบบสายรัฐศาสตร์ สายสังคมนิยมก็จะอธิบายว่ามีดุลแห่งอำนาจอยู่ แม้ทหารเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้จะมีกำลังที่ไม่ได้เท่าเทียมกัน จะมากหรือน้อย แต่มหาอำนาจที่หนุนหลังอยู่นั้นค่อนข้างจะมีอำนาจและไม่มีใครที่อยากให้สงครามขยายตัวไปมากกว่านี้ ถ้าหากสงครามขยายตัว ต้นทุนก็จะสูงมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น อาวุธกำลังคน หรือแม้แต่เศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออก อย่างเช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน เป็นเศรษฐกิจที่เติบโตสูงมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน เพราะฉะนั้นสงครามจริงๆ จึงเป็นสิ่งที่ไม่มีใคร

ต้องการ เพราะสงครามจะไปทำลายโครงสร้าง สงครามนำมาซึ่งหายนะทางเศรษฐกิจที่สัมพันธ์ระหว่างกัน อย่างประเทศนี้ไปตั้งโรงงานประเทศนั้นประเทศนั้นมาตั้งโรงงานประเทศนี้ คนของประเทศนั้นมาทำงานประเทศนี้ง่ายๆ แค่ว่ายกโทรศัพท์มือถือของท่านขึ้นมา ขึ้นส่วนที่ประกอบมาเป็นโทรศัพท์มือถือที่นั่นมาจาก ๗-๘ ประเทศ หลายท่านอาจจะไม่ทราบว่า ในช่วงน้ำท่วมใหญ่เมื่อหลายปีก่อน ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โรงงานที่กรุงเทพฯ น้ำท่วมทำให้ระบบการผลิตสินค้าหลายอย่างในระดับโลกได้รับผลกระทบ เพราะฉะนั้นสงครามนั้นมิได้เป็นสิ่งที่ใครต้องการ

ประเด็นอยู่ที่ใครหลายคนอาจคิดว่าความขัดแย้งที่ดำรงอยู่มา ๗๐ ปี ก็ให้ดำรงอยู่ต่อไปเรื่อยๆ แต่ในขณะนั้นสถานการณ์นั้นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่หลายๆ คน หลายๆ ประเทศต่างให้ความสนใจคือเกมเริ่มพัฒนาไปสู่จุดอันตราย คือการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ การพัฒนาอาวุธไปเรื่อยๆ ทำให้ขอบข่ายของซีปนาวุธค่อยๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเกาหลีเหนือไม่ได้คิดที่จะพัฒนาอาวุธเพียงเพื่อโต้ตอบเพื่อนบ้านเพียงอย่างเดียว หากแต่โต้ตอบสหรัฐอเมริกา จากความขัดแย้งในภูมิภาคกลายเป็นความขัดแย้งในระดับโลก สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เกาหลีเหนือวางแผนมาเรื่อยๆ จุดเปลี่ยนที่สำคัญคือช่วงสงครามเย็นสิ้นสุดลง เกาหลีเหนือจึงเร่งรัดพัฒนาอาวุธของตนเอง การที่สงครามเย็นสิ้นสุดลงเหมือนเกมเปลี่ยน ทั้งจีนและโซเวียตต่างแสดงให้เห็นว่าตนเองพร้อมเปลี่ยนท่าทีเมื่อคราวจำเป็น ซึ่งเป็นจุดที่เกาหลีเหนือมองว่าเป็นจุดที่อ่อนไหวมากที่สุดต่อการดำรงอยู่ของตนเอง เมื่อสงครามเย็นกำลังจะสิ้นสุดลงหรือสิ้นสุดลงสักพักหนึ่งไม่นานเมื่อ ๒๗-๒๘ ปีก่อน สหภาพโซเวียตซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นสหพันธรัฐรัสเซีย และจีน หันไปเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีใต้ ในขณะที่เกาหลีเหนือยังไม่สามารถเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นได้เลยจนถึงทุกวันนี้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสมดุลที่เคยมีรัสเซียและจีนหนุนเกาหลีเหนือ ส่วนสหรัฐฯ หนุนเกาหลีใต้ มีบางอย่างที่เปลี่ยนไปหลังสงครามเย็นโดยสิ้นเชิง เกาหลีใต้มีความสัมพันธ์

ทั้งสหรัฐฯ ญี่ปุ่น จีน และรัสเซีย ส่วนเกาหลีเหนือยังคงมีความสัมพันธ์กับพันธมิตรเดิม

การเปลี่ยนท่าทีของรัสเซียและจีนนั้นสะท้อนต่อเกาหลีเหนือมาก ทั้งในทางวัตถุ ในทางการเงิน และในทางจิตวิทยา มุมมองตรงนั้นผมคิดว่า เกาหลีเหนือจะต้องพึ่งตนเอง เพราะมหาอำนาจเปลี่ยน ในขณะที่การ ค้ำประกันนิวเคลียร์ของมหาอำนาจจะเชื่อถือได้แค่ไหน ตรงนี้เกาหลีเหนือ จึงเร่งรัดพัฒนานิวเคลียร์ นักศึกษาหลายคนถามผมว่าทำไมเกาหลีใต้ ไม่มีนิวเคลียร์ ต้องขอกล่าวว่าเกาหลีใต้อยู่ภายใต้ร่มนิวเคลียร์ของ สหรัฐอเมริกาที่มีอาวุธนิวเคลียร์ที่ทันสมัยที่สุดในโลก ย้อนกลับมาว่าร่ม นิวเคลียร์ของจีน ร่มนิวเคลียร์ของรัสเซีย คุ่มครองเกาหลีเหนือไม่พอหรือ อันนี้ก็เป็นที่สงสัยที่จะต้องตั้งคำถามต่อ ซึ่งการมีนิวเคลียร์ทำให้สมดุลของ อำนาจและระเบียบโลกในเอเชียตะวันออกเริ่มผันแปร

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้ความขัดแย้งที่ดำรงอยู่กว่า ๗๐ ปี ไม่ใช่สิ่งที่วางใจจะง่ายไปเรื่อยๆ ได้ คือจะต้องทำอะไรสักอย่าง ซึ่งเป็น เส้นทางที่น่าสนใจว่า อีกเส้นทางที่เดินทางสู่สันติภาพที่ค่อยๆ คลาย เหตุการณ์ความขัดแย้งนี้ อันเป็นเส้นทางที่ทุกคนต้องการ เพราะเกาหลี เหนือจะได้ปลดทำลายอาวุธนิวเคลียร์ ประเทศต่างๆ จะได้หันไปปฏิสัมพันธ์ กับเกาหลีเหนือมากขึ้น อันเป็นเส้นทางที่ดีกับทุกฝ่าย แต่เส้นทางนี้จะเกิด ได้ง่ายย ธิเปล่า เพราะอาวุธนิวเคลียร์เป็นไฟที่เกาหลีเหนือถืออยู่เพียง ใบดีียวเท่านั้น ถ้าทิ้งไฟใบนี้อไป เกาหลีเหนือจะมีอำนาจอะไรต่อรอง หรือ ประเทศต่างๆ จะสนใจเกาหลีเหนือหรือเปล่า ท่าทีของมหาอำนาจใหญ่ อย่างสหรัฐอเมริกาจะไว้ใจได้รีเปล่า ลองดูจากท่าทีที่สหรัฐฯ ทำกับอิหร่าน ที่หลังจากตกลงกันไปเรียบร้อยแล้วถึงเวลาก็เปลี่ยน ตรงนี้ผมคิดว่าใน ขณะนี้มีความผันแปรอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ โดยเราจะมุ่งสู่สันติภาพ หรือจะมุ่งสู่จุดที่อันตราย ถ้าไม่สามารถปลดความขัดแย้งนี้ลงไปได้ อาวุธ นิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือก็จะพัฒนาไปเรื่อยๆ และอยู่ในจุดที่อันตราย

หลายท่านอาจจะมองว่าถึงมีก็ไม่เป็นไร เพราะจะเกิดสภาพการป้องปรามนิวเคลียร์ หรือที่เรียกว่า Nuclear Deterrence เหมือนที่เคยเกิดมาตลอดสงครามเย็นระหว่างโซเวียตกับสหรัฐฯ สภาพนั้นจะเกิดขึ้นได้จริงไหมถ้าเกาหลีเหนือมีอาวุธนิวเคลียร์ การป้องปรามนิวเคลียร์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อแต่ละฝ่ายแต่ละประเทศมีอาวุธนิวเคลียร์ที่มีจำนวนมากพอๆ กันแบบที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ กับโซเวียต แต่กับเกาหลีเหนือนั้นมีอาวุธนิวเคลียร์น้อยมาก ไม่สามารถเทียบได้กับสหรัฐฯ และสภาพโซเวียตเจตน์คือถ้าไม่เกิดการป้องปรามอาวุธและเกาหลีเหนือพัฒนานิวเคลียร์ไปเรื่อยๆ จะเกิดอะไรขึ้น ในส่วนนี้ผมขอทิ้งไว้เท่านี้ก่อน เพื่อวิพากษ์ท่านอื่นจะเพิ่มและเล่าในสิ่งที่เตรียมไว้ หลังจากนั้นก็จะเข้าสู่ปัจจุบันที่อาจารย์ดำรงค์และอาจารย์ปิติจะเสริมต่อในหลายๆ ประเด็น

อาจารย์กรพันธ์:

อาจารย์นภดลได้ฉายภาพความขัดแย้งในคาบสมุทรเกาหลีที่ได้ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน อันเป็นระยะเวลายาวนานกว่า ๗๐ ปี ในขณะที่เกาหลีเหนือที่ได้เริ่มพัฒนานิวเคลียร์ของตัวเองซึ่งถือได้ว่าเป็นไฟต์อรองที่สำคัญ ในส่วนเกาหลีใต้เองอยู่ภายใต้ร่มเงานิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกา ครั้งเมื่อการประชุมสุดยอดทรัมป์-คิมที่สิงคโปร์เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน เราอยากทราบว่าการพบกันในครั้งนี้จะนำไปสู่ความขัดแย้งหรือนำไปสู่สันติภาพคะ เรียนเชิญอาจารย์ปิติคะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม:

ผมขอพูดถอดบทเรียนจากสิ่งที่อาจารย์นภดลได้เล่าให้ฟังว่าเกิดกระบวนการอะไรขึ้นมาบ้างตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนถึงปัจจุบันที่มีการสะสมอาวุธนิวเคลียร์ และก็เริ่มไปสู่การเจรจา เราเห็นการประชุมสุดยอดผู้นำของสองเกาหลีและเห็นการประชุมสุดยอดผู้นำของ

สหรัฐอเมริกาและเกาหลีเหนือ คำถามต่อจากนั้นเราจะเห็นภาพอะไรต่อบ้าง และบทเรียนที่ไทยควรจะเรียนรู้เรื่องอะไรบ้าง

ผมขอต่อจากที่อาจารย์ได้เล่าให้ฟังเมื่อสักครู่ก็คือ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ สถานการณ์ในเรื่องนิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลีน่าจะถึงจุดพีคที่สุดในคาบสมุทรเกาหลี เพราะว่า ๑ มกราคม ผู้นำทั่วไปในวันปีใหม่ก็จะออกมา Happy New Year กับคนในประเทศ แต่กับการ Happy New Year ของคิม จองอึนแต่ละครั้งก็จะสร้างความอกสั่นขวัญแขวนไปทั่วโลก โดยเฉพาะในปี ๒๐๑๗ ที่คิม จองอึน ออกมาบอกว่า เราอยู่ในช่วงสุดท้ายของการพัฒนาขีปนาวุธคาบทวีป ซึ่งสามารถยิงไปถึงอเมริกาได้แน่นอน ซึ่งในปีนั้นเอง โด널ด์ ทรัมป์ เพิ่งจะขึ้นเป็นประธานาธิบดีได้หมาดๆ โด널ด์ ทรัมป์ ก็วิตเตอร์ตอบเลยว่าไม่มีทางเป็นไปได้ พอไม่มีทางเป็นไปได้ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๑๗ คิมก็เลยโชว์ให้ดูด้วยการยิง ICBM ที่ย่อมาจาก Intercontinental Ballistic Missile ขีปนาวุธข้ามทวีปที่เราเรียกว่า ฮวาซอง-๑๔ (Hwasong-๑๔) และคิมยังบอกอีกว่าฉันสามารถยิงขีปนาวุธได้เพื่อเฉลิมฉลองวันชาติอเมริกา ปลายเดือนคือ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ยิงฮวาซอง-๑๔ อีกครั้งหนึ่ง การยิงในครั้งนี้คิมได้กล่าวว่าสามารถยิงได้สูงและไกลกว่าครั้งก่อนๆ นิวเคลียร์ประกอบด้วยกัน ๒ ส่วนคือ ส่วนหนึ่งคือหัวรบ และส่วนหนึ่งคือขีปนาวุธ ที่ผ่านมาขีปนาวุธสามารถยิงได้ไกลก็จริงแต่ขนาดไม่ใหญ่พอ ที่ผ่านมานิวเคลียร์ใหญ่เกินไปไม่สามารถวางบนขีปนาวุธได้ ครั้งนี้คิมบอกว่าจรดฉันใหญ่ขึ้น บินได้ไกลขึ้น สูงขึ้น และหัวรบเล็กลงจนสามารถประกอบกันได้

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม คิมได้กล่าวว่าพร้อมแล้วที่จะทำให้ห้องฟ้าของอเมริกากลายเป็นไฟได้หมด โดยทดลองยิงอีกครั้งหนึ่งโดยตกใกล้ๆ เกาะกวม ซึ่งอย่างที่ว่าอาจารย์นกดลกล่าวไปแล้วว่า เกาะกวมนี้อยู่ในรัมนิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกา เพราะว่าฐานทัพอยู่ที่กวม อยู่ที่โอกินาวา วันที่ ๒๙ สิงหาคม คิมทดลองใหม่โดนยิงให้ไปตกใกล้ๆ ญีปุ่น ในวันที่ ๓ กันยายน เกาหลีเหนือได้ทดลองหัวรบโดยเป็นระเบิดไฮโดรเจนซึ่งมี

ขนาดเพียงพอที่จะติดในซีปนาวูธ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน จากเดิมที่ทรัมป์เคยบอกว่าเกาหลีเหนือไม่สามารถทำได้ ก็ออกมายอมรับว่าทำได้และเสนอให้สหประชาชาติทำ Maximum Pressure คือใช้แรงกดดันสูงสุดเพื่อคว่ำบาตรเพื่อโค่นเกาหลีเหนือ ในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน คิมได้ทำการทดลองใหม่โดยใช้ ICBM ที่เที่ยวนี้สามารถยิงได้ไกลถึงวอชิงตัน ดี.ซี. ก็จบปี ๒๐๑๗ ไปโดยอาการเลือดสาดชู้กันแบบสุดๆ

พอถึงวันปีใหม่ ปี ๒๐๑๘ วันที่ ๑ มกราคม คิม จองอึนได้กล่าวสุนทรพจน์ว่า ตอนนี้นำมอดินวเคลียร์ของฉันอยู่บนโต๊ะทำงานแล้ว พร้อมทั้งจะใช้งาน และแน่นอนเลยว่า ทรัมป์จึงได้กลับไปว่าคุณมีนิวเคลียร์ก็จริงแต่มีน้อยกว่าฉัน นอกจากนี้คิมยังกล่าวเสริมว่านอกจากตนเองจะมีอาวุธนิวเคลียร์ที่สามารถยิงได้ไกลถึงอเมริกาแล้ว ในปีนี้ ปี ๒๐๑๘ เป็นปีที่ครบรอบ ๗๐ ปี ของการแบ่งแยกประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ เพราะฉะนั้นเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือต่างมีอายุครบ ๗๐ ปี และยังคงความยินดีกับเกาหลีใต้ว่าปีนี้เป็นปีที่เกาหลีใต้ได้เป็นเจ้าภาพจัดแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาว เพราะฉะนั้นเรามาสวมทัพกันใหม่ ในวันที่ ๙ มกราคม สิ่งที่ไม่น่าเชื่อก็ได้เกิดขึ้น เกาหลีเหนือตกลงว่าจะส่งทีมกองเชียร์ที่มันักกีฬาไปร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวในเกาหลีใต้ครั้งนี้ ในนามของประเทศเดียวกันคือ “เกาหลี” ไม่ใช่เกาหลีเหนือหรือเกาหลีใต้อีกต่อไป ซึ่งแน่นอนเลยว่าคนที่ทำงานหนักกับเรื่องนี้คือเกาหลีใต้ที่เริ่มพบปะพูดคุยตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม จนนำไปสู่ภาพที่ไม่น่าเชื่อคือทีมของเกาหลีเหนือและทีมของเกาหลีใต้เดินเข้าสนามกีฬาพร้อมกันและก็ใช้ธงผืนใหม่ที่มีรูปคาบสมุทรเกาหลีสีฟ้าและมีคำว่า “Korea” เดียว ถึงแม้เกาหลีเหนือจะแพ้หมดทุกรายการ แต่อย่างน้อยก็แสดงให้เห็นสปิริต ยิ่งไปกว่านั้นคิม โยจอง น้องสาวของคิม จองอึน ได้เข้ามาร่วมงานนี้ด้วย แน่นอนเลยว่าจะต้องมีดราม่าธงสีขาวและแผนที่เกาหลีสีฟ้า แผนที่เวอร์ชันแรกมีจุดเล็กๆ จุดหนึ่งอยู่นอกแผนที่เกาหลี จุดนั้นได้แสดงให้เห็นถึงเกาะที่อยู่ทางเกาหลีใต้ที่เรียกว่า “เกาะด็อกโด” และญี่ปุ่นเรียกเกาะนี้ว่า “เกาะทาเคชิมะ” ญี่ปุ่นเห็นดังนั้น

จึงประท้วง ว่าไม่สามารถนำแผนที่นี้มาใช้ได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามเราจะเห็นได้ว่ามีสัญญาณที่ดีเกิดขึ้น คือเริ่มเห็นการพูดคุยนัดพบปะกัน

แน่นอนว่าก่อนจะไปเจอกันนั้น ทางฟากเกาหลีเหนือต้องแวะไปพบพี่ใหญ่หน่อย จากเดิมที่คิม จองอึน ไม่เคยออกนอกประเทศ ก็ได้ออกนอกประเทศเป็นครั้งแรกโดยการนั่งรถไฟไปปักกิ่ง เกิดการประชุมสุดยอดระหว่างเกาหลีเหนือกับจีนขึ้นมา การมาของคิมในครั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มเติมต่อให้กับตนเองและยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเกาหลีเหนือยังมีความสัมพันธ์อันดีอยู่

หลังจากมีนาคมจนถึงปลายเดือนเมษายน สิ่งที่ท่านจะเห็นคือ Inter-Korean summit (การประชุมสุดยอดระหว่างเกาหลี) การเดินข้ามฟากของ คิม จองอึน ผ่านแท่งคอนกรีตและผ่านเส้นขนานที่ ๓๘ หรือที่เรียกว่า “พันมุนจ็อม (Panmunjom)” พอคิมเดินข้ามมาปั๊บ ทางฝั่งผู้นำเกาหลีใต้ มุน แจอิน ก็อยากจะข้ามไปฝั่งเกาหลีเหนือบ้าง ทางคิมได้ยินเช่นนั้นก็ตอบสนองทันทีโดยเชิญชวนให้ผู้นำเกาหลีใต้ข้ามฝั่งมาเกาหลีเหนือ ในเหตุการณ์นั้นทั้งสองฝ่ายต่างข้ามไปมาทั้งสองฝั่งและมีการถ่ายภาพบันทึกเหตุการณ์เอาไว้ คิม จองอึน ก็มีการโอบกอด มุน แจอิน กล่าวได้ว่าคิมมีการใช้ Charming diplomacy คือมีการใช้เสน่ห์ทางการทูตได้อย่างน่าสนใจ จากภาพเดิมที่เป็นผู้ร้าย มีการนำอาวุธมาชู แต่สิ่งที่เกิดขึ้น ภาพของคิมในเหตุการณ์นี้ได้กลายเป็นพระเอกทันที และสิ่งที่เกิดขึ้น คือ “ปฏิญญาพันมุนจ็อม (Panmunjom Declaration)”

ปฏิญญาพันมุนจ็อมมีทั้งหมด ๓ ข้อ คือ เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้จะพัฒนาร่วมกัน ลดความตึงเครียดระหว่างทหาร สร้างสันติภาพในภูมิภาค และจะมีการนำไปสู่การเจรจาทั้งสามฝ่ายระหว่าง เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ และอเมริกา หรืออาจจะเป็น ๔ ฝ่าย โดยมีจีนเพิ่มเข้ามาเพื่อที่จะสร้างสนธิสัญญาสันติภาพและยุติสงครามเกาหลี และจะทำให้คาบสมุทรเกาหลีกลายเป็นคาบสมุทรสันติภาพอีกครั้งหนึ่ง การพบปะในครั้งนี้ยังไม่

การพูดถึงเรื่องรวมชาติ แต่อย่างน้อยสิ่งนี้ก็ทำให้เราเห็นว่ามีสัญญาณดี จากทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้น

แน่นอนว่าเวลาที่เรานึกถึงการสร้างสัญญาณสันติภาพ สาเหตุและ กระบวนการที่จะนำไปสู่การสร้างสันติภาพไม่มีอะไรดีไปกว่าในโลกทุนนิยม นั้นก็คือ “การสร้างความมั่งคั่ง” เพราะเมื่อไรก็ตามที่มีเหตุผลเพียงพอที่จะ สร้างความมั่งคั่งเพื่อให้ทั้งคู่ร่ำรวย นั่นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการรวมชาติ ได้ดีที่สุดใน โดยเฉพาะการรวมชาติของเยอรมนี (German reunification) ในปี ค.ศ. ๑๙๘๙ เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของเยอรมนีตะวันออกนั้นแย่ เต็มที่ เพราะฉะนั้นการรวมชาติจึงเกิดขึ้นแน่นอนว่าการรวมชาติในครั้งนี้ มีต้นทุน ฝ่ายเยอรมนีตะวันตกใช้เงินจำนวนมากในการดึงและพัฒนาเพื่อ ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างตะวันตกและตะวันออก อันนี้เป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นในกรณีของเยอรมนี

ในส่วนของเกาหลีใต้เอง สิ่งที่เกาหลีใต้ทำแล้วแน่ๆ คือการสร้าง “ระบียงทางเศรษฐกิจ” เกาหลีใต้มองแล้วว่านี่คือทำเลยุทธศาสตร์ที่ จำเป็นมากที่สุด อย่างที่อาจารย์นภดลได้กล่าวไว้ในตอนแรกแล้วว่า เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้มีพื้นที่รวมกัน ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และ เกาหลีใต้มีพื้นที่จำกัดมากกว่านั่นคือ เกาหลีใต้มีพื้นที่เพียง ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและไม่ค่อยมีแร่ธาตุ เพราะ แร่ธาตุอยู่ทางฝั่งเหนือ เพราะฉะนั้นเกาหลีใต้ไม่มีทรัพยากร ในขณะที่ เดียวกันเกาหลีใต้เริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยเต็มขั้น (Extreme aged society) เหมือนที่กำลังเกิดขึ้นในญี่ปุ่น เพราะฉะนั้นเกาหลีใต้ผลิตอะไรก็แพง ต้นทุน แรงงานก็สูง แม้เศรษฐกิจจะยังขยายตัวอยู่แต่ก็ขยายตัวในอัตราที่ลดลง ทรัพยากรก็ขาดแคลน แต่ถ้าเกาหลีใต้สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่สำคัญ ของเกาหลีเหนือได้ เกาหลีเหนือประกอบไปด้วยทรัพยากรต่างๆ มากมาย เช่น น้ำมันดิบ ถัดจากเมืองเปียงยางมาทางขวามีเมืองแร่ทองคำ แต่ ทองคำก็มีใช้สิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะสิ่งที่มีค่ามากที่สุดคือธาตุยูเรเนียมคือ

“แร่หายาก (Rare Earth)” เป็นธาตุที่มีมูลค่ามากที่สุดในเวลานี้ เพราะแร่หายากคือทุกสิ่งทุกอย่างที่โลกในยุคดิจิทัลต้องใช้

อะไรก็ตามที่จะมาทำชิปคอมพิวเตอร์ หรือแร่ธาตุอะไรก็ตามที่จะมาทำหน้าจอ LED อะไรก็ตามที่จะใช้ในนาโนเทคโนโลยี มาจากแร่หายากทั้งนั้น ปริมาณสำรองของแร่หายากที่ใหญ่ที่สุดในโลกนี้อยู่ที่เกาหลีเหนือ ปัจจุบันคนสามารถเข้าถึงพื้นที่ตรงนี้ได้มากขึ้น มีซิลาร์เซลล์ที่ถูกลง มีแบตเตอรี่ไฮบริดที่ถูกลง เป็นเพราะว่าแหล่งแร่หายากถูกเปิดเมื่อไม่กี่ปีมานี้ นั่นก็คือที่มองโกเลีย เพราะฉะนั้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มองโกเลียได้กลายเป็นพื้นที่ที่คนเข้าไปลงทุนเป็นอันมาก คนที่เข้าไปลงทุนและเชี่ยวชาญการหาแร่หายากมากที่สุดคือเกาหลีใต้ ซึ่งมี Know-how มีเทคโนโลยี มีเงินทุน แต่สิ่งที่เกาหลีใต้ไม่มีอย่างเดียวนคือ ไม่มีทรัพยากร หากเกาหลีใต้สามารถเข้าถึงแร่หายากของเกาหลีเหนือได้ก็จะกลายเป็นเสือติดปีก

ทรัพยากรที่เกาหลีเหนือมีมากมายมหาศาลนั้นก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่จักรวรรดิญี่ปุ่นในยุค ๑๙๓๐ ต้องการพื้นที่ตรงนี้เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการเข้ายึดครองแมนจูเรียของจีน ตอนที่ญี่ปุ่นเป็นเจ้าอาณานิคมของเกาหลี อุตสาหกรรมที่ญี่ปุ่นได้สร้างทิ้งไว้ทางฝั่งเหนือ สิ่งที่เกาหลีใต้ทำเพื่อเข้าถึงทรัพยากรตรงนี้คือระเบียบเศรษฐกิจที่มีการเชื่อมโยงนิคมอุตสาหกรรม โลจิสติกส์ แหล่งทรัพยากร รวมถึงตลาดขนาดใหญ่ของจีนและรัสเซีย เกาหลีใต้มีความพร้อมที่จะเข้าไปพัฒนา หลังจากมีปฏิญญาปันมุนจอม ยังมีการพูดถึงการต่อรถไฟจากสถานีแกซองในเกาหลีใต้ขึ้นไปถึงเปียงยาง ไปถึงดินแดนตาเลีย่นของจีน และขึ้นไปถึงเวลาดีวอสต็อกของรัสเซีย เกาหลีใต้มองว่าตนเองพร้อมแล้วและถ้าหากสามารถเข้าถึงทรัพยากรตรงนี้ก็จะมีโอกาสที่จะขยายตัวทางเศรษฐกิจ

แน่นอนเลยว่าไม่ใช่แค่ทรัพยากรเพียงอย่างเดียว เกาหลีเหนือยังมีประชากรวัยฉกรรจ์เป็นจำนวนมากและค่าแรงราคาถูกเหมือนที่เกาหลีใต้เคยใช้ในเกาหลีในช่วงที่ยังเปิดนิคมอุตสาหกรรมตรงนั้นได้ เพราะฉะนั้น

แผนการทั้งหมดของเกาหลีใต้ถูกวางและกีดำเนินต่อไปเรื่อยๆ และจะดียิ่งกว่านี้ถ้าเกาหลีเหนือได้รับการผ่อนปรนการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ เกาหลีใต้จึงทำตัวเป็นกาวใจอย่างยิ่งเพื่อจะนำไปสู่เหตุการณ์ครั้งสำคัญที่สิงคโปร์ ในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๐๑๘ “การประชุมสุดยอดผู้นำระหว่างทรัมป์-คิม (Trump-Kim summit)” ในการประชุมนี้ สิ่งที่ยังออกมาคือ การแถลงการณ์ร่วมกัน ของผู้นำทั้งสองท่าน ในคำนำ (Preamble) คือสิ่งที่ผู้นำทั้งสองจะทำ เช่น ประธานาธิบดีทรัมป์จะรับประกันในเรื่องของความมั่นคงให้กับเกาหลีเหนือ เป็นต้น แต่เวลาอ่านกฎข้อตกลงระหว่างประเทศอย่าเชื่อในคำนำ เพราะคำนำจะเขียนสวยแค่ไหนก็ได้แต่ไม่มีผลผูกพัน ผลผูกพันจะอยู่ที่หลังคำนำจนถึงข้อตกลงที่บอกว่า President Trump and Chairman Kim Jong Un state the following นี่คือนี่คือสิ่งที่เขาจะทำ มีทั้งหมด ๔ ข้อ คือ

๑. อเมริกาและเกาหลีเหนือจะสร้างความสัมพันธ์ขึ้นมาใหม่ โดยทั้งสองประเทศจะสร้างเสรีภาพและความรุ่งเรืองทั้งคู่ (The United States and the DPRK commit to establish new US-DPRK relations in accordance with the desire of the peoples of the two countries for peace and prosperity)

๒. จะสร้างสันติภาพในคาบสมุทรเกาหลี (The United States and the DPRK will join their efforts to build a lasting and stable peace regime on the Korean Peninsula)

๓. จะยืนยันในสิ่งที่ตกลงกับเกาหลีใต้ นั่นก็คือ ปฏิญญาปันมุนจอม คีออล ละ เลิก อาวุธนิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลี (Reaffirming the April 27, 2018 Panmunjom Declaration, the DPRK commits to work toward complete denuclearization of the Korean Peninsula)

๔. สหรัฐอเมริกาและเกาหลีเหนือจะร่วมกันค้นหาแหล่งสงครามและบุคลากรที่สูญหายไปในช่วงของสงครามทั้งที่สามารถระบุได้และไม่สามารถระบุได้ (The United States and the DPRK commit

to recovering POW/MIA remains, including the immediate repatriation of those already identified)

จากวันนั้น เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน จนถึงวันนี้ ๑๖ สิงหาคม ๒๐๑๘ ผ่านมา ๒ เดือนเศษๆ ๓ ข้อแรกยังไม่เห็นมีอะไรเกิดขึ้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือข้อ ๔ คนไทยส่วนใหญ่มองว่าข้อ ๔ เป็นเรื่องเล็กน้อย คนตายไปแล้วตั้งแต่ปี ๑๙๕๐-๑๙๕๓ ทำไม่ถึงต้องนำมาเป็นเรื่องใหญ่จนผู้นำทั้งสองท่านนำมาพูดกัน เอาเข้าจริงนี่คือเรื่องใหญ่

ลองนึกภาพดู ชาร์ลส์ อายุ ๗๑ ปี วันที่พ่อของชาร์ลส์ออกไปรบที่สงครามเกาหลีในตอนนั้นเขาเพิ่งอายุแค่ ๓ ขวบ เขาจำเรื่องของพ่อได้แค่ราวๆ ชาร์ลส์มีน้องชายชื่อว่าแลร์ แลร์อายุ ๗๐ ปี แลร์ไม่มีความทรงจำเกี่ยวกับพ่อเขาเลย วันหนึ่งเมื่อเดือนที่แล้ว ในขณะที่เขากำลังนั่งอ่านหนังสืออยู่ในบ้าน เขาได้รับโทรศัพท์ว่าตอนนี้มีการส่งกล่องจากเกาหลีเหนือมาที่อเมริกาและในกล่องนี้จะมีพยานวัตถุที่ยืนยันตัวตนของคุณพ่อของพวกเขาได้และให้มารับที่อารังตัน ซึ่งเป็นสุสานเกียรติยศของผู้ที่รบในสงครามของสหรัฐอเมริกา ชาร์ลส์และแลร์ไปยังสุสานนั้น สิ่งที่เขาทำหลังจากรับโทรศัพท์คือพูดไม่ออก นั่งอยู่ตรงนั้นเป็นชั่วโมงๆ และเริ่มร้องไห้ เพราะนี่คือการยืนยันตัวตนว่าพวกเขา มีพ่ออยู่จริงๆ คุณพ่อเป็นวีรบุรุษของสงคราม นี่คือนี่สิ่งที่ถือว่าเป็นบทเรียนที่เราจะต้องเรียนรู้เช่นเดียวกัน

บางครั้งเราอาจจะไม่ได้ให้ค่ากับเรื่องพวกนี้ และแน่นอนเลยว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย สิ่งที่เราเห็นคือไม่มีเด็กเยาวชนอยู่ในห้องนี้เลย ทั้งที่ผมบอกให้หนังสือที่เรียนเกาหลีศึกษาที่จุฬาฯ มา พวกเขาก็ไม่มา เด็กธรรมศาสตร์ก็ไม่มา ไม่ได้ว่าใคร แต่สิ่งนี้ก็เป็นอย่างที่มันเป็น คือ เราไม่เคยถอบบทเรียนเกี่ยวกับเรื่องพวกนี้ ไม่เคยเห็นความสำคัญของสิ่งที่เสรีไทยต่อสู้ว่าคืออะไร ความโหดร้ายที่เสรีไทยต่อสู้ไม่ใช่สงครามสงครามเกิดตลอดประวัติศาสตร์มวลมนุษยชาติ แต่ทำไมเราถึงเอาหมุดหมายของเสรีไทยเป็นวันสำคัญอย่างวันสันติภาพ ความโหดร้ายของนาซีไม่ใช่เรื่องการยึดครองประเทศอื่นๆ หรือการก่อสงครามโลก แต่

ความโหดร้ายของกองทัพนาซีและสงครามโลกครั้งที่ ๒ คือกระบวนการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง (Dehumanization) คือการทำให้มนุษย์ไม่มีความเป็นมนุษย์อีกต่อไป และนาซีคือตัวอย่างแรกๆ ที่ทำการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเป็นระบบ

คุณพอนิกภาพอกใหม่ ภาพจากค่ายเอาชวิทซ์ (Auschwitz) ค่ายกักกันยิว ยิวตายไปกว่า ๕ ล้านคน เพียงเพราะเป็น “ยิว” ถูกฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) ถูกทำลาย สิ่งที่สำคัญที่สุดของความเป็นมนุษย์ไม่ใช่แค่ชีวิต สิ่งที่สำคัญที่สุดคืออัตลักษณ์บุคคล ที่สามารถจดจำหรือแสดงความเป็นเราได้ อย่างผมคือปิติ ก็คือปิติ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นกับกระบวนการ Holocaust คือการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง คือการทำให้ตัวตนหายไป ยิวที่ถูกเอาเข้าค่ายกักกันไม่ได้ใช้ชื่อและนามสกุลของตนเองอีกต่อไป ไม่ได้ถูกบอกว่าเป็นคนไหน มีญาติพี่น้องเป็นใครหรืออยู่ที่ไหน คนยิวเหล่านั้นถูกแทนที่ด้วยตัวเลขเหมือนกับสินค้าอย่างหนึ่ง เหมือนหน้าขวดน้ำที่มีตัวเลขกำกับ แต่งกายใส่ชุดเหมือนกันหมด กินอาหารเหมือนกันหมด ไม่มีสิทธิได้คิด ได้แต่ทำตามสิ่งที่เขาออกไปเรื่อยๆ ในแต่ละวันๆ และเมื่อหมดแรงเมื่อไหร่ สิ่งทีนาซีทำในตอนแรกคือยิงทิ้ง ต่อมาารู้สึกว่าการยิงทิ้งต้นทุนมันสูงมากขึ้น จึงคิดค้นห้องรมแก๊สเพื่อทำให้การฆ่าอย่างเป็นระบบเกิดขึ้น ภาพที่ฉายขึ้นจอ นั้นเป็นภาพแหวนเป็นวงๆ ที่แกะออกจากมือผู้ตาย คนเหล่านั้นตายไปโดยไม่ได้รับการจดจำ ไม่ได้รับพิธีกรรมการทำศพ คนตายจากห้องรมแก๊สเป็นพันๆ คนก็ไปทิ้งลงหลุมและฝังกลบๆ ไว้ สิ่งนี้ถือเป็นสิ่งที่ทำลายอัตลักษณ์ทำลายความเป็นมนุษย์ที่รุนแรงที่สุดในมวลมนุษยชาติ

เสรีไทยต่อสู้เรื่องพวกนี้ และเราควรจะจดจำว่าเสรีไทยต่อสู้เรื่องพวกนี้ แม้ว่าชาร์ลส์กับแลร์จะได้เพียงแผ่นป้าย (Dog tag) ที่มีเพียงชื่อพ่อของเขาอยู่ แต่อย่างน้อยที่สุดสิ่งนี้ก็ป็นเครื่องยืนยันตัวตนว่าพ่อของเขาได้ตายอย่างกล้าหาญในสงคราม ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่มาก การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลงไม่ได้เกิดขึ้นที่ค่ายเอาชวิทซ์เพียงแห่งเดียว หาก

ยังเกิดกับญี่ปุ่นที่นานกิงในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๓๗ ภายในระยะเวลาไม่ถึง ๒ สัปดาห์ คนจีนตายไปถึง ๓๐๐,๐๐๐ คนและเป็นการฆ่าอย่างป่าเถื่อนที่สุด คนญี่ปุ่นแข่งกันตัดหัวคนจีน คนญี่ปุ่นตัดอวัยวะผู้หญิงชาวจีน แม่น้ำนานกิงกลายเป็นสีแดง และญี่ปุ่นได้ทำสิ่งที่เป็นการดูถูกมนุษย์มากที่สุดคือ ให้พ่อข่มขืนลูกสาว ให้ลูกชายข่มขืนแม่ ทดลองว่าผู้หญิงหนึ่งคนจะถูกข่มขืนมากที่สุดได้ที่ช่องทาง สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นที่นานกิง นี่คือการฆาตกรรมการดูถูกมนุษย์ และนี่คือสิ่งที่เราต้องประณามในวันสันติภาพ

เช่นเดียวกัน ไร่ล่าบ้านเรามีทุ่งสังหาร (Killing Fields) คนเขมรตายไปกว่า ๑ ใน ๔ ของประเทศ กรณีที่ผ่านมามีอาชญากรรมฆ่าชีวิต ญี่ปุ่นฆ่าจีน แต่กรณีนี้ชาวเขมรฆ่าเขมรด้วยกันเองตายไปในครั้งเดียวกว่า ๑,๕๐๐,๐๐๐ คน ทุกคนที่เข้าตวลสเลงจะกลายเป็นคนไม่มีชื่อ มีเพียงตัวเลข ทุกคนจะใส่ชุดเหมือนกันหมด เวลาตายจะถูกทิ้งในทุ่งสังหาร กะโหลกหรือกระดูกที่กองเหล่านี้ ทุกวันนี้ยังไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นของใคร นี่คือการสังหารกรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หรือ Holocaust คืออาชญากรรมที่เลวร้ายที่สุดของมวลมนุษยชาติ และนี่คือสิ่งที่เราต้องเรียนรู้ว่าทำไมในข้อตกลงระหว่างทรัมป์กับคิมถึงจะต้องมีข้อ ๔ เพราะสิ่งนี้คือการยืนยันว่าเราจะไม่ทอดทิ้งความเป็นมนุษย์

คำว่าค่ายในภาษาเยอรมัน อันที่จริงผมไม่รู้ภาษาเยอรมัน แต่ที่คณะอักษรจุฬา ภาควิชาประวัติศาสตร์ มีอาจารย์ท่านหนึ่งชื่อ อาจารย์ตุลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ท่านจบจากเยอรมันและเชี่ยวชาญในเรื่องของนาซี อาจารย์ตุลย์บอกว่าคำว่าค่ายในภาษาเยอรมันเขาใช้คำว่า "Vernichtungslager" มาจากการผสมคำ คำว่า ver- "ทำให้", -nicht- "สูญญะ" -lager "ค่าย" แปลว่า "ค่ายที่ทำให้ (เหยื่อ) เป็นสูญญะ" เป็นค่ายที่ทำให้ตัวตนของมนุษย์หายไป

คำถามคือ เราชู้สึกอะไรกับบทเรียนเหล่านี้ไหม? ขอโทษครับหลายๆ คน หลายๆ แห่ง คงจะได้เห็นภาพความยิ่งใหญ่ของกองทัพนาซี และแน่นอนว่าญี่ปุ่นแต่งตัวเลียนแบบ (Cosplay) นาซี ได้หัวนแต่งตัว

เป็นกองทัพนาซีแสดงในงานกีฬาโอลิมปิก เจ้าบ่าวจีนแต่งกายเลียนแบบหน่วย ASS คนเหล่านี้ไม่ได้มีความรู้เท่าทันเลยว่าชุดที่ใส่เหล่านี้ได้แสดงถึงความโหดร้ายที่สุดของคนที่ทำกับคนด้วยกัน เพราะทุกครั้งที่มีภาพแบบนี้ แนนอนเลยว่าเยอรมนีประท้วง ยุโรปประท้วง ทั่วโลกประท้วง เรื่องนี้ไม่ได้เกิดขึ้นแค่ในญี่ปุ่น ไต้หวัน และจีน กีฬาโอลิมปิกในประเทศไทยก็เกิดเรื่องพวกนี้ด้วย โดยที่ไม่ว่าเรื่องนี้เป็นกองทัพที่ได้ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ นี่คือการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง

มีข่าวเล็กๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์เมื่อเดือนที่แล้ว ฝรั่งเศสไปแจ้งความที่สถานีตำรวจบางละมุงว่าที่ถนนคนเดินในพัทยามีสินค้าที่เป็นเครื่องหมายนาซีขาย คนไทยก็หัวเราะว่าฝรั่งเศสนี้บ้ารีเปลา คนเขาจะขายของ ทำไมต้องฟ้องร้อง และตำรวจไทยไม่รับเรื่องฟ้องร้องนี้ เพราะถือว่านี่ไม่ใช่ความผิดในประเทศไทย เพราะสิ่งนี้คือความผิดในยุโรป ความผิดที่เกิดขึ้นทั่วโลก ทุกวันนี้เราก็ยังเห็นสินค้าเหล่านี้ขายอยู่เต็มไปหมด เพราะเราไม่เคยเรียนรู้

อันที่จริงแล้ว เรามีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เกิดขึ้นข้างหน้าบริเวณจัดงาน ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นี่เอง เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ภาพที่ฉายขึ้นจอเป็นภาพที่ได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ (Pulitzer Prizes) ความโหดร้ายของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่บอกว่าฆ่าคนเหล่านี้ได้เพราะเป็นคอมมิวนิสต์ ไม่บาป ความน่ากลัวของภาพเหล่านี้ไม่ได้อยู่ที่ถูกลบความเป็นมนุษย์ แต่มันโหดร้ายกว่านั้นเมื่อลองดูภาพ เราจะเห็นเด็กคนหนึ่งกำลังหัวเราะกับการที่ศพหนึ่งกำลังโดนปฏิบัติเยี่ยงนี้เลย คุณเห็นเรื่องพวกนี้เป็นเรื่องสนุกรีเปลาครับ? ตำรวจคนหนึ่งคาบบุหรี่ยายอารมณ์กำลังยิงปืนไปสู่ผู้ชุมนุม โดยที่ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นความผิด แล้วคุณก็ยังทำให้เรื่องนี้เกิดขึ้นซ้ำๆ

และเราก็ไม่ได้รู้สึกเลยว่าเรื่องสงครามเกาหลี การที่เกิดการแถลงการณ์ร่วมกันระหว่างทรัมป์กับคิม ว่าเกาหลีเหนือซึ่งในขณะนี้ได้คืนศพบไปแล้ว ๕๕ กล่อง ให้แก่อเมริกา ไม่มีพื้นที่ข่าว ไม่มีใครสนใจ และ

ก็ไม่รู้ด้วยว่าทำไมถึงต้องมีข้อนี้ ไม่เห็นสำคัญเลย ทั้งๆ ที่การมีชีวิตอยู่ การมีอัตลักษณ์อยู่ การมีตัวตนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดและถูกรบรจไว้ ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ว่าคนมีสิทธิ์ที่จะดำรงชีวิตโดยมีเสรีภาพและมีความมั่นคงในอัตลักษณ์ คำถามก็คือผ่านมาแล้วตั้งหลายปีตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ศพก็เพิ่งคืนกันได้วันนี้ แผ่นป้าย (Dog tag) ก็เพิ่งคืนได้วันนี้ เราารู้สึกถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการนี้รีเปลา ถ้าเราไม่แม้แต่จะรู้สึกถึงความสำคัญของกระบวนการนี้ เพราะแม้เราพูดถึงความยิ่งใหญ่ของเสรีไทย ความยิ่งใหญ่ของสันติภาพ มันคือการต่อสู้ของเรื่องพวกนี้ การต่อสู้กับกระบวนการที่เรียกว่าการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง ขอบคุณครับ

อาจารย์กรพนัช:

อาจารย์ปิติกระตุ้นให้เราเห็นความสำคัญของการเป็นมนุษย์และกระบวนการสร้างสันติภาพ อยากจะขอเรียนถามอาจารย์ดำรงค์ว่า ในกระบวนการสร้างสันติภาพ สิ่งที่คุณนำเกาหลีใต้ประสงค์ที่จะทำให้เกิดขึ้น

ในปัจจุบันและในอนาคตคืออะไร จากเมื่อสักครู่นี้ที่ก่อนหน้าการเสวนา อาจารย์เกริ่นให้ดิฉันฟังว่า เมื่อวานนี้ วันที่ ๑๕ สิงหาคม เป็นวันชาติเกาหลี วันนั้นผู้นำเกาหลีมีความคาดหวังอย่างไรต่อกระบวนการสร้างสันติภาพ หรือว่าการรวมชาติของคาบสมุทรเกาหลีในปัจจุบันและในอนาคต ขอเรียนเชิญอาจารย์ดำรงค์ค่ะ

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ ฐานดี:

เมื่อวานนี้เป็นวันชาติเกาหลี หลายคนแปลจากภาษาอังกฤษเป็น วัน National Liberation Day หลายคนบอกว่าเป็นวันปลดแอก ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ของทุกปีเป็นวันชาติ เป็นวันตั้งสาธารณรัฐเกาหลีขึ้น เป็นวันหยุดราชการ เมื่อวานเหมือนกับทุกปีที่ผ่านมา ประธานาธิบดีกล่าวสุนทรพจน์ผ่านสถานีโทรทัศน์และวิทยุทั่วประเทศกับประชาชน ซึ่งหลายเรื่องอาจารย์ปิติก็ได้พูดไปแล้ว เมื่อวานนี้ มุน แจอิน บอกว่าภาระหน้าที่ที่ผ่านมาก็ต่อสู้เพื่อให้ประเทศเกาหลีหรือทั้งเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้หลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นและได้สละเลือดเนื้อมากมายกายกองอย่างที่คุณคนก็รู้ หมายความว่าเราได้ทำสิ่งเหล่านั้น ได้รับผลสำเร็จ กลายเป็นวันที่ ๑๕ สิงหาคม และเราสามารถสร้างประเทศของเราขึ้นมาได้ จากนั้นเราก็พยายามสร้างทุกสิ่งทุกอย่างจากเถาเถากลายเป็นประเทศที่ทุกคนต่างบอกว่ามั่งคั่ง แล้วจากวันนี้ไปซึ่งย้อนกลับไปไม่กี่เดือนที่ผ่านมาที่มีการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำเกาหลีเหนือและผู้นำเกาหลีใต้ที่หมู่บ้านปันมุนจอม (Panmunjom) เสร็จแล้วสิ่งเหล่านี้ก็จะรวมเป็นอันหนึ่งที่เราจะสร้างสันติภาพและความมั่งคั่งบนคาบสมุทรเกาหลี

สิ่งนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ที่มุน แจอิน พูด คือเราจะพยายามที่จะไม่ขีดเส้น สิ่งนี้คือสิ่งที่มุน แจอิน ได้กล่าวถึงคือไม่มีการขีดเส้นเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ ใครจะไปใครจะมาก็ได้ และอุดมการณ์ที่แตกแยกระหว่างกันก็น่าจะยุติลง สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ทำให้คนเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ทั้งๆ ที่เป็นคนที่มาจากที่ไกลเถาเหล่ากอเดียวกันต้องกลายเป็นศัตรูอยู่คนละ

ปากฝั่ง ทั้งๆ ที่สามารถเอื้อมมือจับมือกันได้ เส้นขนานที่ ๓๘ ยักษ์ว่าแต่ คนจะเดินผ่านเลย นักจะบินผ่านยังไม่ได้ โดนยิงหมด เพราะฉะนั้นทั้งสอง ฝั่งคือสิ่งที่เราสร้างมันขึ้นมา เราจะไม่เอา เราจะมีชัยเหนือการแบ่งแยก จากนั้นมนู แจอิน กล่าวว่สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เป็นเฉพาะว่าคนเกาหลีคิดเท่านั้น เขากล่าวว่าเราได้คุยกับประธานาธิบดีทรัมป์ ประธานาธิบดีปูติน นายกรัฐมนตรีชินโซะ อาเบะ ผู้นำจีน รวมทั้งผู้นำอาเซียน ประเทศอื่นๆ ทั้งหลาย ก็อยากให้เกาหลีมีความมั่งคั่งและก็มีสันติภาพ ทำให้เกิดปฏิญญาพันมุน-จ็อมซ็อน

ที่นี้เราลองมาดูว่าทะเลเหลืองระหว่างเกาหลีกับจีนนั้นเคยเป็นทะเล แห่งความขัดแย้ง เราจะเปลี่ยนทะเลแห่งความขัดแย้งให้เป็นทะเลแห่ง สันติภาพ ที่เราต่อสู้กันทางด้านทหารก็จะจางหายไป จากนั้นเราก็จะสร้าง ความมั่งคั่งระหว่างกันละกัน นอกจากนี้จะเปลี่ยนเป็นทะเลแห่งสันติภาพ แล้ว เราก็จะถอนทหารออกจากฝั่ง นั้นหมายความว่าต่อไปเราจะผ่านไป ผ่านมากันได้

ต่อมาเราจะคืนกระดุกที่หลงเหลือระหว่างกันและกัน เราจะมีการ รวมญาติ คือในสงครามเกาหลี คนเกาหลีเหนืออพยพมาอยู่เกาหลีใต้ คนเกาหลีใต้อพยพไปอยู่เกาหลีเหนือ พอสงครามสิ้นสุดลงไม่อาจข้ามได้ ในที่สุดก็ต้องอยู่คนละฝั่งนานมาตลอด ๕๐ ปี แท้ที่จริงเราก็ทำมาโดย ตลอด เราจะมีออฟฟิศที่จะสร้างความสัมพันธ์คล้ายๆ กับว่าสร้าง ความสัมพันธ์และความผูกพันระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ คือให้มีสถานที่ สักที่หนึ่ง และหลังจากนั้นเราจะให้คนเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ติดต่อกัน ได้โดยไม่มีขอบเขตที่จำกัดคือคุยกันได้ ๒๔ ชั่วโมง ธรรมดาเราไม่สามารถ พุดกัน ได้ ติดต่อกันไม่ได้ทั้งโทรศัพท์ ทั้งโทรศัพท์ สิ่งต่างๆ ถูกกันโดยเส้น ขนานที่ ๓๘ ยกเลิกอาวุธนิวเคลียร์

จากนั้นมีการพูดถึงเรื่องหลากหลายอย่าง หลังจากที่มีการคุยกัน มีการประชุมสุดยอดระหว่าง ๒ ผู้นำ ทั้งที่จริงแล้วมีการคุยกัน ๒ ครั้ง และ ครั้งที่ ๓ ประธานาธิบดีมุน แจอิน ก็จะไปเยือนไปยังเมืองเปียงยางเพื่อ

พบกันเป็นครั้งที่ ๓ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดความมั่งคั่งและความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจทั้ง ๒ ฝ่ายในปฏิญญาพันธมุนจอม ส่วนหนึ่งเอามาจากปฏิญญาที่มีการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ระหว่างโนห์ มูฮยอน และคิม จองอิล ซึ่งตรงนั้นได้พูดกันอย่างละเอียดว่าจะมีการเชื่อมทางรถไฟอย่างที่ว่าอาจารย์ปีติพูด จะมีการช่วยเหลือการสร้างท่าเรือโครงสร้างพื้นฐาน ก็จะมีการช่วยเกาหลีเหนือเยอะเยาะ หลังจากนั้นก็จะมีการเปิดนิคมอุตสาหกรรมเคชองใหม่ เปิดการท่องเที่ยว ที่เกาหลีเหนือก็จะมีภูเขาगุมกังซานที่เคยเปิดมาแล้ว นอกเหนือจากนั้นแล้วในช่วงระยะเวลา ๓๐ ปีต่อไป เราก็จะมีคล้ายๆ กับลงทุนสร้างพลังทางเศรษฐกิจ อาจจะใช้เงินทุนประมาณ ๑๕๐ พันล้านเหรียญ เมื่อลองเอา ๓๐ บาทคูณเข้าไป จำนวนเงินนี้เป็นจำนวนเงินที่มหาศาล นั่นหมายความว่า เป็นความพยายามของประธานาธิบดีมุน แจอิน ที่ต้องการให้เกิดความสัมพันธ์อันยั่งยืนกับเกาหลีเหนือ แท้ที่จริงแล้วคำพูดนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก คำพูดนี้เกิดขึ้นเมื่อปี ๒๐๐๗ แล้ว และเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๐๐๐ แล้ว

ปี ๒๐๐๐ เป็นปีที่ประธานาธิบดีคิม แดจุง เดินทางไปพบกับผู้นำเกาหลีเหนือเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นเขียนกันใหญ่เลยว่าเราจะพัฒนานั้นจะพัฒนานี้ หลังจากนั้นนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ ก็เกิดขึ้น อีก ๗ ปีต่อมาประธานาธิบดี โนห์ มูฮยอน เดินทางไปเกาหลีเหนืออีกเป็นครั้งที่ ๒ มีการบันทึกภาพและโฆษณากันทั่วโลก คิม แดจุง ได้รับรางวัลโนเบล การพบกันครั้งที่ ๒ ก็เหมือนกับครั้งแรกที่มีการสัญญามากมาย และที่นี้ก็บอกว่าถ้าเกาหลีเหนือยุติการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ แต่ปรากฏว่าทางฝั่งเกาหลีเหนือไม่ได้ระงับการทดลอง รัฐบาลใหม่ของเกาหลีใต้จึงไม่ปฏิบัติตามสัญญา ข้อตกลงในปี ๒๐๐๗ นั้น โนห์ มูฮยอน เสียหน้ามาก กระโดดหน้าผาฆ่าตัวตาย อีกครั้งหนึ่งที่ประธานาธิบดีคิม แดจุง ที่ได้เจอครั้งแรกก็พยายามที่จะก่อสันติภาพระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ แต่เมื่อลองมองไปลึกๆ แล้วไม่ใช่

เกาหลีใต้เอาเงินให้เกาหลีเหนือเพื่อที่จะจัดการประชุมในครั้งนั้น เป็นจำนวนมากถึง ๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ นั่นทำให้คิม แดจุง ได้รับรางวัลโนเบล นับได้ว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่สร้างมิตรภาพระหว่างกัน แต่แท้ที่จริงแล้วคิม แดจุงเป็นผู้จ่ายเงินให้เกาหลีเหนือเพื่อให้เกิดการประชุมครั้งนี้ขึ้นมา ดีที่เขาไม่เรียกคืนรางวัลโนเบล ครั้งนั้น มุน แจอิน กล่าวว่าคุณเองจะต้องทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ โดยไม่ได้มองว่าสถานที่ท่องเที่ยวเทือกเขาคุมคังที่เกาหลีเหนือที่คนเกาหลีใต้พากันไปเที่ยวเยอะแยะ วันดีคืนดีถูกปิด โดยไม่ได้มองรายละเอียดว่าทำไมถึงถูกปิด เพราะเห็นว่ามีนักท่องเที่ยวหญิงท่านหนึ่งเดินนอกเส้นทางที่กำหนดไว้และได้ฝ่าฝืนคำสั่งจรรยาบรรณเกาหลีเหนือยิ่ง เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความไม่ปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเกาหลีใต้ จึงทำการระงับและยุติเพียงแค่นั้น

ต่อมานิคมอุตสาหกรรมเกซอง คนเกาหลีเหนือเข้ามาทำงานในบริษัทเกาหลีใต้ที่เปิดกว่า ๑๕๐ แห่ง มีการเปิดขายสินค้าที่ผลิตในนิคมอุตสาหกรรมเกซองให้ชาวเกาหลีเหนือมาซื้อ จนกระทั่งนิคมอุตสาหกรรมถูกปิด เพราะ หนึ่ง เกาหลีเหนือต้องการเพิ่มเงิน เช่น ใบสิทธิบัตรมีมูลค่า ๑๐๐ บาท ต้องการเพิ่มเป็น ๑๕๐-๒๐๐ บาท เกาหลีใต้มองว่าฉันขายสินค้าให้คุณไม่คดล่องหากทำแบบนี้จะเป็นการเพิ่มบ สอง ค่าแรงงาน เช่น ค่าแรงงานของเกาหลีเหนือเคยได้ชั่วโมงละ ๕ เหรียญ จะเพิ่มเป็น ๗-๑๐ เหรียญ สิ่งนี้เป็นการเพิ่มบค่าใช้จ่ายมาก เกาหลีใต้ไม่สามารถรับได้ เช่นนั้นผู้นำเกาหลีเหนือจึงได้ไปว่ารับไม่ได้ก็อย่ารับ จนในที่สุดรัฐบาลเกาหลีใต้ภายใต้การนำของ พัก กึน-ฮยเจ จำเป็นต้องปิดนิคมอุตสาหกรรมนี้ลง รัฐบาลจึงต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นการทดแทนให้แก่บริษัทต่างๆ เป็นจำนวนกว่า ๑๕๐ แห่ง ค่าพุดพุดได้จ่ายแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมากมายก่ายกอง

ทำไมรัฐบาลเกาหลีใต้ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของพรรคคอนูรักษานิยม จึงไม่เห็นด้วย ก็อาจจะเป็นเพราะในรายละเอียดของการทำลงไปนั้นเราไม่ได้ทำไร คนที่ได้กำไรมีแต่เกาหลีเหนือ สิ่งเหล่านี้ถ้าเป็นสิ่งที่ถ้าเราห่วงกันเยอะๆ เราชู้สึกว่าไม่ค่อยคุ้ม อันนี้เป็นความคิดของทางฝั่งเกาหลีใต้

เกาหลีมีอยู่ ๒ ฝ่ายคือฝ่ายอนุรักษนิยมกับฝ่ายเสรีนิยม คิม แดจุง, โนห์ มูฮยอน และมุน แจอิน อยู่ในฝั่งเดียวกันคือสนับสนุนเกาหลีเหนือ อีกฝั่งหนึ่งบอกว่าเกาหลีเหนือไม่ทำตามที่เราว่ามาคือ ต้องไม่ทดลองอาวุธ นิวเคลียร์ แต่เกาหลีเหนือไม่เคยคิดที่จะทำตามเลย ดังนั้นเราจึงไม่จำเป็นที่จะต้องยอมรับ สิ่งเหล่านี้ทำให้มุน แจอิน คะแนนนิยมตกต่ำ เมื่ออาทิത്യที่แล้วตกต่ำสุด อาทิത്യหน้ามีสิทธิ์ต่ำได้อีก ทำให้จึงต้องตกต่ำไปอีก

คือ ๑๕๐ พันล้านเหรียญสหรัฐ เกาหลีใต้ไม่ใช่ประเทศที่ร่ำรวย คนเกาหลีใต้ไม่ได้รับการดูแลตั้งเยอะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ เดียวนี้เยอะเป็น ๑๔% ของประชากรทั้งหมด เงินที่รัฐบาลจะให้ ทำให้ประธานาธิบดี พัก กึน-ฮย ถึงกับเซ เพราะกลุ่มที่เคยให้การสนับสนุนเธอ ที่เธอเคยบอกว่าจะเพิ่มเงินให้แกผู้สูงอายุแต่ให้ไม่เต็ม คนเหล่านี้จึงไปเลือก มุน แจอิน แทน เกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีประชากรที่ขยันและทำงานเก่ง ได้กำไรจากประเทศอื่นในการค้าขาย แต่ใช้ว่าจะได้กำไรเยอะมากเสียจนมีเงินล้นฟ้า ความยากจนของคนเกาหลีใต้ปัจจุบันนี้ไม่มีน้อย ทั้งคนที่ไม่มีงานทำ บัณฑิตที่ตกงานประมาณ ๔๓,๐๐๐ คน และคนอื่นๆ ที่ไม่มีงานทำ คนแก่ก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

มีประเด็นที่น่าสนใจคือคนอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป ในปี ๑๙๘๕ เป็นปีที่มีการทำรถไฟใต้ดิน เขาบอกว่าคนที่มีอายุ ๖๕ ปีขึ้นไปขึ้นฟรี ตอนนั้นมีประชากรที่มีอายุเกิน ๖๕ ปี อยู่ ๖% คนแก่ที่ไม่รู้จะทำอะไรก็เดินทางไปมานั่งรถเล่น แต่เดี๋ยวนี้มีมากถึง ๑๔% นั่นเท่ากับว่าคนที่นั่งรถไฟฟรีมีมากถึง ๑๔% ของจำนวนประชากรเกาหลีใต้ ที่บนรถไฟนั้นจะมีที่นั่งของผู้สูงอายุ เมื่อมีคนมาที่นั่งที่ผู้สูงอายุแล้วผู้สูงอายุไม่ได้นั่งจึงเกิดการไม่พอใจระหว่างกัน ผู้สูงอายุต้องการให้เด็ก คนหนุ่มสาว เสียสละที่นั่งให้แก่ตนเอง ส่วนเด็ก คนหนุ่มสาว ได้กลับไปทำนองว่าพวกตนทำงานเอาเงินมาเลี้ยงผู้สูงอายุ ในขณะที่พวกนี้กลับเดินทางฟรีๆ แล้วมาขอที่นั่ง ประเด็นนี้จึงกลายเป็นดิเบตขึ้น ในปัจจุบันจึงเกิดความรู้สึกว่าจะขึ้นรถไฟคุณจะต้องจ่ายเงิน มีอีกเรื่องหนึ่ง มีสถานีหนึ่งอยู่ใจกลางกรุงโซล วันหนึ่งมีคนนั่งฟรี

ถึง ๕๐,๐๐๐ คน จนกระทั่งเจ้าหน้าที่แจกตั๋วบอกว่าไม่เอาแล้วเสียเวลา ไม่หยิบแล้วนั่งเลยละกัน บางคนนั่งรถไฟไป ๕๐ กิโลเมตร ๑๐๐ กิโลเมตร นั่งไปนั่งกลับ เพราะฉะนั้นนี่คือปัญหา

ผมเห็นความเชื่อว่าการประชุมสุดยอดครั้งนี้ มีนิมิตหมายที่ดีตั้ง หลากหลายอย่างเกิดขึ้น แต่ผมไม่แน่ใจว่ามันจะพอที่จะให้เกิดสันติภาพ และความมั่งคั่งเหมือนอย่างที่ยุ่น แจอินกล่าวไว้หรือเหมือนกับคอร์อินอน อย่างที่อาจารย์ปีติพูด อย่างนั้นไหม? แท้ที่จริงแล้วมันมีปัจจัยอื่นๆ อีกหลายปัจจัย เรื่องแร่ธรรมชาติ ญี่ปุ่นเจอเกาะแห่งหนึ่งที่มีแร่ธาตุธรรมชาติ จำนวนมากมายมหาศาล ซึ่งเงินเอื้อเกาหลีเหนือมาตั้งแต่สงครามเกาหลี จะปล่อยให้ไหม รัสเซียก็เช่นกันจะปล่อยให้ไหม เกาหลีเหนือมีนิสัยอย่างหนึ่งคือ เชิญเลยครับ ค่าขายมา ประเทศไทยมีข้าวเยอะก็ส่งข้าวมา แต่ไม่ส่งเงิน กลับเป็นที่เรา เป็นที่รัสเซียจนกระทั่งไม่ค้าขายกับเกาหลีเหนือ เหลือแต่เงิน จีนบอกว่าฉันนั้นอยู่ติดคุณ ถ้าคุณไม่เอาเงินมาให้ฉันเดี๋ยวฉันไปขุดแร่นะ

ที่ผมพูดแบบนี้ไม่ใช่เป็นคนที่มีมองโลกในแง่ไม่ดี แต่อยากจะให้มอง โลกในแง่ของความเป็นจริงว่าไม่ได้ง่ายเหมือนอย่างที่คิด ถ้าง่าย ตั้งแต่ แยกประเทศปี ๑๙๔๘ มา ปานนี้ก็คงรวมประเทศกันได้แล้ว แต่รวมกัน ไม่ได้เพราะปัญหาอีกเยอะ แต่ก็คาดหวังไว้ว่าสันติภาพนั้นจะเกิดขึ้น แต่ ความมั่งคั่งจะเกิดตรงไหนไม่รู้ จะเท่าเทียมกันรึเปล่า ถึงอย่างไรก็ขออย่าให้ มีการยิงกัน ช่มชู้กัน เราอยู่ในเมืองไทยซึ่งไกลจากเกาหลี เราก็จใจหาย ผมขอจบเพียงเท่านี้ก่อน

อาจารย์รพณัช:

จะเห็นได้ว่ามุมมองจากทางฝ่ายสังคมในเกาหลีใต้ ในทางปฏิบัติ แล้ว กระบวนการสร้างสันติภาพและรวมชาติ ดูจะไม่ใช่ว่าเรื่องง่าย ที่นี้ นอกจากตัวปัญหามากมายในเชิงปฏิบัติ ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของผู้นำเกาหลีกลุ่มอนุรักษนิยม กระบวนการสร้าง สันติภาพของเกาหลียังมีเงื่อนไข ตัวแปร หรือว่าปัจจัยสำคัญอะไร ที่

ท่านอาจารย์อยากจะเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ได้พูดไปแล้วไม่ว่าจะเป็น บทบาทของชาติมหาอำนาจที่อยู่รอบข้างที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความ มีเสถียรภาพบนคาบสมุทรเช่น จีน ญี่ปุ่น หรือมหาอำนาจของโลกอย่าง สหรัฐอเมริกา เรียนเชิญอาจารย์โปรดค่ะ

อาจารย์นภดล:

รอบนี้ผมก็จะขอพูดถึงปัจจุบันหน่อย รอบก่อนย้อนอดีต คือปัจจุบัน นั้นอาจารย์ดำรงคและอาจารย์ปิติได้กล่าวไปบ้างแล้วในหลายประเด็น อย่างรอบด้านและครบถ้วน ผมขอเสริมนิดหน่อย อย่างที่อาจารย์ดำรงค ได้ทิ้งไว้ในตอนท้าย ประเด็นก็คือการรวมชาติ หลายคนมักพูดกับผมเรื่องนี้ ซึ่งจริงๆ แล้วถ้ารวมกันสนิทจนเป็นชาติเดียวกันได้นั้นเป็นเรื่องยากมากและ ก็ไม่รู้ว่าเกิดขึ้นได้เมื่อไหร่ภายใต้เงื่อนไขไหน ซึ่งจริงๆ ผู้นำทางเกาหลีใต้ เหมือนจะตระหนักเรื่องนี้ดี

ถ้าดูจากสุนทรพจน์ของมุน แจอิน ซึ่งกล่าวเมื่อวานนี้ ในวัน ปลดปล่อย เขาแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนเป็นครั้งแรกถึงเรื่องประชาคม ทางเศรษฐกิจ (Economic Community) กับเกาหลีเหนือและพูดลึกลงไป เลยว่าอยากจะสร้างสิ่งที่เหมือนกับประชาคมรถไฟ Railroad Community เหมือนกับว่าประชาคมยุโรป (EU) ช่วงแรกเป็นเพียงประชาคมถ่านหินและ เหล็กและก็พัฒนาก้าวหน้าจนมาเป็นตลาดรวมเป็นประชาคมได้ ทางเอเชีย ตะวันออกเองก็ควรจะสร้างประชาคมเส้นทางรถไฟก่อน โดยมีเกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ รัสเซีย จีน เข้ามาร่วม อันนี้ผมมองว่าเป็นครั้งแรกที่มุน แจอิน พูดให้เห็นภาพตรงนี้ชัดเจนซึ่งจะไปสอดคล้องกับระเบียบทางเศรษฐกิจที่ อาจารย์ปิติได้กล่าวไว้ คือว่ามุน แจอิน ก็รู้ดีว่าการรวมเกาหลีให้เป็นหนึ่ง เดียวนั้นยังเป็นเรื่องที่ยังไกลมาก แต่สิ่งที่จะทำได้ในอนาคตอันใกล้ใน สมัยของมุน แจอิน เองซึ่งเป็นที่ได้สมัยเดียวภายใต้รัฐธรรมนูญก็คือทำยังงั ที่จะลึกลงเส้นทางกรคมนาคมที่สำคัญระหว่างเหนือใต้เข้าด้วยกันซึ่ง ที่สำคัญคือรถไฟ

ประเด็นคือผมอยากให้มองภาพใหญ่ นอกจากจะเชื่อมเส้นทางแล้วจะมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพราะเป็นแหล่งแร่ธาตุ หรือลงทุนหรือสร้างโรงงานอย่างที่อาจารย์ปิดได้กล่าวไปแล้ว แต่จริงๆ แล้วมุน แจอิน กำลังมองภาพใหญ่ซึ่งนั่นก็คือการเชื่อมเกาหลีใต้เข้ากับเมกะโปรเจกต์ของจีนซึ่งก็คือ One Belt, One Road ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงทางเส้นทางขนานใหญ่ที่เชื่อมยุโรปโดยผ่านเอเชียกลาง ไชบีเรีย มาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือเป็นการเชื่อมยูเรเชียทางบก อันเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง นอกจากการเชื่อมโยงทางน้ำที่มีมาช้านาน นี่เป็นโครงการที่จีนภายใต้ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้ผลักดันมาตลอด โดยได้ไปพูดคุยกับท่านนั้น ท่านนี้ มีการจัดประชุมสุดยอดกับประเทศที่เกี่ยวข้อง ลงทุนลงแรงราบรื่นไปเยอะ มามีปัญหาบ้างก็แล้วแต่กรณี แต่ประเด็นก็คือในโครงการ One Belt, One Road เกาหลีใต้ถูกตัดขาดออกไปเพราะว่ามีเกาหลีเหนือขวางอยู่ เกาหลีใต้อยู่ปลายสุดของยูเรเชียซึ่งเกาหลีใต้เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญประเทศหนึ่งที่อยู่ขอบด้านตะวันออก เกาหลีใต้ส่งสินค้าค้าขายทั่วโลก ดังนั้นจึงต้องการทรัพยากรที่หลากหลายซึ่งบริเวณไชบีเรีย ใน

เอเชีย ในจีน ก็มี เพราะฉะนั้นโครงการ One Belt, One Road เป็นประโยชน์ต่อเกาหลีใต้มาก แต่อุปสรรคใหญ่ก็คือมีเกาหลีเหนือขวางอยู่ ดังนั้นทางรถไฟของเกาหลีใต้จึงไม่สามารถเชื่อมต่อกับทางของจีนได้

สำหรับเกาหลีใต้ในเชิงภูมิศาสตร์เหมาะสมมากที่จะเชื่อมต่อเพื่อให้เกิดประโยชน์ แต่ในทางระบอบกลับมีอุปสรรค ซึ่งผมมองว่าการที่กล่าวถึงเส้นทางรถไฟที่ประธานาธิบดีมุน แจอิน ได้กล่าวไว้เมื่อวานเป็นการสะท้อนภาพชัดถึงภารกิจใหญ่หรือภาพใหญ่ของมุน แจอิน ที่มองว่าถ้าเชื่อมตรงนี้ก็จะได้ประโยชน์จากการร่วมมือทางเศรษฐกิจกับเกาหลีเหนือ แต่จริงๆ แล้วมากกว่านั้นเป็นการเชื่อมเกาหลีใต้เข้ากับยูเรเชียอันเป็นตลาดและแหล่งทรัพยากรใหญ่ ซึ่งผมมองว่ามุน แจอิน มองว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ในช่วงที่ดำรงตำแหน่ง (๔ ปีที่เหลืออยู่) ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องยากเพราะโครงข่ายรถไฟในเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ต่างมีอยู่แล้ว ตรงนี้ผมว่าก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทางผู้นำทางเกาหลีใต้ให้ความสำคัญ ทางมุน แจอิน ก็กล่าวเองว่าการรวมชาติจะค่อยๆ รวมบางมิติซึ่งใช้คำเหมือนเป็นประชาคม และร่วมมือทางเศรษฐกิจไปที่ละด้าน หลังจากติดตามปาฐกถาสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีมุน แจอิน มาตั้งแต่ก่อนได้รับตำแหน่ง คราวนี้เหมือนจะพูดชัดเจนที่สุด ซึ่งผมก็ไม่แน่ใจว่าแผนนี้คิดมาก่อนแล้วหรือทำไปทำมาค่อยคิด แต่ก็มองแล้วว่าเป็นอะไรที่ปฏิบัติได้ (Practical) มีความเป็นไปได้

ประเด็นก็คือว่าจะทำได้แค่ไหนเกาหลีเหนือนั้นจะร่วมมือได้แค่ไหน เพราะเกมนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องแค่เกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ด้วยกัน แม้ว่าเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้อาจจะคุยกันได้ดีขึ้นสัญญาณต่างๆ ดีขึ้น แต่เราก็ต้องมองเกมใหญ่ เพราะคาบสมุทรเกาหลีก็อยู่ในเกมใหญ่ของการเมืองโลก ซึ่งเป็นการเผชิญหน้าและเกี่ยวพันถึงประเทศมหาอำนาจต่างๆ โดยเฉพาะสหรัฐฯ และจีนซึ่งก็เผชิญหน้ากันหลากหลายมิติ ตรงนี้ถ้าเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือร่วมมือกัน พี่ใหญ่อย่างสหรัฐฯ กับจีนจะมองอย่างไร เพราะว่าแผนต่างๆ อย่างที่รู้ๆ กันอยู่ ว่าแผนใหญ่นี้จะไปอยู่ในผลประโยชน์ของชาติมหาอำนาจใหม่ ในมุมมองของสหรัฐอเมริกา ผลประโยชน์ใหญ่ก็คือเรื่อง

ของการปลดอาวุธนิวเคลียร์เป็นเรื่องใหญ่ที่สุด ไม่ใช่เรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ การพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ไม่ได้เป็นเรื่องใหญ่ในมุมมองของสหรัฐอเมริกา อเมริกามีผลประโยชน์ไปทั่วโลก แต่เรื่องนี้เป็นผลประโยชน์ใหญ่ของเกาหลีใต้ ถ้าผลประโยชน์ไม่สอดคล้องหรือไม่ตรงกันเสียทีเดียวนั้นจะไปอย่างไร ถ้าเกาหลีใต้พยายามที่จะผลักดันเรื่องเศรษฐกิจหรือเรื่องที่เราจะทำได้ไปเรื่อยๆ ในขณะที่นิวเคลียร์ยังไม่ได้รับการแก้ไข สหรัฐฯ เองก็จะไม่พอใจโดยจะมองว่าเกาหลีใต้ไม่ได้ให้ความร่วมมืออย่างแน่นแฟ้นและเป็นปีกแผ่นพอที่จะกดดันเกาหลีเหนือให้ปลดอาวุธนิวเคลียร์ ยิ่งคุณไปร่วมมือกับเกาหลีเหนือมากเท่าไร นั่นหมายความว่าเกาหลีเหนือยังมีทางออก การปิดล้อมหรือเศรษฐกิจที่ถูกคว่ำบาตรนั้นก็เลยคล้ายกันมากขึ้น เกาหลีใต้คงจะทำอะไรก็ได้ ฟังสหรัฐอเมริกา เพราะทั้งสองต่างมีผลประโยชน์ร่วมกันเยอะ ถ้าเอาเงื่อนไขของสหรัฐอเมริกาเรื่องอาวุธนิวเคลียร์เป็นตัวตั้ง เกาหลีนั้นแทบจะไม่สามารถที่จะทำอะไรให้เป็นขึ้นเป็นอันได้ เพราะเรื่องนิวเคลียร์เป็นเรื่องยากอย่างที่อาจารย์ปิติได้กล่าวไว้

ดังนั้น สิ่งที่ได้จึงเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ พอที่จะทำได้ เป็นเรื่องที่สำคัญถึงแม้จะไม่ใช่ว่าใจใหญ่ก็ตาม ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำมาตั้งแต่ปี ๒๐๐๐ ตั้งแต่สมัยคิม แดจุง เช่น การเปิดนิคมอุตสาหกรรม เปิดแหล่งท่องเที่ยว ให้ญาติมาเจอกัน ซึ่งแต่ละเรื่องเป็นเรื่องที่ทำมาแล้ว การให้ญาติมาเจอกัน ถือเป็นเรื่องสำคัญทางมนุษยธรรม ถ้าใครที่ติดตามเรื่องนี้ก็พอจะทราบว่าเป็นเรื่องที่คนเกาหลีให้ความสนใจมาก การที่ญาติพี่น้องพลัดพรากกว่า ๗๐ ปี พ่อแม่ลูกที่ไม่ได้มาพบกันแล้วกลับมาพบกัน เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญ ในเกาหลีใต้เราจะเห็นได้ว่าการผลักดันเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน ความจริงแล้วยังมีอีกหลายหมื่นครอบครัวที่ยังไม่ได้พบกันและที่ได้พบกันมีแค่ไม่กี่ร้อยครอบครัวเท่านั้น เหล่าญาติต่างต้องการให้เกิดการเร่งกระบวนการให้มีการพบปะญาติกันบ่อยขึ้น แต่เมื่อมองในภาพใหญ่ จะเห็นว่ามีการดำเนินการมาตลอดตั้งแต่ในยุคของคิม แดจุง ถึง โนห์ มูฮยอน

และมุน แจอิน สามารถทำอะไรได้มากกว่านั้นรีเปลา นี่คือโจทย์สำคัญ คือมากกว่าที่ได้เคยทำในปี ๒๐๐๐ หรือ ๒๐๐๗ ใหม่

สมมติถ้าทำอะไรมากกว่านั้นก็จะไปติดกับโจทย์เรื่องอาวุธนิวเคลียร์ เกาหลีเหนือจะยอมผ่อนอะไรได้บ้างไหมเพื่อแลกกับการค้าประกันความมั่นคง สหรัฐฯ จะให้การค้าประกันไหม ตรงนี้เราก็ตกเห็นอะไรไม่ชัดเจน บ่อยครั้งข่าวที่ออกมาทางสื่อมักจะเป็นการต่อว่าต่อขานกันด้วยซ้ำ นิวเคลียร์ถือเป็นไฟที่เกาหลีเหนือถืออยู่ไม่กี่ใบ ถ้าจะเลิกก็ต้องมีการค้าประกันความมั่นคงที่เกาหลีเหนือสามารถไว้วางใจและสหรัฐฯ สามารถให้ได้ไหม ในภาพใหญ่คือสหรัฐฯ สามารถให้ความมั่นใจและความมั่นคงแก่ประเทศที่ไม่ได้เป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดได้รีเปลา สหรัฐฯ อาจจะทำให้ बनाได้ได้ อาจจะทำให้กับเกาหลีกับญี่ปุ่นได้ แต่ประเทศที่สหรัฐฯ ไม่ได้เป็นเพื่อนที่ใกล้ชิด สหรัฐฯ จะให้ได้ไหมอันนี้ก็เป็นประเด็น ลองนึกถึงการล่มสลายของระบอบดังที่เราได้เห็นในสงครามเย็น การล่มสลายของซัดดัม ฮุสเซน ในอิรัก การล่มสลายของกัฟดาฟีในลิเบีย การล่มสลายของระบอบการปกครองในเซอร์เบีย การล่มสลายในอัฟกานิสถาน เป็นการกระทำของภายนอกที่มีมหาอำนาจใหญ่เข้ามาเกี่ยวข้อง ภาพนี้เป็นภาพที่เกาหลีเหนือวิตก เพราะฉะนั้นอาวุธนิวเคลียร์คือเครื่องมือเดียวที่จะป้องปรามไม่ให้สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้น ถ้าจะแลกกันจะต้องมีอะไรที่ทำให้เกาหลีสามารถมั่นใจได้ นี่คือนิยามที่ชาวโลกมองดูอยู่ สหรัฐฯ นั้นตั้งใจจะทำให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจริงๆ รีเปลานี้ก็อีกเรื่องหนึ่ง ในบางครั้งสิ่งที่พูดที่เจรจากับความตั้งใจนั้นเหมือนกันรีเปลา

ฉะนั้น เกมในตอนนี้มีมหาอำนาจมีบทบาทหลัก นอกจากสหรัฐฯ ก็มีจีน โดยจีนเป็นผู้แสดงหลัก ตอนนี้มีบทบาทหลักๆ ที่ปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ก็จะมีสหรัฐฯ เกาหลีเหนือ แต่จริงๆ จีนมีบทบาทหลักแต่ช่วงนี้คงไม่อยากจะออกหน้ามาก จะเห็นได้ว่ามีการประชุมสุดยอดระหว่างคิม จองอึน กับ โด널ด์ ทรัมป์ ผู้นำเกาหลีเหนือก็ต้องไปจีนเพื่อไปพูดคุยเพื่อแสดงความชัดเจนซึ่งกันและกัน จีนก็มีบทบาทอย่างเช่น การคว่ำบาตร

เกาหลีเหนือ ในกรณีที่ทดลองนิวเคลียร์ในปีที่ผ่านมาจะเห็นได้จากร่วมมือกับฝ่ายสหรัฐฯ ค่อนข้างมากขึ้นจึงกดดันเกาหลีเหนือได้มาก ตรงนี้ก็ขึ้นอยู่กับเงินว่าจะเดินเกมอย่างไรซึ่งผลประโยชน์ของจีนและสหรัฐอเมริกาอาจจะไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นตรงนี้จึงเป็นเรื่องใหญ่ ในขณะที่จีนกับสหรัฐอเมริกาเองก็คุยกันได้ไม่ค่อยราบรื่นนักจากสงครามการค้า ทั้งสองชาติจะร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาเกาหลีใต้รึเปล่านั้นก็เป็นโจทย์ เพราะฉะนั้นเราจึงต้องรอดู แต่อย่างไรก็ตามผมคิดว่าทุกฝ่ายต่างต้องการสันติภาพ ไม่ว่าจะแต่ละฝ่ายจะเล่นเกมอย่างไร จะมีผลประโยชน์ที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร สหรัฐฯ จีน เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ จะเล่นเกมอย่างไร ถึงอย่างไรก็ตามทุกคนก็ไม่ได้อยากให้มีมันเลยเกิด เพราะจะกลายเป็นความขัดแย้งที่ไม่มีใครชนะ ทุกคนต่างหวังที่จะชนะในเกมนี้เพียงแต่ว่าใครจะ得多มากจะได้น้อย เกาหลีเหนือเองมีอาวุธนิวเคลียร์เพื่อป้องปราม เพื่อให้ลูกกระพอนในสิ่งที่เกาหลีเหนือไม่อยากจะให้เกิด เช่น ถูกรุกรานอะไรทำนองนี้ เอาเข้าจริงแล้วเกาหลีเหนือคงไม่เริ่มยิงก่อน ถ้ายังก่อนก็เหมือนกับสร้างจุดจบให้ตนเอง กลายเป็นการสร้างความปลอดภัยให้แก่ฝ่ายตรงข้ามอย่างสหรัฐอเมริกา แต่การครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ก็ยังถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่อันตรายเพราะอาจเกิดอุบัติเหตุได้เช่นกัน ท่ามกลางความไม่ชัดเจนสันติภาพจะอ่อนไหวแค่ไหน เราต่างก็อยากให้สันติภาพนั้นคงอยู่และมันคงขึ้นเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นก็ปลดอาวุธนิวเคลียร์ การสร้างความมั่นใจให้เกาหลีเหนือเป็นสิ่งจำเป็นและต้องทำอย่างเป็นระบบอย่างจริงจังและจริงจังด้วยของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย แต่แต่ละประเทศอย่างที่อาจารย์ดำรงศักดิ์กล่าวไว้ว่าแต่ละประเทศไม่ได้เป็นขึ้นเดียว ไม่ได้มีความเหมือนกันหมด ความหลากหลายยังคงปรากฏอยู่และยังเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ยังคงเป็นเรื่องที่ต้องติดตามต่อไปว่ามุมมองต่อความขัดแย้งและความร่วมมือเหล่านี้จะเป็นอย่างไร ท่าทีที่มุน แจอิน เสนอไปก็ไม่ใช่ว่าหลายคนชอบ อย่างไรก็ตามอาจารย์ดำรงศักดิ์ได้กล่าวไปว่าความนิยมในตัวมุน แจอิน ค่อยๆ ตกต่ำ การให้ความช่วยเหลือเกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ในหลายๆ ส่วนก็ไม่เห็นด้วย

โดยเอาเงินตรงนี้มาช่วยเกาหลีใต้ดีกว่า อันนี้ก็เป็นที่ต้องติดตาม
ฉะนั้นผมก็ขอจบเพียงเท่านี้ ขอขอบคุณครับ

อาจารย์กรพนัช:

ขอขอบคุณอาจารย์นพดลมากค่ะ ท่านอาจารย์ปีติคะ ท่านอาจารย์
ปีติคิดว่ามีเงื่อนไขหรือตัวแปรสำคัญอะไรในเกมการเมืองโลกสำหรับ
สันติภาพในคาบสมุทรเกาหลีคะ

อาจารย์ปีติ:

จริงๆ แล้วผมคิดว่าเกมการเมืองโลก อย่างที่อาจารย์นพดลได้ว่าไว้
ผมว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการรวมชาติเกาหลีและก็คือว่าเป็นอุปสรรคมาก
ที่สุดก็คือ เวลาที่เรามองเรื่องของความร่วมมือเราอย่างมองเกาหลีที่แยกกัน
และใส่ตู้แช่แข็งไว้ ในความเป็นจริงมันเป็นพลวัต สิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละปีมัน
ไม่เหมือนกัน และสิ่งที่เปลี่ยนไปมากกว่านั้นคือคนในแต่ละยุคมันมีการ
เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ การที่คนเปลี่ยนไปในแต่ละยุคมันมันทำให้วิถีคิด
ไม่เหมือนกัน อย่างเช่นในตอนที่คุณ คิม แดจุง พูดในเรื่องของการรวมชาติ
ตะวันออกครั้งแรกๆ ในปลายทศวรรษ ๑๙๙๐ เน้นตอนนั้นเพิ่งมี
กระบวนการรวมชาติของเยอรมนีเพิ่งเสร็จใหม่ๆ นาที่นั่นคนเกาหลีได้เวลา
ที่เขาไปทำโพล คนเกาหลีได้มากกว่า ๘๐% สนับสนุนให้มีการรวมชาติ
เพราะอะไรครับ อย่าลืมว่าเขาแยกออกเป็นสองประเทศในปี ๑๙๔๘ ถ้า
คนคนหนึ่งในตอนนั้น มีอายุ ๒๐ ปี ปัจจุบันปี ๒๐๑๘ เวลาผ่านมา ๗๐ ปี
แล้ว คนนั้นก็จะมีอายุ ๙๐ ปี นั่นแปลว่าส่วนใหญ่ผู้นั้นตายไปแล้ว คนที่ยัง
จำเรื่องของการรวมชาติในสมัยที่เกาหลียังเป็นเกาหลีเดียวได้นั้นเหลืออยู่
เพียงนิดเดียว เหมือนที่อาจารย์ดำรงค์ว่าคนเกาหลีใต้ที่มีอายุมากกว่า
๖๐ ปี เหลืออยู่ ๑๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นถ้าถามว่า รุ่นคนที่เคย
อยู่ในสมัยที่เกาหลียังเป็นเกาหลีเดียวตอนนั้นอายุ ๙๐ ปี รุ่นไหนล่ะที่ยัง
มีความทรงจำที่ยังรู้เรื่องเกาหลีเดียวที่ยังเป็นเกาหลีเดียวกันอยู่ ก็จะเป็น

รุ่นลูกของคนที่เกิดขึ้นตอนรวมชาติ อย่างเช่น คนวัย ๒๐ ปี ในตอน ๑๙๔๘ ตอนนั้นมีลูก อย่างรุ่นคุณพ่อคุณแม่ของประธานาธิบดีมุน แจอิน คุณพ่อคุณมุน แจอิน เป็นคนทางฝั่งเหนือและย้ายมาตั้งรกรากทางฝั่งใต้ มุน แจอิน มาเกิดที่ฝั่งใต้ เพราะฉะนั้นเขาคงได้ฟังพ่อแม่ถึงเรื่องของเกาหลีที่ยังคงเป็นหนึ่งเดียวกัน คนกลุ่มนี้ก็มีอายุประมาณมุน แจอิน ประมาณ ๖๐ กว่าปี คนแต่ละรุ่นคิดไม่เหมือนกัน คนรุ่นลูกมุน แจอิน ยิ่งห่างจากเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ออกไปทุกทีๆ คนที่เป็นวัยรุ่นวันนี้ หลายท่านที่เคยไปเกาหลี อย่างที่อาจารย์ได้เล่าให้ฟังว่าสถานีรถไฟเต็มไปหมด จนเราก็คิดว่าสถานีรถไฟมีเยอะอะไรขนาดนั้น ที่มันต้องมีเยอะขนาดนั้น ไม่ใช่เรื่องของโลกจิตติสต์เพียงอย่างเดียว แต่ทุกสถานีรถไฟของเกาหลีใต้คือหลุมหลบภัย ทุกสถานีไฟของเกาหลีใต้มีหน้าต่างกันแก๊สพิษ มีอาหาร มีอุปกรณ์ยังชีพ และหลุมหลบภัย แต่ละบ้านแต่ละโรงแรมยังมีคู่มือด้วยว่าเมื่อได้ยินเสียงสัญญาณฉุกเฉินนั้นจะต้องวิ่งไปที่บังเกอร์ไหน คนเกาหลีใต้ทุกคนนอนหลับด้วยความฝันร้าย อย่าลืมนะว่าเกาหลีใต้นั้นยังอยู่ในสภาวะสงครามอยู่ตั้งแต่ปี ๑๙๕๓ เพราะฉะนั้นตั้งแต่ปี ๑๙๙๐ ที่คนกว่า ๘๐-๙๐% เห็นด้วยกับการรวมชาติ ปี ๒๐๑๘ ตัวเลขตรงนี้ลดลงเหลือเพียง ๕๖% ของคนเกาหลีใต้ที่รู้สึกอยากจะรวมชาติ ธันวาคมปี ๒๐๑๗ คนในวัยฉกรรจ์อายุตั้งแต่ ๒๐-๒๙ ปี ๗๒.๑% ไม่เห็นด้วยกับการรวมชาติ คนรุ่นปัจจุบันไม่เห็นด้วยกับการรวมชาติ ผู้ชายเกาหลีในวัยเกณฑ์ทหาร ๕๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ เห็นว่าเกาหลีเหนือคือศัตรู เพราะตลอดทั้งชีวิตนั้นรู้สึกว่าเป็นศัตรู ก็ต้องลงหลุมหลบภัย ปัจจุบันคน ๒ ประเทศไม่ได้เป็นประเทศเดียวกันอย่างจริงจัง ที่บอกว่าภาษาเดียวกัน ในตอนนี้ไม่ใช่ภาษาเดียวกันแล้ว เพราะประเทศหนึ่งมีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเข้ามาเป็นภาษาเกาหลีอยู่เต็มไปหมด ในขณะที่ประเทศหนึ่งถูกปิด และใช้ภาษาตั้งแต่สมัยราชวงศ์โชซอน และก็ยังใช้วิธีคิดแบบนั้นอยู่ ณ ปัจจุบัน อายุขัยเฉลี่ยของคนเกาหลีใต้สูงกว่าอายุขัยเฉลี่ยของคนเกาหลีเหนือกว่า ๑๒ ปี ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลขที่เยอะมาก อายุ ๗๒ ของคนเกาหลีใต้กับอายุ ๖๐ ของคน

เกาหลีเหนือ ส่วนสูงของคนเกาหลีใต้สูงกว่าคนเกาหลีเหนือโดยเฉลี่ยสูงถึง ๗.๕-๘.๕ เซนติเมตร น้ำหนักของคนเกาหลีใต้มากกว่าคนเกาหลีเหนือถึง ๑๔ กิโลกรัมโดยเฉลี่ย เกาหลีเหนือมีประชากรกว่าครึ่งหนึ่งที่อยู่นอกเขตความยากจน ซึ่งเขตความยากจนของเกาหลีเหนือนี้ก็ไม่ว่าอยู่ต่ำกว่าไหน และที่สำคัญที่สุดมีการคำนวณด้วยว่า ตั้งแต่การรวมชาติของเยอรมนีที่เกิดขึ้นในปี ๑๙๘๙ จนถึงปัจจุบันนี้ เยอรมนีตะวันตกเสียเงินซึ่งอยู่ในกระบวนการรวมชาติแล้วถึง ๒ ล้านล้านยูโร ซึ่งมีมูลค่ามากมายมหาศาล มากกว่า ๔๐ ล้านล้านบาท ที่เยอรมนีต้องเสียต้นทุนในการรวมชาติ เฉลี่ยทุกปีๆ เยอรมนีต้องเสียเงินประมาณ ๑ แสนล้านยูโร เพื่อการรวมชาติ ทั้งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในปี ๑๙๘๙ ปี ๒๐๑๘ เยอรมนีตะวันตกต้องเสียเงินในแก่เยอรมนีตะวันออก และยังคงมีงบประมาณของเยอรมนีทั้งประเทศเพื่อทำให้ฝั่งตะวันตกและตะวันออกนั้นมีการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน ทุกวันนี้ยังมีงบประมาณที่ต้องตั้งไว้กว่า ๑ แสนล้านยูโร คำถามก็คือ เกาหลีพร้อมจ่ายไหม คนรุ่นมุน แจอินอาจจะพร้อมจ่าย เพราะพวกเขาได้ยืนยันมาตลอดว่าปู่ย่าตายายลุงป้าหน้าอาอยู่ฝั่งนั้น แต่คนรุ่นปัจจุบันเขาร่ำคาญ คนรุ่นปัจจุบันของเกาหลีไม่ได้แตกต่างจากคนรุ่นปัจจุบันของคนไทย คือ เขาไม่สนใจ

อาจารย์กรพนัช:

ขอขอบคุณอาจารย์ปิติ ดูเหมือนเราจะมี ๒ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกันก็คือ เรื่องสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลีกับอีกประเด็นหนึ่งก็คือเรื่องของการรวมชาติ ดูเหมือนจะเป็นคนเรื่องเดียวกัน เนื่องจากเรามีเวลาจำกัด เพราะฉะนั้นอยากให้อาจารย์ดำรงค์ช่วยพูดสรุปในประเด็นนี้อีกสักรอบค่ะ

อาจารย์ดำรงค์:

โอกาสของการรวมชาติหรือ Economic possibility ระหว่างทั้ง ๒ แห่ง ผมว่ามันรวมกันยาก มันเหมือนกับขวากับดำ จะรวมกันได้อย่างไร

ที่เกาหลีเหนือเป็นคอมมิวนิสต์แท้ๆ ที่มีการผลิต เอาของมารวมกันและ
ค่อยแจกจ่าย ตรงข้ามกับเกาหลีใต้คือใครดีใครได้ ใครเก่งก็เอา เกาหลี
เหนือชินกับรูปแบบนี้ เพราะฉะนั้น เวลาที่เกาหลีเหนือจะไปไหน เวลา
ที่ออกข่าวเยอะๆ นั้น ดูเหมือนจะดี จริงๆ แล้วไม่ดีเลย ทำไม่ถึงไม่ได้
อย่างสมมติว่าเกาหลีเหนือต้องส่งนักกีฬาไปเกาหลีใต้ แบบที่ผ่านมา
ในงานโอลิมปิกฤดูหนาว เกาหลีใต้ออกเงินทุกบาททุกสตางค์แก่เกาหลี
เหนือ ตั้งแต่ที่เข้ามาร่วมงานโอลิมปิกไปจนถึงกลับเกาหลี เมืองจีนก็เหมือน
กัน ถ้าเกาหลีเหนือต้องการส่งคนไปเจรจา จีนต้องเตรียมเงินอย่างน้อย
๒๐-๓๐ ล้านดอลลาร์ เรื่องนี้ไม่มีการพูดกันในหนังสือพิมพ์หรือในข่าว
จริงๆ ก็ไม่มี ตอนที่มาประชุมที่สิงคโปร์ ไม่รู้ว่าใครเป็นคนจ่าย สิงคโปร์
บอกถ้าอย่างนั้นเพื่อเป็นการโฆษณาประเทศสิงคโปร์ สิงคโปร์ขอเป็น
คนจ่ายทั้งหมดก็แล้วกัน เกาหลีเหนือมาฟรี อยู่ฟรี ไม่ต้องจ่าย ก็เพราะ
สภาพเศรษฐกิจของเขาเป็นเช่นนั้น คำถามคือจะรวมชาติได้ไหม เพราะ
คนเกาหลีใต้ทุนนิยม ๑๐๐% แต่อย่างไรก็ตามขออย่าให้สู้กัน อย่ายิงกัน
ก็พอแล้ว และทีนี้ในฐานะที่เราเป็นคนไทย เราก็คิดอยู่อย่างเดียวว่า
พวกเขาเป็นเกาหลีเหมือนกัน เป็นเพื่อนเราเหมือนกัน เพราะฉะนั้นเราจึง
ดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับทั้งเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ เพราะ
ฉะนั้นเราก็อย่าให้เขาทะเลาะกันก็แล้วกัน อันนี้คืออาเซียนเพรอนชิตู เรา
ยอมรับว่าเขาเป็นอย่างนั้น เราจะไม่เข้าไปยุ่งเรื่องของพวกเขาลึกเกินไป
เพราะฉะนั้น อาเซียนจึงอยู่ได้อย่างทุกวันนี้ ถ้าเป็นที่อื่นนี่แยกกันเลย
ดูอย่าง EU และยังเป็นเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่นคิดว่าชาติเหล่านี้
จะรวมกันได้ไหม คำตอบคือไม่มีทาง เพราะประเทศเหล่านี้ต่างคนต่างมี
เป้าของแต่ละคนและก็มีผลประโยชน์ด้วยตัวของเขาเอง ไม่มีทางที่จะ
มารวมเป็นชาติหนึ่งชาติเดียวหรือรวมกันเหมือน EU เหมือนอาเซียนได้
มีความพยายามที่จะทำแต่ก็ทำไม่ได้ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ประชุมกันสี่ห้าครั้ง
วันดีคืนดีทะเลาะกัน ก็จบเลย นี่เพิ่งมีประชุมกันเมื่อต้นปีนี้ แล้วจะดำเนิน

ต่อไปหรือเปล่าเราก็ไม่รู้ เราจะเห็นได้ว่าประเทศแถบตะวันออกเฉียงเหนือ
นั้นรวมกันยากมากๆ อย่าหวังเลยครับผม

อาจารย์กรพันธ์:

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ดำรงศักดิ์ค่ะ เราอาจจะไม่สามารถ
คาดหวังถึงการรวมชาติได้ แต่เราสามารถคาดหวังถึงสันติภาพที่จะ
เกิดขึ้นบนคาบสมุทรเกาหลีได้ ขอขอบพระคุณท่านวิทยากรทั้ง ๓ ท่านและ
ทุกท่านที่ให้เกียรติมาร่วมรับฟังงานเสวนาในวันนี้ ขอขอบพระคุณทุกท่าน
ค่ะ สวัสดีค่ะ

แนะนำหนังสือของ วิจิตรวงศ์ ณ ป้อมเพชร

THAMMASAT UNIVERSITY
LIBRARY

หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กว่าที่จะมาถึงวันนี้: สาระสำคัญในประวัติศาสตร์สังคมไทย

ในยุครัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา ถือว่าสังคมไทย มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เพราะเป็นช่วงที่ได้รับเอาอารยธรรมจาก ต่างประเทศเข้ามามากกว่ายุคก่อนหน้านี้ นับตั้งแต่การทำสนธิสัญญา เบาว์ริง ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่ราชอาณาจักรสยามทำกับสหราชอาณาจักร มีสาระสำคัญคือ การเปิดค้าเสรีกับต่างประเทศในสยามให้มากขึ้น มีการ ปรับเปลี่ยนกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศใหม่ เพื่อเอื้ออำนวยให้กับ การค้าจากต่างประเทศ

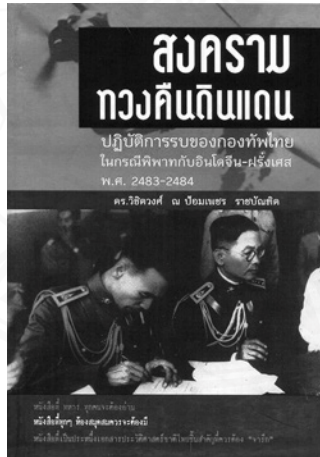
การทำสนธิสัญญานี้เป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์กับชาติ ตะวันตกกับราชอาณาจักรสยาม ทำให้การติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ เพิ่มขึ้น และยังเปิดโอกาสให้ราชอาณาจักรสยามได้รับการถ่ายทอดความ เจริญในด้านต่างๆ จากโลกตะวันตก เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การ สื่อสาร การคมนาคม และการบริหารราชการ เป็นต้น ทางด้านเศรษฐกิจ

กรุงเทพฯ ได้กลายเป็นเมืองท่าที่สำคัญ ในการแลกเปลี่ยนซื้อขายโดยเฉพาะข้าว ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญที่นำรายได้จำนวนมากเข้าประเทศ และเป็นจุดเริ่มต้นของการทำนาเพื่อค้าขาย แทนที่การทำนาเพื่อบริโภคในครัวเรือน

นอกจากนั้นการศึกษา也开始มีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น ในราชสำนักชั้นสูงมีการส่งบุตรหลานไปเรียนยังต่างประเทศมากยิ่งขึ้น นอกจากความรู้ที่ได้รับมาแล้ว บุคคลกลุ่มหนึ่งยังได้รับแนวคิด ความเชื่อ แนวคิดการปกครองของต่างประเทศมาอีกด้วยเช่นกัน เช่น เมื่อต้นรัชกาลที่ ๖ มีทหารหนุ่มกลุ่มหนึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเมืองจีน ได้วางแผนทำการรัฐประหารเพื่อเปลี่ยนระบอบการปกครอง แต่ไม่สำเร็จซึ่งถูกจับกุม และดำเนินคดี เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ รู้จักกันต่อมาในชื่อ “กบฏ ร.ศ. ๑๓๐” แต่การปกครองของประเทศไทย ก็มาถึงจุดเปลี่ยนอีกครั้ง จากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของ “คณะราษฎร” ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ โดย พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน)

หลังจากการอภิวัฒน์ของ “คณะราษฎร” ประเทศไทยก็เปิดประเทศรับอารยธรรมของชาติตะวันตกอย่างเต็มที่ มีการพัฒนาเร่งรัดการศึกษาในทุกระดับชั้น ปลุกฝังทัศนคติทางสังคมที่เป็นประชาธิปไตย ยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาค สืบสานอุดมการณ์ “ความรักชาติ” สืบสานขนบธรรมเนียมของไทย และอื่นๆ อีกมากมาย แต่หลังจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำให้แผนการต่างๆ ของ “คณะราษฎร” หยุดชะงักด้วยปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง ซึ่งเป็นผลมาจากสงครามทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศเกิดขึ้นตามมา ซึ่งรวมถึงรัฐประหารครั้งต่อมาในประเทศไทย เรื่อยมาจนถึงไปถึงเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

สงครามทวงคืนดินแดน: ปฏิบัติการรบของกองทัพไทย ในกรณีพิพาทกับอินโดจีน-ฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๔

อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ นอกจากจะเป็นจุดเริ่มต้น กิโลเมตรที่ ๐ (ศูนย์) ของประเทศไทยแล้ว ยังเป็นสถานที่รำลึกถึงวีรกรรมของทหารกล้าที่เสียสละชีพเพื่อชาติในสงครามต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย และรายชื่อทหารที่เสียสละดังกล่าว รายชื่อทหารที่เสียสละชีพกลุ่มแรกที่ถูกจารึกไว้ ณ ที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ คือ กลุ่มทหารที่เสียชีวิตจากกรณีพิพาทกับอินโดจีน-ฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๔

กรณีพิพาทนี้เป็นกรณีที่มีประเทศเกี่ยวข้องด้วยทั้งหมด ๕ ประเทศ คือ ฝรั่งเศส กัมพูชา ไทย ลาว และเวียดนาม ซึ่งในส่วนของไทยนั้น หากค้นคว้าจากประวัติศาสตร์กรณีพิพาทกับอินโดจีน-ฝรั่งเศสแล้วนั้น จะทำให้เราทราบว่าเป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาตั้งแต่การเสียดินแดนของไทย

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งในตอนนั้นไทยต้องยกดินแดนจำนวนหลายแสนตารางวาให้กับประเทศฝรั่งเศส เพื่อแลกกับการที่ฝรั่งเศสจะไม่โจมตีประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกที่ลุกลามมายังบริเวณอินโดจีนด้วย

หนังสือเล่มนี้ลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ของประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสที่ไม่ราบรื่นมาตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๔ รัชกาลที่ ๕ มาจนถึงกรณีพิพาทใน พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๔ ตั้งแต่ยุคนโยบายต่างๆ ที่นำมาใช้ในทางการทูต ยุทธวิธีต่างๆ ที่ประเทศไทย เตรียมรับมือกับประเทศฝรั่งเศส ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางบก จุดยุทธศาสตร์ที่ถูกฝรั่งเศสโจมตี (จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี) สมรภูมิตามอากาศในน่านฟ้า จังหวัดนครพนม และที่เป็นที่กล่าวถึงมากที่สุดคือ ยุทธนาวีเกาะช้าง ที่เป็นปฏิบัติการของกองทัพเรือในการต่อต้านการรุกรานของกองทัพเรือฝรั่งเศสที่มียุทธโศกกรรมที่มากกว่า และทันสมัยกว่าของทัพเรือไทยในขณะนั้น นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส ในสมัยของการล่าอาณานิคมหรือจักรวรรดินิยมอีกด้วย

ตำนานเสรีไทย

ตำนานเสรีไทย คือ หนังสือที่รวบรวมเรื่องราวของขบวนการเสรีไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ.๒๔๘๔-๒๔๘๘) โดย ดร.วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลของเสรีไทยในทุกประเด็น ทั้งที่เป็นการศึกษาเอกสารทั้งไทยและต่างประเทศ การได้รับการบอกเล่าจากอดีตเสรีไทยซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์จริง ทำให้ **ตำนานเสรีไทย** เล่มนี้เป็นหนังสือที่รวบรวมเรื่องราวและชีวประวัติของเสรีไทยได้ครบถ้วนรอบด้านที่สุด

ดร.วิจิตวงศ์ ได้ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยเป็นเวลายาวนานกว่า ๑๒ ปี จนตกผลึกออกมาเป็นสารคดีที่หนากว่า ๑,๔๐๐ หน้า บอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของขบวนการใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นที่ก่อกำเนิดขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ช่วยให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการตกเป็นผู้แพ้สงครามซึ่งอาจจะนำไปสู่การสูญเสียเอกราชและดินแดนได้ นอกจากเรื่องราวความเป็นมาแล้ว ใน **ตำนาน**

เสรีไทย ยังได้รวบรวมรายชื่อและชีวประวัติโดยสังเขปของสมาชิก ขบวนการเสรีไทยที่มีความสำคัญเป็นนามานุกรมให้คนค้ำ โดยแยกเป็น เสรีไทยสายในประเทศ เสรีไทยสายอังกฤษ และเสรีไทยสายอเมริกา เพื่อ เชิดชูท่านเหล่านั้นที่ได้ยอมเสียสละชีวิตเพื่อพิทักษ์แผ่นดินไทย

ตำนานเสรีไทย นับว่าเป็นหนังสือที่ทรงคุณค่า ที่รวบรวมหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทยได้อย่างเจาะลึกเพื่อเชิดชูวีรกรรมของวีรชนของ ชาติไทยเรานั้นเอง

ขบวนการเสรีไทยกับวีรกรรมกู้ชาติ

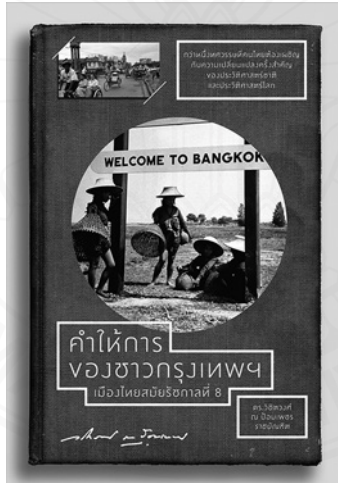
“ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ เป็นวันที่ นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และหัวหน้าขบวนการเสรีไทยได้ประกาศ สันติภาพ เป็นพระบรมราชโองการในพระปรมาภิไธยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๘ ซึ่งเป็นประกาศยืนยันเอกราช และอำนาจอธิปไตยของไทย ที่ได้รับรองจากฝ่ายสัมพันธมิตรผู้ชนะสงคราม”

ข้อความบางส่วนจากหนังสือ **ขบวนการเสรีไทยกับวีรกรรมกู้ชาติ** ที่ได้เกริ่นให้เราทราบถึงความสำคัญของวันที่ ๑๖ สิงหาคม ซึ่งเป็น “วันสันติภาพไทย” และยังเป็นวันที่ระลึกถึงวีรกรรมการกู้ชาติบ้านเมืองของขบวนการเสรีไทย ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “สงครามมหาเอเซียบูรพา”

เช้าตรู่วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๔ กองทัพญี่ปุ่นเคลื่อนทัพผ่านประเทศไทย และได้ยื่นเงื่อนไขให้รัฐบาลไทย ๔ ข้อ คือ (๑) ญี่ปุ่นขอเพียงเดินทัพผ่านไทย (๒) ไทยกับญี่ปุ่นทำสัญญาพันธมิตรทางทหารเพื่อป้องกันไทย (๓) ไทยกับญี่ปุ่นเป็นพันธมิตรสงครามร่วมรุกร่วมรบต่อฝ่ายตะวันตก (๔) ไทยจะเข้าร่วมในกติกาสัญญาพันธมิตรกับญี่ปุ่น เยอรมนี และอิตาลี ซึ่งทางรัฐบาลไทยที่นำโดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตัดสินใจเข้าร่วมกับเงื่อนไขดังกล่าว แต่มีอีกกลุ่มที่คัดค้านและต่อต้านการเข้าร่วมกับญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ โดยมีการจัดตั้งเป็น “ขบวนการเสรีไทย” ซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้า

เรื่องราวบางส่วนของหนังสือนี้ที่บอกเล่าเรื่องราวของการทำงาน การวางแผนการทำงานต่างๆ ที่ทำการต่อต้านญี่ปุ่น และรัฐบาลของตนเอง ในขณะนั้น โดย ดร.วิจิตรวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ ราชบัณฑิต ได้รวบรวมเอกสารต่างๆ จดหมาย บันทึกต่างๆ ของสมาชิกในขบวนการเสรีไทย และได้เขียนเล่าประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของ “ขบวนการเสรีไทย” ที่แสดงความกล้าหาญ ความสุขุมรอบคอบ และการวางแผนที่รัดกุม ทั้งนี้ชีวิตของสมาชิกเสรีไทย แต่ละท่านเป็นเดิมพัน ในการปฏิบัติการในแต่ละครั้ง เพื่อให้ประเทศไทยเป็นรอดพ้นจากการรุกรานของประเทศญี่ปุ่นในขณะนั้น

คำให้การของชาวกรุงเก่า: เมืองไทยสมัยรัชกาลที่ ๘

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลครองสิริราชสมบัติเพียงเวลา ๑๑ ปี ๓ เดือนเท่านั้น ก็เสด็จสวรรคต รัชสมัยของพระองค์เป็นช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์สำคัญต่างๆ มากมายทั้งในประเทศไทยและระดับโลก ทั้งเรื่องที่ไทยเพิ่งเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ก็มีผลกระทบกับประเทศไทยเป็นอย่างมาก ดร.วิจิตรวงศ์เขียนหนังสือเล่มนี้จากความทรงจำของตนเองในลักษณะ “คำให้การ” หรือที่เรียกว่าประวัติศาสตร์บอกเล่าของบุคคลร่วมสมัย

โดยหนังสือเล่มนี้จะแบ่งเรื่องราวออกเป็น ๕ ช่วง คือ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๗๗) ก่อนสงครามโลก

ครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๒) เบื้องแรกของมหาสงคราม (พ.ศ. ๒๔๘๒-๒๔๘๔) สงครามมหาเอเชียบูรพา (พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๘) และ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๘๙)

การศึกษาประวัติศาสตร์สำหรับบุคคลทั่วไป การไปเปิดอ่านตำรา ประวัติศาสตร์อาจจะเหมือนเป็นยานอนหลับชั้นดี ดังนั้น หนังสือสารคดี กึ่งวิชาการในลักษณะของ “คำให้การ” ของ ดร.วิจิตวงศ์ เล่มนี้ น่าจะเป็น ทางเลือกในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวในสมัยก่อน ที่เขียนโดยบุคคล ร่วมสมัยนั้นๆ ได้

บุคคลในตำนานสังคมไทย

หนังสือเล่มนี้เล่าเรื่องชีวิตประวัติของบุคคลสำคัญในสังคมไทยที่ผู้เขียนมีโอกาสได้สัมผัสทำความรู้จักจำนวน ๑๐ ท่าน ซึ่งได้แก่ รัฐบาล อวูโต ปรีดี พนมยงค์, ดร. ตั้ว ลพานุกรม, พ.ท. พระสารสาสน์พลขันธ์ (ลอง สุนทานนท์), พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส, พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์, พระยามหิทธิรมานุปรกรณ์โกศลคุณ (ดร.โทศิริ มาชาโอะ), พระยาโอวาทวรกิจ (เหม ผลพันธุ์), พระยาปรียัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษมณ์), เสาว์ บุญเสนอ (ส. บุญเสนอ) และทวีป วรดิลก โดยผู้ประพันธ์ได้เรียบเรียงเกร็ดชีวิตประวัติของท่านเหล่านี้จากประสบการณ์ที่ได้สนทนาวินิจฉัยสาขะจริง ไม่ใช่เพียงแค่ค้นคว้าอ่านหรือได้ยินได้ฟังจากบุคคลที่สาม

การศึกษาชีวิตประวัติของบุคคลสำคัญโดยการได้อ่านเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยจากผู้เขียนที่รู้จักตัวตนจริงๆ เป็นความสนุกในการศึกษาประวัติบุคคลและเล่มนี้หนึ่งได้ทำความรู้จักบุคคลผู้นั้นในฐานะ คนที่มีชีวิตจิตใจไม่เพียงแต่ภาพลักษณ์ดีงามที่เขียนอยู่ในตำราเพียงเท่านั้น

ไม่แพ้ ไม่ชนะ: ปรัชญาและประสบการณ์

หนังสือเรื่องนี้เล่าถึงประสบการณ์ในชีวิตของ ดร.วิฑิตวงศ์ ที่ผ่านเหตุการณ์ต่างๆ มา อาทิ ชีวิตในช่วงวัยเรียนที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจในเหตุการณ์ของโลก เพราะช่วงนั้นกองทัพญี่ปุ่นได้บุกประเทศไทย และทำให้ไทยต้องเข้าร่วมในสงครามมหาเอเชียบูรพา ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ปกติอย่างยิ่ง รัฐบาลจึงรีบให้โรงเรียนปิดภาคเรียนโดยที่ไม่ต้องสอบไล่ ซึ่งนักเรียนที่ได้สำเร็จชั้นการศึกษาในปีการศึกษา ๒๔๘๔ นั้นจึงเรียกกันว่าได้รับ “ทุนโตใจ” ตามชื่อพลเอก ฮิเดกิ โตโจ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีของกลาโหมของญี่ปุ่น ตลอดจนชีวิตในช่วงนักเรียนนอกที่เรียนทั้ง ๓ ทวีป ซึ่งในสมัยนั้นนักเรียนนอกนั้นถือว่าเป็นเรื่องไม่ธรรมดา และมองว่าเป็นผู้มีสิทธิพิเศษ

หนังสือเล่มนี้เป็นอีกหนึ่งทัศนะของราชบัณฑิตท่านนี้ ที่มีต่อประวัติศาสตร์และสังคมอันดำเนินผ่านกาลเวลามาพร้อมๆ กับตัวท่าน ภาพอดีตที่หลายคนไม่เคยพบ และโหวดแห่งความคิดของท่านอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจสังคมในอดีตอันเป็นรากฐานสู่อนาคตได้ดีขึ้น

นิทานคนใกล้ปิ่นเที่ยง

หนังสือเล่มนี้รวบรวมเรื่องราวของ ดร.วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ในขณะที่ท่านยังทำงานอยู่ ไม่ว่าจะเป็น เรื่องของกิจการบ้านเมือง และสถาบันต่างๆ ในสังคมไทยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของท่าน ซึ่งท่านเป็นผู้เรียบเรียงด้วยตนเอง

ทำไมต้อง “ใกล้ปิ่นเที่ยง” ดร.วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ ได้อธิบายพอสังเขป ไว้ดังนี้ “ในสมัยก่อนมีการแจ้งเวลาด้วยการยิงปืนตอนเที่ยงวัน ซึ่งผู้คนที่จะได้ยินเสียง ‘ปิ่นเที่ยง’ ก็จะต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในรั้วในวัง หรือเป็นข้าราชการและพ่อค้าที่มีภารกิจอยู่ใจกลางเมือง ในทางตรงกันข้าม ผู้คนที่อยู่นอกเมืองออกไป ก็เรียกกันว่าอยู่ ‘ไกลปิ่นเที่ยง’ มิได้รับรู้เหตุการณ์บ้านเมืองอย่างใกล้ชิด”

ในยุคปัจจุบัน เราสามารถดูเวลาได้จากนาฬิกาข้อมือ หรือจากสมาร์ทโฟนที่มีกันเกือบทุกคน ผู้อ่านบางคนอาจจะไม่เคยได้รับรู้

ประวัติศาสตร์ของคำว่า 'ไกลปืนเที่ยง' หรืออาจจะเคยได้ยิน ได้ฟังมาบ้าง แต่อาจจะไม่รู้ว่า ที่มาที่ไปของคำนี้มาจากไหน

หนังสือเล่มนี้ถ่ายทอดเรื่องราวและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของสังคมไทยในทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในช่วงระยะเวลาที่ ดร.วิจิตรวงศ์ เริ่มศึกษาเล่าเรียน เริ่มทำงาน จนกระทั่งสามารถเป็นผู้ที่สังคมไทยยอมรับเป็นราชบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจในประเทศไทย เป็นผู้ที่กำหนดกรอบความคิดทั้งในด้านนโยบายและแผนงาน รวมถึงผลักดันให้แผนดังกล่าวนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

งานครบรอบ ๗๔ ปี วันสันติภาพไทย

วันศุกร์ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๒

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

ณ สวนประวัติศาสตร์ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

- ๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. - ลงทะเบียน รับหนังสือที่ระลึก
- ๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น. - อธิการบดี กล่าวรายงาน
- พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ประธานพิธี กล่าวเปิดงาน
- พิธี “วางช่อดอกไม้” รำลึกถึงเสรีไทยและผู้เสียชีวิตร
จากสงครามโลกครั้งที่ ๒
- ๐๙.๓๐ - ๐๙.๔๐ น. - นายกองดีการันักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กล่าวรำลึก
- ๐๙.๔๐ - ๑๐.๐๐ น. - ตัวแทนนักศึกษาชมรมชมรมมุสลิม ชมรมคริสเตียน
และชุมนุมศึกษาพุทธศาสตร์และประเพณี
กล่าวรำลึกถึงวีรชนเสรีไทย
- ๑๐.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. - การแสดงปาฐกถาพิเศษ The U.S.-Thai Alliance:
Two Centuries of Enduring Partnership
โดย นายปีเตอร์ เฮย์มอนด์
อุปทูตรักษาการแทนเอกอัครราชทูต
ณ สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำ
ประเทศไทย

ณ ห้องจัด เศรษฐบุตร (LT1) คณะนิติศาสตร์

- ๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. - การเสวนาหัวข้อ “รำลึกถึงเสรีไทย รำลึกถึงวีรชนดวง
ฉม ป้อมเพชร”
โดย ครูคุณฐิติ พนมยงค์ บุญทัศน์กุล
พลเอก บัญชร ขวาลศิลป์
นายณริศ จรัสจรรยาวงศ์
ผู้ดำเนินรายการ อาจารย์เคท ครั่งพิบูลย์
- ๑๒.๐๐ น. - รับประทานอาหารกลางวัน
ณ Common Room คณะนิติศาสตร์